

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DIREKTIONEN
FOR
DEN ALM. BRANDFORSIKRING
FOR LANDBYGNINGER

København, 1. Marts 1917

Hermed har Direktionen den Ære at fremsende et i Anledning af Brandforsikringens 125-Aars Jubilæum udgivet Festskrift.

Tronier.

H. Larsen.

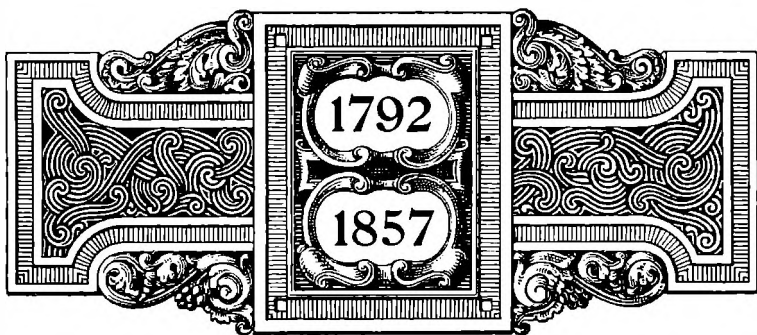
1792–1917

DEN ALMINDELIGE
BRANDFORSIKRING
FOR LANDBYGNINGER

1792-1917

UDGIVET PAA
BRANDFORSIKRINGENS FORANLEDNING MED DELVIS BENYTTELSE
AF DET AF AFDØDE
DIREKTØR, JUSTITSRAAD MICH. PETERSEN I 1892
UDARBEJDEDE HUNDREDE AARS FESTSKRIFT OG
IØVRIGT SUPPLERET OG AFFATTET
AF DIREKTØRERNE J. TRONIER, H. LARSEN OG
FULDMÆGTIG CAND. JURIS O. LEHMANN

KØBENHAVN
MARTIUS TRUELSSENS BOGTRYKKERI
1917

VOR simple end i tidligere Tid Bygningerne paa Landet var, hvor lidt der ved deres Indretning var taget Hensyn til at afværge Antændelse ved Ild, og hvor let en udbrudt Ild end kunde forplante sig paa den Tid, da man, i Modsætning til senere Tider, byggede saa tæt paa hinanden som muligt og dertil med let fængeligt Materiale, saa var Ildebrande og navnlig Ildebrande af større Omfang dog sjældne. Den, for hvem en Ildebrand fandt Sted, blev der tilstaaet Skattefrihed, og forsaavidt han ikke selv var i Stand til at genopføre sine Bygninger, fik han Understøttelse af den kgl. Kasse, og der blev af Øvrigheden givet ham et »Brandbrev«, med hvilket han var berettiget til indenfor en begrænset Tid og i en vis Omkreds at indsamle frivillige Bidrag til atter at faa Bygningerne opført. At det faldt Brandlidte ganske naturligt paa den Maade atter at faa et Hus i Stedet for det, der var gaaet tabt, kan man slutte deraf, at det imod Slutningen af det attende Aarhundrede, da der dog var Adgang for enhver til at indtræde i en Forsikringsanstalt og derved skaffe sig Midler til paany at rejse sit nedbrændte Hus, var ganske almindeligt paa Landet, at uformuende Brandlidte gik omkring fra Gaard til Gaard for at trygle om Bidrag, forsynede med Attester, der hyppigt ikke var udfærdigede af Øvrigheden men af Præster, Sognefogder eller andre, og hvormed de endog berejste hele Landet, hvorfor Regeringen blev nødt

til at sætte en Grænse for saadant Tiggeri. Ikke engang den meget store Udvikling, Forsikringsvæsenet gennemgik i det attende Aarhundrede, hvorved baade Adgangen til Forsikring blev lettet og Præmien bestandig billigere, formaaede at faa Bugt med Brandbrevsystemet, saa at Regeringen endnu i 1859 fandt Anledning til at anmode Øvrighederne om at paase, at Tilladelsen til at benytte Brandbrev kun blev meddelt indenfor de engang givne Regler.

Det første Forsøg, der er gjort paa at danne en Forening med det Formaal at erstatte Deltagerne Tabet ved Ildebrand efter bestemte Regler, skriver sig fra Aaret 1681, da en Del Husejere i København indgik en saadan Forening, der altsaa er Stammoder til det talrige Afkom af Forsikringsforeninger, som senere har set Dagens Lys. Denne Forening, der var kommen til Verden paa en Tid, da Borgerne ikke var vant til ved egne Kræfter at sætte større Foretagender i Gang, var meget simpelt anlagt. Man skulde imidlertid synes, at naar Sagen først var bragt tillive, maatte den omfattes med Interesse af alle Stadens Borgere, der ikke som Bonden paa Landet havde et Herskab, hvem man kunde overlade at sørge for, om der kom nye Bygninger i Stedet for de nedbrændte, og som i Almindelighed heller ikke kunde formodes i Ildebrands-tilfælde at ville have søgt en Bistand som Almisser, naar de havde Adgang til at kræve den som en Ret. Alligevel nød Foretagendet ingen egentlig Paaskønnelse, og det synes næsten kun at være baaret oppe ved de Mænds Anseelse, der havde sat det i Gang og at være sygnet hen, efterhaanden som Døden bortrev Stifterne. Der maatte saa en alvorlig Begivenhed til, for at gøre Sagens Betydning klar for alle, og den udeblev ikke. Den store Ildebrand, som rasede over Byen fra den 20. til den 23. Oktober 1728 og fortærede 2500 Huse eller $\frac{2}{3}$ af Byen foruden offentlige Bygninger, og som forvoldte et Tab, der ansloges til 1,700,000 Rdlr. Kurant, var det Slag, som skulde til, og Følgerne af Slaget, Nød og Elendighed, hvor der før var Velstand, var saa følelige, at man, da den

første Lammelse havde tabt sig, og man begyndte at bøde paa Ulykken, ogsaa nu fik klarere Blik for Betydningen af den Indretning, man tidligere kun havde skænket saa ringe Opmærksomhed. Det var da ogsaa blevet klart, at der maatte en anden Organisation til, om man skulde blive i Stand til at gaa lignende Begivenheder imøde. Den indtrufne Ulykke havde ogsaa draget Regeringens Opmærksomhed hen paa Foreningen som en Indretning, der ikke blot havde den Opgave at være sine Medlemmer til Nytte i paakommende Tilfælde, men som tillige var af Betydning for den offentlige Kredit, der vilde være truet, hvis Foreningen ikke kunde holde sig. En kgl. Fundats af 1731 oprettede den københavnske Brandkasse for Bygninger, og fra dette Tidspunkt begyndte en ny Æra for den københavnske Forening og dermed for Forsikringsvæsenet i det Hele.

Købstæderne havde i de Tider, hvor vor Kundskab begynder om, hvorledes man hjalp sig, naar Ildebrande indtraf, saa lidt forud for Landsbyerne, at Metoden var den samme. Den mere Velhavende bar selv sit Tab, den Ubemidlede maatte søge Bistand, hvor han kunde finde den. Hvor ringe de Værdier var, hvorom der i Købstæderne var Tale, naar et Hus eller nogle Huse brændte, faar man en Forestilling om ved den Oplysning, at endnu i Midten af det attende Aarhundrede udgjorde Forsikringsværdien af samtlige Købstæder paa de danske Øer og i Nørrejylland omkring en Snes Millioner Kroner, men selvfølgelig maa Bygningsværdierne ses i Lyset af de daværende Priser paa Korn og andre Fornødenheder. Det Forsøg, der blev gjort i København paa at danne en Forening, fremkaldte, efterhaanden som det blev videre kendt, i de følgende 40—50 Aar lignende Forsøg i flere Købstæder, nogle som en rent privat Sammenslutning, andre med den Autoritet, som laa i en kgl. Konfirmation, men de fristede alle en usikker Tilværelse og forsvandt snart. Ligesom Regeringen imidlertid havde taget den københavnske Forening under Armene, hvad enten nu Motivet laa i et Ønske om at støtte Foreningen, eller der væsentlig toges Hensyn til den

almindelige Kredit, saaledes fandt Regeringen sig ogsaa foranlediget til at sætte sig i Bevægelse for Købstæderne, ligeledes her med det dobbelte Formaal for Øje. Allerede af en Forordn. af 28. Januar 1682 ses det, at Regeringen havde fundet det rigtigt at træffe Foranstaltning til at bevare Købstæderne til Sikkerhed for de kgl. Skatter, da der ikke som paa Landet var Jorder at holde sig til, naar Bygningerne forsvandt, og det blev under Straf af Mulkt forbudt at nedbryde nogen Købstadbygning, hvilken Mulkt ogsaa Øvrigheden skulde være ifalden, som ikke havde ført bedre Tilsyn, og da Regeringen i Følge kgl. Reskr. af 16. December 1735 gjorde Skridt til at danne en Brandforsikringsforening for hvert Stifts Købstæder, under hvilken det paatænkte at samle de bestaaende Købstadkasser, var fremdeles Hensynet til den offentlige Kredit væsentlig afgørende. Ingen af de paatænkte Foreninger kom imidlertid i Stand, og samme Skæbne havde et Forsøg, som den daværende Byfoged i Hobro gjorde paa at samle alle Købstæder i Riget under én Forening, og hvorpaa han havde erhvervet kgl. Konfirmation af 26. Oktober 1748.

Regeringen havde dog ikke tabt Sagen af Sigte, og jo mere paa den ene Side den københavnske Forening lykkedes efter at have faaet en fast Organisation, og paa den anden Side Trangen voksede i Købstæderne til at støtte Krediten og bringe en fast Ordning i Stand, som kunde forudsættes at have større Sammenhold end de tidligere Smaaforeninger, desto mere nødvendigt blev det at tage fat. Regeringen tog ogsaa fat, men det kan ikke forundre, at Sagen maatte gennemføres paa en anden Maade end i København, thi her var der en Forening, som ønskede at opretholdes og kun trængte til en kraftig Haand for at lægges i faste Former, hist laa alt i Kaos, og alene Afstanden mellem Købstæderne gjorde det vanskeligt at fremkalde en Samvirken paa anden Maade, end ved at Tøjlerne samledes paa een Haand. Omstændighederne ledede saaledes til, at Regeringen selv overtog Styrelsen, og Foreningen blev ved kongelig Anordning af 13. Januar 1761 en Statsinstitution.

Den nye Forening blev straks modtaget med Anerkendelse, da Fordelene ved, at Bestyrelsen laa umiddelbart i Regeringens Hænder, var indlysende, idet baade en Del Administrationsomkostninger sparedes, som kunde være følelige nok for Evnen i de Tider, og navnlig Faren for, hvad der kunde ske, naar en meget stor Ildebrand indtraf, var langt mindre, naar Sagen hvilede hos Regeringen. Og alligevel rejste der sig Misfornøjelse. Man talte i de forskellige Provinser om at være brøsthouden ved at skulle dele Skade med andre Landsdele, og navnlig var man utilfreds med, at det i Forordningen af 13. Januar 1761 § 20 var blevet tilladt Befolkningen paa Landet at indtræde i Foreningen med deres Bygninger. Denne Misfornøjelse udviklede sig saa stærkt, at Landbygningerne maatte udsondres af Købstædernes Brandforsikring og danne en selvstændig Forening.

Der havde paa Landet allerede siden 1714 eksisteret særlige Foreninger til Forsikring af Bygninger efter københavnsk Mønster. De var imidlertid alle begrænsede til bestemte Landsdele, og de optog kun visse Klasser af Bygninger, og skønt saadanne Foreninger fremkom i betydeligt Antal, var der i det mindste i nogle Egne visse Klasser af Bygninger, navnlig Herregaaarde og Fabrikker, som ikke kunde blive forsikrede. Det mislige heri i Forbindelse med den Omstændighed, at det viste sig, at disse smaa Foreninger, der omfattede et Stift eller et Amt, paa nogle Steder endog kun enkelte Sogne, havde Vanskelighed ved at klare sig under visse Forhold, maatte opfordre Regeringen, der havde taget sig baade af det københavnske og af Købstædernes Forsikringsvæsen til ogsaa at søge at samle alle disse mindre Indretninger til en fælles Brandkasse for Landet. I Modsætning til Købstæderne var der imidlertid ingen Grund til paa Landet at gøre Bygningernes Forsikring tvungen. Man behøvede ikke at frygte for, at de ikke skulde blive genopførte, naar de brændte, thi Avlsbedriften taalte ikke, at Byg-

ningerne manglede, og det var i Danske Lov befaleet, at naar nogen Bondegaard eller noget Hus brændte, skulde Husbonden og Bymændene hjælpe Bonden til at bygge op igen. Desuden laa Sikkerheden for Prioritetshaverne væsentlig i Jorderne. Men opgav man Tvangen, saa frygtede man paa den anden Side for, at den frivillige Forening ikke skulde faa en saa stor Tilgang, at den vilde have fornøden Levedygtighed. For at afhjælpe den Mangel, at de større Landejendomsbesiddere var udelukkede fra at faa deres Bygninger forsikrede, blev der foreløbig ved Oprettelsen af Købstædernes almindelige Brandforsikring truffet den Bestemmelse, at de Landejendomsbesiddere, som ønskede det, kunde blive Interessenter i denne. Forordningen af 1761 bestemte nemlig i § 20:

Skulle ellers nogen Proprietair eller anden overalt paa Landet i Vort Rige Danmark ville for deres Bygninger og Huse indtræde udi denne for Købstæderne anordnede Brandforsikring, da skal det dennem allernaadigst tilladt være, dog at de saadant forinden udi Vores General Land-Oekonomie- og Commerce-Collegio anmelder, paa det at derfra det behøvende kan vorde foranstaltet og besørget.

Som et Modbillede til den Simpelhed, hvormed man i vore Dage tegner Forsikring, er det interessant at se Forretningsgangen, naar i Henhold til bemeldte Paragraf en Gaardmand ønskede sine Bygninger forsikrede. Han maatte skrive et Andragende til Regeringskollegiet, et Indledningsskridt, som den Gang i Almindelighed krævede Ulejlighed, Tid, Bekostning, ofte Rejser. Efter sædvanlig kollegial Behandling blev der da givet Resolution, hvorefter Stiftamtmanden gennem underordnede Autoriteter skulde foranstalte Taksationsmænd udnævnte og Taksation afholdt. Denne skulde beskrives i 4 Eksemplarer, der indsendtes paa behørig Steder. Til disse Vidtløftigheder kom endda, at Optagelse i Foreningen altid betingedes af Anskaffelsen af visse Brandredskaber, idet der ved Hovedgaarde forlangtes en Sprøjte foruden de mindre Redskaber. Ved Bøndergaarde nøjedes man med de mindre

Redskaber, men enhver Landsby, som blev forsikret, skulde anskaffe en Sprøjte. Som Eksempel meddeles her en ganske tilfældig taget Kollegialskrivelse:

Til

Jens Andersen.

Som J i Anledning af den allernaadigst udgaaene Brand for-
sikrings Anordning for Kiøbstæderne i Danmark dat. 15de Januari
1761 haver ved Skrivelse af 29de passato anmeldet at ville der-
udi indtræde, for den Eder tilhørende og i framlew Bye og Sogn
paa Skanderborg Amt beliggende Gaard; Saa gives Eder herved
til Gienpar: at siden allerhøystbemeldte Anordnings 20de Artikel
saadant allernaadigst tillader, have vi derimod intet at erindre. J
kunde derfor lade over bemeldte Gaard gjøre en Syns og Taxations
forretning hvorudi sammes rette Værdie og Matricul Nummer
bliver at anføre, og forfattes 4te ligelydende Original Gienparter,
hvoraf den eene her til Collegium, efterat den af Stiftamtmanden
er paategnet, indsendes, den anden forbliver hos Stiftamtmanden,
den 3die indleveres til Stædets Amtmand og den 4de beholder J selv.

Og naar da saadan forretning her til Collegium indkommer,
skal bemeldte Gaards Bygninger nyde sit behørig Folium og under
lige de samme Vilkaar som for Kiøbstæderne allernaadigst er an-
befalet og fastsat, vorde anteignet og indlemmet. Dog at J anskaffer
Eder følgende Brand Redskaber, i følge de Kongelige Resolutioner
af 3die December 1764 og 21de februari 1769, (med mindre Stædets
Beliggende skulle udfordre andre eller fleere, hvorom J da straxen
ville indsende Eders forestilling) nemlig: en Haand eller Stue
Sprøjte, en Brand Stige, 2de Brand Stager og 4 a 6 Brand
Spande, som inden 4te Ugers forløb skal findes ved Stædet i for-
svarlig Stand og beviises med en Specification attesteret af ved-
kommende Rettes Betiente, hvoraf udfærdiges 2de, saasom den eene
tilstilles Amtmanden og den anden følger Taxations forretningen
som her til vorder indsendt.

General Commerce Collegium, den 18de April 1769.

Bernstorff.

Schumacher. Stemann. Classen. Prætorius.

Munch.

Det kan ikke undre, at man betænkte sig, ikke to, men ti Gange, inden man bestemte sig til at assurere, og det viste sig da ogsaa, at efter 20 Aars Forløb var Forsikringssummen endnu kun ca. 17 Millioner Kr. Med nogle Lempelser kunde det vel endda være vedblevet at gaa frem, men der rejste sig snart fra Købstædernes Side en Opposition imod at dele Risiko med Landbygninger, hvilken var fremkaldt ved de store Udskrivninger, som særlig nogle Herregaardes Brand i 1766, 1773 og 1778, men iøvrigt i det Hele de betydelige Brandskader paa Landet havde medført, idet det Kontingent, som svarede af Landbygningerne, var utilstrækkeligt til at bære Tabet paa dem i Aarene 1767, 68, 69, 71, 73, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 85, 87 og 88. Kontingentet, der var fastsat til 10 Sk. pr. 100 Rdl. Forsikringssum, maatte derfor idelig forhøjes og naaede op til 40 Sk. Den derved vakte Uro antog et saadant Omfang, at Regeringen maatte træde til. De Undersøgelser, som i den Anledning blev anstillet om, hvorledes Tabene fordelte sig paa Købstads- og Landbygninger, de omfattende Erklæringer og Betænkninger i et Antal af over 4,000 Stk., som blev indhentet fra Embedsmænd og Landejendomsbesiddere, de Overvejelser, Sagen blev underkastet i en i 1781 nedsat Kommission, var ikke i Stand til at bringe en Afgørelse i 8 Aar. Man turde ikke af de forsikrede Landbygninger danne en selvstændig Forening, dertil var Interessenterne for faa. Man vilde ikke danne en tvungen Forening for alle Landbygninger, dertil var der ikke i Forholdene tilstrækkelig Nødvendighed. Imod at danne lokale nye partikulære Kasser omkring i Landdistrikterne talte Erfaringen. Noget maatte der imidlertid gøres, da det var klart, at Landbygningerne vilde blive Købstæderne en vedvarende Byrde.

Løsningen kom saa at sige af sig selv. Medens Forhandlingerne stod paa, var Landbygningernes indtegnede Forsikringssum, der i 1762 kun havde været 342,570 Rdl. Kurant eller lidt over 1 Mill. Kr. at begynde med, og i 1768 var naaet til 2½ Mill. Kr., næsten alene i sjællandske

Ejendomme, vokset saaledes, at den nærmede sig til 30 Millioner Kr., og det ventedes, at den i Løbet af nogle Aar vilde stige betydeligt, maaske til det dobbelte. Dermed begyndte Frygten at tabe sig for at lade dem løbe deres egen Risiko, navnlig da Gennemsnitstabet, der for Aarene 1761—81 havde været 22 Øre pr. 100 Kr., naar de følgende 10 Aar toges med, var gaaet ned til 19 Øre. Efter 10 Aars Overvejelser traf Regeringen da en Beslutning: Købstæderne og Landbygningerne skulde for Fremtiden danne selvstændige Forsikringsforeninger. Den 29. Februar 1792 udkom der to kgl. Anordninger angaaende disse Brandforsikringer, og den 1. Juli 1792 traadte Landbygningernes Brandforsikring i Virksomhed med et Forsikringsbeløb af ca. 30 Mill. Kr. Det var en Selvfølge, at Regeringen overtog den umiddelbare Bestyrelse, men Frivilligheden til at indtræde bibeholdtes. De mindre Foreninger, som rundt om var i Live, fortsatte endnu nogle Aar deres Virksomhed, men de kunde i Længden ikke staa sig, da den ny Forening var udrustet med betydelige Begunstigelser, der maatte give den Overvægten, endskønt den de første Aar ikke avancerede ret meget. Foruden fri Administration baade i den øverste Ledelse og ved de stedlige Forretninger og som Følge deraf Portofrihed og Stempelfrihed, var det blevet den indrømmet, at Brandkontingentet maatte opkræves af de kgl. Oppebørselsbetjente sammen med Skatterne. Den fik Fortrinsret for Kontingentet i de forsikrede Ejendomme næst efter kgl. Skatter og forud for alle Pantebehæftelser samt Udpantningsret, og endelig blev der til Bestridelse af de løbende Udgifter til Branderstatninger, da de aarlige Repartitioner skete efter Aarets Forløb, givet Forskud af Statskassen. Dertil kom saa, at Regeringen befalede, at alle offentlige Bygninger paa Landet, Præstegaarde, Skoler, Jordmoderhuse m. fl. skulde overføres fra de stedlige Kasser til den almindelige Brandforsikring.

Omstaaende Tabel viser, hvorledes Forsikringssummen er gaaet frem:

1780	17	Millioner Kroner.		
1790 ..	28	—	—	
1795	30	—	—	
1800	94	—	—	
1805	145	—	—	
1810	205	—	—	
1820	216	—	—	
1830	212	—	—	
1840	248	—	—	
1850	316	—	—	
1860	530	—	—	
1865	621	—	—	
1870	736	—	—	
1875	917	—	—	
1880	1156	—	—	
1885	1377	—	—	
1890	1526	—	—	
1895	1645	—	—	
1900	1851	—	—	
1905	2202	—	—	
1910	2458	—	—	
1915	2787	—	—	
1916	2865	—	—	

Skønt det ligger nær fra denne betydelige Fremgang at drage den Slutning, at den afgiver Bevis for, at en Forsikring, der omfatter hele Landet og alle Arter af Bygninger, maa være den sundeste og solideste Skikkelse for Forening i Forsikringsinteressen, er det mærkeligt, at dette saa langt fra ubetinget er anerkendt, at Tiden siden Begyndelsen af Halvtredserne af forrige Aarhundrede tvertimod saa flere og flere Forsøg iværksat paa at komme tilbage til Situationen fra det 18. Aarhundrede med de mange mindre lokale Kasser og Foreninger for enkelte Arter af Bygninger, men det var *ikke* Assurancetekniken, der førte ind i dette Spor.

I. BESTYRELSEN.

VERBESTYRELSEN henlagdes under det kgl. General Land-, Oekonomi- og Kommerce-Kollegium. — Ved kongeligt Reskript af 9. Februar 1816 overgik Bestyrelsen til det kgl. danske Kancelli og ved Ministeriernes Oprettelse ifølge kongelig Kundgørelse af 24. November 1848 til Justitsministeriet. —

Den stedlige Bestyrelse var oprindelig ordnet saaledes, at Forretningerne var delt mellem Amtmanden, Herredsfogden, Herredsskriveren og Amtstuen. Herredsfogden skulde, naar nogen ønskede sine Bygninger forsikrede, udmelde to Mænd til at foretage Vurderingen. Denne overværedes af Herredsskriveren, som førte Forretningen til Protokols og siden udstedte 3 Afskrifter deraf, hvortil var indrømmet ham 14 Dage. Rekvirenten indsendte derefter alle 3 Udskrifter til Amtmanden, som skulde undersøge, om Forretningen var i behørig Orden og i bekræftende Fald tilbagelevere Rekvirenten det ene Eksempplar, indsende det andet til Kollegiet, medens det tredie forblev ved Amtet. Amtmanden skulde endvidere hvert 10. Aar foranstalte alle forsikrede Bygninger omvurderede efter Tidens Priser. Naar Brandskade indtraf, skulde Herredsfogden udmelde to Vurderingsmænd til at vurdere Skaden. Af Forretningen skulde der gives to Udskrifter, som af Herredsfogden sendtes til Amtmanden, der atter sendte den ene til Kollegiet til lige med det af Herredsfogden optagne Forhør. Kollegiet

stillede derefter Erstatningen til Amtmandens Disposition, saaledes at denne gav en Anvisning paa Udbetaling ved Amtstuen.

Det aarlige Brandkontingent blev indkrævet af Amtstuen efter en Beregning, som blev affattet af Amtmanden paa Grundlag af de hos ham beroende Vurderingsforretninger, og Pengene forblev i Amtstuen, indtil de skulde udbetales til Brandlidte. Restancer blev inddrevet ved Udpantning af Fogden efter Amtmandens Ordre paa samme Maade som de kongelige Skatter.

Da den stærke Tilgang til Brandforsikringen begyndte, blev det dog for byrdefuldt for Amtmændene at overkomme de dem paalagte Forretninger ved Siden af deres øvrige Embedspligter. Ogsaa for Hovedkontoret under Kollegiet mentes det i Længden uoverkommeligt at behandle alle de indkommende Vurderingsforretninger. Der blev derfor ved Forordning af 26. Marts 1800 beskikket særlige Embedsmænd under Navn af Branddirektører, til hvem hele den lokale Styrelse, som paalaa Amtmændene og Herredsskriverne, blev overdraget. I Forbindelse med dette Hovedhverv som Brandforsikringernes Forretningsførere blev der til Branddirektørerne tillige henlagt det Tilsyn med Brandvæsenet paa Landet, som paahvilede Herredsfogderne, og Branddirektørerne fik derved tillige en Stilling som Statens Embedsmænd med Politimyndighed paa Brandvæsenets Omraade. Amtmandens Stilling forandrede da saaledes, at han blev Tilsynsførende, han skulde aarlig efterse Branddirektørernes Bøger og gøre Indberetning derom til Kollegiet, og iøvrigt var Amtmanden i Brandforsikringssager ligesom i andre Forretningssager Kollegiets stedlige Raadgiver, til hvem alle Ordre udstedtes, og gennem hvem og med hvis Betænkning alle Indberetninger, Forslag, Ansøgninger m. m. indgaves til Kollegiet. Det særlige Hverv for Amtmanden, at paase, at Erstatninger anvendtes paa lovlig Maade, forblev uforandret.

Der blev ansat en Branddirektør i hvert Amt, og en paa hver af de mindre Øer, ialt 20 for Amterne og 9

paa Øerne. Branddirektørerne udnævntes af Kongen efter Kollegiets Indstilling. Som Eksempel paa Bestallingens Form meddeles her en Bestalling fra 1822:

Vi Frederik den Sjette af Guds Naade, Konge til Danmark, de Denders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Dytmarssen, Launenborg og Oldenberg,

Gjøre vitterligt:

Alt Vi allernaadigst have udnævnt og herved beskikke Os elskelige N. N., Ridder af Dannebrogen, Premierlieutenant og Regiments Adjutant ved det jydsk Regiments lette Dragoner, som har de med Anordningen om Jndfødsretten bestemte Egenskaber til at være Branddirecteur i N. N. Amt.

Eigesom det er hans Pligt, som Vor Undersaat, at vise Trofskab og Lydighed imod Os, hans souveraine absolute Arve-Konge og Herre, at anvende al sin Evne og den mueligste fliid til, i sin Virkefreds at fremme Statens og Kongehusets Bedste, at afværge, saavidt det staaer til ham, alt, hvad der kunde være til Skade for Os og Staten, og overalt at rette sig efter Landets Love, saaledes skal det og være hans Pligt som Branddirecteur, at iagttage med Redelighed og fliid alt, hvad der hører til Embedet, overensstemmende med forordn. om Branddirecteurerne paa Landet i Danmark af 26de Marts 1800, saavel som forordn. om Brandvæsenet og Brandforsikrings-Anordn., begge for Landet i Danmark, af 29de Februar 1792, samt den ham af Vort Danske Cancellie meddelte Instruction og andre foranstaltninger, som i Henseende til Brandvæsenet og Brandforsikringen paa Landet, allerede ere eller herefter maatte vordte føjede, og i øvrigt i sit forhold som Branddirecteur at iagttage, hvad Pligt og Anstændighed fordrer, af en rettskaffen Embedsmand, alt i følge den Ed han aflægger.

Naar han saaledes med Redelighed og fliid opfylder sine Pligter, skal han fra den Dag han af Os allernaadigst er udnævnt til Embedet, nyde den for samme reglementerede aarlige Løn 800 Rbd. Sølv, tilligemed den Branddirecteurerne ved Vor Resol. af 31te October 1811 og 28de Maj 1813 tillagte Betaling for Taxationsforretninger, dog skal han være pligtig at underkaste sig de for-

andringer og Bestemmelser som Vi i Henseende til Amternes Inddeeling eller af anden Aarsag maatte finde for Godt at befale.

Givet i Vor Kongelige Resident-Stad Kjøbenhavn, den 11te Januar 1822.

Under Vor Kongl. Haand og Segl.

En Edsformular havde følgende Ordlyd. Den er fra 1845, men kunde efter Stilen synes ældre.

Efter som Hans Kongel. Majestæt til Danmark, etc.

Min allernaadigste Herre og Konge, haver allernaadigst antaget og bestilt mig N. N. til at være Hans Kongelige Majestæts Ciener og Branddirecteur i N. N. Amt.

Saa lover og tilsiger jeg hermed (som jeg dog derforuden skyldig og pligtig er) at være Højstbemeldte Hans Kongel. Majestæt, som min rette Arve-Konge og Herre, huld og troe, Hans Kongelige Majestæts og det Kongelige Arve-Huses Gavn og Bedste i alle Maader med højeste flid befordre, søge, vide og ramme, dets Skade og Fordærv af yderste formue hindre, forekomme og afværge; I Synderlighed med al Kraft og formue derhen mine Tanker og Idrætter dirigere, at Hans Kongelige Majestæts Absolutum Dominium, Souverainitet og Arve-Rettighed over Hans Kongelige Majestæts Kongerige og Lande uforanderlig conserveret, og paa Hans Kongelige Majestæts retmæssige Arve-Successorer forfat og forplantet vorder, hvorpaa jeg og vil skyldig og forpligtet være, at vove Liv, Gods og Blod. Jeg vil ikke tilstæde eller samtykke, at nogen, i hvem det og være maa, noget præjudiceerligt i nogen Maade derimod, enten hemmelig eller aabenbare, foretager, taler og handler, men saafremt noget saadant imod forhaabning skulde skee, og til min Videnskab komme, mig ikke allene strax uden nogen Afstye derimod opponere, men endog uden Ophold, Hans Kongelige Majestæt det samme allerunderdanigst tilkiendegive; Jeg vil aldrig aabenbare, hvis mig betroes, og hemmelig bør at holdes: Efter den mig allernaadigst givne Bestalling (Dato) saavel som andre Hans Kongelige Majestæts forordninger, Ordres og Befalinger, som enten allerede udgivne ere, eller herefter givet vorder, vil jeg mig, saavidt det mig vedkommer, fuldkomneligen rette, og ellers udi alle mine

Actioner, saaledes forholde, som det en ærefæd og trolydig Hans Kongelige Majestæts Tiener og Branddirecteur i foreskrevne og alle andre tilbørlige Maader vel egner og anstaaer. Saa sandt hielpe mig Gud og hans hellige Ord.

(Underskrift).

I Følge et kgl. Reskr. af 27. April 1817 skulde 16 Branddirektørembeder forbeholdes Militære, og om disses Besættelse blev der nedlagt Forestilling af Generaladjudanten.

Oppebørslen af Brandkontingentet og Udbetalingen af Branderstatninger forblev uforandret ved Amtstuerne, hvilken Ordning man fandt bekvemmost for Landboerne.

Det fornødne Antal Vurderingsmænd til at udføre de forefaldende Vurderinger blev aarlig udmeldt af Amtmanden. Ved Pl. af 27. Novbr. 1839 blev det foreskrevet, at der for at spare Befordring skulde være et passende Antal Vurderingsmænd i hver Jurisdiktion, og at der blandt hvert Amts Vurderingsmænd skulde være nogle, som havde Kyndighed til at vurdere Møller og andre Bygninger end saadanne, der var indrettede til almindeligt Landbrug.

Branddirektørernes Pligter som Brandforsikringens Embedsmænd bestod derefter kortelig angivet i følgende:

- 1) Han skulde foranstalte og lede alle Vurderingsforretninger, saavel til Indtegning til Forsikring som til Bestemmelse af Brandskadeerstatning, og, naar de afbrændte Bygninger var genopførte, til Bedømmelse af, hvorvidt Erstatningen var anordningsmæssig anvendt. Han skulde tilsiqe Vurderingsmændene og føre Brandtaksationsprotokollen.
- 2) Han skulde føre en Forsikringsprotokol over alle de forsikrede Bygninger og ved hver ny Forsikring eller Omforsikring udfærdige et Bevis til den Forsikrede.
- 3) Hvert Kvartal skulde han til Kollegiet indsende Ekstrakt over Forandringer ved de forsikrede Bygninger.
- 4) Under sine Visitationsrejser for Brandvæsenet skulde

han tillige efterse, om de forsikrede Bygninger holdtes i forsvarlig Stand og i andet Fald foretage Omvurdering.

- 5) Han skulde foretage Repartitionsberegningen over Brandkontingentet, som indsendtes baade til Kollegiet til Revision og til Amtstuen, for at Opkrævningen derefter kunde ske.

Branddirektøren bar Embedsuniform med trekantet Hat og Kaarde, først mørkegraa, siden 1855 mørkeblaa, sort Krave med Guldgalonier. Ligesom Politimestrene bar han først én Epaulet, siden 1804 to, men 1855 bortfaldt Epauletterne.

I de første Aar viste der sig ikke nogen særlig Vanskelighed for en virksom Branddirektør, der havde hele sin Tid til Raadighed for sin Embedsgerning, med at fyldestgøre de til ham stillede Fordringer, derunder hans Forpligtelse til at visitere alle Steder i Distriktet efter Omgang i 3—4 Aar, uden Hensyn til om de var forsikrede eller ikke, men i Tidens Løb, da Forsikringen fik større Udbredelse, blev Gerningen besværligere og paa sine Steder uoverkommelig, fordi Kontorarbejdet stadig voksede ved Siden af de vidtløftige Rejser. Ufuldkommenhederne ved Institutionen traadte endelig saa stærkt frem, at da der i 1825 blev nedsat en Kommission til Overvejelse af, hvorledes de altfor høje Assurancesummer, der hidrørte fra Omskrivningen i 1813 fra Dansk Kurant til Rigsbankpenge i Sølv, kunde reduceres til Bygningernes virkelige Værdi, og hvorledes Taksationerne kunde faa større Paalidelighed, blev det tillige paalagt Kommissionen at undersøge, hvilke Modifikationer Branddirektørinstitutionen maatte trænge til. Angaaende dette Punkt udtaler Kommissionens Betænkning, der kom frem i 1827, at Distrikterne maatte gøres mindre, men under Hensyn til de forøgede Omkostninger, dette vilde afføde, foresloges det at lægge Branddirektørforretningerne ind under Herredsfogederne mod en mindre aarlig Godtgørelse

(100 Kr.). Denne Indstilling kunde Kancelliet ikke billige, og Sagen kom derfor ikke videre dengang; kun med Hensyn til de mindre Øer, Møen, Falster, Langeland, Samsø, Anholt, Læsø og Fanø bestemtes ved Pl. af 15 April 1828, at Branddirektørforretningerne ved forefaldende Vakance til Besparelse for Brandforsikringen skulde underlægges vedkommende Herredsfoged eller Birkedommer mod en passende Godtgørelse. Utilfredsheden vedblev derfor, og den kom til Orde i en Petition fra de i 1835 sammentraadte Stænderforsamlinger i Roskilde og Viborg. Det fremhævedes heri, at det nødvendige Tilsyn med de forsikrede Bygninger umuliggjordes for Branddirektøren ved hans Distrikts Omfang og ved de ham paahvilende Kontorforretninger, og at det var forbundet med Bekostning og Tidsspilde for den Forsikringssøgende at hente Branddirektøren, der ofte endda ikke kunde komme til den ønskede Tid. Stænderne anbefalede, at Herredsfogederne skulde overtage Branddirektørforretningerne, hvorved man desuden ventede at kunne spare den faste Lønning, idet de med Vurderingerne forbundne Gebyrer formentes at være tilstrækkeligt Vederlag. Dette Forslag mødte aldeles enstemmig Modstand fra Herredsfogedernes, Amtmændenes og Kollegiets Side. Det Svar, der i 1838 blev givet Stænderne, afviste derfor ogsaa Tanken om at benytte Herredsfogederne som Branddirektører, hvorimod der blev givet Tilsagn om, at det ved indtræffende Vakance skulde blive taget under Overvejelse, hvorvidt Branddirektoraterne kunde deles i flere mindre, og saadanne Embeder overdrages kyndige Mænd med anden Levevej. Dette skete ogsaa i 1843 med Aarhus Amt, som deltes i 2, nemlig et Branddirektorat for Aarhus Amtsraadskreds og et for Skanderborg Amtsraadskreds. Ved de senere Vakancer ytrede imidlertid Amtmændene saa stor Betænkelighed ved en Deling, at Frederiksborg, Holbæk, Præstø, Vejle, Randers og Thisted Amter, som i de nærmeste Aar blev ledige, besattes uden Deling. Gennembrudet skete først i 1851, da en kgl. Resol. af 17. December

fastslog, at ved Vakance skulde en Deling foregaa, og hvert af de derved fremkomne mindre Distrikter bestyres af en Konstitueret. Da Branddirektoraterne saaledes ikke længere vilde blive kgl. Embeder, men skulde bestyres ved Konstitution, ansaa Justitsministeriet sig ikke for bundet til paa visse Steder at lade dem besætte med Militære gennem Krigsbestyrelsen. Det var ved disse Delinger et Hovedsynspunkt, at Branddirektøren skulde bo nogenlunde i Midten af sit Distrikt, hvorved flere af dem kom til at bo ude paa Landet.

Hvad Lønningerne angaar, blev Kollegiekontorets Personale lønnet af Brandforsikringen efter den Regel, at af det aarlige Brandkontingent maatte indtil 1 Øre for hvert forsikret 100 Kr. anvendes dertil; hvad der brugtes mindre, beregnedes Brandforsikringen til Indtægt. Amtmændene fik intet Vederlag for deres Gerning ved Brandforsikringen, hverken i de Aar de var faktiske Branddirektører eller senere i deres Stilling som Overtilsyn. Amtsforvalterne fik indtil 1805 heller intet Vederlag for at opkræve Brandpengene. Fra dette Aar tillagdes der dem 2 % af de første 2000 Kr. og 1 % af Resten. I Tiden 1792—1800 honoreredes Herredsfogederne og Herredsskriverne ligesom Vurderingsmændene med Gebyrer for forefaldende Vurderingsforretninger, og disse var fastsatte saaledes i Forhold til Forsikringssummens Størrelse, at Udgifterne ved en Vurderingsforretning laa imellem 4 Kr. og 32 Kr., hvortil saa kom, at Rekvirenten maatte levere Befordring. For Branddirektørernes Vedkommende blev det ved Forordn. af 26. Marts 1800 bestemt, at der af Brandkontingentet anvendtes 2 Øre aarligt for hvert forsikrede 100 Kr. til fast Løn for dem, saaledes at der dannedes en Fond, hvis Overskud fra de aarlige Udgifter gjordes rentebærende til Fondens Forøgelse. For de fleste Branddirektorater blev den aarlige Lønning ansat til 400 Kr., nogle mindre fik 300 Kr. og paa Smaaøerne gik den ned til 200, 100 endog 60 Kr. Den samlede Lønningssum androg 9320 Rdl. Ved Vurderingsforretninger erlagde

Rekvirenten til Branddirektøren det samme Gebyr som til hver af Vurderingsmændene. I de nærmeste Aar blev dog, efter Andragender derom, Lønningen forhøjet med 50 % som Vederlag for Udgifter paa Rejser og til Kontorfor-nødenheder. I 1810 skred man til en systematisk Regu-lering af Lønningerne, med en Grundgage og dertil 12 Kr. for hver □ Mil og 8 Øre for hvert forsikrede 1000 Kr.; Lønningen maatte dog ikke overstige 1000 Kr. (undtagen for Københavns Amt, der fik 1600 Kr.) og ikke være under 300 Kr. (undtagen for Anholt, der fik 100 Kr.). Den til Lønning medgaaede Sum steg derved fra 9320 Rdl. til 22100 Kr., til hvilken Forhøjelse der var tilstrækkelige Midler i de ovennævnte 2 Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum. Paa samme Basis som i 1810 foretoges i 1819 en ny Opgørelse, hvorved Maksimum (undtagen for Københavns Amt) forhøjedes til 1600 Kr. og Minimum (undtagen for Anholt) til 500 Kr. Totalsummen steg derved til 35.300 Kr. Ved disse Lønninger blev det staaende i de følgende 40 Aar, dog med nogle Forandringer ved specielle Resolu-tioner. Da der blev indført Dyrtidstillæg for Statsebeds-mænd, blev den samme Beregningsmaade ogsaa anvendt paa Branddirektørernes Lønninger. Branddirektørernes Udgifter til Porto, Protokoller o. dsl. blev godtgjort efter Regning; det samme gjaldt Befordringsudgifter, dog blev disse Udgifter ved specielle kgl. Resolutioner flere Steder afløste af en fast aarlig Sum. Portofrihed havde Brand-direktørerne kun for Brandvæsenssagerne, ikke for Brand-forsikringens. Vurderingsgebyret blev endel forhøjet ved kgl. Resolution af 31. Oktober 1811 og 28. Maj 1813, men da det under de senere indtraadte Forhold fandtes for højt, blev det ved Pl. af 5. Juni 1827 atter noget nedsat, idet der dog tillige blev bestemt et Gebyr for Udfærdigelsen af en Assuranceattest.

At det var knappe Lønningsvilkaar, hvorunder Brand-direktørerne levede, bliver man idelig mindet om ved at gennemse Bøger og Akter fra de første 30—40 Aar. Til noget Erhverv ved Siden af Branddirektørforretnin-

gerne levnedes der ikke Lejlighed, Tiden var optaget og Kræfterne beslaglagte af Embedsgjerningen, hvis vidtløftige Rejser var meget anstrengende, og paa de mindre Øer, hvor Embedet ikke krævede den hele Tid, var der intet andet Arbejde at faa.

Som kgl. ansatte Embedsmænd tillagdes der Branddirektørerne Pension, naar de afskedigedes, og en kgl. Resolution af 1810 bestemte, at Pensionen skulde afholdes af Lønningsfonden, da denne havde Midler dertil. Derimod blev Pensionen til deres Enker og Understøttelse til deres efterladte Børn udredet af Staten, idet nemlig Fundatsen for Postkassen af 1712 havde tilsagt alle kgl. Embedsmænds Enker og Børn Understøttelse af denne Kasse, og dens Forpligtelser senere var gaaet over paa den almindelige Pensionskasse. De Finansdeputerede forsøgte vel i 1843 at skyde denne Byrde over paa Brandforsikringen, men ved kgl. Resolution af 1846 bestemtes, at da Brandforsikringen ikke havde nogen Pensionsfond, og da Lønningsfonden var bleven inddraget, skulde Pensionen til Branddirektørernes Efterladte udredes af Finanskassen. Det varede dog kun faa Aar, inden Brandforsikringen selv maatte overtage denne Byrde; men da der fra 1851 ikke længere beskikkedes Branddirektører med kgl. Udnævnelse, fik Spørgsmaalet kun Betydning med Hensyn til dem, der var ansatte forinden.

II. INTERESSENTERNES FORHOLD TIL BRANDFORSIKRINGEN.

A. I ALMINDELIGHED.

DEN, som vilde forsikre sine Bygninger, maatte hos Herredsfogden, og efter 1800 hos Branddirektøren, begære en Vurderingsforretning afholdt, for at Bygningerne kunde blive beskrevne og deres Værdi bedømt. Godsejere (Proprietærer) nød den særlige Ret, at de, naar de begærede en hel Bondeby eller Godsets samtlige Bøndersteder forsikrede, uden Taksationsforretning selv maatte angive, hvad hvert Sted skulde forsikres for efter dets Værdi, dog at for samme Art Bygninger Værdien ansattes ens i Forhold til deres Størrelse. Til Forretningen maatte leveres Befordring og erlægges bestemte Gebyrer. Ved Plakat af 14. December 1831 tillodes det at undtage Ydermure fra Forsikring. Ejeren var derefter berettiget til Erstatning i Forhold til den forsikrede Sum for al den Skade, som tilføjedes hans Bygninger ved Ildebrand, Lynild og ved Slukningsforanstaltninger, men han maatte ikke for samme Bygning tegne nogensomhelst Forsikring i noget andet Selskab. Forøgedes Stedets Værdi, kunde Omforsikring foregaa efter samme Regler som ved den første Forsikring.

Om nedbrudte Bygninger skulde der gøres Anmeldelse. De forsikrede Bygninger skulde holdes i forsvarlig Stand, hvorom Brandforsikringen overbevisle sig ved regelmæssigt Eftersyn. Fandtes der Mangler, fik Ejeren en Advarsel, og hvis dette ikke frugtede, lod Brandforsikringen paa Ejerens Bekostning Omvurdering foretage til Forsikringssummens Nedsættelse. Til yderligere Kontrol skulde efter Anordning af 1792 alle forsikrede Steder efterses og omvurderes hvert 10. Aar, men denne Bestemmelse blev allerede hævet ved Forordningen af 26. Marts 1800. Den Forsikrede skulde i Forhold til sin Forsikringssum deltage i den Repartition til Udgifternes Dækning,

som foretoges ved Udgangen af hvert Aar, regnet fra 1. Juli til 30. Juni.

De indtegnede Bygninger kunde Ejeren kun igen udmelde, naar han godtgjorde at have sine Panthaveres Samtykke, i hvilken Anledning en Panteattest maatte fremlægges.

Skønt Brandforsikringen saaledes selv ved sine egne Embedsmænd og de af den selv valgte Vurderingsmænd foretog den Vurdering, hvorved et Steds Værdi bestemtes, hengik der ikke mere end en Snes Aar, før man med Uro saa, at Forsikringssummerne i det hele var for høje. Dette var nu vel nærmest fremkaldt ved den Pengekrise, der overgik Landet, men det viste sig tillige, at Kontrollen ikke havde holdt Skridt med Prisforandringen, og at Vurderingerne var uensartede og ikke tilstrækkelig grundige.

Den Forstyrrelse i Pengevæsenet, som fremkaldtes ved Krigen i 1807 og følgende Aar ved en almindelig Stigen i alle Priser, førte til, at Dansk Kurant afløstes af Rigsbankpenge. Omskrivningen, der paa alle Omraader fulgte deraf, fandt for Assurancesummernes Vedkommende sit Udtryk i en Plakat af 13. Marts 1813, som afgav den Regel, 1) at alle før den 11. Septbr. 1807 i D. K. tegnede Assurancer skulde omsættes i Rigsbankpenge, Daler for Daler, med et Tillæg af 60%, 2) de senere tegnede Assurancer efter et for hvert enkelt Aar nærmere angivet Omskrivningsforhold ligeledes med Tillæg af 60% af den omskrevne Sum, 3) til Assurancernes nøjere Bestemmelse i Fremtiden skulde foretages Omtaksation over de efter 1807 forsikrede Bygninger. Ved Siden af denne bebudede almindelige Omtaksation — som dog ikke blev gennemført — var det bestemt, at, hvis i enkelte Tilfælde enten Brandforsikringen eller den Forsikrede følte sig brøsthouden ved Omskrivningen, kunde Omtaksation forlanges, hvorved Bygningerne da skulde ansættes til deres rette Værdi i D. K. efter de gældende Priser før 1807 og derefter med 60% omskrives i Rigs-

bankpenge. Denne Taksationsregel blev imidlertid i mange Tilfælde misforstaaet eller misbrugt, og da man fjernede sig længere fra 1807, savnedes Kundskab om de daværende Priser, og der fremkom derfor mange Steder Forsikringssummer, som langt oversteg den virkelige Værdi. Kancelliet foreskrev derfor under 27. Juni 1817, at for Fremtiden skulde Taksationen ske paa den Maade, at den ansattes i Navneværdi efter de gældende Priser og dernæst reduceredes til Sølvværdi efter det derom til enhver Tid anordnede Forhold, og under 5. Juli s. A. blev indtil videre Reduktionsforholdet mellem Navne- og Sølvværdi bestemt til 5 Rdl. Navneværdi paa 1 Species (= 2 Rigsbankdaler); naar f. Eks. en Bygning blev takseret til 400 Rdl. Navneværdi, blev den derefter først ved Division med 5 ansat til 80 Species og derefter ved Multiplikation med 2 til 160 Rdl. Sølvværdi. 1818 forandrede Reduktionsforholdet til 4 Rdl. Navneværdi paa 1 Specie; i samme Aar til 15 Rbm. paa 1 Specie. Ved Nationalbankens Stiftelse 1818 bestemtes, at indtil rede Sølv kunde anordnes som Landets eneste Navneværdi, skulde alt erlægges enten i rede Sølv eller i Rigsbank-sedler efter hver Tids Kvartalskurs.

Den Konsolidering af Landets Pengevæsen, som fulgte med Nationalbankens Oprettelse, begyndte snart at vise sin Virkning i et almindeligt Prisfald, hvorved baade Arbejdsløn og Bygningsmaterialernes Værdi sank langt under, hvad den var i Aarene 1813 til 1818. I Løbet af 2—3 Aar viste det sig derfor ogsaa, at Landbygningernes Værdi ikke nær svarede til de Summer, de stod forsikrede for; de mange Ildebrande, som paa den Tid indtraf, vakte en almindelig Frygt for, hvad Følgerne kunde blive, om der ikke blev raadet Bod paa dette Forhold, og Kancelliet blev bestormet med Andragender i den Retning baade fra Autoriteter og Private. Kollegiet æskede under 18. Febr. 1823 Amtmændenes Betænkning, og disse udtalte med stor Enighed, baade at Assurancessummerne var meget for høje, ofte flere Gange højere, end Byg-

ningerne fra noget som helst Synspunkt var værd, og at Taksatorerne, der i Almindelighed var Landboere, manglede Dygtighed til under de forandrede Forhold at bedømme Bygningernes Værdi. Nogle foreslog en almindelig Omvurdering, andre en Nedsættelse i Assurancesummerne med $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{4}$, atter andre, at Interessenterne selv skulde løbe en Del af Faren ved Brand-skade. Med Hensyn til de fremtidige Vurderinger holdt de fleste paa, at man skulde benytte Købstadmurere og -tømrere til Vurderingsmænd, medens andre vilde lægge hele Ansvarret paa Branddirektøren og derfor ogsaa overlade ham Valget af Vurderingsmændene. Der blev saa i 1825 nedsat en Kommission til at drøfte Sagen — den samme, der, som foran er omtalt, skulde overveje Spørgsmaalet om Branddirektoraterne — og dens Betænkning fremkom i 1827. Kommissionen udtalte den Anskuelse, at det Misforhold, der faktisk fandt Sted mellem Assurancesum og Værdi, kun var temporært, og at det derfor ikke var nødvendigt eller tilraadeligt at nedsætte Assurancesummerne paa Grund af dette almindelige Forhold. Derimod fandt der et andet Misforhold Sted mellem Assurancesummerne indbyrdes, hidrørende fra Omskrivningen af de under Kursens Dalen efter 1807 tegnede Assurancer i Forbindelse med de vekslende Priser og Taksatorernes forskellige Begreb. Til Rettelse af dette Misforhold foreslog Kommissionen, at der uden Omtaksation skulde kunne ske en Nedsættelse enten efter Ejerens Begæring eller efter Amtets Resolution. Kancelliet mente dog ikke at kunne indlade sig paa en saadan Fremgangsmaade og fandt det heller ikke principrigtigt at foranstalte en almindelig Omtaksation alene paa Grund af Prisdalen, naar ikke Taksationerne oprindelig havde været upaalidelige. Kun for de Tilfælde, hvor enten Omskrivningen af de i 1807 til 1813 tegnede Assurancer eller de højere Priser i 1813 til 1818 havde medført for høje Assurancesummer for enkelte Ejendomme, fandt Kancelliet Grund til at træffe nogen Foranstaltning, og den

eneste almindelige Forholdsregel, der fik Kollegiets Bifald som Resultat af alle afgivne Betænkninger og Forhandlinger, var derfor den, at naar Branddirektøren traf paa noget af de nys anførte Tilfælde, skulde han melde det til Amtmanden, hvorefter denne kunde beordre en Omtaksation, og det forudsattes derved, at man særlig var opmærksom paa større og mere kostbare Bygninger, hvorhos Kancelliet overensstemmende med Kommissionens Forslag billigede, at Amtmændene skulde udstede et Regulativ over de gangbare Priser paa Bygningsmateriel paa de forskellige Markedspladser, hvilket Regulativ Vurderingsmændene nøjagtig skulde følge. Men ikke engang disse Indstillinger fra Kancelliet naaede at blive godkendt, idet Kongen fandt Betænkelighed derved og blot befalede, at Branddirektørerne skulde være opmærksomme paa de Bygninger, der paa Grund af Forringelse burde omvurderes. Dette yderst magre Resultat foreligger i Plakat af 15. April 1828.

Sagen var dog ikke dermed skrinlagt. Den kommer frem igen i Provinsialstændernes Andragender i 1836, som atter fremhæver den Fare, Brandforsikringen var undergiven derved, at mange Bygninger var forsikrede langt over deres Værdi, hvilken Fare formentlig traadte frem i den Hyppighed, hvormed Ildebrandene vedblev at indtræffe. Stænderne androg derfor om, at en almindelig Omtaksation maatte finde Sted. De af Kancelliet i den Anledning fra Amtmændene indhentede Betænkninger stemte alle overens i, at en saadan Foranstaltning var uigennemførlig, og skønt man ligeledes var enig om, at Assurancesummerne fra 1807 til 1818 absolut trængte til en Revision, var Meningerne delte, naar det gjaldt om at sige, hvad der skulde gøres. Regeringen fastholdt derfor fremdeles overfor Provincialstænderne sit tidligere Standpunkt om Unødvendigheden af en almindelig Omtaksation, der ogsaa fremdeles af principielle Grunde ansaas betænkelig for Landbruget og dets Kredit. Man indskrænkede sig derfor til et Forslag om, at Branddirektøren i For-

ening med et vist Antal dertil beskikkede Interessenter skulde undersøge, hvilke Bygninger der særlig trængte til Nedsættelse ved Omvurdering, og disse skulde da om-takseres; Opmærksomheden skulde derved særlig være henvendt paa Taksationerne fra 1807—18 og blandt disse atter paa Bygninger, der ikke stod i Forbindelse med et Landbrug, altsaa Møller, Fabrikker, Lyststeder o. desl., og særlig skulde Møller omvurderes hvert 5. Aar. For-slaget fandt Stændernes Tilslutning, og udkom derefter som Lovbud i Pl. 27. November 1839.

Naar de forsikrede Bygninger skiftede Ejer, skulde der efter Forordningen af 1792 gøres Anmeldelse derom. Der var dog ikke sat nogen Straf for Forsømmelse, og det blev derfor ikke overholdt. Pl. af 15. April 1828 befalede derfor, at intet Skøde maatte antages til Tinglæsning, før det var forsynet med Branddirektørens Paategning om at det var ham forevist, men denne Bestemmelse, der heller ikke var fyldestgørende, forandredes ved Plakat af 27. Novbr. 1839 saaledes, at det paalagdes Retsskriverne ved hvert Kvartals Udløb at meddele Branddirektøren, hvilke Skøder der var læst. Retsskriverne opfyldte imid-lertid paa mange Steder ikke dette Paalæg, og det blev derfor lige saa ufyldstgørende som de foregaaende Be-stemmelser. Det er et svagt Punkt, som Brandforsikringen har haft Bryderi med i dens hele Eksistens.

B. I BRANDSKADETILFÆLDE.

Oprindelig var det bestemt, at det Mandskab, som var tilstede ved en Ildebrand for at slukke, eller om fornø-dent andre fra nærliggende Byer skulde, efter at Branden var forbi, rydde Tomten for den Brandlidte. Denne Pligt bortfaldt ved Lov af 15. December 1850, og da ingen anden Regel var givet, betragtedes det som noget, der paa-hvilede den Brandlidte selv, at han paa egen Bekostning maatte rydde Tomten saa vidt, at en Besigtigelse og Vur-dering af Skaden kunde foregaa. At dette paa Landet har været en naturlig Ordning, og at det i det mindste i tid-

ligere Tid kun undtagelsesvis har været nogen Sag af Betydning, følger af Byggemaaden og Forholdene i det Hele.

For at faa en indtruffen Skade vurderet skulde den Brandlidte henvende sig til Herredsfogden eller siden 1800 til Branddirektøren, som da mødte med to af de Vurderingsmænd, som af Amtmanden var beskikket til at foretage Vurdering. Brandlidte maatte sørge for Befordringen og udrede de fastsatte Gebyrer. Ved total Skade blev, hvis Brandlidte var villig til at overtage Levningerne, disse vurderede, og deres Værdi afkortet i Forsikringssummen, men vægrede han sig ved at overtage dem, bortsolgtes de ved Auktion for Kassens Regning. Ved Loven af 4. Marts 1857 paalagdes det den Brandlidte at overtage dem til den Værdi, der blev sat ved Vurderingsforretningen. Ved partiel Skade bestemtes Erstatningen i Forhold til Forsikringssummen, hvilket ved Pl. 17. Juni 1817 nærmere bestemtes saaledes, at Skaden skulde ansættes som Brøkdelen $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$ o. s. v. af Forsikringssummen.

Ifølge Anordning af 1792 maa Erstatningen ikke anvendes til andet end til den ødelagte eller beskadigede Bygning Opbyggelse eller Istandsættelse, og det siges udtrykkelig, at der i saa Henseende ikke paalægges Ejeren anden Forpligtelse, end at den nye Bygning skal være af samme Værdi, som den nedbrændte var ansat til, og at dette skal bevises ved Vurderingsforretning, senest 2 Aar efter at Erstatningen er udbetalt. Skønt denne Bestemmelse efter de brugte Ord synes at have givet den Brandlidte frie Hænder i Henseende til, om han vilde bygge paa Tomten eller andetsteds paa Grunden, og om han vilde opføre Bygninger til samme Brug som de nedbrændte eller til anden Bestemmelse, naar blot Værdien kom tilstede, saaledes at Prioritetshaverne atter var sikrede, saa blev Forskriften fra Autoriteternes Side betragtet som givet i det Øjemed, at den Forsikrede ikke maatte have Vinding ved Branden, og Kancelliet (senere Justitsministeriet) fordrede, at de nye Bygninger skulde ligge paa samme Plads som de nedbrændte og indrettes til samme

Bestemmelse, hvilket ikke udelukkede, at mindre Afvigelser efter Ansøgning indrømmedes, naar Branden ikke var mistænkelig.

Med Hensyn til Erstatningens Udbetaling var det ordnet saaledes, at Kollegiet inden 12 Uger, efter at Skaden for samme var bevisliggjort ved, at Vurderingsforretningen og Udskrift af Brandforhøret var indkommet, skulde stille Erstatningen til Amtmandens Raadighed ved nærmeste Amtstue, og Amtmanden anviste den til Udbetaling til Brandlidte, naar denne for ham ved Vurderingsforretning havde godtgjort, at den var lovlig anvendt, eller han stillede Kaution for, at dette vilde ske; kunde han ikke skaffe Kaution, var Amtmanden bemyndiget til at lade Udbetaling ske efterhaanden til Indkøb af Materialer og til Arbejdsløn. Amtmanden maatte aarlig til Kollegiet indsende Beretning om, hvorledes Erstatningerne var udbetalte og efter hvilke Bevisligheder. Den ommeldte Vurderingsforretning, ved hvilken det skulde godtgøres, at en Erstatning var lovlig anvendt, blev afholdt efter samme Regel som andre Vurderingsforretninger.

Omfanget af den Skade, der kunde fordres erstattet, bestemtes i Anordn. af 1792 saaledes, at det er Skade ved Ildebrand og Lynild samt ved Nedrivning og anden Foranstaltning for at standse og dæmpe Ilden. Skade ved Eksplosion af Dampkedler eller Krudteksplosion, hvor ingen Antændelse fandt Sted, blev derfor af Kancelliet anset for Brandforsikringen uvedkommende.

Med Hensyn til Ildebrand, som under Krigsforhold fremkaldes enten derved, at Krigsbestyrelsen beordrer Bygninger afbrændte, eller ved at de skydes i Brand af Fjenden, udtalte Kommercekollegiet i 1807—08, at det ikke ansaa Brandforsikringen pligtig til at erstatte Skaden. Brandforsikringen kom desuagtet til baade den Gang og under Krigen 1848—50 at erstatte adskillige saadanne Skader dels efter kgl. Resolution af 18. Juni 1808 dels i Følge en Højesteretsdom af 1850, som tilpligtede Købstædernes Brandforsikring at erstatte den ved Bombardementet paa

Fredericia foraarsagede Brandskade. A. S. Ørsteds Udtalelser i Rigsdagen i Anledning af Loven af 1850 om Krigsskade viser, at han bestemt ansaa Brandforsikringen for forpligtet dertil. I 1807 fik Brandforsikringen det Tab, den led, erstattet af Statskassen, og i 1850 havde Regeringen i sit Forslag til Lov om Erstatning for Krigsskade optaget en Bestemmelse om, at Brandforsikringen skulde have de af den udrede 57,000 Kr. erstattet af Statskassen, men dette blev strøget i Rigsdagen.

C. KONTINGENTET.

Efter § 15 i Anordn. af 1792 skulde der aarlig udredes 10 Sk. pr. 100 Rd. ved Juni Maanedes Udgang for det forløbne Aar, og naar Udgifter til Brandskader og Administration ikke kunde bestrides dermed, skulde det manglende tilvejebringes ved Repartition. Da saavel det ordinære Kontingent som Ekstrarepartitionens Bidrag blev erlagt efter Aarets Udgang, manglede der idelig Penge til Udgifternes Dækning, og man maatte derfor søge Forskud af den Kgl. Kasse og iøvrigt rejse Laan. Plakat af 12. Maj 1807 anordnede derfor, at de aarlige 10 Sk. pr. 100 Rd. skulde erlægges den 30. Juni forud for det kommende Aar, men det manglende som hidtil skaffes tilveje ved Repartition efter Aarets Udløb. At man ikke dermed var hjulpen i nogen væsentlig Henseende, ikke engang med den Ændring, som indførtes 1813, at det ordinære Kontingent skulde erlægges hvert Kvartal med $\frac{1}{4}$ forud, ses deraf, at Repartitionen, der før 1807 havde fundet Sted i Aarene 1793, 1800 og 1802 hver Gang med 10 Sk. og i 1806 med 20 Sk., fremdeles maatte fortsættes, nemlig i 1809 med 30 Sk., 1812 med 15 Sk., 1814 med 10 Sk., 1817 med 25 Sk., 1819 med 15 Sk., 1820 med 5 Sk. og 1821 med 20 Sk. Da de Brandlidte under saadanne Forhold ofte maatte vente længe paa at faa deres Erstatninger, især i de sidste Aar, i hvilke hverken Forskud eller Laan af den Kgl. Kasse kunde faas, og Interessenterne dertil klagede over, at de aldrig vidste, hvad

der kunde blive affordret dem, rejste Kancelliet i 1822 det Spørgsmaal, om ikke det faste aarlige Kontingent burde forhøjes til 20 Sk. pr. 100 Rdl., ligesom det allerede siden 1807 havde været i Købstædernes Brandforsikring, saameget mere som af de ordinære 10 Sk. forud var disponeret over 1 Sk. til Lønning for vedkommende Kontor under Kancelliet og 2 Sk. til Branddirektørernes Lønning, saa at der kun var 7 Sk. pr. 100 Rdl. til Dækning af Brandskader, hvilket selvfølgelig var utilstrækkeligt, da Gennemsnitstabet til Brandskader fra 1793 til 1822 havde været over 16 Sk. pr. 100 Rdl., og der desuden siden 1805 var tillagt Amtsforvalterne det tidligere omtalte Opkrævningshonorar. Indhentelsen af Betænkninger og Overvejelser medtog 5 Aar, i hvilke atter Ekstraudskrivning havde fundet Sted 1822 med 10 Sk., 1823 med 15 Sk., 1824 med 15 Sk., 1825 med 10 Sk., 1826 med 5 Sk., og 1827 med 10 Sk.; den 5. September 1827 udkom saa en Plakat, ved hvilken det bestemtes, at det aarlige Kontingent skulde opkræves med 20 Sk. pr. 100 Rdl., Halvdelen hver 1. April og 1. Oktober. Uagtet det ikke ved Forhandlingerne om denne Sag synes at have været fremdraget, om man ikke burde forlade det hidtil fulgte Princip, at have samme Præmie for alle Slags Bygninger uden Hensyn til deres Bygningsmaade og deres Anvendelse, maa det dog antages, at der har rørt sig Anskuelse i den Retning, thi kun 4 Aar efter udtaler Kancelliet i sin Indstilling til Kongen i den Sag, der førte til Plakat af 14. December 1831 om Tilladelse til at tegne Forsikring med Undtagelse af Ydermure, at »det vilde være principrigtigt, at Præmien i det hele stod i et nøjagtigt og derfor noget varieret Forhold til Bygningernes Beskaffenhed, saa at den steg og faldt, som Probabiliteten af Ildsfare efter Bygningsmaaden var større eller mindre,« men »man befrygtede, at dette lader sig udføre ved en almindelig Regel og i en omfattende Grad ved Bygningsassurancen (i Modsætning til Møbelassurancen, hvor det var indført), da de Forskelligheder, som i saa Henseende frembyder sig, er mangfoldige

og beror paa flere Omstændigheders Sammenstød, som ikke lader sig bestemme ved faste almindelige Regler.« Kancelliet opgav derfor denne Tanke og indskrænkede sig til Indstillingen om, at Grundmure kunde holdes udenfor Forsikring, hvorved Præmie spares af ofte betydelige Værdier, der ikke var udsatte for væsentlig Beskadigelse f. Eks. af Kirker og Herregaardes Hovedbygninger.

Under de foran omtalte Overvejelser i Provinsialstænderne om, hvad der kunde gøres for at imødegaa den Fare, som laa i de for høje Forsikringssummer, fremdrog Stænderne Spørgsmaalet, om den ensartede Præmie var principmæssig rigtig, og om den ikke burde afløses af en klassificeret Præmie, hvorved tillige Betydningen af Afstandsmomentet blev fremført. I denne Anledning indhentedes Kancelliet Betænkning fra Amtmændene og Branddirektørerne, men efter paa Grundlag af disse at have taget Sagen under Overvejelse, blev Regeringen staaende ved sin Betragtning fra 1827 om Systemets Ugennemførlighed. Med en »omstændelig Forklaring« af sin Opfattelse nøjedes man med at foreslaa, at Kontingentet af Kirker nedsattes til $\frac{1}{4}$, for saa vidt de havde brandfrit Tag og laa isolerede. Ikke engang for Møller, som Stænderne særlig havde udpeget som farlige, blev der fastsat noget særligt Kontingent. Stænderne udtalte som Svar herpaa, at man erkendte, at der vilde møde saa store Vanskeligheder ved en omfattende Klassifikation af Præmierne efter Bygningernes Beskaffenhed og Beliggenhed, at Øjemedet sandsynligvis vilde forfejles. Den ommeldte Forandring i Kontingentet af Kirker blev da indført ved Plakat af 27. Novbr. 1839.

Det siden 1827 til 20 Sk. forhøjede Kontingent viste sig i de følgende 20 Aar tilstrækkeligt til at dække alle Udgifter, og der opsamledes endog en Beholdning, der i 1846 var vokset til 300,000 Kr.; men nu indfandt Uheldene sig paany, Overskudet var i 1850 forvandlet til et Underskud af henved 200,000 Kr., og nye Ekstrapaaligninger blev nødvendige i 1850, 1851, 1854 og endelig 1857, hver Gang med 10 Sk. pr. 100 Rdl. Fra 1858 indføres den

klassificerede Præmie, og dermed hører Ekstraudskrivningerne foreløbig op. Efter at der i 1853--55 i Følge Paalæg af Justitsministeriet fra Branddirektørerne var afgivet et statistisk Materiale som Grundlag for Udarbejdelsen af en klassificeret Tarif, blev der i 1855 nedsat en Kommission til Udarbejdelsen af et Forslag. Dens Formand var Departementschefen Etatsraad Lunn, dens Sekretær Kancellisekretær Bærthelson, og det er utvivlsomt disse to Mænds Energi det skyldtes, at Forslaget allerede blev afgivet i December 1856, hvorefter det forelagdes Rigsdagen og udkom i Lov af 4. Marts 1857, der saaledes i Kontingentsagen indleder en ny Æra.

Lovens Tarif ser saaledes ud:

Tarif fra 1. April 1858		Aarligt Kontingent pr. 100 Kr.				
		Stentag		Straatag		
		Isolerede Bygninger	Sammenbyggede Bygninger	100 Al. fra Nabo med Straatag eller 50 Al. fra Nabo med Tegtag	50 til 100 Al. fra Nabo med Straatag eller mindst 20 Al. fra Nabo med Tegtag	under 50 Al. fra Nabo med Straatag eller under 20 Al. fra Nabo med Tegtag
		Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
Kirker.....		4	5	6	8	10
Landbrugsbygninger indtil 1,000 Kr.		8	10	10	12	16
— — — 2,000 —		8	10	12	16	20
— — — 10,000 —		8	10	16	20	24
— — — 20,000 —		10	12	24	32	40
— — — 40,000 —		12	16	32	40	48
— — — over 40,000 —		16	20	40	48	56
Fabrikker, mindre indtil 20,000 —		24	28	40	48	56
farlige (derunder — 40,000 —		28	32	48	56	64
Møller) over 40,000 —		32	40	56	64	72
Fabrikker, mere farlige.						
indtil 20,000 —		48	56	80	96	112
— 40,000 —		56	64	96	112	128
over 40,000 —		64	72	112	128	144

For Hegn og Brøndredskaber svarede 12 Øre pr. 100 Kr.

Af Damp- og Fabrikmaskiner blev svaret $\frac{1}{2}$ Gang mere end af den Bygning, hvori de var anbragt.

Det var ikke nogen let Sag at gennemføre en saadan Tarif, da man manglede omtrent alle de Momenter, paa hvilke den skulde bygges, og det blev et stort Apparat, der maatte sættes i Gang for at skaffe en Beskrivelse af saa godt som enhver Bygning paa Landet med Hensyn til Anvendelse, Bygningsmaade og Afstand fra andre Bygninger. Landet blev delt i en stor Mængde Undersøgelses-distrikter, i hvert af disse blev beskikket 2 »Undersøgelses-mænd«, som for en Betaling af 3 Kr. daglig hver gik fra Gaard til Gaard og fra Hus til Hus for at optage Beskrivelse. I Løbet af Sommeren blev Arbejdet gennemført, saa at Branddirektørerne paa Grundlag deraf kunde udarbejde nye Forsikringsprotokoller og skridet til Tarifieringen. At der indløb mange Urigtigheder, er en Selvfølge; at der ikke indløb endnu mange flere, er saa meget forunderligere, som Undersøgelsesmændene gik til et dem ganske fremmedartet Arbejde, om hvis videre Afbenyttelse i Enkelthederne de var ganske uvidende.

D. REGNSKABER.

Naar ekstraordinære Udskrivninger blev nødvendige, gaves der i Almindelighed en Oversigt over Status med Angivelse af Indtægter og Udgifter siden sidste Repartition. En saadan Opgørelse foretoges ogsaa 1818 for de sidste 9 Aar, og i 1830 fremkom en Opgørelse for Aarene 1818—27. Fra denne Tid aflægges aarlige Regnskaber, første Gang for Aaret 1827—28.

E. SÆRLIGE FORHOLD.

1. Ligesom Regeringen i sin Virksomhed for at ordne Brandforsikringen for de københavnske Købstædernes Bygninger fremhæver, at den tillige har for Øje at støtte *den offentlige Kredit*, finder vi det samme Hensyn fulgt i Brandforsikringsanordningen for Landet, og positive Bestemmelser af betydelig Rækkevidde er optaget i denne Anordning. Ved i dette Punkt at sammenholde Bestemmelserne fra 1792 med dem fra 1761, er det ret karak-

teristisk, at Anordningen af 1761 kun indeholder følgende Bestemmelse om Panthavernes Stilling:

Haver nogen Pant og Forsikkring udi et afbrændt eller ved Ildebrand beskadiget Huus, saa bliver vel hans Ret hannem udi det nye opbygte eller i Stand bragte Huus i alle Maade ubeskåret; men det er hannem aldeles ikke tilladt udi Brand-Hjælpen at gjøre sig betalt,

medens saavel Købstad- som Landanordningen af 1792 foruden en lignende Bestemmelse om, at der ikke kan gøres Arrest i Erstatningen alene, tillige udtaler, at hvis en Bygningsejer selv forsællig anstifter Ildebrand og saaledes forbyrder sin Erstatningsret, kan Panthaveren om fornødent holde sig til Brandforsikringen for at faa Dækning. Det ser saaledes ud, som om man i 1761 ikke tænkte sig det nødvendigt at udtale sig om det Tilfælde, at en Ejer selv anstiftede Ildebrand, men at man i 1792 havde høstet Erfaring i modsat Retning i de mellemliggende Aar; de følgende Aar har desværre særlig paa Landet bekræftet, at med al den Gavn, som Brandforsikringerne stifter, har de frembudt Fristelser, som mange er bukket under for.

Paa Landet er altsaa Panthaveren siden 1792 betrygget paa den Maade gennem den af Ejeren tegnede Forsikring, og uden at han selv behøver at tegne nogen særlig Garantiforsikring, at i Ildebrandstilfælde skal Branderstatningen anvendes til de nedbrændte Bygningers Genopførelse, og Panthaveren har Pant i de nye ligesom i de gamle; hvis Ejeren undlader at opføre Bygningerne, gør Panthaveren Udlæg i Ejendommen med Retten til Erstatningen og sælger den med Forpligtelse for Køberen til Bygningernes Genopførelse. Har Ejeren selv forbrudt Erstatningen, realiserer Panthaveren ligeledes Ejendommen med Brand-erstatningen og Forpligtelse til dennes lovlige Anvendelse, forsaavidt han ikke paa anden Maade kan holdes skadeløs. Praksis har dog i de sidste 30 Aar af forrige Aarhundrede med fuld Hjemmel i Anordningens Bestemmelser

højet sig derhen, at Brandforsikringen har forment den realiserende Panthaver at maatte lade Ret til Branderstatningen medfølge ved Tvangssalg af Grund og Jorder, men dette har været uden Følge for Panthaverens Interesse, idet Brandforsikringen har dækket ham af Erstatningsbeløbet for det, han efter Realisation paa denne Maade endnu maatte have tilgode; Brandforsikringen har i adskillige Tilfælde staaet sig ved denne Fremgangsmaade, og det har selvfølgelig ikke været forlangt af Panthaveren, at det paa den Maade hævede Beløb skulde anvendes til nye Bygninger.

Det er mangfoldige Erstatningsbeløb, som i de 125 Aar er udbetalt til Brandstifteres Pantekreditorei. Brandforsikringen faar i Reglen Dom for sit Tilgodehavende hos Brandstifterne; havde man bogført disse Krav som Aktiver, vilde de have udvist en meget stor Sum, men det har man aldrig gjort, da Fordringen saa godt som altid er værdiløs, og den Smule, der i enkelte Tilfælde kan faas, indkommer i Almindelighed ved den af det offentlige i Henhold til Dommen iværksatte Realisation. Det er kun et Par ganske enkelte af de til Panthavere udbetalte Erstatninger, der atter er Brandforsikringen refunderede fuldt ud, og blandt disse kan nævnes et Tilfælde, hvor Brandstifterens Hustru, medens han afsonede sin Straf, ved aarlige Afdrag betalte Skylden og et andet, hvor Brandstifteren var velhavende, og straks kunde tilbagebetale det Hele.

Melde sig ud af Brandforsikringen til Skade for Panthaverne kunde Ejeren ikke, thi Anordningens § 12 bestemmer, at Udmeldelsen først kan tages til Følge, naar den er ledsaget af en Panteattest og Samtykke fra alle i denne anførte Panthavere. Pantekreditorerne har saaledes i alle Maader haft fuld og sikker Støtte i Brandforsikringen.

2. Angaaende *Maskiner*, Inventarium og Redskaber antog man, at Anordningen af 1792 tilstedte deres Forsikring, naar de var mur- eller nagelfaste med Bygningen,

eller saa store, at de under Ildebrand ikke kunde bortflyttes, og der indlegnedes derfor slige Genstande ikke blot i Landbygninger, men ogsaa i Fabrikker, og Fabrikerne søgte at faa det mest mulige medtaget, fordi de under det lige Kontingentsystem fik billigere Forsikring end andensteds og var fri for de aarlige Fornyelser. Paa Grund af de betydelige Tab, som disse Genstande voldte de øvrige Interessenter, holdt Regeringen sig imidlertid overfor Begæringer om disse Forsikringer strengt til Bestemmelsens bogstavelige Anvendelse, man afviste, hvad der var fastskruet, hvad der kunde bortflyttes, om Flytningen end var vanskelig, og hvad der tilhørte en anden end Bygningens Ejer. Ved Overvejelserne om forskellige Omordninger i 1856 rejstes derfor ogsaa Spørgsmaal om ganske at udelukke Fabrikmaskiner, men man forlod dog atter Tanken, og Loven af 1857 tillader fremdeles saadan Forsikring imod et Kontingenttillæg af 50 pCt., hvorhos man, — fuldkommen korrekt — da Maskiner ved Slitage, hurtig forringes og nye Opfindelser bevirker, at de taber deres Værdi, og de ofte omflyttes, fandt det nødvendigt at tilføje den Betingelse, at Forsikringen af Maskiner kun kunde gælde for et Aar, og at der ved Fornyelsen maatte tilvejebringes nyt Bevis for deres Værdi ved Vurdering.

3. Fæstebønders Forhold til Brandforsikringen har i en længere Periode spillet en vis Rolle.

Som allerede omtalt havde Godsejeren efter Anordningen af 1792 for at skaanes for Gebyrer den Forret, naar han lod samtlige sine Bøndergaarde og Huse forsikre, selv at ansætte Værdien uden Taksationsforretning. At Fæsteren ikke kan forlange Forsikring, betragtedes som en Selvfølge, og udtaltes af Kancelliet i en Skrivelse af 10. April 1821 med den Betragtning, at Kontingentet hviler paa Ejendommen som et onus reale, som Fæsteren ikke uden Ejerens Samtykke kan bebyrde Stedet med. Forlangtes kun enkelte Fæstesteder forsikrede, skulde sæd-

vanlig Vurdering foregaa. Ligesom Fæsteren ikke havde Ret til at lade forsikre, havde han i Følge Kancelliets Skrivelse af 15. Oktober 1822 heller ingen Forpligtelse dertil, medmindre frivillig Overenskomst derom blev indgaaet.

Da Forordningen af 26. Marts 1800 var udkommet, gav Kommercekollegiet den paa en underlig Fortolkning støttede Resolution, at Godsejernes Ret til selv at angive Fæstegodsets Værdi til Forsikring var bortfaldet, og det maa yderligere forundre, at Kancelliet lige til 1827 fastholdt denne Fortolkning, uagtet dens Tvivlsomhed var bevist, som det omtaltes i en Skrivelse af 7. November 1826. Men i den Indstilling, der ligger til Grund for Plakat af 5. Juni 1827 om Betalingen for Taksationsforretninger, bryder Kancelliet med en saadan Fortolkning, og erkender Godsejernes Ret fra 1792. Den her omhandlede Ret for Godsejerne ophævedes ved Loven af 4. Marts 1857.

Som Følge af, at Godsejeren alene var raadig over Fæstebygningers Forsikring, maatte han ogsaa tilsvare Kontingentet, og for saa vidt der mellem Ejer og Fæster frivillig var truffet Overenskomst om, at den sidste skulde betale Kontingentet, betragtedes dette som et Brandforsikringen uvedkommende Forhold, hvilket hævdedes med saa stor Strengthed, at naar en Fæster med Godsejerens Samtykke var indtraadt i Forsikringen, og han paadrog sig Kontingentrestancer, blev disse affordrede Godsejeren.

Der blev dog i 1834 gjort Fæstere den Indrømmelse, at naar en Godsejer var uvillig til at lade Fæstebygningerne forsikre, kunde Fæsteren begære Forsikring mod at tilsvare Kontingentet ligesom andre Interessenter.

I Ildebrandstilfælde havde Brandforsikringen efter Forholdets Beskaffenhed kun med Godsejeren at gøre; om denne selv vilde opbygge Stedet eller overlade det til Fæsteren mod at denne oppebar Erstatningen, blev en indbyrdes Sag mellem disse. Hvor ilde stedt en Fæster kunde være, viser et Tilfælde fra 1829, hvor en Fæstehusmand klagede over, at Ejeren vægrede sig ved at genopføre hans nedbrændte Hus; Kancelliet havde hertil intet andet Svar,

end at der maatte forholdes efter Danske Lov 3—10—13, der lyder paa, at hvis nogen Bondes Bygninger brænder, »da maa Bonden ej Stedet forlade eller sig andensteds nedsætte, men han bør med Husbondens og Bymændenes Hjælp, om han selv ej haver Middel dertil, at opbygge Stedet«. Det var dog vistnok sjældent, at slige Situationer fremkaldtes.

4. *Københavns Forstæder* frembyder ogsaa et ejendommeligt Forhold, som allerede i denne Periode gav Anledning til særegne Foranstaltninger og vakte særlig Opmærksomhed. Af Anordningen af 1792 § 3 fremgaar det, at Bygninger paa Københavns Grund uden for Stadens Porte hørte under Landbygningernes Brandforsikrings Omraade; Magistraten traadte her i Amtmandens Sted. Ved Branddirektørernes Ansættelse i Aaret 1800 maatte Københavns Forstæder forbigaa, fordi det nærmere skulde undersøges, hvorledes Brandvæsenet og Tilsynet dermed kunde ordnes, hvorfor det vedtoges, at Forretningerne skulde besørges fra Hovedkontoret. Da der i 1802 blev truffet en Ordning af Brandvæsenet, ved hvilken et udenbys Brandkorps oprettedes, der dog underlagdes Stadens Brandkorps, blev der endnu ikke taget nogen Bestemmelse om Brandforsikringsanliggændernes Styrelse; man lod Hovedkontoret fremdeles besørgе dem og nøjedes med den Bestemmelse, at Brandforsikringen aarlig af Branddirektørernes Lønningsfond skulde udrede 400 Kr. til Polititilsyn i Forstæderne. Sagen stod saaledes hen til 1829, da man rejste det Spørgsmaal, om ikke saavel Brandforsikringen som Brandvæsenet burde forenes under eet med de københavnske Institutioner. Københavns Brandforsikring modsatte sig inidlertid en Udvidelse uden for Voldene (ikke engang Citadellet vilde den endnu i 1854 have under sit Omraade), og Kancelliet udtalte sin Samstemning heri under Hensyn til, at de for Forstadsbygninger i Følge Forordningen af 1792 givne Bestemmelser, der fremdeles maatte gælde for disse, af-

viger saa meget fra Reglerne for de københavnske Bygninger, at deres Anvendelse under samme Forening var for betænkelig. Under 8. November 1831 bestemtes det derfor, at Forstædernes Bygninger med den, som det sagdes, »betydelige« Forsikringssum af 6 Millioner Kr. *) skulde forblive under Landbygningernes Brandforsikring. Det bestemtes endvidere, at Branddirektørforretningerne, hvorfra dog udelukkedes Brandvisitationer og Tilsyn med Brandvæsenet, skulde overdrages til Branddirektøren i Københavns Amt for Vester-, Nørre- og Østerbros Vedkommende. Amagerbros Branddirektørforretninger henlagdes 1841 til Birkedommeren for Amager. Hen imod Periodens Slutning begyndte der blandt Bygningsejerne at røre sig en Stemning for at komme ind under Københavns Brandforsikring, og Ønsket herom synes væsentlig at være grundet paa, at Bygningerne maatte udrede det samme Kontingent, som var fastsat for Landbygninger (undtagen Kirker). Stemningen fandt fra forskellige Sider Udtryk, dels under en Interpellation om Brandforsikringsvæsenet i Almindelighed, der blev stillet i Folketinget i 1855, dels under Behandlingen af det Lovforslag, som i 1857 blev til Lov den 4. Marts. Da Københavns Brandforsikring endnu den Gang var imod at forsikre de udenbys Bygninger, og da det nysnævnte Lovforslag gav Udsigt til, at Klagerne over Kontingentet snart vilde blive afhjælpne, blev Sagen foreløbig stillet i Bero.

Brandkontingentet opkræves i Forstæderne af Magistraten gennem Rodemestrene, der nyder det samme Honorar som Amtsforvalterne.

5. Hen imod Slutningen af denne Periode kommer den Tanke til forskellige Tider og paa forskellige Steder frem, om man ikke kan søge Forsikring paa anden Maade end under den almindelige Brandforsikring. Tanken træder først ganske naivt frem, men senere udformer den sig i

*) Nu er Forsikringssummen henved 854 Millioner Kr.

en bevidst *Konkurrence* med den almindelige Brandforsikring, hvilken paa to Steder gennemføres ved Oprettelsen af lokale Foreninger nærmest for Gaard- og Husmænd.

Til de naive Forsøg hører et Andragende fra 1815 om Regeringens Bistand til at faa oprettet en Bygningsforsikring alene for Sønder Omme Sogn i Jylland. Under mere celebre Former fremtræder et Andragende i Roskilde Stænderforsamling 1836 om, at Bornholm maa danne en selvstændig Forening. Begge Planer forsvinder imidlertid straks igen. 1851 tages der fat fra andre Sider; Justitsraad Tang som Direktør for Ringkøbing Amts økonomiske Selskab andrager hos Regeringen om Begunstigelser for en Assuranceforening, der ønskedes oprettet for Ringkøbing Amt; fra Beboere af Bølling og Nørre Herreder fremkom lignende Andragender, og en af den almindelige Brandforsikrings egne Embedsmænd, Branddirektøren i Viborg, ansøgte gennem Folketingsmand B. Nørgaard om Begunstigelser for en eller flere jydsk Foreninger, som han mente burde oprettes. De Begunstigelser, hvorom der androges, var Tilladelse til at Umyndiges og offentlige Stiftelsers Midler maatte anbringes i de i slige Foreninger forsikrede Bygninger, samt Fritagelse for Brug af Stempelpapir til Policerne. Justitsministeriet gjorde i denne Sag en dobbelt Betragtning gældende, dels hvorvidt private Foreninger vilde true den almindelige Brandforsikrings Bestaaen, dels hvorvidt saadanne Foreninger ydede tilstrækkelig Betyggelse for de hypotekariske Interesser. Det første Synspunkt tillagdes der ikke nogen afgørende Vigtighed, idet den almindelige Brandforsikring ikke ansaas for et Regeringsanliggende, men desto større Frygt nærede man i sidste Henseende, fordi man ikke havde nogen Garanti for Foreningernes Soliditet og Bestyrelsernes Paalidelighed; og fordi Bestyrere af offentlige Stiftelser, hvis Midler var anbragt rundt om i Landet, umuligt kunde føre noget virkeligt Tilsyn med private Selskaber, hvis saadanne fremstod i Mængde. De foreliggende Andragender blev derfor afslaaet. Dermed var

Bevægelsen dog ingenlunde standset; Førerne for Oprettelsen af lokale Foreninger arbejdede ude blandt Befolkningen for at fremkalde en Stemning til Støtte for deres Virksomhed i Rigsdagen, og det var særlig de to Paa-stande, der førtes frem og tilsidst blev til Dogmer, uden at man havde fuldgyldigt Bevis for deres Rigtighed: de smaa Besiddere overbebyrdes ved at være sammen med de store, og Jylland forurettes ved at have Forsikring fælles med Øerne. De separatistiske Bestræbelser fik hurtigere Vind i Sejlene, end de selv havde ventet, og Vinden kom fra den Side, de ikke saa hurtig turde vente den fra, nemlig fra Regeringens. Medens de 3 første konstitutionelle Justitsministre: Bardenfleth, Scheel og Ørsted, støttede af Generalprokurøren Ussing, indtog Stillingen som Vogtere af den almindelige Brandforsikring og som dens Forsvarere mod Angriberne, skete der et afgørende Omslag fra den følgende Justitsminister, Simonys Side. Han har, derom kan man ikke tvivle, haft det Haab, at naar den almindelige Brandforsikring blev reorganiseret i den Retning, som man havde indledet, vilde den blive stærk nok til at hævde sin Stilling, og det er sikkert i denne Forvisning, han har gjort det imødekommende Skridt, som han gjorde, og som Ordførerne for nye Foreningers Oprettelse højlydt jubledede over. Indrømmelsen blev gjort under Besvarelsen af en af Dr. G. Winther i Folketinget den 29. Januar 1855 stillet Interpellation. Denne blev indledet ved Omtalen af forskellige Ulemper, som mentes at klæbe ved Brandforsikringen; det fremhævedes, at der ikke var indført en Klassifikation af Bygningerne efter deres Beskaffenhed og efter Assurancesummernes Størrelse, og de mindre Besiddere formentes derfor at være forurettede; Jylland, paastodes det, maatte have Krav paa at udgøre et Forsikringsdistrikt for sig, adskilt fra Øerne. Det skulde synes, at hvis det kun havde været Forespørgeren om at gøre at faa de Ulemper fjernet, som han saa ved Brandforsikringen, maatte han foreløbig indskrænke sin Interpellation hertil og høre, hvorledes

den vilde blive besvaret, men han gaar straks videre, og heri synes det antydnet, at han havde et videregaaende Formaal, nemlig at faa fjernet de Piller, der støttede den almindelige Brandforsikring, søge de Begunstigelser, den nød, givne ogsaa til konkurrerende Foreninger og derved jævne Vejen for saadanne, naar de blev oprettede og skulde vinde Interessenter fra den. Dr. W. fortsætter nemlig sit Foredrag med at udtale sin Forundring over, at Regeringen kan ønske at vedblive at bestyre den almindelige Brandforsikring, i hvilken han, fordi Indtrædelsen i den er frivillig, kun ser en ganske privat Forening, som Regeringen bør give Slip paa. Hvad den klassificerede Præmie angaar, gav Justitsministerens Svar saa gode Udsigter ved Henvisning til, hvorledes der blev arbejdet ivrigt paa at gennemføre denne, at man nok kunde have haabet, at de Utilfredse vilde afvente Resultatet, selv om Justitsministerens Udtalelse om Jyllands Særstilling ikke gav megen Udsigt til, at noget saadant kunde ventes iværksat. I umiddelbar Forbindelse med disse Bemærkninger afgav Justitsministeren en Erklæring, hvorved han fraveg sine Forgængeres Standpunkt, og hvorved han indrømmede de Utaalmødige det, der for dem netop var Hovedsagen; han udtalte nemlig, at forsaavidt nye Forsikringsforeninger maatte blive oprettede, og de fik en tilstrækkelig betryggende Indretning, vilde han tillade, at offentlige Stiftelsers og Umyndiges Midler maatte prioriteres i Ejendomme, som blev forsikrede i saadanne private Foreninger. Finansministeren sluttede sig hertil ved at erklære, at han vilde bestræbe sig for at bevirke, at slige Foreninger opnaaede Fritagelse for Brug af Stempelpapir. Dr. W. kunde ved Interpellationens Slutning »ikke ønske sig noget mere imødekommende Svar.«

Der gik ikke et Aar hen, før man atter rykkede frem til Angreb, denne Gang med Kammerraad Hansen fra Thisted i Spidsen. Han indbragte den 13. December 1855 følgende i reel som i formel Henseende lige mærkelige Forslag som et Tillæg til Anordning af 29. Februar 1792:

»Naar det for vedkommende Branddirektør godtgjøres, at en Ejendom er antaget til Forsikring ved et af Ministeriet som betryggende for Umyndiges og offentlige Stiftelsers Midler anerkjendt Forsikringssselskab, fra den Tid, da den udgaaer af den almindelige Brandforsikring, kan Udsettelse af denne finde Sted.«

Da dette Forslags Umulighed var bleven ham paavist, ændrede han det til et Forslag om, at Gebyret til Retsbetjentene for Panteattester til Brug for private Brandforsikringsforeninger skulde nedsættes til 50 Øre, og at de kunde udfærdiges paa ustemplet Papir, samt at de private Foreninger skulde fritages for Brug af Stempelpapir i samme Omfang som den almindelige Brandforsikring. Forslaget fandt kun formelle Indvendinger fra Justitsministerens og Indenrigsministerens Side, og da Manglerne fjernedes ved Ændringsforslag, gik Sagen hurtigt igennem og udkom i Skikkelse af Lov af 8. Marts 1856, der gav de nye Foreninger, som nu var paa Stabelen, Medbør paa deres Vej. Man tøvede derfor ikke; allerede den 6. Juni 1856 fik Hansens Forening for Thisted Amt og den 17. November s. A. Winthers Forening for mindre Ejendomsbesiddere i Jylland Justitsministerens Godkendelse som betryggende for Bygninger, hvori offentlige og Umyndiges Midler var prioriterede.

Og hvorledes aabenbarede sig saa de for Samfundet heldbringende Virkninger af disse to Foreningers Oprettelse? Ja, Thistedforeningen gik ganske vist jevnt og sløt fremad i en lang Aarrække, saaledes at den tog over Halvdelen af Amtets Assurancesum fra den almindelige Brandforsikring, men det laa i, at den Skiften af heldige og uheldige Aarsperioder, som enhver Brandforsikring nu engang skal opleve, artede sig for den saaledes, at den begyndte med sin heldige Periode og derfor i Egnen troedes at være født »til Sejr og Lykke«, men dens Tabsperiode kom ogsaa, og da politiske Spørgsmaal midt i Firserne førte til en Splittelse ogsaa paa dette Omraade, saa man Halvdelen af dens Interessenter forlade den.

For Winthers Forening blev der talt paa Møder og

skrevet i de af de mindre Besiddere læste Blade, særlig i »Nørrejdsk Tidende«, og det ene Angreb mere heftigt end det andet kom i Aarenes Løb frem mod den almindelige Brandforsikring, og dog naaede Foreningen i de henved 30 Aar, Winther var dens Formand, ingen-sinde en højere Forsikringssum end 12 Mill. Kr., den var endog gaaet tilbage til 5 Mill., da han i 1882 fratraadte. Der var altsaa ingen virkelig Trang til en saadan Forening, set fra det økonomiske Synspunkt, som idelig fremhævedes under Forberedelserne, og Foreningen vilde sikkerlig aldrig have naaet den Udbredelse, den har i dette Øjeblik, hvis den ikke havde faaet Undsætning gennem den politiske Ophidselse, som i de sidste Aartier af forrige Aarhundrede stræbte at skabe en Kløft mellem mindre og større Besiddere og bragte en Fordring om »Selvstyre« eller, kynisk udtrykt, en Ret til at »gnave sine egne Ben« i Højsædet paa en Maade, hvis Uholdbarhed maaske først sent vil blive forstaaet.

Men kunde den Virksomhed, som udfoldedes i Slutningen af den Periode, vi her behandler, ikke i nogen kendelig Grad rokke ved den almindelige Brandforsikring, saa skyldes dette i væsentlig Grad den Energi, hvormed man i 1856 og 57 skred til en Omordning ved denne, og den Snarraadighed, hvormed man afhjalp de første Mangler, der klæbede ved den nye Ordning, og som skabte den en ny Modstand. Aaret 1857 betegner bestemt Afslutningen af et Afsnit i Brandforsikringens Historie og Indledningen til et nyt, og det er paa Brandforsikringens som paa saa mange andre Omraader betegnende for det gærende og urolige i det 19. Aarhundredes sidste Halvdel, at, medens den første Periode omfatter 65 Aar, udgør den næste kun 15 Aar, idet en tredie Periode i Brandforsikringens Bestaaen allerede begynder 1872. Det karakteristiske ved den første Periode er det, at Brandforsikringen bestyres af Regeringen som et Statsanliggende, bygget paa Anordninger og andre Regeringsakter, samt at den staar som det eneste Forsikringsinstitut for Landbyg-

ninger. Den følgende Periode betegnes ved, at der oprettes et Repræsentantskab, som deler Bestyrelsen med Justitsministeriet, at der danner sig konkurrerende Foreninger, som stræber at drage til sig, hvad de formaar, og at der indføres en klassificeret Præmietarif og iøvrigt indtræder større Bevægelighed i Administrationen. Den tredje Periode stiller ved Loven af 23. April 1870 Brandforsikringen som et ganske privat Institut uden anden Forbindelse med Regeringen end et Tilsyn fra dennes Side, og giver de konkurrerende Foreninger et mægtigt Vaaben i Loven af 12. April 1889.

LOVEN af 4. Marts 1857 var udkommen, den Lov, der skulde reorganisere Brandforsikringen ved at give den Form og Indhold svarende til Tidens Krav og derved bringe den Styrke til at hævde sin Plads i Konkurrencen og Soliditet overfor alle undergravende Bestræbelser. I tre Hovedpunkter bragte Loven noget nyt: der blev skabt et Repræsentantskab til at tage Del i Bestyrelsen, der blev indført en klassificeret Kontingent-Tarif, og der blev over hele Landet indsat Sognevurderingsmænd til at foretage de almindelige Vurderinger til Brandforsikring. Loven var given, men der var saare meget, som skulde forberedes, ordnes og lægges tilrette, for at den kunde træde ud i Livet; den 1. April 1858 skulde den paa alle Punkter være i Virksomhed, og der maatte derfor ikke blot hastes, men dygtige og energiske Mænd maatte lede Sagen. Departementschefen Etatsraad Lunn stod som den energiske overordnede Leder, og under ham udarbejdede Bogholderen, daværende Kancellisekretær Bærthelson med stor Dygtighed Grundlaget for Omordningens Gennemførelse.

For at faa det foreløbige Repræsentantskab dannet, blev Amdtsraadene anmodede om at bringe nogle Mænd i forskellige Livsstillinger i Forslag, saaledes at Repræsentantskabet kunde indkaldes i Efteraaret. Følgende 15 Mænd blev den 29. Septbr. valgte som foreløbige Repræsentanter:

Justitsraad Thalbitzer.....	Københavns Amt	} af Lands- tinget
Etatsraad Tang.....	Ringkøbing —	
Gaardejer O. Nielsen.....	Københavns —	
— Schroll.....	Odense —	
Proprietær Drejer.....	Maribo —	
Gaardejer H. Nielsen.....	Københavns Amt	} af Folke- tinget
— B. Nørregaard....	Viborg —	
-- Schøler.....	Skanderborg —	
— L. C. Petersen....	Hjørring --	
Husmand S. Kjær.....	Viborg —	
— H. M. Petersen...	Odense —	
Møller N. A. Hansen.....	Ribe —	
Kammerherre Sehestedt Juul Odense		
Ass. pharm. Glahn..... København		
Gaardejer Jespersen..... Bornholm.		

Til iøvrigt at gennemføre Loven skulde der først af Amsraadene efter Forslag af Branddirektøren beskikkes Undersøgelsesmænd til at foretage de tidligere omtalte Beskrivelser af samtlige forsikrede Bygninger i et Antal af omtrent 180,000; deres Beskikkelse maatte ske allerede i April Maaned, Branddirektøren maatte i Hast som Grundlag for Mændenes Undersøgelser levere Fortegnelser over Bygningerne, der maatte udarbejdes en instruktorisk Vejledning for Mændene, og det hele maatte indrettes saaledes, at disse Mænd kom saa tidlig igang, at det Materiale, de alleverede, kunde være til Branddirektørens Raadighed til Ordning og Indførelse og til Tarifiering i rette Tid.

Landets Inddeling i Sognevurderingsdistrikter skulde dernæst gennemføres, og man ønskede de nye Vurderingsmænds Virksomhed om muligt paabegyndt endnu samme Sommer for at afvæbne de Klager, der lød over, at rekvirerede Forretninger først blev afholdt efter længere Tids Forløb. I den Anledning maatte ogsaa en Instruks for disse Mænd udarbejdes tilligemed Skemaer for For-

retningernes Affattelse, hvilket lykkedes saa vel, at det nye Maskineri, om det end imellem mødte nogen Gnidningsmodstand, fordi alt var kommet i Gang uden Tilslibning og Prøve, dog ret snart kom i en regelmæssig Bevægelse. Fra Befolkningens Side var der Tilfredshed med Sognevurderingsmændene, men for Branddirektørerne forvoldte de flere Steder noget Bryderi og en Del Ulejlighed. Endelig maatte der til Brug ved Branddirektoraterne forfattes Skemaer til de nye Forsikringsprotokoller, til Assurance-Policer, til Tariferingsprotokoller, Sporteljournaler, Kontingentberegninger m. m., og alle disse Skemaer skulde ledsages af fuldstændige og detaillerede Anvisninger til, hvorledes alt skulde udføres i Enkelthederne, i Sandhed en betydelig Opgave, hvor man intet Forbillede havde at gaa efter, og det skal udtales, at Arbejdet var lagt tilrette med stor Omsigt og Dygtighed i den korte Tid, der var til Raadighed. Den 10. Oktober fik Branddirektørerne det hele tilsendt, som de skulde bruge, og saa skulde de i Vinterens Løb forfatte deres Forsikringsprotokoller og de vidtløftige Kontingentberegninger, ogsaa et meget byrdefuldt Arbejde, navnlig hvor Branddirektøren havde et helt Amt.

Ved ihærdig Flid naaede man alt, hvad der skulde naas. Sognevurderingsmændene begyndte mange Steder deres Funktion allerede i Sommeren 1857, men allevegne var de i Gang senest 1. April 1858; Undersøgelsesmændene afgav i god Tid deres Fortegnelser i udfyldt Stand, Branddirektørerne fik de nye Protokoller saa tidlig i Orden, at Kontingentberegningerne kunde uddrages deraf, og afleveres til Amtstuerne den 1. April 1858. Enkelte Steder var man vel nær ved at lægge Hænderne i Skødet og forlange Udsættelse, men fraoven blev Klagerne tilbagevist og Assistance udsendt, hvor det var fornødent, thi det laa i Luften, at hvis Sagen ikke blev gennemført uden Tøven, vilde Frafaldet blive stort, Utaalmodigheden havde lejrret sig rundt om. Foruden de 2 jydske Foreninger, som allerede var traadt i Virksomhed, havde der i Horisonten

vist sig endnu flere Medbejlere, bl. a. en jydsk Brandforsikring, baaret frem af Etatsraad Nyholm og Kancelliraad Ingerslev foruden en halv Snes med snævrere Omraade, men særlig truende var et nyt almindeligt Selskab. Da Loven af 1857 udkom, vakte nemlig dens Tarif saa megen Misfornøjelse blandt de større Ejendomsbesiddere, at en Forsamling af disse besluttede at danne et Selskab, der skulde omfatte alle almindelige Landbygninger og virke baade i Kongeriget og i Hertugdømmerne, dets Statuter var udarbejdede i 1857, Agenter ansatte og dets Direktion valgt, bestaaende af Kammerherre Neergaard, Kammerherre Wichfeld, Kammerherre Grüner, Hofjægermester Sehested og Oberst Collstrop. Selskabet stod alt-saa som en Trusel, og man kan spørge, hvorfor det da ikke traadte i Virksomhed ved at modtage Tegning af Assurancer, naar man var misfornøjet med Loven og mente, at dens Gennemførelse ikke kunde bedre Situationen. Noget officielt Aktstykke haves ikke til dette Spørgsmaals Besvarelse, men den i Indledningen til IV Bind af Bærthelsons Samling af Love m. v. givne, i forsigtige Udtryk affattede Fremstilling af Forholdet hen imod 1. April 1858 antyder, at Sammenhængen kan have været den, at en enkelt Mand havde Indflydelse nok til begge Sider til at holde Spørgsmaalet aabent, indtil det kunde vise sig, om der blev en overordnet Plads ledig i Justitsministeriets Bestyrelse af den almindelige Brandforsikring, eller om Posten som Generalsekretær ved den monarkiske Brandforsikring var at foretrække. Faktum er, at den sidste Brandforsikring forholdt sig passiv, efter at der under Justitsministeriet var oprettet et nyt Kontor alene for Landbygningernes Brandforsikring, og Sekretær Bærthelson med Titel Kancelliraad (senere Justitsraad) var udnævnt til dettes Chef. At Ministeriet tillagde den Fare, der truede fra den nydannede Brandforsikrings Side, en særlig Betydning, fremgaar deraf, at der over et Forslag, som i Foraaret 1858 blev udarbejdet til Forandring i Tarifen og angaaende Reglerne for det definitive Re-

præsentskabs Sammensætning, blev afæsket den monarkiske Brandforsikrings Direktion en Betænkning. Da derefter under 18. Juni en ny Tarif havde afløst Lovens og et nyt Repræsentskab var dannet, erklærede den monarkiske Brandforsikrings Direktion, at man foreløbig var tilfreds med Forandringerne og roligt kunde afvente de yderligere Ændringer, som ønskedes; man opgav med andre Ord sit Forehavende. Det skal indrømmes, at det kritiske i Situationen var afværget, Brandforsikringen gik fornyet ud af Faren og voksede fra nu af i Fasthed og Anseelse.

Det maa her endnu bemærkes, at fra 1. Januar 1858 var Brandforsikringskontoret blevet henlagt under Justitsministeriets 1. Departement, hvis Chef var Etatsraad Leuning, og ved samme Lejlighed tilføjes, at i de 15 Aar, Brandforsikringen endnu blev under Justitsministeriet, har den kun en Gang skiftet Departementschef, nemlig i 1866, da Leuning, efter at være blevet Minister, afløstes af Justitsraad Ricard.

I det nye Brandforsikringskontor fik Kancelliraad Bærthelson Iulter nye og væsentlig unge Kræfter til sin Assistance, idet alle de ældre Embedsmænd forblev i det Kontor, som af de tidligere Forretninger beholdt dem, der vedkom Brandpoliti- og Bygningsvæsen samt Købstædernes Brandforsikring. Som Bogholder i Landbygningernes Brandforsikrings Kontor ansattes Justitsministeriets Bogholder J. Goldschmidt (senere Justitsraad og administrerende Direktør i Købstædernes Brandforsikring), som Revisor Cand. jur. G. Ulrich (senere Justitsraad og Direktør), som Fuldmægtig (Ekspedient) Cand. jur. Mich. Petersen (senere Justitsraad og Direktør), og som Registrator Cand. phil. H. C. Hansen, alle foreløbig konstituerede, men fra Sommeren 1859 med kongelig Bestalling. Desuden ansattes 3 Assistenten og en Skriver.

LENSGREVE KRAG-JUEL-VIND-FRIJS-FRIJSENBORG
Formand for Repræsentantskabet 1859—60, 1862—65

A. ORGANISATORISKE BESTEMMELSER OG DEN INDRE ORDNING.

A. REPRÆSENTANTSKABET.

FOR del foreløbig dannede Repræsentantskab blev der, Efter at dette havde været samlet til et forberedende Møde i December 1857, ved dets Sammentræden i Maj 1858 af Justitsministeriet forelagt et Forslag om Repræsentantskabets Sammensætning, hvilket med nogle Ændringer vedtoges. I Følge den derom udfærdigede Bekendtgørelse af 18. Juni 1858 skulde der være 22 Repræsentanter, nemlig 1 for hver Amtsraadskreds og 1 for Københavns Forstæder, 4 skulde besidde en Ejendom med Forsikringsværdi over 40,000 Kr., 4 en Ejendom mellem 10,000 og 40,000 Kr., 4 mellem 4000 og 10,000 Kr., 4 under 4000 Kr., 4 skulde vælges mellem Ejere af Kirker eller industrielle Ejendomme og 2 kunde vælges frit. Amtsraadene og Københavns Magistrat indstillede 5 Interessenter under lagttagelse af det nævnte Forhold, og blandt disse valgte Justitsministeriet Repræsentanterne.

Disse Bestemmelser blev i Følge Bekendtgørelse af 19. Juni 1865 forandrede saaledes, at Justitsministeriet for hver Amtsraadskreds (Forstæderne), hvis Forsikringssum oversteg 40 Mill. Kr., valgte uden Hensyn til Klasserne endnu 1 Repræsentant, dog at det forøgede Antal udenfor Klasserne ikke maatte overstige 5. Amtsraadene (Magistraten) skulde derfor foreslaa 2 Medlemmer for hver af de i 1858 bestemte Valgklasser.

Derved fik de store Amtsraadskredse en fyldigere Repræsentation. Efter at 4 Kredse havde faaet 2 Repræsentanter, naaede samtidig 2 Kredse 40 Mill. Kr., hvorved Spørgsmaalet opstod, om der overhovedet kunde indlæde flere end endnu en 5. Repræsentant. Efter Forhandling mellem Justitsministeriet og Repræsentantskabet antog man imidlertid den Fortolkning af Bekendtgørelsen af 1865, at der for hver Kreds med 40 Mill. Kr. skulde vælges 2 Repræsentanter, og at Valget de 5 første Gange

var frit uden Hensyn til Klasserne, hvorimod det sjette, syvende Valg o. s. v. atter skulde foretages med fornødent Hensyn til Klasseinddelingen. Der blev saaledes denne Gang 6 Kredse med 2 Repræsentanter eller i alt 28.

I sin første ordinære Samling i Maj 1859 vedtog Repræsentantskabet et Regulativ om sin Forretningsorden, hvori bl. a. blev fastsat, at der i hver ordinær Samling skulde vælges et Forretningsudvalg paa 5 Medlemmer til imellem Samlingerne at afgive Betænkning over de Spørgsmaal, Justitsministeriet maatte have Anledning til at forelægge det, og det kan her bemærkes, at de Sager, over hvilke Udvalgets Betænkning i de følgende Aar indtil 1872 æskedes, for det meste var tvivlsomme Erstatnings-spørgsmaal, og at deres aarlige Antal har været indtil 15.

I Samlingen 1860 vedtoges det paa samme Maade hvert Aar at vælge et Revisionsudvalg paa 2 Medlemmer til at gennemgaa Aarsregnskabet, og da der i 1861 blev givet et Regulativ om Reservefonden, indeholdt dette den Bestemmelse, at dette Udvalg skulde høres om de tilbudte Panters Godhed.

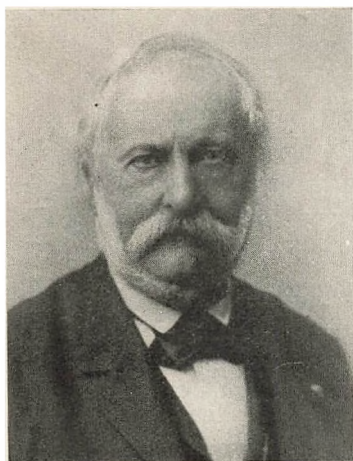
Med Hensyn til Repræsentantskabets Myndighed bestemte Loven af 4. Marts 1857 § 22, at det paa Kongens Approbation kunde vedtage Forandring i Tarifen og træffe Bestemmelse om Foreningens fremtidige Bestyrelse. Saa knappe som Ordene er, gav de øjeblikkelig Anledning til Tvivl om, hvor vidt Repræsentantskabets Myndighed lige overfor Lovgivningsmagten strakte sig. Et efter Justitsministeriets Forslag i 1859 af Repræsentantskabet vedtaget Regulativ om dets Myndighed kunde selvfølgelig ikke gøre Stillingen synderlig klarere, da man var bundet ved en Lovbestemmelse, og Regulativet fremtræder derfor, foruden at gentage Lovens Ord, kun med de vage Udtryk, at Repræsentantskabet har det øverste Tilsyn med Forsikringens Anliggender og Ret til at gøre Forslag om Forandringer i dens organiske Bestemmelser, hvorhos det vedtoges, at der hvert Aar skulde forelægges det en Oversigt over Regnskabet, en Beretning og en Finans-

Kalkule for det kommende Aar. Det følte derfor saavel fra Justitsministeriets som fra Repræsentantskabets Side som nødvendigt, at der blev fastsat mere bestemte Grænser, og at Repræsentantskabets Myndighed blev udvidet. Med Tilslutning af Repræsentantskabet forelagde Regeringen Rigsdagen under 5. Januar 1860 et Lovforslag, som gik ud paa, at Repræsentantskabet bemyndiges til paa Kongens Approbation at vedtage Forandringer i de Bestemmelser, ved hvilke Forsikringens indre Forhold er ordnet. Eftertrykket laa her paa Ordet »indre«, og Landstinget, hvor Sagen først var for, mente med dette for Øje at kunne se bort fra de formelle Tvivl om, hvorvidt en anden Forsamling end Rigsdagen kunde forandre gældende Lovbestemmelser, hvorfor dette Ting vedtog Forslaget. Stemmer, der havde Indflydelse i Folketinget, tog derimod anderledes paa Forslaget, og den Anskuelse kom straks til orde, at Brandforsikringen helst maatte overgives til dens Medlemmers egen Bestyrelse ved at udsondres fra Regeringen; Flertallet i det nedsatte Udvalg vilde derfor heller ikke indrømme Repræsentantskabet den attraaede Myndighed, saalænge Foreningen bestyredes som et Statsinstitut, og dets Forslag tilsigtede gennem en almindelig Lov om Forsikringsforeninger for Landbygninger at løse den almindelige Brandforsikring ud fra Statsmagten. I Overensstemmelse hermed opstillede Udvalgets Flertal et helt nyt Lovforslag, som gik ud paa at forandre den almindelige Brandforsikring til et privat Institut med visse Begunstigelser, hvorhos der skulde kunne indrømmes andre Foreninger ganske den samme Stilling. Dette Forslag behøver næppe anden Kommentar end den Bemærkning, som kom frem derom, at Forslaget ogsaa havde haft for Øje til en vis Grad at bringe Brandforsikringen under lige Vilkaar med private Foreninger for at ophjælpe disse sidste, hvilket ansaas nødvendigt for at skaffe en Konkurrence tilveje. At man vilde have Adgang til Konkurrence, havde man allerede vist ved et Lovforslag af 2. Januar 1857, hvorom nedenfor. Det er jo vel ogsaa muligt,

som en Rigsdagsmand ytrede, at der maaske var Herrer, som i Tanken saa sig selv eller deres Venner som Direktører for store Brandforsikringsselskaber. — Flertalsforslaget blev vedtaget, men kom ikke til Landstinget, inden Samlingen blev sluttet, og Sagen var dermed bortfalden — for den Gang. — Forsøget var saaledes bristet, men dermed var intet forandret i det gode Forhold mellem Justitsministeriet og Repræsentantskabet; man maatte arbejde videre med de Myndighedsregler, man havde, og det gjorde man saa godt i alle de følgende 12 Aar, at Forhandlingerne mellem Ministeriet og Repræsentantskabet uafbrudt frembød Skuet af Velvilje, Hensynsfuldhed og samdrægtig Bestræbelse for at virke det bedst mulige. Brandforsikringen havde derfor

KAMMERHERRE SEHESTED
Formand for Repræsentantskabet 1861 og 1868
Næstformand 1859—60, 1862—63, 1878—81

KAMMERHERRE GRUNER
Formand for Repræsentantskabet 1866—67,
1869—72

i indre Henseende lykkelige Aar og gik fremad i Styrke og Storhed, hvilket alene det store Opsving fra 441 til 770 Mill. Kr. Forsikringssum antyder. — Det kan derved erindres, at det ikke var den samme Mand, der blev staaende som Justitsminister, men at efter Simony fulgte Rotwitt og dernæst Casse, Heltzen, Bræstrup, Leuning, Rosenørn Teilmann, Nutzhorn og Krieger. — Det var kun undtagelsesvis, at Justitsministeren mødte personlig ved Repræ-

sentantskabets Forhandlinger; paa hans Vegne var Departementscheferne Leuning og Ricard til Stede under Møderne.

Hvor varmt Repræsentantskabet sluttede sig til Justitsministeriet, og hvor nødig man saa det bestaaende Baand løsnet, fandt et positivt Udtryk baade i 1860, da Repræsentantskabet samledes efter hin Rigsdagsforhandling, og senere i 1869, da Justitsministeren havde forelagt Repræsentantskabet et Lovforslag*) om Brandforsikringens Udsondring fra Regeringen, hvilket agtedes forelagt Rigsdagen, men hvorom Repræsentantskabets Anskuelse først ønskedes hørt.

Der blev hvert Aar i Maj Maaned holdt Møde undtagen i Krigsaaret 1864, og ekstraordinært Møde holdtes i Sommeren 1871 og Januar 1872 til Gennemførelse af de Forandringer, som den til 1. April 1872 forestaaende Omordning krævede.

Repræsentantskabets Formand i denne Periode var først Lensgreve Frijs-Frijsenborg og derefter Kammerherre Sehested og Kammerherre Grüner.

I Repræsentantskabet har i Perioden følgende Mænd haft Sæde:

Oberst Collstrop	Kbhvn.s Forstæder	
Proprietær Faurschou	Randers	Amt
Gaardejer Frostholt	Thisted	—
Lensgreve Frijs	Skanderborg	—
Kammerherre Grüner	Præstø	—
Tømmermand Hansen	Maribo	—
Jægermester Holstein	Københavns	—
Gaardejer Holt	Vejle	—
Justitsraad Ingerslev	Aarhus	—
Gaardejer C. Jensen	Viborg	—
Gaardejer Jespersen	Bornholms	—
Sognefoged Johansen	Frederiksborg	—
Proprietær Jørgensen	Holbæk	+
Kancelliraad Madsen	Assens	+
Proprietær Nielsen	Ribe	—

*) Den senere Lov af 23. April 1870.

Etatsraad Nyholm	Hjørring	Amt
Gaardejer K. Pedersen	Roskilde	—
Kammerherre Sehested	Svendborg	—
Kammerherre Sehestedt Juul	Odense	—
Justitsraad Staun	Sorø	—
Etatsraad Tang	Ringkøbing	—
Proprietær Thorlund	Aalborg	—
Gaardejer H. Jensen	Holbæk	—
Møllejer Nielsen	Roskilde	—
Proprietær Qvistgaard	Hjørring	—
Stamhusbesidder Møller	Odense	—
Sognefoged Christensen	Vejle	—
Proprietær Lautrup	Ribe	—
Sognefoged A. Nielsen	Frederiksborg	—
Gaardejer H. Pedersen	Assens	—
Jægermester Neergaard	Aarhus	—
Fabrikant Svanholm	Thisted	—
Sognefoged P. Christiansen	Aalborg	—
Møllejer Schwartz	Assens	—
Indenrigsminister, Kammerh. Skeel	Hjørring	—
Justitsraad Thalbitzer	Københavns	—
Kammerraad Hviid	Maribo	—
Proprietær Bülow	Svendborg	—
Jægermester Lichtenberg	Randers	—
Proprietær Olesen	Maribo	—
Gaardejer L. Jacobsen	Københavns	—
Proprietær Frandsen	Ringkøbing	—
— Heide	Skanderborg	—
Sandemand Westh	Bornholm	—
Kammerraad Rasmussen	Frederiksborg	—
Lensgreve Petersdorff	Odense	—
Sognefoged N. C. Larsen	Thisted	—
Godsejer, Etatsraad Eckardt	Vejle	—
Jægermester Stampe	Maribo	—
Bryggeriejer Vogelius	Kbhvn.s Forstæder	—
Sognefoged P. Jensen	Præstø	Amt
Gaardejer I. Jørgensen	Vejle	—

De Kredse, der har haft 2 Repræsentanter i Henhold til Bekendtgørelse af 19. Juni 1865, er Københavns, Svendborg, Randers, Maribo, Præstø og Vejle Amtsraadskredse samt Københavns Forstæder, hvilket gav 29 Medlemmer i 1870.

B. BRANDFORSIKRINGSKONTORET.

Efter at Kontoret var oprettet fra 1. April 1858, gav de næste 14 Aar ikke megen Anledning til Forandringer eller nye Bestemmelser. Et lille Intermezzo i To-Aaret 1862—64 kan her nævnes. For at imødekomme Ønsker, der dog ikke har fundet noget officielt Udtryk, men formelt for at Kontorchefen kunde foretage Inspektionsrejser, uden at hans Hjemmeforretninger forsømtes, blev der i Kontoret konstitueret en Fuldmægtig nemlig Branddirektøren i Middelfart, Kancelliraad Madsen, der var Repræsentant. Forsøget, der ganske vist ikke fandt nogen velvillig Støtte hos Kontorets Embedsmænd, faldt imidlertid uheldigt ud og maatte atter opgives; Madsen gik igen ud som Branddirektør, og i Stedet for en Fuldmægtig med ledende Stilling blev der kun beskikket endnu en Assistent.

Indtil 1861 var Brandforsikringens Kassererforretninger blevet besørget af Justitsministeriets Kasserer. Han modtog Amtstuernes Beholdninger, tilsendte dem Tilskud, naar det behøvedes, og indbetalte iøvrigt, hvad der ikke var umiddelbar Brug for, i Nationalbanken. Da Embedet i 1860 var blevet inddraget, blev der truffet en Overenskomst med Privatbanken om Overtagelsen af Kassererforretningerne paa visse nærmere præciserede Betingelser. Man sparede derved Lønning til en Kasserer og fik en Renteindtægt af de til enhver Tid tilstede værende Kassebeholdninger.

Fra 1. April 1859 traadte et Regulativ for Kontorets Embedsmænd og Assistenten i Kraft. Lønningerne var i det væsentlige i Overensstemmelse med Lønningerne i andre ministerielle Kontorer. Kontorchef, Bogholder, Revisor, Fuldmægtig og Registrator udnævntes af Kongen

og var pensionsberettigede. Desuden ansattes af Justitsministeriet 3 Assisterter samt en Skriver og et Bud. De kongelig udnævnte Embedsmænd er allerede foran anført. Som Assisterter ansattes Sekretær E. Hesselberg, Eksam. jur. H. R. E. Aagaard og Eksam. jur. Jørgensen. I den i 1865 oprettede 4. Assistentpost ansattes Cand. jur. Wolfgang Petersen og efter hans Død i 1868 Dr. phil. P. M. J. Brock.

Kontoret skulde oprindelig alene beskæftige sig med de Landbygningernes Brandforsikring vedkommende Sager, men allerede i 1859 blev der til det endvidere henlagt Sagerne vedkommende Brandpoliti- og Bygningsvæsenet, som i Mellemtiden var besørget gennem det andet Brandforsikringskontor. 1865 blev Kontoret dog atter fritaget for disse Sager.

Forretningsgangen var ganske den samme som i andre ministerielle Kontorer med Referat af Sagerne enten skriftligt eller mundtligt for Departementschef og Minister.

Kontoret havde fremdeles, ligesom det havde været Tilfælde siden 1792, sit Lokale i Kancellibygningen.

C. BRANDDIREKTORATERNE.

Som Følge af, at der fra 1857 blev lagt et betydeligt større Arbejde paa Branddirektørerne, ansaa man det for nødvendigt at ansætte særlige Branddirektører paa nogle af de Øer, hvor Forretningerne siden 1839 havde været overdraget Herredsfogderne. Der blev derfor i 1859 ansat Branddirektører paa Falster og paa Møen, Bornholm fik i 1860 to Branddirektører, hver med to Herreder, og ligeledes fik Amager sin særlige Branddirektør. For de øvrige Øers Vedkommende indtraadte der først Vakance ind i den næste Periode, og det blev saaledes noget senere, at paa Langeland, Fanø og Læsø Branddirektørforretningerne toges fra Herredsfogderne. Anholt er henlagt til Grenaa Branddirektorat, Fejø til Nakskov. I Overensstemmelse med Principet fra 1851 blev ved Vakance de store Branddirektorater delt i mindre Distrikter, som

besattes med Konstituerede, der altsaa fik ministeriel, ikke kongelig Beskikkelse.

Paa denne Maade blev i 1859 Branddirektoratet for Aarhus Amtsraadskreds delt i 2 Branddirektorater, med Bopæl i Aarhus og Odder, hvorhos et nyt Branddirektorat blev oprettet for Frijsenborg-Faurskov Birk med Bopæl i Hammel. Præstø Amt blev i 1861 delt i 4 Distrikter med Bopæle i Køge, i Storehedinge, paa Beldringe ved Præstø og i Næstved. I 1860 blev Viborg Amts vestre Distrikt (Sallingland og Fjends Herred) delt i to, som imidlertid i 1867 alter forenedes. Svendborg Amt opløstes i 1862 i 3 Dele, hvis Branddirektører fik Bolig i Nyborg, Svendborg og Faaborg. I 1865 blev fra Roskilde Amts Branddirektorat udskilt den sydlige Halvdel af de to østlige Herreder, hvilken forenedes med Bjeverskov Herred i Præstø Amt. I Randers Amt fandt der i 1867 en Omlægning Sted, hvorved Branddirektøren i Mørke afgav 6 Sogne til Randers, men fik Mols Herred fra Grenaa Branddirektorat. Et Forslag fra Justitsministeren i 1868 om Delingen af Skanderborg Branddirektorat viser, at man den Gang var kommet bort fra det Hensyn som det væsentligste, at Branddirektøren skulde bo midt i Distriktet, selv om han derved anbragtes ude paa Landet, og at man gennem det Ræsonnement, at Landdistrikterne naturligt grupperer sig om Købstæderne, kom til i højere Grad end tidligere at se bort fra Herredsinddelingen, og anbringe Branddirektørerne i Købstæderne, hver med sit omliggende Distrikt. Der blev derfor oprettet et Branddirektorat i Silkeborg af Dele af Skanderborg, Viborg og Aarhus Amter, og for Resten af Skanderborg Amt anbragtes en Branddirektør i Horsens, idet man forbeholdt sig dertil tillige at henlægge Bjerre og Hatting Herreder i Vejle Amt, naar disse blev ledige. Delingen af Skanderborg Amt gav tillige Anledning til, at der skete en Omlægning af de to Kredse, der havde Branddirektør i Viborg og i Ørum. Som tidligere bemærket var Frederiksborg Amt blevet delt i 4 Dele, saaledes at

dog de tre Branddirektører boede i Hillerød; ved Vakance i 1869 foretoges den Forandring, at der kun blev 3 Branddirektorater, og at Branddirektørerne skulde bo i Frederikssund, Hillerød og Fredensborg. Endelig blev der i 1865, da N. Tyrstrup Herred fra Slesvig lagdes til Kongeriget, beskikket en særlig Branddirektør i dette Herred, og paa Ærø blev Birkedommeren ansat som Branddirektør, hvad han forøvrigt under de særlige slesvigske Forhold havde været*).

Da Brandforsikringen i 1872 udgik af Statsstyrelsen for at blive et privat Selskab, var der kun to Amter tilbage, som ikke var delt, nemlig Thisted Amt, væsentlig fordi en stor Part af Bygningerne var gaaet ind i den private Forening for Amtet, og Aalborg Amt, fordi der ingen Vakance havde fundet Sted siden 1838. Foruden nogle Herredsfogder paa de mindre Øer var der paa den Tid ogsaa kun to tilbage med kongelig Udnævnelse, nemlig Branddirektøren i Aalborg Amt (afgaaet 1. Januar 1876) og Branddirektøren paa Lolland (afgaaet 1. Januar 1887).

*) Da et af de ovennævnte Distrikter var bekendtgjort ledigt, afgav en afskediget Branddirektør følgende paa gult Papir affattede anbefaling for sin Søn: »Saavist, som dette paille Gule Papir! symbolisk i Farvelæren betyde: — »Bestandighed« — kan jeg med Aandsfriskhed, skjøndt i mit 82 Aar, efter i over 50 Aar, uafbrudt at have ofret mit Livs bedste Kræfter! særdeles paa Brandvæsenet og Brandforsikringen i hele N. N. Amt, ikke uden Bekymring, erfare: At de Poster, mine Sonner, N. N. i N. N. By og N. N. i N. N. By (hvor Han har lejet sig fast Logi) ved Kundgjørelse af 28de sistleden, staae opførte som vacante til en fornyet Konstitution! hvilke Distrikter, siden min Entledigelse har været dem forundt og overdraget; Disse deres Bestillinger tør jeg trygt haabe, de ingsinde har efterladt tilbørlig efter Pligt og Skyldighed at varetage, Deres vist ikke uvigtige Forretninger i Statens-Tjeneste; Et Fag hvori de i 10 ja 20 Aar have nydt min Vejledning.

Saaledes stolende paa, høje! Ministeriet! Amtet! og Repræsentantskabet! At Højsamme! har saa megen bevaagen Godhed! for mig tilladende at vedlægge disse mine anbefalende og uforgribelige Yltringer ved min Søn N. N.s Ansøgning af Dags Dato.

underdanigst og tro hengiven

N. N.,

Siden 1819 var Lønningerne til Branddirektørerne ikke blevet reguleret, og det var derfor vistnok ikke ubetimeligt, at man i 1859 fik et nyt Lønningsregulativ. Nogen væsentlig Forøgelse fik Lønningssummen ikke, idet den kun fra 35,300 Kr. i 1819 forhøjedes til 38,600 Kr. Man var nemlig paa den Tid til Sinds at skaffe Branddirektørerne forhøjede Sportler, hvilket imidlertid ikke blev gennemført, idet Sagen, der var knyttet til et Udkast til forandrede Regler for Indtegning til Forsikring maatte henlægges paa Grund af den tidligere omtalte Tvivl om Repræsentantskabets Competence. Det var saaledes egentlig kun en Omlægning, der fandt Sted, og den skete paa den Maade, at Beløbet blev fastsat for hvert Amt, og Fordelingen mellem Amternes enkelte Distrikter overlodes til Justitsministeriet. Principet ved den nye Regulering var, at der blev beregnet 100 Kr. for hver af de første 20 Millioner Kr. Forsikringssum, 60 Kr. for hver følgende Million, samt efter Fladerummet 20 Kr. for hver af de første 20 og 30 Kr. for hver følgende Kvadratmil.

Til Kontorhold tilstodes en Sum af 7,140 Kr., som ligeledes fordeltes af Justitsministeriet, og hvoraf Udgifterne til Protokoller, Papir, Porto m. m. skulde udredes.

Det bestemtes tillige, at Lønningerne skulde reguleres hvert 5. Aar.

Et nyt Regulativ blev i Henhold dertil givet i 1865. Man var endnu ikke den Gang i Stand til at faa en forbedret Sporteltakst gennemført, og idet man derfor var henvist til ad Lønningsvejen at hjælpe paa Indtægterne, som erkendtes at være for smaa, gennemførte man dette paa den Maade, at der gaves et Tillæg, svarende til det Sædomskrivningstillæg Branddirektørerne i fire Aar havde nydt, men der rokkedes iøvrigt ikke ved de egentlige Forudsætninger for den regulativmæssige Lønning.

Da Regulativet i 1870 atter skulde revideres, fulgte man omtrent samme Fremgangsmaade. Under Hensyn til den nær forestaaende Omordning af Brandforsikringen indskrænkede man sig til at tilstaa Branddirektørerne et

mindre Tillæg, som svarede til Forsikringssummens Forhøjelse siden 1865. Det samlede Beløb, der medgik til Lønningerne, udgjorde da 53,820 Kr.

Indtil 1866 indgav Branddirektørerne Regning over deres Befordringsudgifter, som saa blev dem anvist med de opgivne Beløb, dog fra 1864 tildels med en fast Takst af 1 Kr. 33 Øre og 1 Kr. 66 Øre pr. Mil. Men fra 1866 blev Befordringsgodtgørelsen delvis afløst med et fast aarligt Beløb, idet der bevilgedes en Sum af ialt 7,484 Kr., der ligesom Lønningen var fastsat amtsvis og af Ministeriet fordeltes mellem Amternes Branddirektorater. For dette Vederlag skulde Branddirektøren sørge for sin Befordring til Brandskadetaksationer og til de i 1864 indførte Eftersyn af de forsikrede Bygninger. Andre Rejser betales fremdeles efter Regning, for saa vidt de ikke præsteredes af den Forsikrede selv, nemlig Rejser til Taksation, til Indtegning og til Bevis for Erstatningers Anvendelse.

Siden Forordningen af 1. Oktober 1802 var udkommet, havde Branddirektørerne i Følge en kgl. Resolution af s. D. foretaget de til Beregningen af Bygningsafgift til Statskassen fornødne Opmaalinger, hvorfor de honoreredes af Statskassen med Dagbetaling paa Opmaalingsrejserne, hvilken ved kgl. Resolution af 3. Februar 1841 bestemtes til 4 Kr. daglig, men 1871 forhøjedes til 8 Kr. for en hel Dag og 4 Kr. for en halv, og de fik Befordringsudgiften godtgjort, men iøvrigt intet Vederlag. Da nogle Branddirektører i 1858 havde vægret sig ved at udføre dette Hverv, fordi de fandt Betalingen utilstrækkelig og ikke ansaa sig pligtige til at paatage sig det, eftersom Resolutionen af 1802 kun nævner de oprindelige Opmaalinger, anmodede Indenrigsministeriet Justitsministeriet om, at det maatte blive gjort Branddirektørerne til Pligt at udføre disse Opmaalinger. Denne Anmodning blev efterkommet ved Cirkulære af 28. Maj 1858. Paa Justitsministeriets Forestilling til Finansministeriet i 1870 om, at Branddirektørerne burde have et fast Honorar for deres Arbejde

ved at føre de for Af- og Tilgangens Skyld fornødne Registre og for at afgive Erklæringer i Sager angaaende Afgiften, besvare Antegnelser m. m., blev der ogsaa tillagt dem et aarligt Vederlag af et Par Hundrede Kroner, lidt mere eller lidt mindre efter Branddirektoratets Størrelse, men dette Honorar var dog for de flestes Vedkommende meget knapt. Det var vel ikke nogen stor Byrde, naar det var paalagt Branddirektørerne at udføre de Bygningsafgiften vedkommende Forretninger ved Siden af deres Pligter for Brandforsikringen, Ordningen var ogsaa ret naturlig, medens Brandforsikringen var under Statens Styrelse og, selv efter at Udsondringen var sket, rimelig, saalænge Staten dog paa anden Maade skærmede Brandforsikringen; men efter at Loven af 12. April 1889 havde givet Konkurrencen frie Hænder, var der ikke den samme Grund for Brandforsikringen til at yde Staten den Tjeneste, som dette Paalæg virkelig indeholdt; Bibeholdelsen af Forbindelsen havde desuden gentagne Gange vist sig at kunne blive skadelig under Konkurrencen, fordi den Anskuelse var ganske almindelig paa Landet, at Bygningsafgiften erlagdes til Brandforsikringen, og at man kunde fri sig for den ved at melde sig ind i en af de lokale Foreninger. For saa vidt det maatte indvendes, at Staten til Gengæld paalægger Amtsforvalterne at indkræve Brandkontingentet sammen med de kgl. Skatter, maa dog med al Anerkendelse af Betydningen af denne Ordning derved erindres, at medens Brandforsikringen yder Amtsforvalterne et Honorar, der fra alle Sider erkendes for at være rundeligt (om end ikke rundeligere end Trygheden for, at ikke den mindste Del af Kontingentet udebliver, kan tilsige), saa var Branddirektørens Honorar af Staten dog yderst knapt.

Ved Loven af 2. Marts 1861 om Brandpolitiet paa Landet bortfaldt for Branddirektørerne det Tilsyn, de hidtil havde øvet med Overholdelsen af Reglerne om Bygningers Opførelse og Indretning, Eftersyn af Sprøjter og andre Brandredskaber, Brandvisitationer og Kommando

ved Ildebrande, idet disse Forretninger overførtes til Politimestrene og disses Medhjælpere, Sogne- og Brandfogder. En Overgangstid bibeholdtes dog, saaledes at den endelige Fritagelse for disse Forretninger først skete fra 1. April 1864. At Branddirektørernes Politivirkksomhed siden Slutningen af forrige Aarhundrede, altsaa gennem 70 Aar, havde været udøvet ikke blot af Navn, men ogsaa af Gavn, har der vel aldrig været Tvivl om, men hvad de i den Retning havde virket, fik man bedst Øje for, da Forandringen var sket, og i de c. halvhundrede Aar, der siden er forløbet, er det blevet mere og mere vitterligt, at den nuværende Ordning er ufyldstgørende. Faktisk er Branddirektørerne aldrig blevet helt fri for at besværes med Brandpolitiet, idet Vanen og Tilliden til Branddirektørernes Indsigt paa dette Omraade efter som før 1864 tilfører dem en Mængde Forespørgsler og Besøg for at faa Besked om Bygningers Opførelse og Indretning. Ogsaa paa anden Maade har Brandforsikringen ydet Staten sin Bistand paa samme Omraade gennem det Tilsyn med Bygningernes lovlige Indretning, som den i sin egen Interesse har paalagt Branddirektørerne at udøve ved deres Eftersyn af forsikrede Bygninger; et saadant virkelig gennemført Tilsyn har nemlig, saalænge det langt overvejende Antal af Bygningerne er assurerede i den almindelige Brandforsikring, væsentlig Betydning for Staten og har bødet paa Manglerne ved Lovens Ordning. Naar efterhaanden en stor Mængde Bygninger gaar ind i de andre Forsikringsforeninger, vil Staten føle Virkningerne deraf paa dette Felt, thi det kan man være temmelig sikker paa, at de andre Foreninger ikke alle vil indlade sig paa at oprette en saa nøjagtig Kontrol, som den der er ført af den almindelige Brandforsikring.

Endnu samme Aar, som Branddirektørernes Visitationer faldt bort, altsaa 1864, blev der første Gang afholdt Eftersyn efter de Regler, som derom var vedtaget i 1862. Det var blevet bestemt, at alle Bygninger skulde efterses hvert 8. Aar, i hvilken Anledning Branddirektoraterne

blev inddelt i 8 Kredse, hvoraf hvert Aar en blev efter-
set efter Omgang. Ved Eftersynet skulde der kun tages
et almindeligt Skøn over Bygningernes Vedligeholdelse,
deres Værdi og Værdiens Forhold til Assurancesummen;
hvor der i denne Henseende skønnedes at være en væ-
sentlig Forskel til Stede, skulde der gøres Bemærkninger
derom til Undersøgelsesprotokollen og efter endt Efter-
syn Indstilling ske til Ministeriet, som derpaa bestemte,
hvorvidt Omtaksation var nødvendig. Der skulde tillige
specielt føres Kontrol med de Forsikringer, som var ind-
tegnet efter Vurdering af Sognetaksatorerne og ogsaa
herom gøres Bemærkninger i Protokollen. To Interessenter
skulde deltage med Branddirektøren i Eftersynet, men
Valget af disse Medsynsmænd blev af praktiske Grunde
overladt til Branddirektøren, saaledes at de valgtes for
hvert Sogn eller By. For at orientere Mændene og spare
Tid ved selve Eftersynet, ordnede allerede i 1864 en
Branddirektør sig saaledes, at han et Par Maaneder for-
inden tilstillede Synsmændene, som var vel kendt med
Bygningerne paa Stedet, en Fortegnelse over Bygningerne
i vedkommende Sogne med Angivelse af Forsikrings-
summerne, hvilken Fortegnelse da, inden Synet begyndte,
blev gennemgaaet af Mændene, hvorefter Branddirektøren
paa den aftalte Dag mødtes med Synsmændene. gennem-
gik Fortegnelsen med dem og dernæst besaa alle de Byg-
ninger, ved hvilke der var Udsættelser at gøre, eller om
hvilke man havde Tvivl. Ministeriet skænkede denne
Fremgangsmaade sit Bifald, og idet den blev anbefalet
de andre Branddirektører, blev den inden faa Aar op-
taget overalt; man gennemførte derved ganske vist ikke,
hvad der fra først af var paatænkt, at alle Bygninger i
Kredsen skulde efterses, men man opnaaede vist nok i
Hovedsagen det samme uden at opslide Branddirektørerne
i en besværlig Faren om fra Gaard til Hus og fra Hus
til Hytte i enhver Krog, paa Mark, paa Overdrev og paa
Hede. Ved disse Eftersyn blev der tillige Lejlighed til at
faa mange Forhold oplyst og berigtiget saasom Afstande,

Tagbedækning, Matr. Nr., Ejernavne m. m., og uden saadanne Eftersynsrejser vilde der have været alt for sjælden Lejlighed for Branddirektøren til at komme ud i sit Distrikt og blive bekendt med Personer og Lokalteter paa den Maade, hvilket altid har været erkendt som en Nødvendighed. Da Aaret 1872 bragte Brandforsikringen ind i nye Former, var tilfældig netop en 8-Aars Omgang sluttet, og det var saaledes paa det Tidspunkt naaet, at man kunde føle sig nogenlunde forvisset om, at Bygningernes Vedligeholdelsesstand var tilfredsstillende, at Assurancesummerne i det væsentlige passede til Værdierne, og at Sognevurderingsmændenes Værdiansættelser var upaaklagelige. Navnlig for det sidste Moments Vedkommende maatte dette være saa meget mere tilfredsstillende, som man fra først af havde været noget ængstelig ved at lægge Taksationsvæsenet over hele Landet og for det overvejende Antal Bygningers Vedkommende i nye og uøvede Mænds Hænder, hvem den skriftlige Affattelse af Forretningerne desuden faldt uvant og ofte besværlig. Der havde da ogsaa imellem i Repræsentantskabet lydt Røster, der ytrede Betænkelighed og Frygt; beklageligt var det unægteligt, naar man havde truffet Tilfælde, hvor Branddirektøren fik Udskrift af en Forretning, som ikke fandtes i Protokollen, eller omvendt, at der af en Protokollen tilført Forretning ikke sendtes Branddirektøren en Udskrift, eller der fandtes endog væsentlige Uoverensstemmelser imellem Protokollen og Udskriften. Resultatet i sin Helhed maa dog kaldes gunstigt, og en væsentlig Grund dertil maa søges i, at der lige fra Begyndelsen udviklede sig et godt Forhold, en rolig og tillidsfuld Samvirken mellem Branddirektøren og Sognevurderingsmændene; Foreningen skylder utvivlsomt de fleste af de Mænd, der fra 1857 tog fat i Samarbejdet, stor Anerkendelse for, hvad de har ydet, og for den Andel, de ved deres Virken har haft i at befæste Foreningen og fremhjelpe en rolig Fremadskriden.

Som en Foranstaltning, der skriver sig fra disse Aar og som er af ikke ringe Vigtighed, maa her endnu

nævnes Pensionsforeningen for Branddirektørernes Enker. Den var blevet stiftet i 1864 af Branddirektørerne i Til- lid til, at den vilde finde den for dens Eksistens fornødne Støtte fra Brandforsikringen. Det var umuligt for Brand- direktørerne alene — 43 var de i Antal — at danne en saadan Forening, men den ansaas for meget ønskelig, da Branddirektørerne ikke længere ansattes som pensions- berettigede, og deres Enkers Stilling derfor saavidt mu- ligt maatte søges betrygget, medens der ikke kunde tænkes paa nogen Form for Pensionering af Branddirektørerne selv ved deres Afgang. Da Justitsministeriet i 1865 bragte Sagen for i Repræsentantskabet, mødte den her velvillig Tilslutning. Det vedtoges at yde den nye Forening føl- gende Tilskud:

1. 1 pCt. ved alle Prioritetslaan af Brandforsikringens Midler, hvilken Afgift skulde erlægges af Laantageren saavel ved første Udlaan, som naar et Laan gik over til en ny Ejer.
2. Renterne af de Forskud, som ydedes Brandlidte paa deres Erstatninger.
3. I 20 Aar $\frac{1}{10}$ af den indtrædende Formindskelse i det daværende Pensionsbeløb for afgaaede Branddirektører, efterhaanden som disse afgik ved Døden.

I Følge Vedtægten for Pensionsforeningen udredte Branddirektørerne selv 2 pCt. af deres faste Lønning, og Enkens Pension sættes til $\frac{1}{10}$, $\frac{2}{10}$, $\frac{3}{10}$ og $\frac{4}{10}$ af Mandens hele Gennemsnitsindtægt for 5 Aar, henholdsvis efter en Tjenestetid af indtil 5, mellem 5 og 10, mellem 10 og 20 og over 20 Aar. Enhver ny ansat Branddirektør var pligtig til at være Medlem af Foreningen, som desuden stod aaben for de i Brandforsikringskontoret ansatte ikke-pensionsberettigede Funktionærer.

Den private Pensionsforening ophævedes i Aaret 1910, da Repræsentantskabet vedtog et Pensionsregulativ, hvor- efter Brandforsikringen overtog Pensioneringen af alle

sine fast ansatte Funktionærer mod et Tilskud fra disse af 2½ p. Ct. aarlig af den oppebaarne Indtægt. Pensionsforeningens Formue overførtes derefter til Brandforsikringens Kassebeholdning.

D. KONTINGENTET.

Det er allerede i det foregaaende antydet, at den Tarif, som Loven af 1857 gav, og som var imødeset med saa megen Utaalmodighed baade af Brandforsikringens Venner og af dem, som havde nye Foretagender i Gang, ikke vandt Bifald; der viste sig, som Justitsministeriet selv har udtrykt sig, »Utilfredshed overalt« med Tarifen. Den maatte derfor, saa snart den den 1. April 1858 var gennemført, underkastes en Revision. I dette Øjemed blev der udarbejdet en Oversigt over, hvad der paa hver enkelt Tarifpost var indtegnet og det Kontingent, som deraf vilde blive svaret, og man kom derved til den Erkendelse, at Tarifen vel i sin Helhed betragtet i Anvendelsen svarede til de Forudsætninger, fra hvilke man var gaaet ud ved de til Grund for samme liggende Beregninger, men at den dog i Enkelthederne flere Steder afveg derfra, idet f. Eks. de større Landejendomme var blevet en Del mere bebyrdet end nødvendigt efter de statistiske Oplysninger angaaende det med disse forbundne Tab, og Bygningerne i Jylland svarede et større Kontingent i det hele, end der behøvedes til at dække de paa denne Landsdel faldende Tab. Desuden indsaa man, at Tarifens praktiske Anvendelse vilde være forbunden med store Vanskeligheder og Udgifter, og Kontrollen med dens Anvendelse blive vanskelig. Den fandtes endelig for vidtløftig og belemret med for mange Overgange i Afstandsbestemmelsen, og der var lagt for stor Vægt paa Skalaen ved Forsikringssummernes Størrelse foruden forskellige andre Mangler. En ny Tarif blev derfor udarbejdet, forelagt og behandlet i det i Maj 1858 samlede foreløbige Repræsentantskab og endelig forsynet med kgl. Stadfæstelse og bekendtgjort den 18. Juni 1858 som gældende fra 1. Oktober 1858.

Den nye Tarif lød saaledes:

Bygningernes Art, Anvendelse og Forsikringssum	Sten- tag	Straatag	
		Med 50 Alens Nabo- afstand	Med Nabo- afstand under 50 Alen
Kirker.....	4	8	12
Landbrugsbygninger indtil 1000 Kr. }		12	16
— — 4000 - }	8	16	20
— — 10000 - }		20	24
— — 16000 - }		24	28
— — 30000 - }	12	28	30
— over 30000 - }		32	36
Fabrikker, mindre farlige indt. 10000 - }		40	56
— — 20000 - }	32	48	64
— over 20000 - }		56	72
— mere farlige indt. 10000 - }		48	64
— (herunder — 20000 - }	40	64	80
— Møller)... over 20000 - }		80	96

I Modsætning til den forrige Tarif beroligede den nye Tarif Gemytterne blandt Forsikringens Venner, og man arbejdede rolig med denne de følgende 5 Aar. Ministeriet fandt imidlertid ved bestandig at have Opmærksomheden henvendt paa Tarifens Virkninger, at Kontingentet af de højest tariferede Bygninger endnu efter Nedsættelsen i 1858 var for stort i Forhold til Tabene ved disse, og paa Grundlag af foreliggende statistiske Oplysninger blev 1863 Kontingentet af Fabrikklasserne foreslaaet nedsat. Forslaget vandt dog ikke Repræsentantskabets Bifald; dette udtalte sig derimod for en snarlig almindelig Tariffrevision, men der gik nogle Aar hen, inden et nyt Forslag kom frem, dels foranlediget ved at Forarbejderne trak ud, dels grundet i, at Foreningen havde haft et uheldigt Brandaar. Tarifen af 1858 blev derved i Kraft indtil 1. April 1869.

Paa Basis af statistiske Oplysninger, udarbejdede for Aarene 1853—58 og 1858—63, forelagdes i 1867 Repræsentantskabet et fuldstændigt Tarifforslag, uagtet man erkendte, at det vilde have givet et paalideligere Grundlag,

om man udsatte Sagen, indtil der kunde foreligge en samlet Statistik for 10 Aar under Virkningerne af Tarifen af 1858, altsaa for 1858—68. Den væsentligste Afvigelse fra det gældende var den ringere Indflydelse, som blev tillagt Assurancesummens Størrelse, ganske i Overensstemmelse med, hvad man siden 1858 havde været opmærksom paa og ogsaa udtalt i Forslaget fra 1863, da man havde Erfaring for, at ofte de lavest forsikrede Bygninger havde medført et større Tab i et vist Antal Aar end de højere forsikrede, og de højest forsikrede havde medført det mindste Tab. Momentet blev ikke helt udeladt, kun dets fremtrædende Betydning indskrænket. Bestræbelse for en større Simpelhed var dernæst karakteristisk for Forslaget. Efter anstillet Beregning skulde denne Tarif med en Forsikringssum af 680 Mill. Kr. give et Aarskontingent af 1,300,000 Kr. eller lidt over 18 Øre pr. 100 Kr., medens man ved Udarbejdelsen af Tarifen af 1857 gik ud fra et aarligt Gennemsnitskontingent af 22 Øre pr. 100 Kr. og ved Tarifen af 1858 havde beregnet 20 Øre. Til Forslagets Behandling nedsatte Repræsentantskabet et Udvalg, som først afgav sin Betænkning den 30. September. Ministeriet tog Udvalgets Indstillinger til Følge og udstedte den 7. Juli 1868 en Bekendtgørelse, hvorefter følgende Tarif traadte i Kraft fra 1. April 1869:

Bygningernes Art, Anvendelse og Forsikringssum	Stentag	Straatag	
		Med Nabo- afstand af 50 Al. eller derover	Med Nabo- afstand under 50 Al.
Kirker.....	Øre 4	Øre 8	Øre 12
Landbrugsbygninger... under 4000 Kr.	8	16	20
— fra 4 til 16000 -	12	20	24
— ... over 16000 -	12	24	32
Handels- og Haandværksbedrifter af for- skellig Slags m. m.....	24	32	40
Fabrikker, mindre farlige.....	32	40	48
— mere —	48	64	80

Denne Tarif har vistnok store Fordele fremfor foregaende Tarifer, forsaavidt den udtrykker, hvad Foreningen i store Træk maa have til Raadighed for en længere Periode, og derved at den giver sine Regler med større Simplicitet og Klarhed.

Ved dette Afsnit tilføjes endnu, at Asfaltpap og Filt fra 1864 blev anerkendt som brandfri Tagbelægning ved Bygningernes Tarifiering, naar det havde en vis Tykkelse, og ved Bekendtgørelse af 5. September 1870 blev der indrømmet Bygninger, belagt med Tagspaan, en Nedsættelse i Kontingentet, naar Spaanen saavel som Oplægningen og Tagets Rejsning opfyldte visse nærmere Betingelser, og Bygningen havde en vis Afstand fra andre Bygninger.

E. SÆRLIGE FORHOLD.

1. Ved *Stempelpapirsloven* af 19. Februar 1861 var det foreskrevet, at fra 1. April samme Aar skulde alle Assurancepolicer stemples, og alle i denne Henseende indrømmede særegne Begunstigelser falde bort, altsaa ogsaa den Stempelfrihed, som Landbygningernes Brandforsikring nød. Under den øjeblikkelig tilstedeværende Usikkerhed om, hvorledes Loven maatte forstaas, naar en Forsikring blev forandret, og hvorledes den Afsløsningssum skulde beregnes, som kunde træde i Stedet for Brugen af Stempel, besluttede man, at der skulde bruges Stempelpapir eller Stempelmærker til Policerne, og at den dertil medgaaede Udgift skulde tilsvares af den Forsikrings-søgende. En med Indenrigsministeriet derefter indledet Brevveksling om Forstaaelsen af Lovens Regler førte imidlertid til, at dette Ministerium tillod, at Stempelpligten maatte fyldestgøres ved, at der aarligt blev erlagt 3 Kr. pr. 100,000 Kr. af, hvad dér i Aarets Løb blev forsikret eller omforsikret; dette Tilbud blev antaget fra 1. April 1862, hvorved Interessenterne altsaa var fritagne for at tilsvare Stempel. Denne Ordning varede dog kun 2 Aar, da Indenrigsministeriet havde bemærket, at der derved tilflød Statskassen en formindsket Indtægt, og

Brandforsikringen paa den anden Side ikke kunde gaa ind paa, at de nævnte 3 Kr. aarligt beregnedes af den fulde indtegnede Forsikringssum. Man vendte saaledes tilbage til at bruge Stempel og lade det betale af den Forsikringsbegærende.

2. *Amtsforvalternes Honorar* for Opkrævningen af Brandkontingentet, der i 1805 var bestemt til 2% af de første 2000 Kr. og 1% af Resten, forhøjedes i 1865 til 2% af de første halvaarlig opkrævede 6000 Kr. og 1% af Resten af den aarlige Opkrævning. Finansministeriet var imidlertid ikke tilfredsstillet dermed og stillede under de fortsatte Forhandlinger den Fordring, at Honoraret i det mindste forhøjedes til 2% af de første 10,000 Kr. Brandforsikringen indtog nu resolut sit Standpunkt, for at der ikke atter skulde blive Anledning til ny Misfor nøjelse, og vedtog i 1869 at tilstaa Amtsforsvalterne 2% af hele det opkrævede Beløb, hvilket Tilbud besvaredes fra Finansministeriet med, at der herefter ikke i mange Aar skulde blive rørt ved denne Sag. Det maatte ganske vist ogsaa være Repræsentantskabet behageligt, da man forhandlede Sagen, at høre den Udtalelse fra Justitsministeriets Tilforordnede, at Brandforsikringens Penge gik saa sikkert gennem Amtsforsvalternes Hænder, at i 30 Aar ikke en Skilling var tabt.

3. Anordningen af 1792 havde ingen Bestemmelse om Erstatning af den Skade, som var en Følge af *Ekspllosion*, men medens man paa hin Tid ikke kendte de Kræfter, som i den senere Tid har foraarsaget Sprængninger, maatte de forandrede Forhold gøre Krav paa en tilsvarende Forandring i Anordningens Bestemmelser. I 1867 blev derfor følgende nye Regler vedtaget:

1. Uden særligt Kontingent erstattes den Skade, der foraarsages ved Ekspllosion af Lysgas, og den Skade, der tilføjes ved Sprængning af Dampkedler i anden Mands Ejendom.

2. Skade paa Bygninger eller Maskiner i den Ejendom, hvori Sprængning finder Sted, kan erstattes, naar der tegnes en særlig Sprængningsforsikring, som betales med et Tillæg af 25% til Kontingentet af de forsikrede Bygninger og Maskiner.

4. For *Københavns Forstæders* Vedkommende frembyder de 15 Aar 1857—72 en Slags Ombytning af Rollerne. I de nærmeste Aar forud var der opstaaet Røre blandt Interessenterne for at komme ind under Københavns Brandforsikring, da det dengang var billigere at forsikre der end i Landbygningernes Brandforsikring, men Københavns Brandforsikring vilde ikke modtage dem, fordi Faren dengang var større udenfor Voldene end indenfor. Da Loven af 4. Marts 1857 havde opfyldt Interessenternes Krav om billigere Kontingent, forstummede Ønskerne om at forlade Landbygningernes Brandforsikring. Men fra 1870 skifter saa Københavns Brandforsikring om og forlanger nu at faa Forstæderne ind under sit Omraade. Dertil var paa den Tid Interessenterne dog ikke tilbøjelige; i det mindste udtalte deres Repræsentant, at da Landbygningernes Brandforsikring havde maattet løbe Risikoen ved de udenbys Forsikringer, medens den københavnske trak sig tilbage af Frygt for Faren ved dem*), var der nu, da Forholdene udenfor Voldene maaske endog var bedre end indenfor dem, ingen Grund for Landbygningernes Brandforsikring til at vige Pladsen for den københavnske Brandforsikring, fordi man pludselig havde faaet Interesse af at forsøge sig der, hvor man tidligere ikke havde turdet vove sig ud. Denne Udtalelse foranledigedes ved, at Københavns Brandforsikring havde indsendt et Andragende til Justitsministeriet om at maatte tegne Forsikring i de udenbys Distrikter, og at Ministeriet

*) Justitsministeriet opgav for Repræsentantskabet, at i de 11 Aar 1858—69 var paa Forstæderne Kontingentindtægten 570.163 Kr. og Brandskadetabet 594,379 Kr., altsaa endnu saa langt hen som i 1868 var der kun haft Tab.

havde begæret en Erklæring fra Landbygningernes Brandforsikrings Repræsentantskab. Dette udbad sig, at Sagen maatte henstaa, indtil Brandforsikringens Udsondring fra Ministeriet 1. April 1872 havde fundet Sted. Dermed gled denne Sag over i den næste Periode, idet Justitsministeriet gav sit Samtykke til denne Udsættelse. Københavns Brandforsikring begrænsede dog endnu forinden sin Begæring derhen, at den kun ønskede at udvide sig til Kvartererne imellem Voldene og Søerne.

5. En Sag, som blev Genstand for mangeaarig Forhandling, var Spørgsmaalet om *Brandforsikringens Bidrag til Københavns og Frederiksbergs Brandslukningsvæsen*. Regeringen havde i 1859 nedsat en Kommission til at gøre Forslag om en Ordning af Brandvæsenet i Københavns Forstæder, der paa den Tid var meget utilfredsstillende. Kommissionens Forslag gik ud paa at knytte Forstædernes Brandvæsen nøjere til det indenbys Brandvæsen, men naar et saadant Forslag skulde gennemføres, ansaas det for nødvendigt, at Forstadsbygningerne optoges i Stadens Brandforsikring, da denne afholdt Udgifterne ved det indenbys Brandvæsen. Da Københavns Brandforsikring imidlertid paa det bestemteste modsatte sig en saadan Indlemmelse, overdrog Justitsministeriet under denne Vanskelighed i 1861 en anden Kommission at gøre Forslag om en for Forstæderne og Frederiksberg Sogn fælles selvstændig Ordning. Denne Kommission afgav under 14. Maj 1861 en foreløbig Beretning med Angivelse af Grundtrækkene for en Fællesordning og Forslag om, at Etableringsudgifterne, 48,400 Kr., udredtes ved et Laan af Landbygningernes Brandforsikring til begge Kommuner, og at de aarlige Udgifter, c. 16,000 Kr., afholdtes af Landbygningernes Brandforsikring. I denne Anledning gav Repræsentantskabet med Beredvillighed sit Samtykke til at yde det foreslaaede Laan og tilsagde paa Grundlag af den antydede Ordning Forstæderne og Frederiksberg en aarlig Kontingentnedsættelse af 4 Sk. pr. 100 Rdl. i det

tarifmæssige Bidrag, og efter at Planen havde været forelagt Københavns Kommunalbestyrelse, gentog Repræsentantskabet i 1862 sit Tilbud, men vægrede sig ved at tage Del i Udgifterne, hvis Sagen, som Københavns Magistrat i Modsætning til Borgerrepræsentationen vilde, ordnedes saaledes, at det udenbys Brandvæsen med Udelukkelse af Frederiksberg bragtes i Forbindelse med det indenbys. Under Hensyn til, at det ansaas for at være af stor Betydning, at der snarest muligt tilvejebragtes bedre Forhold, erklærede Repræsentantskabet sig dog i 1863 for ogsaa at kunne antage Magistratens Forslag, hvorved, som bemærket, Forbindelsen med Frederiksberg faldt bort. Dog hengik der endnu 2 Aar, før Magistraten forelagde Justitsministeriet de Foranstaltninger, den var til Sinds at træffe til Forstædernes Betryggelse, og da de kom, fandtes de ikke fyldestgørende, saa at der endnu behøvedes et Aars Forhandling, før de føleligste Mangler var afhjulpet, og Ministeriet kunde lade Brandforsikringens Bidrag af 4 Sk. pr. 100 Rdl. tilflyde Københavns Kommune. Samme Aar, 15. Marts 1866, blev der, da der fra Frederiksberg Sogn var indsendt en tilfredsstillende Plan for denne Kommunes Brandvæsen, tilsagt denne et aarligt Bidrag af 4 Sk. pr. forsikret 100 Rdl., dog ikke over $\frac{3}{4}$ af Udgiftsbeløbet. For Forstædernes Vedkommende gik Sagen i Orden i 1868, og Loven af 15. Maj 1868 om Brandvæsenet i København og dens Forstæder paabød, at der til Bestridelse af Brandvæsensudgifterne skulde af alle Bygninger svares et aarligt Bidrag af 4 Sk. pr. 100 Rdl. af Forsikrings- eller Taksationsværdien, hvilket Bidrag for de under Landbygningernes Brandforsikring indbefattede Ejendomme skulde afholdes af denne Forsikring ligesom for den indre By af Københavns Brandforsikring.

At dette er en for Københavns Kommune, der hæver Pengene hos de to Brandforsikringer uden at have noget bestemt Ansvar til disse for, hvorledes de anvendes, saare bekvem og saare behagelig Ordning, er sikkert nok; om det er den retfærdigste Ordning, kan man vel nok udtale Tvivl.

F. TABELLARISK OVERSIGT OG RESERVEFONDEN.

	Total ind- tegnet For- sikringssum	Samlet Erstat- ningsbeløb	Øre pr. forsikret 100 Kr.	Aarets Brand- kontingent	Øre pr. forsikret 100 Kr.
	Kr.	Kr.		Kr	
1857—58	441.338.170	1.509.148	34	1.404.839	31
58—59	477.797.557	1.083.349	23	1.091.094	23
59—60	506.993.902	1.031.421	20	1.115.823	22
60—61	530.483.910	733.316	14	1.151.962	22
61—62	549.208.309	845.372	15	1.183.903	21
62—63	568.909.124	699.915	12	1.224.634	21
63—64	592.021.872	975.668	16	1.250.531	21
64—65	608.941.647	1.089.789	18	1.272.796	21
65—66	620.926.642	1.707.857	28	1.289.080	21
66—67	640.532.886	936.216	15	1.346.127	21
67—68	660.401.519	989.809	15	1.382.241	21
68—69	682.878.267	1.358.873	20	1.427.839	21
69—70	703.205.249	1.263.335	18	1.497.458	21
70—71	736.398.682	1.412.390	19	1.529.610	21
71—72	747.910.394	1.104.222	15	1.569.207	21

Et Par enkelte Aar, 1857—58 og 1865—66, var uheldige med store Brandskadetab, men paa den anden Side var der 6—7 særdeles gode Aar og ellers i det hele Held og en betydelig Fremgang paa den totale Forsikringssum. Denne Periode blev derved en Slags Modsætning til den foregaaende, thi medens man tidligere var vant til at se Underskud og idelig maatte skride til Ekstraudskrivning, saa saa' man nu som Regel Overskud, og den Reservefond, der i 1861 var blevet dannet, var den 31. Marts 1872 vokset til 1,600,000 Kr.

Med Hensyn til Reservefonden var det allerede i Loven af 4. Marts 1857 bestemt, at en saadan skulde søges tilvejebragt ved eventuelle Overskud af det ordinære Brandkontingent, og, hvis denne skulde naa en Størrelse af $\frac{1}{4}\%$ af det hele forsikrede Beløb, skulde Justitsministeriet tage Bestemmelse om, hvilken Nedsættelse der burde ske i Brandkontingentet. Idet det imidlertid derefter tilføjedes, at naar der indtraf saa betydelige Brandskader, at de derved foraarsagede Udgifter ikke kunde bestrides af de ordinære Indtægter og den opsamlede Beholdning, skulde

det manglende dækkes ved Paaligning af Ekstrakontingent, saa fremstod der Tvivl, om dette var at forstaa saaledes, at hvad der kaldtes »den opsamlede Beholdning« var den umiddelbart foran omtalte Reservefond, i hvilket Fald denne skulde være forbrugt, inden man kunde skride til Ekstrapaalæg, eller om der skelnedes mellem en Reservefond og den til enhver Tid opsamlede frugtbargjorte Beholdning, saa at Paaligning kunde ske, naar den sidste var forbrugt. For at komme over denne Tvivl forhandlede Ministeriet Sagen med Repræsentantskabet, hvoraf Resultatet blev Reservefonds-Regulativet af 1861, i Følge hvilket Fondens Hovedbestemmelse var at tjene som et Middel til ved Laan at tilvejebringe de Summer, som behøvedes, naar det ordinære Kontingent og Kassebeholdningen ikke slog til, og Reservefondens Midler var altsaa ikke bestemte til at realiseres. Regulativet foreskrev, at Fonden skulde dannes af de aarlige Overskud, dog efter Fradrag af Underskud, foregaaende Aar maatte have vist; dens Formueskulde anbringes i Prioriteter efter Reglerne om Umyndiges Midler. Hovedparagrafen lød saaledes: »Saalænge Fondens Størrelse ikke overstiger $\frac{1}{8}$ % af det forsikrede Beløb, kunne dens Aktiver ikke afhændes for at dække en mulig Underbalance, medmindre Justitsministeriet og Repræsentantskabet med $\frac{3}{4}$ Stemmer har vedtaget saadant. Skulde Fonden overstige nævnte $\frac{1}{8}$ %, tager Justitsministeriet og Repræsentantskabet Bestemmelse om det overskydendes Anvendelse. Naar Fonden opnaar en Størrelse af $\frac{1}{4}$ % af Forsikringsbeløbet, bestemmer Justitsministeriet og Repræsentantskabet, hvilken Nedsættelse, der bør ske i Kontingentet.« Der var saaledes sat et Minimum og et Maksimum, men det var henstillet til Fremtiden, hvorledes Fonden skulde anvendes, naar den bevægede sig imellem disse to Yderpunkter, altsaa navnlig om det overskydende skulde holdes disponibelt til Dækning af muligt Underskud et senere Aar, eller om det skulde frugtbares som Fondens øvrige Midler. Da Fonden i 1863 gik op over $\frac{1}{8}$ %, fastsloges det sidste Alternativ.

B. ALMINDELIGE BEMÆRKNINGER.

AARENE 1857—72 var, som foran paavist, lykkelige Aar, hvad enten man ser hen til den fortrinlige Samvirken mellem Justitsministeriet og Repræsentantskabet, som jævnlig kom til Orde og ogsaa ytrede sig i Gerningen, eller man fæster Øjet paa, hvorledes der Aar for Aar var Overskud i Kassen, og hvorledes Forsikringssummen steg, og dog, midt i Tilfredsheden stod man ligesom imellem le og græde, fordi det truede i Omgivelserne, og man intet Øjeblik vidste, hvad de raadende Magter kunde beslutte overfor de Fordringer, der trods Indrømmelserne i 1855, 56 og 57 endnu fremdeles fandt Røst i Folketinget med Krav paa yderligere Imødekommen. Thi om end mange, der før havde hørt til Oppositionen, nu var tilfredsstillet og havde tilkendegivet dette ved at tage Plads hos den almindelige Brandforsikring, saasom i Repræsentantskabet Oberst Collstrop, Justitsraad Ingerslev, Etatsraad Tang og Kammerherrerne Grüner og Sehested og som Branddirektører Justitsraad Hansen i Thisted og Gaardejer B. Nørgaard i Skive, var der andre, som fremdeles holdt sig til Oppositionen mod Brandforsikringen, og blandt dem særlig Folketingsmand G. Winther, der var Formand i den jyske Brandforsikring for mindre Ejendomme. Ikke tilfreds med, hvad der var vundet ved Anerkendelsen af denne Brandforsikring og ved Loven af 8. Marts 1856, fremkom han i Forening med Oberst Tscherning den 2. Februar 1857 med et Forslag til Lov om Begunstigelser for private Bygningsassurancer paa Landet, og fra det Øjeblik af er Brandforsikringen jævnlig Genstand for »Behandling« i Folketinget. Der er to Maader, paa hvilke Sagen tages, den ene gaar ud paa ved Lov at faa tilstaaet de private Bygningsassurancer paa Landet de samme Begunstigelser, som den almindelige Brandforsikring nød, den anden har til Opgave at faa denne Brandforsikring forvist fra Regeringens Bestyrelse og henvist til i alle Henseender at være en privat Forening som de andre. Man gaar snart ad den ene Vej snart ad

den anden, helst ad dem begge, saaledes som det allerede er omtalt i Bemærkningerne om Repræsentantskabets Myndighed. Det nysnævnte Forslag af 2. Februar 1857 kom frem samtidig med, at den senere Lov af 4. Marts som Forslag var under Forhandling, altsaa uden at man brød sig om at se, hvorledes det nye Repræsentantskab vilde arbejde, og hvorledes den nye Tarif og øvrige nye Indretninger vilde virke; det sagdes glatvæk, at efter hvilke Regler end Repræsentanterne maatte blive valgt, vilde det blive vanskeligt for Ejerne af de forskellige Bygningsklasser i lige Grad at kunne gøre deres Krav gældende ved dette Instituts videre Udvikling, og derfor var det et retfærdigt Krav, at Staten lettede dem Opretelsen af nye Foreninger. Det manglede ikke ved Siden deraf paa Ytringer om, at det var rigtigst, at den almindelige Brandforsikring gik over til at blive en virkelig privat Forening, men naar man foreløbig kunde faa en Lov, der begunstigede de konkurrerende Foreninger, saa kunde det andet Spørgsmaal endnu henstaa nogen Tid. Forslaget gik ud paa, at de konkurrerende Foreninger foruden de i Lov af 8. Marts 1856 givne Begunstigelser og den af Regeringen tilstaaede Adgang til at forsikre Bygninger, hvori Umyndiges og deslige Midler er anbragt, endvidere skulde have Udpantningsret for resterende Kontingent, hvorhos den i Skøder og Pantebreve givne Forpligtelse til at have vedkommende Bygninger forsikrede i Landets almindelige Brandforsikring skulde være opfyldt ved, at de holdtes forsikrede i en sanktioneret Kasse, saafremt ikke Panthaveren inden et Aar ved tinglæst Paategning paa Obligationen erklærer, at han ikke vil give Afkald derpaa. De Forpligtelser, vedkommende Forening skulde paatage sig, var kun faa, væsentlig kun at Interessenterne skulde være solidarisk ansvarlige, og at Regnskabet skulde offentliggøres; der var ikke engang Spørgsmaal om, at der skulde dannes en Reservefond, hvilket kort og godt erklæredes for overflødigt og for saa vidt skadeligt, som det fristede Kassereren til at løbe bort

dermed; først i Udvalget, som blev nedsat, fandt man det nødvendigt, at der skulde være indtegnet en vis Sum, der rigtignok ikke sattes højere end til 2 Millioner Kroner. En saadan Stilling for de private Foreninger betegnedes af Forslagsstilleren som »taalelig«. Det eneste, hvori den almindelige Brandforsikring endnu vilde have en særegen Begunstigelse, var Fortrinsretten for Kontingentet; havde man fordret den med, saa havde man fuldt ud taget alle Rettighederne, men glemt at tage Forpligtelserne, thi der taltes ikke med et Ord om, at de private Foreninger skulde, som den almindelige Brandforsikring er det, være *pligtige* til at modtage de Bygninger, der begæres forsikrede, naar de svarer til Byggelovens Regler, og under Konkurrencen kunde let den aparte Situation fremkomme, at de andre Foreninger modtog alt, hvad der duede, og henviste alt det, der ikke duede, til den almindelige Brandforsikring, som uden Indvending maatte modtage det og betale, naar det brændte.

Justitsministeren modsatte sig ikke i Principet Forslaget, skønt han mente, der skete et Indgreb i Pante-kreditorernes Ret, og han indskrænkede sig til at paapege forskellige nødvendige Ændringer.

Sagen kom ikke til Landstinget.

Næste Aar fik Folketinget atter Lejlighed til at behandle dette Æmne ved det foran omtalte, fra Landstinget oversendte Forslag om Repræsentantskabets Myndighed. Dette blev fuldstændig lagt tilside, og i dets Sted opstilledes et helt andet Forslag, som paa en Gang udsondrede den almindelige Brandforsikring af Regeringens Bestyrelse og gav andre Foreninger ganske de samme Rettigheder, som den havde, naar der var indtegnet 10 Mill. Kr. Dette Forslag indeholder saaledes i sig embryonisk Loven af 23. April 1870, der udsondrer Brandforsikringen, og Loven af 12. April 1889, der giver de konkurrerende Foreninger lige Rettigheder med den almindelige Brandforsikring, og det bringer egentlig kun det ene nye Moment ind, at de anerkendte Foreninger

skulde staa under Regeringens Tilsyn. Forslaget naaede ikke Landstinget, og der er ikke Anledning til at fremhæve Enkelthederne derved, hvor fristende det end er paa Grund af de mange karakteristiske Bemærkninger, der fremkom under Forhandlingen i Tinget; kun maa det bemærkes, at Justitsministeren betegnede Udvalgets Forslag som »en fuldkommen Revolution af det, der nu eksisterer«, en Bestræbelse for at »nivellere« den almindelige Brandforsikring med de private Foreninger, hvorfor han opfordrede til en omhyggelig Overvejelse, om ikke de »Ideer«, der gaar gennem Udvalgets Forslag, kunde udvikles ved Ændringer i Regeringsforslaget.

Der hengik derpaa 8 Aar, inden Sagen paany kom frem, men den 10. Februar 1868 stillede Dr. Winther atter et Lovforslag, som med nogle Afbigelses var en Gentagelse af Folketingets Forslag fra 1860. Den daværende Justitsminister erklærede i Tinget, at han ikke havde noget imod at gaa ind paa forberedende Foranstaltninger, der kunde bringe den almindelige Brandforsikring ud af det Forhold, hvori den stod til Justitsministeriet. I Henhold hertil, og da Sessionen allerede var langt fremrykket, tog Forslagsstilleren sit Forslag tilbage; men i næste Session, den 10. Oktober 1868, bragte han det paany frem, idet han som Grund herfor anførte, at der var kommen en ny Justitsminister, for hvem hans Formands Tilsagn ikke kunde være bindende, og at Repræsentantskabet havde vedtaget en ny Tarif, der i hans Øjne saa ud som en Favoriseren af de større Ejendomme. Idet Justitsministeren paapegede, at Forslaget indeholdt to Hovedpunkter, af hvilke det ene gik ud paa at udsondre Landbygningernes Brandforsikring fra Forbindelsen med Justitsministeriet, og det andet paa at stille andre private Foreninger lige med denne, udtalte han, hvad det første Punkt angik, sin Villighed til at komme Forslagsstilleren imøde, men forbeholdt sig kun, forinden han bragte Sagen frem i Rigsdagen, at forhandle den med Repræsentantskabet; og med Hensyn til det andet Punkt, havde

han ikke i Principet noget derimod, men fandt det dog fornødent, at det blev nærmere undersøgt, hvilke Garantier der burde kræves af de private Foreninger, og han mente derfor, at et Forslag derom rettest fremkom fra Regeringen. Paa Winthers Forslag nedsatte Tinget et Udvalg for at give dets Anskuelse om det sidste Hovedpunkt et Udtryk, men Rigsdagen blev sluttet, inden Sagen kom til anden Behandling.

Paa dette Stadium kunde det, efter hvad der saaledes var passeret, kun være et Tidsspørgsmaal, naar den »Revolution« skulde foregaa, som i dobbelt Retning forestod. Loven af 1870 har fyldestgjort den ene Fordring, 19 Aar efter fyldestgjorde en ny Lov den anden. Imellem disse to Aarstal ligger dog et nyt Forsøg paa at skaffe de konkurrerende Foreninger Ligestilling med den almindelige Brandforsikring, nemlig ved et Lovforslag, som Prokurator Alberti, da han var ifærd med at danne en sjællandsk Forening, indbragte i Folketinget. Om dette nærmere under Perioden 1872—92.

Under Repræsentantskabets Samling 1869 fremlagde Justitsministeren det Lovudkast, som han agtede at forelægge Rigsdagen angaaende Brandforsikringens Udsondring fra Ministeriets Bestyrelse, idet han bemærkede, at hvorvel han indrømmede, at den tilsigtede Forandring var imod Foreningens Interesse, og at Stemningen i Rigsdagen imod Vedligeholdelsen af Forholdet »kun tildels« var berettiget, blev det ham som konstitutionel Minister nødvendigt at gøre dette Skridt. Han vilde derhos bestrebe sig for, at Forandringen i Realiteten ikke skulde blive for følelig; Ministeriet vilde i Fremtiden indtage en tilsynsførende Stilling. Forhandlingen i Repræsentantskabet aandede levende Beklagelse over den tilsigtede Forandring, og de, som var til Stede paa det Møde, vil have bevaret i Erindringen et levende Indtryk af, at her bevægede man sig ikke i en nøgtern Forhandling og forretningsmæssige Ord, men at det var en sand og dybtfølt Stemning, der fandt Udtryk under Forhandlingen og til-

sidst i den Svarskrivelse, hvori Repræsentantskabet peger paa det gode Udbytte, som Fællesskabet havde bragt siden 1857, fremsætter Ønsket om, at Forholdet fremdeles maatte kunne bevares i Foreningens sande Interesse og derfor ogsaa kun under Beklagelse bøjer sig for Nødvendigheden af en Forandring.

I Rigsdagen var der egentlig kun een Mand, der ikke var tilfredsstillet ved Lovforslaget som ikke vidtgaaende nok; den ene Mand var Bestyreren af den konkurrerende jyske Forening. Foruden et noget besynderligt Forslag om, at Brandforsikringens Udsondring først skulde ske, efterat Repræsentantskabets Sammensætning og Valg ved Foreningens Interessenter var fastsat ved Lov, havde han til Konkurrencens Befordring fremsat Ændringsforslag, hentet fra Forhandlingerne i 1860, om at Panthavernes Samtykke til Udmeldelse skulde være uforuden, naar Udmelderens godtgjorde, at Bygningerne blev optaget i en anden Forening, der var godkendt af Regeringen. Det er interessant at læse Justitsministerens Foredrag i denne Anledning; næst efter at bemærke, at han ikke har hørt nogen Klage komme frem fra Brandforsikringens Interessenter enten over de Regler, efter hvilke de er repræsenterede eller over den Maade, hvorpaa deres Sager er behandlede i Repræsentantskabet, tilføjer han træffende: »Det er dog mærkværdigt, at Justitsministeren ikke har hørt noget derom lige saa lidt som Repræsentantskabet, men at det er her paa Rigsdagen, at Klagerne skulle høres, og at de skulle bringes frem af den ærede Folketingsmand, der, som han vist vil indrømme mig, staar i en særlig Stilling i denne Sag (som Medlem af den lovgivende Magt og som Bestyrer af en Brandforsikring)«, og med Hensyn til Forslaget om, at Optagelse i en anden Forening kunde træde i Stedet for Panthavernes Samtykke, udtalte Ministeren, at der laa en Fare i det Princip, at man for at lette Konkurrencen eller af andre i dette Forhold »undervægtige« Hensyn vilde tillade sig at foretage Forandringer i privat stiftede Rettigheder, noget han ikke

vilde gaa ind paa. Dr. Winthers Forslag faldt imod et stort Stemmemflertal, hvorefter Regeringsforslaget gik uforandret gennem Folketinget og Landstinget og derefter udkom som Lov af 23. April 1870. Da denne Lov er Brandforsikringens nuværende Grundlov, meddeles den her i sin Helhed:

§ 1.

Fra 1. April 1872 udsondres den almindelige Brandforsikring for Bygninger paa Landet fra Justitsministerens Bestyrelse og stilles under hans Tilsyn paa den Maade, som det ved en Vedtægt for Forsikringens fremtidige Indretning og Bestyrelse nærmere bestemmes efter forhandling imellem Ministeren og Forsikringens Repræsentantskab.

§ 2.

Fra samme Tid har Forsikringens Repræsentantskab den besluttende Myndighed i alle Forsikringens Anliggender paa følgende Betingelser:

- a) at Brandforsikringens nuværende Navn bibeholdes;
- b) at alle dens Interessenter skulle være solidarisk ansvarlige i forhold til deres forsikringsnummer for de forsikringen paahvilende forpligtelser;
- c) at forsikringen vedbliver at staae aaben for alle private eller offentlige Bygninger, som ere forsvaret indrettede imod Brandfare; igjennem Vedtægten træffes nærmere Bestemmelse om, hvad der som Bygningstilbehør kan fordres optaget under forsikringen, hvilke Bygninger paa Grund af deres Benyttelse undtagelsesviis kunne udelukkes fra forsikringen, samt om, hvorledes der bliver at forholde med Hensyn til Bygningers Udslettelse af forsikringen eller Nedsættelse af de indtegnede forsikringsnummer paa Grund af Bygningernes brandfarlige Indretning, mangelfulde Vedligeholdelse eller lignende Grunde;
- d) at ingen under forsikringen indtegnet Bygning maa udslettes af samme paa Grund af resterende Kontingent, ikke heller efter Begjæring af Ejeren eller den, der ligeoverfor forsikringen træder i Ejers Sted, udslettes af forsikringen eller forsikres under sin Værdi, forinden den, der begjærer Udslettelsen eller Nedsættelsen, har tilvejebragt Samtykke dertil fra alle dem, der paa den Tid,

da Udsettelsen eller Nedsættelsen skal finde Sted, ere indtegnede i Pantebogen som Pantekreditorer, saavelsom fra dem, der iøvrigt ved thinglæste Kjøbecontracter eller andre Overdragelsesdokumenter, Udlægsforretninger eller deslige have erhvervet Udkomster til Ejendommen; om Udsettelsen eller Nedsættelsen skal derhos være gjort Paategning paa de udstedte Panteobligationer, dog kun forsaavidt i disse er udtrykkelig betinget Forsikring i den almindelige Brandforsikring for Landbygninger;

- e) at Brandhjælpen skal anvendes til de afbrændte og beskadigede Bygningers Gjenopbyggelse eller Istandsættelse; dog at Justitsministeren med Panthaveres og andre Vedkommendes Indvilligelse efter Bestyrelsens Indstilling derfra kan meddele Undtagelse;
- f) at Brandhjælpen, naar Ejers Ret til samme forbrydes paa Grund af, at Skaden hidrører fra hans Forsæt eller Uagtsomhed, forbeholdes Panthaverne og de andre i Litr. d nævnte Vedkommende, forsaavidt de ikke paa anden Maade kunne blive holdte skadesløse af Ejers øvrige formue;
- g) at Bestyrelsen er pligtig til aarlig at offentliggjøre forsikringens Regnskab og heraf at indsende et Exemplar til Justitsministeriet;
- h) at Bestyrelsen er pligtig til, paa Ansøgning og uden Betaling, at meddele vedkommende Politiovrighed Oplysning om de indtegnede forsikringer, og i Tilfælde af Brandskade Oplysning om Branderstatningens Størrelse;
- i) at Justitsministerens Samtykke udfordres til enhver Forandring i forsikringens Vedtægt og Tarif samt i Henseende til Reglerne for Repræsentantskabets Valg og Sammensætning.

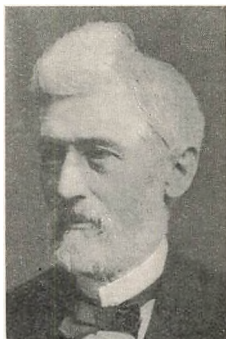
§ 3.

Fra den Tid, da den i §§ 1 og 2 ommeldte Ordning træder i Kraft, ophæves Brandforsikringsanordning for Landet af 29. februar 1792 saavelsom de sig dertil sluttende senere Love og Anordninger; dog skulle de Ejere paahvilende Brandhjælpsspenge fremdeles i Overensstemmelse med forordningen angaaende Amtsue-Oppebørser m. m. af 8. Juli 1840 § 2 have fortrinsret næstefter de kongelige Skatter og, naar de ikke i rette Tid erlægges, kunne inddrives ved Udpanthug. for Thinglæsning af de i § 2 Litr. d. ommeldte Paategninger, hvor saadan er fornøden, erlægges intet Gebyr.

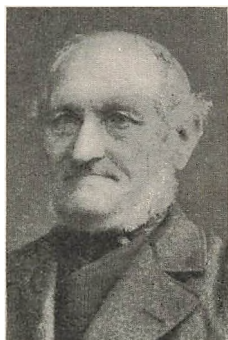
For at Overgangen fra den hidtilværende Bestyrelse kunde ske med fornøden Ro og Sikkerhed, maatte der i god Tid tages fat paa en Overvejelse af, hvorledes den fremtidige Bestyrelse skulde ordnes, og der maatte affattes en Vedtægt om Forsikringens Indretning til at træde i Stedet for Anordningen af 29. Februar 1792, som blev sat ud af Kraft fra 1. April 1872. Til Forhandling herom med Justitsministeriet nedsatte Repræsentantskabet i Samlingen 1870 et Udvalg af 9 Medlemmer (Grüner, Sehested, Collstrop, Heide, Schwartz, Eckardt, H. Jensen, K. Pedersen, Staun), og da der paa Grundlag af det Forslag, som Ministeriet efter Kontorchefens Udkast forelagde Udvalget, var opnaaet fuld Enighed, blev det vedtagne Forslag forelagt det samlede Repræsentantskab i den ordinære Samling i Maj 1871 og med nogle Ændringer vedtaget af dette. Den derefter af Justitsministeriet under 10. Juni 1871 stadfæstede Vedtægt findes optaget i Lovtidende for samme Aar.

I Henhold til en Overgangsbestemmelse i Vedtægten, hvorefter Repræsentantskabet, naar Vedtægten var endelig fastsat, skulde supplere sig med 4 Medlemmer samt vælge 8 Medlemmer til det nyoprettede Bestyrelsesraad og den administrerende Direktør, hvilke i Forening skulde foretage det Fornødne til at forberede Overgangen fra den ministerielle Bestyrelse til Selvstyre, samt gøre Forslag til de nye Forretnings- og Lønningsregulativer, samledes Repræsentantskabet til en ekstraordinær Samling i Juli 1871. Som Repræsentanter optoges Kammerherre Rosenørn-Teilmann, Godsejer (senere Indenrigsminister) Ingerslev, Dyrhøje Keller og Kammerherre Cederfeld de Simonsen. Til Medlemmer af Bestyrelsesraadet valgtes Repræsentanterne H. Jensen, Collstrop, Stampe, Rosenørn-Teilmann, Skeel, Sehested, Neergaard og Vogelius. Til administrerende Direktør valgtes Kontorchefen Justitsraad Bærthelson. Fra Justitsministeriet modtoges Meddelelse om, at Departementschef Ricard var beskikket som tilforordnet Medlem af Bestyrelsesraadet.

DET FØRSTE BESTYRELSESRAAD

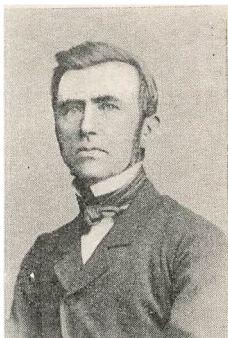
BRYGGERIEJER VOGELIUS

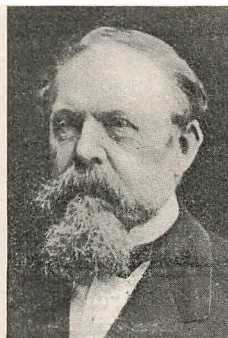
GAARDEJER H. JENSEN

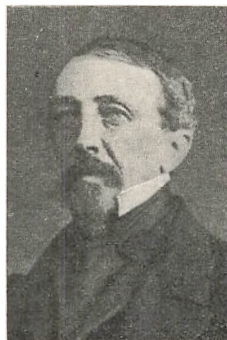
KAMMERHERRE
ROSENØRN TEILMANN

JÆGERMESTER
NEFGAARD

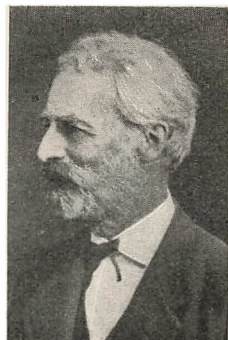

KAMMERHERRE SKEEL
DRONNINGLUND

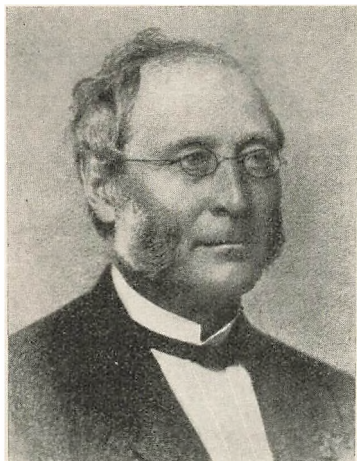

GODSEJER STAMPE

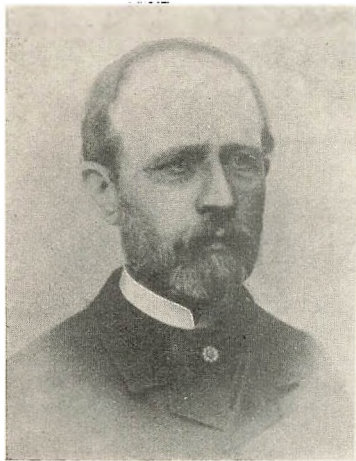
Departementschef
Ricards og
Kammerherre
Schesteds Billeder
findes andetsteds

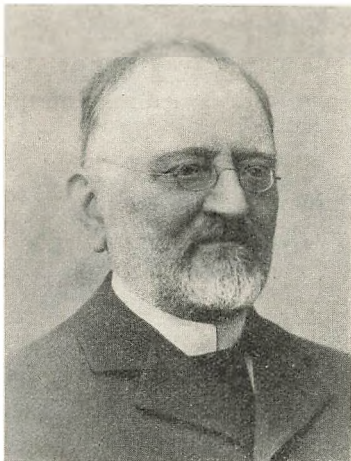
ØBERST COLLSTROP

JUSTITSRAAD RØRTHELSON
adm. Direktør 1872—78

JUSTITSRAAD PETERSEN
Underdirektør 1872—79
Direktør 1879—99

JUSTITSRAAD ULRICH
Underdirektør 1872—79
Direktør 1879—1905

I Januar 1872 samledes Repræsentantskabet atter til en ekstraordinær Samling, for første Gang efter Indbydelse af Bestyrelsesraadet, til Behandling af de fornødne Forretnings- og Lønningsregulativer, nemlig:

1. Regulativ om Bestyrelsesraadets Kontrol med Forretningsførelsen,
 2. Regulativ om Centralbestyrelsens Lønning,
 3. — - Branddirektoraternes Inddeling,
 4. — - — Lønning,
 5. — - — Kontorholds- og
Befordringsgodtgørelse,
 6. Instruks for Branddirektørerne,
 7. Gebyrregulativ for Branddirektørerne,
- med flere mere underordnede Bestemmelser.

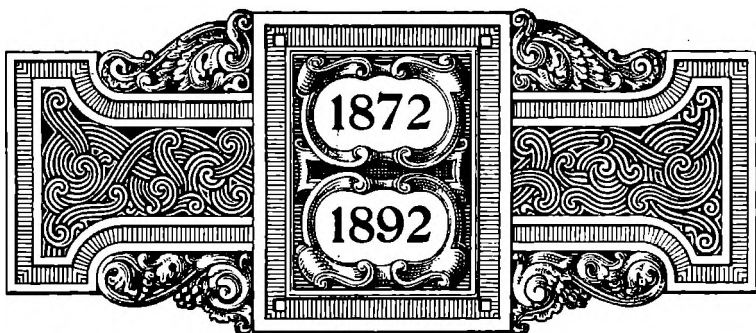
Med Vedtagelsen af disse Regulativer m. m., hvortil endnu kan tilføjes, at Bestyrelsesraadet havde valgt de to i Vedtægten ommeldte Underdirektører, nemlig hidtilværende Revisor G. Ulrich og hidtilværende Fuldmægtig Mich. Petersen, kunde Brandforsikringen saaledes den 1. April 1872 gaa ind i sin nye Stilling.

Det maa ved denne Overgang nøje fastholdes, at Ordningen ikke var den, at den gamle Brandforsikring sluttede af den 31. Marts 1872, og en ny Brandforsikring kom i Stand den 1. April. Alt fortsattes i Forholdet til Interessenterne uforandret og uafbrudt, og da ovenikøbet Personellet i det væsentlige blev det samme, kan man sige, at Overgangen paa en Maade er sket sporløst. Det er derimod en Selvfølge, at den Virksomhed ophørte, som hidtil var udøvet af Amtmænd, Amsraad og Sogneraad, og Branddirektørerne saavel som Kontorets Embedsmænd og Assisterter erholdt Afsked og ny Beskikkelse fra den nye Bestyrelse. Kun ganske faa af Branddirektørerne blev ikke paany ansat, væsentlig fordi deres Distrikter blev omlagt; i Kontoret var Afgangen større, de fratrædende erholdt da enten Pension eller Understøttelse.

Ved Afslutningen af dette Afsnit af Foreningens Liv tilføjes, at der paa dette Tidspunkt i Vestjylland var be-

gyndt at vise sig Forsøg paa at danne nye Brandkasser for enkelte Amter. De hvilede naturligvis paa den Tro, at der kunde forsikres billigere i Jylland end paa Øerne, og at atter Vestkystens Amter var heldigere end Østkystens. Det rette Forhold blev imidlertid oplyst paa Møder, i Bladartikler og ved særlige Smaaskrifter, og Forsøgene døde dermed hen. Ved Periodens Slutning var saaledes kun de to Foreninger i Virksomhed, som var stiftede ved dens Begyndelse til Konkurrence med den almindelige Brandforsikring.

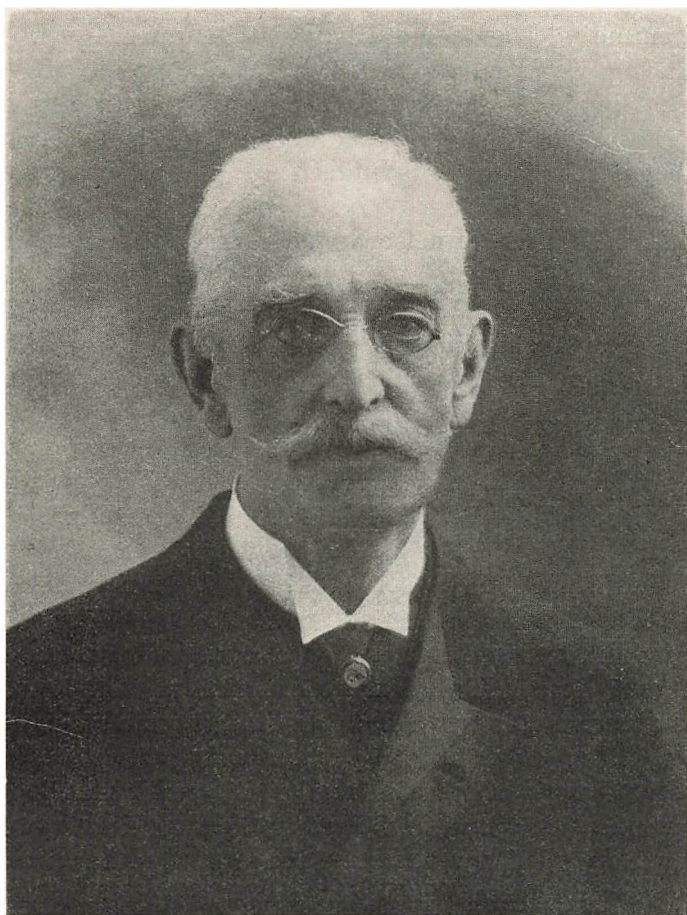

A. BESTYRELSEN.

1. REPRÆSENTANTSKABET.

VAD det, som bemærket, allerførst gjaldt om at klare sig, efter at Loven af 23. April 1870 var udkommet, var Spørgsmaalet om, hvorledes den fremtidige Bestyrelse skulde ordnes, særlig hvorledes Repræsentantskabet skulde vælges og sammensættes, og allerede i den ordinære Samling 1870 begyndte man at drøfte Principerne. I Vedtægten blev Ordningen den, at der skulde være ialt 33 Repræsentanter, af hvilke de 22 (1 for hver Amtsraadskreds og 1 for Københavns Forstæder) valgtes blandt Valgkandidater, der var valgte af Interessenterne, medens de 11 (5 for Jylland og 6 for Øerne, dog aldrig mere end 1 i hver Valgkreds) valgtes af de 22. Af de 22 Repræsentanter skulde 8 fremgaa af Valg ved Interessenter med Forsikringssum indtil 16,000 Kr. for almindelige Landbrugsbygninger (1.Valgklasse), 7 af Valg ved Interessenter med Forsikringssum over 16,000 Kr. for lignende Bygninger (2.Valgklasse) og 7 ved Valg af Interessenter med Bygninger af anden Art (Fabrikker, Kirker m. m.) (3.Valgklasse). Af de 11 Repræsentanter skulde 3 henhøre til 1. Klasse, 4 til 2. Klasse og 4 til 3. Klasse. Valgkandidatvalget foregik paa den Maade, at Interessenterne af 1. Klasse i hver Valgkreds valgte en Valgmand for hver Kommune, hvorefter Valgmændene for 1. Klasse og Interessenterne i

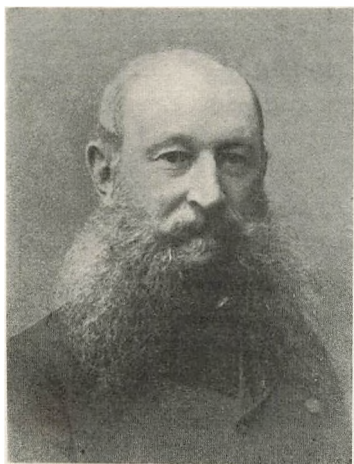
DEPARTEMENTSCHEF, GEHEJMEKONFERENSRAAD C. F. RICARD
Justitsministerens Tilsynsførende og Formand for Tilsynsraadet 1872—1908

2. og 3. Klasse valgte hver Klasse for sig 3 Valgkandidater; i 2. og 3. Klasse gav et Forsikringsbeløb af indtil 16,000 Kr. 1 Stemme og derefter hvert Beløb af fulde 16,000 Kr. 1 Stemme yderligere indtil højst 10 Stemmer. For Bornholm og Københavns Forstæder var afvigende Regler givet. Blandt de foreslaaede Valgkandidater foretog Bestyrelsesraadet, forstærket med et Udvalg af Repræsentantskabet, det fornødne Valg under Iagttagelse af de angivne Regler.

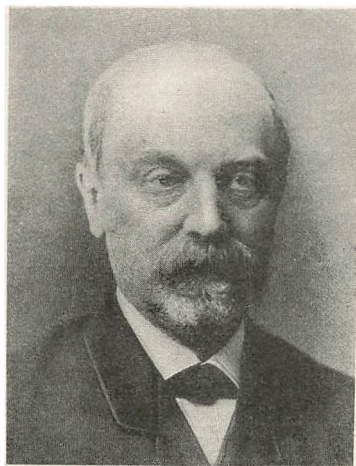
Ved disse Bestemmelser havde man søgt at forene de to Opgaver, at Valgene fremkom ved Interessenternes Valg, og at de naturlige Forsikringsklasser og de forskellige Landsdele blev forholdsvist repræsenterede; de forskellige Hensyn, som derved skulde lages, i Forbindelse med at man var bunden til de foreslaaede Valgkandidater, udelukkede Misbrug til Fremme af partikulære eller private Interesser; politiske Hensyn, som en senere Tid har stillet stærkt i Forgrunden ogsaa i rent økonomiske Anliggender, var der ikke noget Spor af. Det maa derfor ogsaa siges, at var Maskineriet end noget indviklet, saa virkede det dog godt; de valgte Repræsentanter traadte med Hensyn til enigt Arbejde og Interesse for Brandforsikringens Vel ganske i deres Forgængeres Spor, hvortil det var en medvirkende Omstændighed, at der ikke med den nye Vedtægt skabtes et helt af nyt samlet Repræsentantskab, men at det gamle gik over under de nye Former, og en Fornyelse saaledes kun foregik lempelig, foreløbig ved Indtrædelse af 4 nye Medlemmer. Omvalg skete for de 22 Repræsentanters Vedkommende i 1873 i det halve Antal Valgkredse og i 1877 i den anden Halvdel; af de 11 afgik 6 i 1875 og 5 i 1879. Repræsentantskabet erkendte dog selv, at denne Repræsentation og Valgmaade alligevel var en Overgangstilstand, ordnet med det for Øje, at fra Regeringsstyrelse til Selvstyre maatte Overgangen ikke være for brat, og at man maatte komme til en yderligere Udvikling af det Selvstyre, der var Foreningens Grundprincip. Øjeblikket dertil fandt man var kommet, da 10 Aar

var forløbet, og det ydre Stød til Forandringen, der derved maaske blev noget fremskyn- det, gav den Omstændighed, at den konkurrerende jyske Forening paa den Tid var lagt i Hænderne paa en Mand, som blandt andre Angrebs- midler særlig benyttede det, at den almindelige Valgret havde for lidt Betydning. I en ekstraordinær Samling i December 1882 vedtog Re- præsentantskabet nye Regler om dets Valg og Sammen- sætning med det Formaal at

give Interessenternes Valgret et mere fyldigt Indhold; man forlod Valgkandidatsystemet, og opgav den Gruppe, der fremkom ved Repræsentantskabets eget Valg. Man vilde nu lade Interessenterne selv vælge deres Repræsentanter, men af Hensigtsmæssighedshensyn lod man den talrige

LENSBARON REEDTZ THOTT
Formand for Repræsentantskabet 1886—91
Næstformand i Tilsynsrådet 1891—93

INDENRIGSMINISTER INGERSLEV
Formand for Repræsentantskabet 1872—86
Næstformand 1861

1. Valgklasse vælge middel- bart gennem Valgmænd, der senere træder personlig sam- men, ligesom Interessenterne i 2. Valgklasse, og foretager det endelige Valg. Grænsen mellem 1. og 2. Valgklasse blev sat ved 24,000 Kr., fordi de omhyggelig udarbejdede og dengang netop afsluttede statistiske Oplysninger viste, at 24,000 Kr. maatte blive Grænsen mellem den lavere og den højere Tariffklasse af almindelige Ejendomme. Lad det kun siges, at i Repræsen-

tantskabet havde de større Landbrugere haft en Overvægt, saa skal det aldrig kunne paavises, at de paa nogen-
 somhelst Maade har misbrugt deres Overvægt til egen
 Fordel eller til Skade for de smaa Besiddere, og det
 skal fremhæves, hvor uegennyttigt Repræsentantskabet
 handlede efter Brandforsikringens, ikke efter en særlig
 Stands Interesse, idet det med dets Formand i Spidsen
 selv af egen Drift gennemførte Omdannelsen, hvorved der
 gaves store og smaa Besiddere lige Adgang til Repræsen-
 tation; født Overvægt har ingen af dem. Efter 1882 be-
 stod Repræsentantskabet derefter af 47 Medlemmer, de
 46 valgte af Interessenterne, lige mange for hver af de to
 Valgklasser, og 1 tilforordnet af Justitsministeriet som
 Repræsentant for de under Staten henhørende Forsikringer,
 hvilke ikke paa anden Maade kunde udøve Stemmeret,
 men dog repræsenterede over 100 Mill. Kr. Tallet 46 frem-
 kom ved, at hver af de 21 Amtsråadskredse havde
 2 Repræsentanter, Københavns Forstæder 3 og Frede-
 riksberg Kommune 1. I de to sidstnævnte Kredse valgtes
 Repræsentanterne af samtlige Interessenter. I 1888 blev
 der gjort den Tilføjelse til de nye Valgbestemmelser, at
 ogsaa Fæstere kan udøve Valgret, naar de selv tilsvare
 Brandkontingentet; det var for at vise Imødekommen,
 at denne Bestemmelse blev taget, uagtet den teoretisk
 set næppe er korrekt, og den medfører den Uregelmæssig-
 hed, at for de samme Bygninger kan Ejer og Bruger
 begge udøve Valgret.

Repræsentantskabets Formænd var fra 1872 til 1885
 Godsejer (senere Indenrigsminister) Ingerslev og fra 1886
 til 1892 Lensbaron Reedtz-Thott til Gaunø.

I Repræsentantskabet har fra 1872 indtil 1892 følgende
 Mænd siddet foruden dem, der er nævnte under forrige
 Periode:

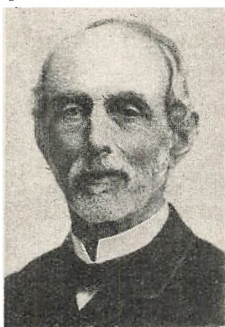
Kancelliraad Thorup.....	Københavns Forstæder	
Bryggeriejer Vogelius.....	—	—
Justitsraad Alstrup.....	Maribo	Amt
Sognefoged P. Jensen.....	Præstø	—

Etatsraad Mourier-Petersen	Randers	Amt
Gaardejer M. Jørgensen	Roskilde	—
Fabrikant Zeltner	Skanderborg	—
Gaardejer J. Jørgensen	Vejle	—
Gaardejer Villads Holm	Aalborg	—
Møllejejer Ostenfeld	Randers	—
Proprietær Kirketerp	Bornholms	—
Direktør Wolfhagen	Københavns	Forstæder
Proprietær Lund	Københavns	Amt
Proprietær Berg	—	—
Løjtnant Fabricius	Ribe	—
Landinspektør Kirk	Ringkøbing	—
Møller Holst	Skanderborg	—
Landinspektør Bonnesen	Frederiksborg	—
Gaardfæster N. Andersen	Assens	—
Gaardejer J. P. Jensen	Vejle	—
Departementschef Ricard	Tilforordnet	
Gaardejer Chr. Rasmussen	Aarhus	Amt
Kaptajn Davitzen	Bornholms	—
Sagfører Svendsen	Frederiksborg	
Gaardejer A. Christensen	Frederiksborg	—
Kammerjunker Bull	—	—
Gaardejer Hauerslev	Hjørring	—
Gaardejer J. Larsen	Holbæk	—
Etatsraad Lemvig	—	—
Proprietær J. C. Sørensen	Københavns	—
Direktør Hanssen	Københavns	Forstæder
Tømmermester Kayser	—	—
Gaardejer H. J. Petersen	Mariibo	Amt
Jægermester Hillerup	—	—
Skoleforstander Berntsen	Odense	—
Hofjægermester Vind	—	—
Gaardejer J. Rasmussen	Præstø	—
Lensbaron Reedtz-Thott	—	—
Gaardejer J. Chr. Rasmussen	Randers	—
Møllejejer N. Møller	Ribe	—
Gaardejer Schelde	—	—

Gaardejer Clausager.....	Ringkøbing	Amt
Proprietær Hoppe	—	—
Proprietær Holme	Roskilde	—
Gaardejer Laursen.....	Skanderborg	—
Proprietær Søltoft.....	—	—
Gaardejer F. Jensen.....	Sorø	—
Gaardejer N. Hansen.....	Svendborg	—
Godsejer Dons.....	—	—
Gaardejer G. Søndergaard.....	Thisted	—
Kammerjunker Hedemann	—	—
Gaardejer Eising.....	Vejle	—
Møllejer C. Jensen.....	Viborg	—
Hofjægmester Lüttichau.....	—	—
Proprietær Winde.....	Hjørring	—
Gaardejer C. Overgaard.....	Ringkøbing	—
Hofjægmester Lindegaard.....	Svendborg	—
Gaardejer Blem.....	Bornholms	—
Gaardejer F. Clausen.....	Odense	—
Baron Rosenkrantz.....	Randers	—
Gaardejer A. Laursen.....	Odense	—
Kammerherre Skeel.....	Aalborg	—
Fabrikant Uldall.....	Københavns	Forstæder
Hofjægmester Friis.....	Viborg	Amt
Gaardejer Buus.....	Aalborg	—
Proprietær H. Nielsen.....	Frederiksborg	—
Gaardejer Lomholt	Vejle	—
Møllejer C. Johansen.....	Aalborg	—
Gaardejer P. Andersen.....	Assens	—
Greve Ahlefeldt-Laurvigen.....	—	—
Fabrikant Mygind.....	Københavns	Forstæder
Gaardejer L. Skov.....	Ringkøbing	Amt
Gaardejer J. Andersen.....	Skanderborg	—
Gaardejer P. Jensen.....	Sorø	—
Proprietær J. Mourier.....	—	—
Gaardejer S. Madsen.....	Svendborg	—
Hofjægmester de Steensen Leth	Thisted	—

2. BESTYRELSES-(TILSYNS-)RAADET.

Saaledes som Vedtægten i 1872 blev givet, havde Bestyrelsesraadet »den overordnede Bestyrelse«; særlig skulde Raadet forelægge Repræsentantskabet de Sager, der hører under sammes Afgørelse, og beskikke Branddirektørerne. Under Bestyrelsesraadet som overordnet Bestyrer besørgede Direktionen de den centrale Forvaltning vedkommende Forretninger efter Vedtægten og Raadets Anordning, hvorved nærmest maatte forstaaes, at Direktionen var henvist til at handle efter en Gang fastslaadte Regler, og forsaavidt det var paalagt Direktionen at have Opmærksomheden henvendt paa mulig ønskelige Forandringer, strakte dette sig dog kun til, at den skulde forebringe Raadet sine Tanker og Forslag. Kun Raadet fremtraadte overfor Repræsentantskabet og Omverdenen som det Organ, hvem Ledelsen baade tilkom og paahvilede. Igennem Aarene havde i Raadet den Anskuelse arbejdet sig frem, at denne Stilling var unaturlig og urigtig, fordi Raadets Sammensætning og Virkemaade ikke passede til saadan Opgave og Ansvar, og paa den anden Side Direktionen heller ikke havde faaet den Myndighed og det Ansvar, som naturligt tilkom og paahvilede den. Det som man maatte ønske gennemført, var, at Direktionen fik det Ansvar, den alene evnede at have, men da ogsaa blev sat i Stand til at gøre Fyldest, medens Bestyrelsesraadet, som Repræsentantskabets staaende Udvalg, burde føre Tilsyn med Direktionens Forretningsførelse, afgøre de særlig til det henlagte Sager, træde i Repræsentantskabets Sted, hvor dettes Medvirkning udkrævedes, uden at dog en Sammenkaldelse maatte være fornøden, og endelig med sin Betænkning ledsage de Forslag, der af Direktionen forelagdes Repræsentantskabet. Det af Bestyrelsesraadet til Gennemførelse af en saadan Forandring stillede Forslag til Ændringer i Vedtægten blev af Repræsentantskabet vedtaget i 1882, hvorved Raadets Benævnelse tillige forandrede til »Tilsynsraad«. Desuden foretoges den Forandring, at Besættelsen af

**KAMMERHERRE
CEDERFELD DE SIMONSEN**
Næstformand
i Repræsentantskabet 1873—76
Næstform. i Tilsynsrådet 1878—80

GAARDEJER VILL. HOLM
Næstformand
i Repræsentantskabet 1883—89

LENSGREVE PETERSDORFF
Næstformand i Repræsentantskabet 1881

GAARDEJER HAUERLEV
Næstformand
i Repræsentantskabet 1890—91

DIREKTØR BLEM
Næstformand
i Repræsentantskabet 1891—1908

Branddirektoraterne overdroges til Direktionen paa Tilsynsraadets Approbation, en baade naturlig og heldig Ordning.

Skønt Raadets Forhandlinger foregaar som mellem Mand og Mand, kan det vel ikke findes indiskret at røbe saa meget, at det altid har været tilladt at udtale sig aabent og tillidsfuldt, og der har derfor udviklet sig et meget kollegialt Forhold og et Samarbejde, som ved adskillige Lejligheder har baaret de bedste Frugter.

Raadets Formand har Departementschef Ricard været i alle de siden 1872 forløbne Aar. I Raadet har foruden de tidligere nævnte endvidere følgende Repræsentanter haft Sæde:

Kammerherre Cederfeld de Simonsen,
Justitsraad Alstrup,
Kammerherre Grüner,
Etatsraad Eckardt,
Proprietær Berg,
Tømmermester Kayser,
Gaardejer V. Holm,
Skoleforstander Kl. Berntsen,
Gaardejer J. Rasmussen,
Proprietær J. C. Sørensen,
Gaardejer J. Chr. Rasmussen,
Direktør Wolfhagen,
Proprietær Hoppe,
Gaardejer Blem,
Lensbaron Reedtz-Thott.

3. REVISORER.

I Følge Vedtægten vælger Repræsentantskabet aarlig 2 Revisorer til at gennemgaa og afgive Beretning om Regnskabet; siden 1873 kan den ene af disse vælges udenfor Repræsentantskabet, men den anden skal være Repræsentant. I 1873 gav Repræsentantskabet tillige et Regulativ angaaende, hvorledes Revisionen skulde foretages, hvorved blandt andet bestemtes, at een Revisor

kan foretage den maanedlige Detailkontrol og Revisionen af alle Enkelthederne i Aarsregnskabet.

Følgende Repræsentanter har været Revisorer:

Møllejer Schwartz,
Indenrigsminister Ingerslev,
Etatsraad Mourier Petersen,
Gaardejer F. Jensen,
Gaardejer Hauerslev.

Revisor udenfor Repræsentantskabet var fra 1873 indtil 1909 Justitsraad Goldschmidt.

4. DIREKTIONEN.

Som det tredje Led af Bestyrelsen foreskrev Vedtægten Ansættelsen af en administrerende Direktør, der skulde besørge den centrale Forretningsførelse, og til hans Bistand ansattes 2 Underdirektører. Repræsentantskabet valgte Direktøren, Bestyrelsesraadet Underdirektørerne. Den fornødne Medhjælp i Kontoret besørgedes af Assisterter, som Direktøren antog. Underdirektørerne fik hver sin Afdeling af Hovedkontoret, den ene Ekspeditions-, den anden Regnskabs- og Revisionsafdelingen.

Samtidig angav et Regulativ Grundtrækkene for Bestyrelsesraadets Tilsyn med Direktørens Forretningsførelse, hvorefter dette Tilsyn væsentligt udøves gennem det tilforordnede Medlem af Raadet ved regelmæssigt Eftersyn af alle Anvisninger og øvrige Ekspeditioner.

Ved Udsondringen fra Regeringens Styrelse maatte Kontoret forlade Ministerialbygningen og henflyttedes til Stormgade Nr. 10, som i dette Øjemed var købt, og hvori der tillige var indrettet Lokaler for Bestyrelsesraad og Repræsentantskab, indtil dette sidste ved Forandringen i 1882 blev saa talrigt, at der ingen Forsamlingsaal kunde skaffes, og Møderne derfor maatte holdes i lejet Lokale.

Under 29. Maj 1878 blev Kontorstyrken nærmere reguleret, idet der normeredes 2 Underdirektører, 2 Fuld-

KONFERENTSRAAD G. TVERMOES
Direktionens Formand 1876-1908

mægtige og 7 Assistenten, som alle skulde beskikkes af Bestyrelsesraadet. Lønningerne forbedredes ved Alders-
tillæg, men Pensionsret tilstodes ikke. 1884 blev den ene
Assistentplads forandret til en Fuldmægtigplads. Der blev
derhos oprettet en statistisk Kontorafdeling.

I August 1878 fremkom der Andragende fra den ad-
ministrerende Direktør om Permission og i Oktober om
Afsked fra Nytaar paa Grund af Svagelighed. Begge Dele
bevilgedes straks.

Den ældste Underdirektør, Ulrich, fik meddelt Kon-
stitution som Direktør indtil Nytaar, og da en ekstra-
ordinær Repræsentantsamling var indvarslet til December,
vedtog denne efter Bestyrelsesraadets Forslag, at under
Vakancen skulde den administrerende Direktørs Forret-
ninger udføres af begge Underdirektører i Forening som
konstituerede Direktører.

I den ordinære Samling 1879 indbragte Bestyrelses-
raadet Forslag om at lade en Direktion af 3 Medlemmer
træde i Stedet for en administrerende Direktør, saaledes
at den ene Direktør betegnedes som Formand, der mere
skulde vaage over Institutionens Interesser i Almindelighed
end beskæftige sig med Ledelsen af Detailler; de to andre
Direktører skulde i Forbindelse med deres Stilling som
saadan tillige udføre de Forretninger, der laa hos Under-
direktørerne, saaledes at disse to Poster inddroges.

Til Direktører valgtes fra 1. Juni 1879 Underdirek-
tørerne Cand. jur. G. Ulrich og Cand. jur. Mich. Petersen,
og som Formand i Direktionen fra 1. Juli s. A.; Cand.
polyt. G. Tvermoes, som da var Direktør i Brand- og Livs-
forsikringselskabet »Danmark«. De to førstnævnte Direk-
tører blev i 1880 udnævnt til Justitsraad.

Fuldmægtigposterne har været beklædt af:

Dr. phil. P. M. J. Brock, 1878—83 (siden Museumsinspektør),
V. Bærthelson, 1878—88 (tillige Kasserer),

Cand. jur. A. L. Brorson, 1884—86 (siden Branddirektør),

Cand. jur. P. N. Rentzmann, 1884—91 (siden Kontorchef i
Justitsministeriet).

J. N. Tronier fra 1886 (Assistent fra 1879),
Cand. phil. A. Green fra 1884 (Assistent fra 1872),
Ex. jur. J. P. Mynster fra 1891 (Assistent fra 1884);
og som Assisterter har haft Ansættelse:
Exam. jur. H. R. E. Aagaard, 1858--79,
Cand. jur. C. A. Olsen, 1872—73 (siden Overretssagfører),
Cand. polit. C. Martensen fra 1872 (siden 1888 tillige Kasserer),
Cand. polit. H. Hennings, 1872—75 (siden Direktør for Hof-
Musikhandelen),
Cand. jur. W. Bloch, 1872—82 (siden Sceneinstruktør ved
det kgl. Teater),
Cand. jur. K. A. Hammerich fra 1886,
C. C. Jensen fra 1889,
Cand. polit. Helsing fra 1889.

B. VEDTÆGTEN OG GEBYRREGULATIVET

DE for Brandforsikringen gældende Bestemmelser maatte forinden 1872 søges paa mange Steder i Anordninger, Plakater, Love, Bekendtgørelser, Resolutioner, og det var for saa vidt heldigt, at der nu blev Anledning til at samle Reglerne paa eet Sted. Ganske i Almindelighed taget maatte disse blive de samme som hidtil, om de end paa forskellige Punkter ændredes, modificeredes eller fuldstændiggjordes, og man kan derfor paa en Maade betragte Vedtægten som en Kodifikation af de tidligere spredte Bestemmelser. Det første Udkast til Vedtægten forfattedes af Justitsraad Bærthelson, vistnok et meget godt Arbejde, og de fyldige Anmærkninger med mange historiske Fremstillinger er baade belærende og af praktisk Nytte. Gennem Behandlingen i Udvalget og senere i Repræsentantskabet undergik Udkastet vel en Del Ændringer, men det udgik dog derfra væsentlig som det forelagdes. Landbygningernes Brandforsikring kan med en vis Tilfredsstillelse se paa, at dens Vedtægt er blevet Forbilledet for Vedtægten for Købstædernes Brandfor-

sikring, og siden er den i det væsentlige undtagen med Hensyn til Bestyrelsen lagt til Grund for den i 1889 stiftede sjællandske Konkurrenceforening.

Vedtægten af 1872 er delt i 14 Kapitler. De i Kapitel 1 indeholdte almindelige Bestemmelser er stemmende med, hvad der tidligere var Regel eller dog faktisk havde fundet Sted.

Ligeledes er Kapitel 2 om Genstandene for Forsikring overensstemmende med tidligere Love og Praksis.

I Kapitel 3 om Indtegning er det med Hensyn til Valget af Sognevurderingsmænd, der ikke længere kunde paalægges Sogneraadene, som Loven af 1857 havde foreskrevet, bestemt, at dette skal ske ved Branddirektøren, hvilket ogsaa ubetinget er den Maade, paa hvilken man skaffer sig de dygtigste og paalideligste Kræfter, medens den Bestemmelse, som de konkurrerende jyske og sjællandske Brandforsikringer har, at deres stedlige Tillidsmænd vælges af Interessenterne, mere maa anses som et politisk Træk eller Konkurrence-Lokkemiddel end som en forretningsmæssig taget bifaldsværdig Ordning. Bestemmelsen i samme Kapitel om, at Indtegning kan ske ved Selvangivelse, var kun for saavidt kendt i den tidligere Lovgivning, som der indtil 1857 var indrømmet Godsejerne Ret til selv at angive Bøndergodset til Forsikring. En almindelig Tilladelse til Selvangivelse var paatænkt i 1859 og udtrykt i det Forslag, som da forelagdes Repræsentantskabet, men som dette af formentlig Mangel paa tilstrækkelig Kompetence foreløbig lod henligge, og som, da Kompetencespørgsmaalet ikke fandt nogen Løsning, ikke blev genoptaget. I § 25 blev det gjort Branddirektørerne til Pligt at efterse de Bygninger, som var indtegnede ifølge Selvangivelse eller Sognevurdering, i Regelen inden 3 Maaneder; men denne Fordring til Branddirektørerne var saa absolut uoverkommelig, at Fristen for Eftersyn af Sognevurderinger fra 1874 maatte forlænges til 1 Aar, og i 1877 indrømmedes det endog, at Eftersynet maatte udsættes, indtil Branddirektøren kom paa Stedet i

Anledning af andre Forretninger eller i Anledning af det i § 41 foreskrevne almindelige Eftersyn af ældre Forsikringer. Hvor meget man saaledes end slog af paa Eftersynet af Sognevurderinger, fastholdtes det, at Selvangivelser skulde efterses inden 3 Maaneder. I 1884 skete der en Vending med Hensyn til Eftersyn af Sognevurderinger. Det havde nemlig vist sig, at saa laxt, som Paabudet var givet, blev Eftersynene faktisk mere forsømte, end det kunde tilstedes, og da der tillige var indtraadt Nedgang i Priserne paa Byggemateriale og Arbejdskraft, gjaldt det om at passe godt paa, at man ikke vedblev med de høje Vurderinger, som Perioden med Priserne fra Begyndelsen af Halvfjerdserne havde haft til Følge. Det blev derfor vedtaget, at Eftersynet skulde indskrænkes til Ejendomme af Værdi over 8000 Kr., men for disses Vedkommende da ogsaa udføres med streng og detailleret Nøjagtighed, hvorfor Direktionen ved Siden af den forandrede Vedtægtsbestemmelse ved en Instruktion gav Branddirektørerne et meget skarpt Paalæg og fordrede Indberetningerne affattede efter et specificeret Skema. Direktionen har ment at se det bekræftet, at saavel Branddirektørerne som Vurderingsmændene ved denne Foranstaltning har opnaaet større Indsigt i at vurdere end tidligere, og at den fra de høje Forsikringssummer truende Fare derved væsentlig er afværget, ligesom der føres strengere Kontrol med, at Byggeloven er iagttaget paa de Punkter, hvorfra Brandfare kan hidrøre. Det blev tillige indskærpet Branddirektørerne til Iagttagelse, at de ved disse Eftersyn og ved enhver anden Lejlighed lige saa vel maa paase Interessenternes som Brandforsikringens Tarv saasom ved Vejledning til ved deres Bygningsindretninger at komme ind under billigere Tarifsatser. — Den ved Loven af 1857 indførte Adgang til Overskøn ved Indtegning til Forsikring forlod man atter i Vedtægten.

Reglerne i Kapitel 4 om Forandring ved de indtegnede Forsikringer svarer til den tidligere Tids Forskrifter og Praksis. Ved Bestemmelsen om Bødestraf for Undladelse

af Anmeldelse om Forandringer ved Bygningerne og om Ejerskifte maa det bemærkes, at det efter Bestyrelsesraadets Anvisning har været Praksis lige fra 1872 ikke at bringe denne Bestemmelse i Anvendelse, uagtet det er Brandforsikringen af Interesse at faa Kundskab om disse Forandringer, og Fordringen paa ingen Maade er besværlig at opfylde.

Den i Kapitel 5 foreskrevne Kontrol med at de forsikrede Bygninger holdes i forsvarlig Stand, og at de ikke staar indtegnede over deres virkelige Værdi, stemmer ligeledes i Hovedtrækkene med det tidligere gældende. Det hvert 8. Aar regelmæssig tilbagevendende Eftersyn, som var blevet indført i 1864, var det ogsaa Meningen fremdeles at bibeholde, men Reglerne derom fandt man ikke ret egnede til at slaa fast som Vedtægtsbestemmelser, og de blev derfor optagne i den for Branddirektørerne samtidig udfærdigede Instruks, men i 1877 blev de dog indsatte i Vedtægten, og for at de Forsikrede ikke skulde udsættes for, at mindre Værdiforringelser skulde foranledige Brandforsikringen til at skride ind med Nedsættelse, bestemtes det, at Omvurdering kun maatte ske, naar Forringelsen overskred $\frac{1}{8}$ af Forsikringsværdien, ligesom Omvurdering udenfor det 8 Aars Eftersyn ikke maatte ske paa Grund af Konjunkturforandringer, men alene ved Forsømmelse med Vedligeholdelsen. I 1888 blev Vedtægtsbestemmelserne herom dog betydelig skærpede. Det i § 44 ommeldte Eftersyn af Møller og Fabrikmaskiner er en Fortsættelse af det ved Plakat af 27. November 1839 indførte Eftersyn af Møller; tidligere forsikredes Maskiner kun for eet Aar ad Gangen, og enhver Fornyelse krævede en Specifikation, men da Kontrollen med disse var vanskelig, og det let blev usikkert, hvornaar man skulde fordre Angivelsen prøvet ved en Vurdering, som var forbeholdt, gik Vedtægten nu over til at tage fortløbende Forsikring ogsaa paa Maskiner og at kontrollere dem hvert 5. Aar ved almindeligt Eftersyn.

Hvad der i Kapitel 6 om Erstatningens Ansættelse var bestemt, afveg ikke væsentlig fra Fortidens Regler;

en nærmere Omtale er der saa meget mindre Anledning til, som Kapitlet siden er forandret, og de nu gældende Regler findes i den sidste Udgave af Vedtægten (fra 1916).

Paa Grund af de vage Udtryk i Anordningen af 1792 om Erstatningens Anvendelse maatte man ad Fortolkningsvejen bygge videre i de mangfoldige Tilfælde, der i Aarenes Løb fremkom, hvorved der dannede sig en temmelig fast Afgørelsesmaade, særlig efter at adskillige ejendommelige Tilfælde efter 1857 var forhandlede med Repræsentantskabets Forretningsudvalg. Man kom derved ogsaa ind paa det System, naar der ansøgte om betydeligere Afvigelser fra Reglen, at betinge Tilladelsen af, at der afkortedes et mindre eller større Procentbeløb i Erstatningen, og i den Henseende var Forretningsudvalget den Part, der tog Sagen strengest. Bestemmelserne i Kapitel 7 blev affattede saaledes, at der som Regel forlangtes en Afkortning, selv om der genopførtes samme Slags Bygninger og indenfor Ejendommens Grænser, men da Erfaringen snart lærte, at en saadan Bestemmelse var for streng, gjordes der i 1876 den Forandring, at der i det anførte Tilfælde i Almindelighed ikke vilde blive forlangt nogen Afkortning. Siden 1872 har der, som det regelmæssig er oplyst i Direktionens Aarsberetninger, foreligget et stort Antal Ansøgninger om Dispensationer i Henhold til §§ 57 og 58, hvilke er afgjorte saaledes, at hvad der faldt ind under § 57 i det langt overvejende Antal Tilfælde tillodes uden Afkortning, men hvad der hørte under § 58 krævede Afkortning sædvanlig fra 5 til 15 pCt. Af det øvrige Indhold i Kapitlet kan mærkes, at enhver Erstatning skal anvises senest 14 Dage, efter at Direktionen har modtaget Vurderingsforretningen til Bevis for, at den helt eller delvis er anvendt efter Vedtægten, forsaavidt Brandforhøret tillige foreligger og ikke er til Hinder for Anvisningen.

Bestemmelserne i Kapitel 8 om Vurdering i Anledning af indtrufne Skader slutter sig i Principet til, hvad der

var gældende, men forskellige Ændringer blev dog indførte til Fjernelse af Ulemper og Mangler.

Kapitel 9 handler om Kontingentet og bestemmer, for at udelukke al Vilkaarlighed, at Tarifens Kontingent skal fastsættes i Forhold til den større eller mindre Risiko, som Foreningen løber ved vedkommende Forsikring, altsaa i Henhold til hvad Statistiken derom udviser.

I Kapitel 10 er givet nogle korte Bestemmelser om Genforsikring. Der gik nogle Aar hen, før man fandt Anledning til at tegne Genforsikring, men da Agitationen mod Brandforsikringen særlig siden 1882 gav den Paa-stand tilbedste for Landbefolkningen, at den betalte for Brandskader paa Fabriker, vedtoges det at lade de store Fabrikforsikringer delvis genforsikre; og det samme er sket med en stor Del andre store eller særlig farlige Forsikringer.

De i Kapitel 11 givne Reservefondsbestemmelser blev allerede i 1875 noget ændrede, og de afløstes i 1882 af nye Regler, som var fremstillede i Henhold til en teknisk Udvikling af Direktør Tvermoes. Desværre kom de hurtigere til at bestaa deres Prøve, end man da anede; Reservefonden gik gennem 3 yderst uheldige Aar ned under det bestemte Minimum, og et Ekstrakontingent, ganske vist et ubetydeligt, maatte udskrives, hvilket ikke havde fundet Sted siden Reservefonden i 1861 oprettedes, og Uheldet var saa meget mere paafaldende, som der ingensinde tidligere havde været Brug for Reservefondens Midler. Kan Prøven i alle andre Henseender beklages, saa har den dog i al Fald vist, at Reglerne for Reservefonden er rigtige, thi den opfyldte punktlig sin Bestemmelse uden at kræve Genoprettelse for mere end et forholdsviis lille Beløbs Vedkommende.

Kapitel 12 om Regnskabsvæsenet og Kapitel 13 om Afgørelse af Tvistigheder giver ikke Anledning til nogen særlig Bemærkning, og Indholdet af Kapitel 14 om Bestyrelsen er foran gengivet.

At Vedtægten i de forløbne Aar paa forskellige Punkter har maattet undergaa Ændringer, kan ikke forundre, da

der i disse Aar har været stor Bevægelse paa Forsikringsvæsenets Omraade. Forandringerne har dog paa ingen Maade rokket ved Vedtægtens Karakter; den er i Hovedtrækkene endnu den samme. Forskellige af disse Ændringer har der allerede været Lejlighed til at omtale i den foran givne Fremstilling af Vedtægtens Hovedindhold, andre af dem er af mere underordnet Betydning og indeholder kun supplerende Bestemmelser eller nye Udtryk for den samme Bestemmelse. Som mere betydelige Ændringer kan fremhæves følgende:

Da det hverken i Thisted Amts Forening eller i de mindre Ejendomsbesidderes Forening for hele Jylland er tilladt Medlemmerne at udtræde til anden Tid end ved Forsikringsaarets Udgang, medens man kunde udtræde af Landbygningernes Brandforsikring hvert Halvaar, og dette i høj Grad befordrede Udmeldelser, vedtoges i 1884 den Ændring, at Udtrædelse kun kan ske 31. Marts. Bestemmelserne om hvad der skal iagttages ved Udmeldelser blev dertil langt nøjagtigere formulerede. Det blev som en ganske nødvendig Foranstaltning endvidere fastsat, at udtrædende Medlemmers Forpligtelse til at tilsvare det Ekstrakontingent, som mulig kan blive at udrede, først ophører, naar et Aar er forløbet efter det Regnskabsaar, hvori Udtrædelsen sker. Praktisk Betydning fik den forandrede Affattelse dog kun til 1890. Fra konkurrerende Foreningers Side blev der, efter at Loven af 12. April 1889 var udkommen, fremsat den Opfattelse, at denne Lov skulde paalægge den almindelige Brandforsikring at tage Begæringer om Bygningers Udslettelse til følge, naar der fremlagdes Attest om, at de var indtegnede i en i Henhold til Loven godkendt Forening, altsaa uden at der fordredes Samtykke fra Panthaverne. Denne Opfattelse kunde Brandforsikringen afvise med Hævdelse af, at Loven af 23. April 1870 om den almindelige Brandforsikring staar upaavirket af Loven fra 1889, men man besluttede dog at indtage den Stilling, at Foreningen overfor Panthaverne kun skulde iagttage det samme, som de

efter Loven af 1889 godkendte Foreninger, altsaa slette Bygninger ud uden at fordre Panthaversamtykke, naar de var indtegnede i en af disse Foreninger; man havde sikret sig en Udtalelse fra Justitsministeren om, at han i Henhold til Lovens Grundsætninger ansaa et saadant Skridt for berettiget. I Overensslemmelse dermed indførtes de fornødne Bestemmelser derom i Vedtægten.

I 1888 gjordes der paa forskellige Punkter Ændringer af ikke ringe Betydning. Navnlig blev Reglerne om, hvorledes en Brandskade skal opgøres, og Erstatningen beregnes, ganske omskrevne, om just ikke egentlig ændrede i Realiteten. Man ønskede, at det ogsaa i Affattelsen skulde træde tydelig frem, at ved enhver Brandskade skal først det virkelige Tab opgøres og derefter Erstatningen beregnes i Henhold til det indtegnede Forsikringsbeløb. Den Afvigelse, det nye kom til at indeholde, var til Gunst for de Brandlidte.

Som Følge af at der, som omtalt, blev indrømmet de Fæstere, som efter deres Fæstebrev skulde udrede Brandkontingentet af deres Bygninger, Valgret, blev de ogsaa stillede lige med de øvrige Interessenter med Hensyn til Adgang til at være Sognevurderingsmænd.

Jo flere Momenter der gennem de forskellige Tarifer, der har været gældende, er dragne frem til Iagttagelse ved Tarifieringen, desto mindre kan det selvfølgelig undgaas, at der af og til indløber Fejl, som ingen Revision vil være i Stand til at berigtige, fordi de faktiske Momenter maa tages, som de foreligger. Naar de Forsikrede paaviser saadanne Fejl, bliver de selvfølgelig rettede, og man nægter heller ikke deres Krav paa Tilbagebetaling, hvis der har været affordret dem for meget, men det er dog anset for en rimelig Fordring fra Brandforsikringens Side, at saadanne Krav skulde gøres gældende inden et vist Aaremaal. Man satte 5 Aar som Grænsen for den Tid, for hvilken Efterbetaling kan kræves, i Overensstemmelse med Bestemmelsen om, at Branderstatninger præskriberes, naar 5 Aar fra Brandens Dato er forløbet uden Paakrav.

Allerede i mange Aar havde det været almindeligt, særlig i Københavns Forstæder og Omegn, at der under et Byggearbejdes Gang ønskedes tegnet en Forsikring, som kunde yde Sikkerhed for, hvad der til enhver Tid er opført, og for de paa Pladsen henliggende Byggematerialer. Slige Forsikringer maatte søges enten i Løsøreselskaberne eller i udenlandske Selskaber. De hører imidlertid efter paa-lidelig Erfaring til de fordelagtigste, der tilbydes, og Landbygningernes Brandforsikring traf derfor gennem et Tillæg til Vedtægten Foranstaltning til at kunne modtage denne Art Forsikring.

Til Vedtægten hører, skønt ikke umiddelbart optaget deri, Gebyrregulativet. Før 1857 fandtes Gebyrbestemmelserne i Pl. af 5. Juni 1827, og de gik omtrent med de samme Beløb over i Loven af 4. Marts 1857, der kun forhøjede Attestgebyret og Vurderingsgebyret til de fagkyndige Vurderingsmænd. Da man i 1872 skulde betragte Gebyrspørgsmaalet, saa havde i Aarrækken 2-Tallet og 7-Tallet skiftet Plads, men Gebyrerne var omtrent de samme, og man fandt, at det fremdeles kunde blive derved, skønt den administrerende Direktør stærkt hævdede, at en Forhøjelse burde foretages. Det nye Gebyrreglement kom saaledes ikke væsentlig til at afvige fra det gamle fra 1827, uagtet der var hengaaet et halvhundrede Aar. Interessant er det at se, at det under de Overvejelser, som da fandt Sted, af den administrerende Direktør blev foreslaaet, at de Forsikringssøgende skulde fritages for at erlægge Gebyr for Indtegning til Forsikring og for Police, og at dette skulde udredes af Foreningen — netop det samme, som er blevet gennemført i 1890; Beløbet ansloges dengang til ca. 25,000 Kr., i 1890 til henved 30,000 Kr.

Møntreformen af 1873 medførte ingen anden Forandring i Gebyrerne end en Omskrivning med Afrunding opad.

I 1878 var Gebyrerne atter under Overvejelse, idet man erkendte, at Sognevurderingsmændenes Gebyr maatte

forhøjes noget, hvilket ogsaa skete, hvorimod de øvrige Gebyrer blev uforandrede.

To Ændringer af større Betydning indførtes i 1881, idet Indtegningsgebyret for Forsikring ved Selvangivelse forhøjedes, for at ikke gennem det billigere Gebyr Brugen af Selvangivelse skulde begunstiges, og under Hensyn til at den medfører særegen Ulejlighed for Branddirektørerne ikke blot ved det Eftersyn, som skal foretages, men ogsaa ved selve Affattelsen og Berigtigelsen. Den anden Ændring bestod i, at der indførtes et efter Forsikringssummens Størrelse afpasset Gebyr, naar der anmeldes Ejerskifte, forsaavidt Vedkommende ikke forlanger en helt ny Police, men kun Paategning paa den ældre; for ny Police bestemtes Gebyret til 2 Kr. Endelig blev det sidstindførte efter Forsikringssummen afpassede Policegebyr ved Ejerskifte i 1890 tillige fastslaaet som Regel, naar der begæres en Police i Stedet for en bortkommen. Reglen for dette Forhold blev derefter den, at naar Ejerskifte meldes, og der forlanges ny Police, er Gebyret 2 Kr.; forlanges der kun Paategning paa den ældre Police, erlægges 50 Ø., 1 Kr., 2 Kr. eftersom Forsikringssummen er under 2000 Kr., under 10,000 Kr. eller højere, og dette sidste Gebyr erlægges ligeledes, naar en Police er bortkommen og en ny begæres.

C. KONTINGENTET.

KONTINGENTET eller med andre Ord det aarlige Vederlag for den Sikkerhed, man køber, har naturligvis sin Betydning, som Betalingen har Betydning i enhver Handel eller Forretning, man indlader sig i; men der tilkommer den paa ingen Maade den opstyltede Rolle, som er tildelt den under de senere Aars Agitation. For den, der havde en Gaard, hvis Bygninger forsikredes for f. Eks. 10,000 Kr., kunde det kun ganske undtagelsesvis være en Sag af Vigtighed, enten han betalte 7 Kr. halvvaarlig, som var det mindste, det havde været nede paa for straatækkede

Bygninger, eller 10 Kr., som blev krævet i senere Aar, og selv for Smaakaarsfolk med f. Eks. 1000 Kr. Forsikringssum maatte Forskellen mellem 70 Ø. eller 80 Ø. halv-aarlig være umærkelig.

Fra den foregaaende Periode gik Tarifen af 1868 umiddelbart fortløbende over den 1. April 1872 i Henhold til en justitsministeriel Bekendtgørelse af 9. Februar 1872, som ikke engang ansaas for egentlig nødvendig, men som dog ex tuto udvirkedes for at fjerne enhver formel Tvivl. Det var i bemeldte Tarif fastsat, at den skulde revideres efter 5 Aars Forløb, og da de statistiske Undersøgelser for Aarene 1864—72 var afsluttede, blev en ny Tarif udarbejdet og vedtaget af Repræsentantskabet i 1873 som gældende fra 1. April 1874. Da Gennemsnitstabet i de sidste 8 Aar kun havde været mellem 16 og 17 Ø. pr. 100 Kr., mente man ogsaa under Hensyn til den Størrelse, Reservefonden havde naaet, for de næste 10 Aar med fuldkommen Tryghed at kunne gaa ud fra dette Tal som Foreningens Gennemsnitstab. Man kom derved efter en Forsikringssum af 800 Mill. Kr. til en kalkuleret Kontingentindtægt af 1,516,000 Kr., medens den gældende Tarif gav 1,682,000 Kr., altsaa til en Kontingentnedsættelse af 166,000 Kr. Iøvrigt indskrænkede den nye Tarif sig hovedsagelig til en Talrevision uden egentlige principielle Ændringer. Som det vil ses, var man nu fra 22 Ø. pr. 100 Kr. i 1857 gennem 20 Ø. i 1858 og 18 Ø. i 1868 kommen ned til noget over 16 Ø. i 1874. Paa Grund af Møntloven blev i 1874 denne Tarif omskreven i ny Mønt ved blot at forandre Rdl. og Sk. til Krone og Øre, og den Kontingentnedsættelse af 4%, som derved fremkom, oprettedes ved, at der til det for hver enkelt Forsikring efter Tarifen beregnede Kontingent lagdes 4%. Imidlertid blev disse 4% allerede i 1875 eftergivne, hvorved der indrømmedes en yderligere Kontingentnedsættelse af ca. 70,000 Kr. (Omstaaende Tabel gengiver Satserne i Tarifen af 1874).

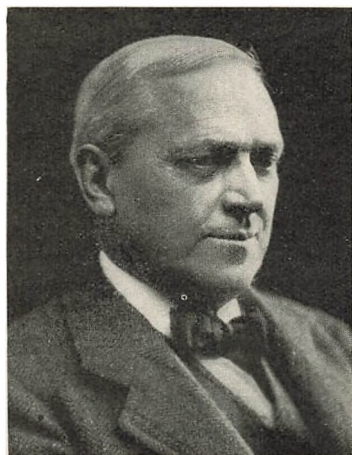
En Sammenligning med Tarifen af 1868 viser betydelig Nedgang i Satserne for Landbrugsbygninger, medens Nedgangen for Fabrikklasserne var temmelig betydningsløs.

Det er en karakteristisk Erfaring, der er gjort her til Lands ligesom i Udlandet, at under en Fremgangsperiode for Landbruget gaar Brandskadetabene nedad og omvendt. Under vort Landbrugs ulykkelige Aar 1820—40 var Brand-

Bygningernes Art. Anvendelse og Forsikringssum	Stentag	Straatag	
	1. Risiko	2. Risiko	3. Risiko
	Øre	Øre	Øre
Kirker.....	6	12	16
Landbrugsbygninger under 4000 Kr....	8	14	20
— fra 4000 —16000 Kr....	8	16	20
— over 16000 Kr....	10	22	32
Forskellige Næringsbrug m. m.....	16	32	40
Fabrikker, mindre farlige.....	32	40	48
— mere farlige.....	48	60	72

forsikringens Gennemsnitstab næsten 30 Ø. pr. 100 Kr., medens Opsvinget i Landbruget viser den i det foregaaende omtalte stadige Nedgang i Gennemsnitspræmien, og den følgende for Landbruget endnu ikke ugunstige Periode 1874—82 udviser det samme, hvorimod fra da af Omslaget er fuldstændigt med daarlige Tilstande i Landbruget og store endog overvældende store Tab for denne saavel som for andre Brandforsikringer, der virker paa Landet. Den gunstige Situation inden 1882 antog en saadan Skikkelse, at man i 1877 mente at maatte skille sig af med overflødig Velstand ved at undlade at opkræve et Halvaars Kontingent eller med andre Ord at godtgøre Interessenterne omtrent 1 Mill. Kr., og desuagtet steg Formuen fra 1874 til 1882 med $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Forsikringen ejede nemlig paa den Tid, foruden Reservefonden, en Kassebeholdning af $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr., som skulde komme Interessenterne til Gode ved en Tarifrevision, men dels for at Overskudet hurtigst muligt kunde vende tilbage til Interessenterne, dels fordi en Tarifrevision af administrative Hensyn i det Øjeblik var ubekvem, dels endelig for ikke at udsætte sig for efter en Tarifnedsættelse at kunne blive

nødt til ved nogle Aars Uheld at maatte indføre en Forhøjelse, foretrak man umiddelbart at godtgøre Interessenterne den nævnte Million ved at fritage dem for at erlægge Kontingent. Man talte dengang nok om mulige Uheld i følgende Aar, men det var langt fra at man tænkte sig, at Uheldene kunde komme saa overvældende, som de kom efter 1884, thi ellers havde man dog vel baade i 1877 og ved den senere Kontingent-

PROFESSOR H. WESTERGAARD

eftergivelse i 1884 laget Sagen under Overvejelse fra Synspunktet at holde paa, hvad man nu engang havde opsamlet, selv om det krævede en Vedtægtsforandring. Man havde da undgaaet den Ekstraopkrævning, der maatte foretages i 1888 og som, hvor ringe den end var, dog kom meget uheldig.

Da Vedtægten bestemmer, at Tarifen skal revideres senest hvert 10. Aar, tog man efter Forløbet af de 8 Aar 1874—82 fat paa Undersøgelsen af disse. Det nye tekniske Element, der i 1879 var tilført Direktionen, gav denne Undersøgelse en dybere gaaende Karakter end de foregaaende havde haft. Man vilde ikke længere nøjes med at sikre sig, at hver Tarifklasse betalte et Kontingent, der svarede til det Tab, den gav, man vilde tillige opnaa, at indenfor Klassen Bygninger med brandfrit Tag og Bygninger med Straatag tilsvarede, hvad de kostede, og man vilde have nøjagtig Oplysning om Brandfaren ved de egentlige Landejendomme for sig og ved Landbrugsbygninger, der var forenede med anden Bedrift. Direktør Tvermoes og Professor Westergaard, der midlertidig stillede sig til Disposition, skred i dette Øjemed til at lade hver af de indtegnede ca. 250,000 Ejendomme udskrive for

hvert af de 8 Aar efter Tarifens Klasse- og Risikoinddeling, og man delte Klasserne i en Række Underafdelinger. Ved dette vidtløftige Arbejde, som forøvrigt kunde tjene som Grundlag, hvorved man blev i Stand til senere at følge hver Art af Bygninger, idet man Aar for Aar hertil føjede Resultaterne fra disse, fremkom der fra de nævnte Mænds Haand et Tabelværk og en Bearbejdelse af dette, som bragte en hidtil ukendt Klarhed ind i Tarifbehandlingen, og som paa en i høj Grad tilfredsstillende Maade har vist sig i Stand til i de senere saavel indad som udad bevægede Aar at tjene til at blotte alle de urigtige Fremstillinger, der vrimlede frem, og at vise Tilsynsraad og Repræsentantskab den rette Sammenhæng og yde Vejledning under Forhold, hvor man maatte fra Aar til Aar lavere mellem Klipper og Skær. Et Hovedresultat af denne Statistik maa det med Hensyn til Affattelsen af en Tarif siges at være, at man derved fik fuldt Syn paa, at brandfrit Tag hidtil havde betalt for meget og Straatag for lidt, hvad man vel paa en Maade vidste, men hvis Betydning dog ikke havde været saaledes paavist. Stentagets overvejende Vigtighed i Spørgsmaalet om Brandfaren var efter dette statistiske Værk saa fremtrædende, at Direktionen ønskede at lade Tagbedækningen blive Hovedgrundlaget for Grupperingen i den nye Tarif; det blev dog opgivet, da Tilsynsraadet af almindelige Hensigtsmæssighedsgrunde mente, at Klasseinddelingen efter Bygningernes Anvendelse fremdeles burde bibeholdes. Tagbedækningens Betydning kom dog ogsaa under denne Form i væsentlig Grad frem, og nedenslaaende Tarif, saaledes som den blev vedtaget i et ekstraordinært Repræsentantmøde i Decbr. 1882, viser ved en Sammenligning med de tidligere Tarifer, hvilken Nedsættelse der tilkom Stentagsbygningen, herunder Pap- og Spaantag indbefattet, der maatte følge Stentaget i Mod-sætning til Straatag. Der indførtes dog for denne Art Bygninger en Deling mellem dem, hvori der er Foderoplag (Stalde og Lader) eller Værksted for Træarbejde, og dem, hvori der ikke er slige Oplag. Dernæst er det at bemærke,

at Sondringen mellem Landbrugsbygninger under og over 24,000 Kr. ikke er at forstaa paa samme Maade som den tidligere Sondring under og over 16,000 Kr.; tidligere regnedes nemlig efter Ejendommens samlede Beløb for Bygninger med brandfrit og med brandfarligt Tag, hvorimod den nye Statistik havde vist, at mindre brandfarlige og mere brandfarlige Bygninger paa en Ejendom maatte sondres ud i tvende Grupper, som hver for sig klassificeredes efter deres Forsikringsbeløb. — Da Hovedmængden af de under Foreningen indtegnede Ejendomme hører under Klassen mindre Landbrug med Straatag og over 50 Alens Naboafstand interesserer det særlig at se, hvorledes Kontingentet for disse blev sat, saa meget mere, som det netop er dem, som Agitationen af al Kraft arbejdede paa at op-
hidse mod Foreningen. Statistiken angav Tabet ganske nøjagtig til $12\frac{7}{10}$ Ø. og med det sædvanlige Tillæg af 2 Ø. til Administration skulde de altsaa svare $14\frac{7}{10}$ Ø., om hvis Afrunding opad til 15 eller nedad til 14 Ø. der da blev Spørgsmaal; man gik da nedad til 14 Ø., uagtet 1 Ø. har en meget stor Betydning for Foreningen, fordi Klassen er saa talrig, idet det betyder en Forøgelse eller Formindskelse af Aarsindtægten med omtrent 50,000 Kr. — Som Specialitet kan omtales, at der blev givet Straatagsbygninger en Nedsættelse af 2 Ø., naar Skorstenene var vide og fuldt paalidelig opsatte; dette Skorstenshensyn blev ved en senere Lejlighed yderligere udvidet, men, uheldigt som det var fra Begyndelsen som Tariferingsmoment, er der nu mindre Anledning til at dvæle ved det, da det siden har kunnet forlades, fordi Brandpolitiloven har givet de dengang savnede betryggende Skorstensregler. En anden Specialitet er Dampindlæg i Landbrug til Centrifugedrift og andet Arbejde; at det forøger Brandfaren er utvivlsomt, og navnlig burde Dampmaskine og Straatag som inkommensurable ingensinde have været tilladte, men i 1882 havde man endnu ingen statistisk Erfaring at bygge paa, hvorfor Tarifen nøjedes med et Tillæg til Kontingentet, naar ikke visse Indretninger var iagttagne. — For

Kirker nedsattes Kontingentet til det Halve, og for almindelige Bygninger i Københavns Forstæder blev det sat til 8 Ø., hvorved maa erindres, at der deraf afgives

Bygningernes Art, Anvendelse og Forsikringssum	Kontingent pr. 100 Kr. for Bygninger med		
	Stentag	Straatag	
	1. Risiko	2. Risiko	3. Risiko
1. Klasse: Kirker	Øre 3	Øre 6	Øre 8
2. — Landbrugs- og Beboelses-Bygninger under 24000 Kr. uden Foderoplæg	5	14	22
Landbrugs- og Beboelses-Bygninger under 24000 Kr. med Foderoplæg	8		
3. — Landbrugs- og Beboelses-Bygninger fra 24 til 30000 Kr., uden Foderoplæg	5	24	46
Landbrugs- og Beboelses-Bygninger fra 24 til 30000 Kr., med Foderoplæg	8		
Landbrugs- og Beboelses-Bygninger over 30000 Kr., uden Foderoplæg	5	40	54
Landbrugs- og Beboelses-Bygninger over 30000 Kr., med Foderoplæg	8		
4. — Forskellige Forsikringer	10	30	40
5. — Næringsbrug med Dampmaskine	24	50	60
6. — Egentlige Fabrikker . . . A . . .	30	60	70
B . . .	50	70	90
C . . .	70	80	100

4¹/₆ Ø. til Brandslukningsvæsenet, og der saaledes kun blev 3⁵/₆ Ø. til Dækning af Brandskader og til Administration.

For Fabrikklassernes Vedkommende havde man ikke naaet at faa de statistiske Undersøgelser afsluttede, men for at dog en ny Tarif kunde træde i Kraft den 1. April 1883 sikrede man sig i Fabrikklassen ved at tage et rige-

ligt Kontingent med Løfte om en nærmere Regulering. Hosstaaende Tabel indeholder denne Tarifs forskellige Takster. Efter Beregning skulde den nye Tarif give et Aarskontingent af 1,990,000 Kr. imod hidtil 2,050,000 Kr., altsaa en Nedgang af 60,000 Kr., som fremkom ved en Nedgang paa Kirker af 14,000 Kr. og paa Landbrugsbygninger af 73,000 Kr., ialt 87,000 Kr. samt ved en Forhøjelse paa de øvrige Klasser af 27,000 Kr. De større Landbrugsejendomme fik paa Straatagsgruppen en Forhøjelse af 70,000 Kr., men en tilsvarende Nedgang paa Stentagsgruppen. Den forannævnte Nedgang af 73,000 Kr. kom derved i særlig Grad de mindre Landbrug tilgode, uagtet vel en Nedgang paa Københavns Forstæder er indbefattet derunder.

Da der var forløbet et Aar, altsaa den 31. Marts 1884, stod man atter med saa stor en Formue, at en Del af den maatte godtgøres Interessenterne; Reservefonden havde nemlig sit Maksimumsbeløb 2,800,000 Kr., og ved Siden af denne var der en Kassebeholdning paa 1,181,000 Kr. Det tariffmæssige Halvaarskontingent vilde den 1. April beløbe sig til 1,047,000 Kr. og den 1. Okt. til 1,062,000 Kr., hvorfor Vedtægtens § 85 skulde opfyldes, som bestemmer, at naar Kassebeholdningen overstiger et Halvaars Kontingent, skal den godtgøres Interessenterne. En Nedsættelse i Tarifsatserne, der kun vilde kunne beløbe sig til 6 % aarlig, var af flere Grunde utilraadelig, og man gik derfor den samme Vej som i 1877, at eftergive et halvt Aars Kontingent, hvilken Foranstaltning denne Gang gennemførtes paa den Maade, at saavel i Sommer- som i Vinterhalvaaret 1884—85 blev kun Halvdelen af Kontingentet opkrævet. Den Sum, der derved godtgjordes Interessenterne, var 1,090,000 Kr. Foranstaltningen skulde, som man haabede, vække den mindre Landbrugsklasses Opmærksomhed saaledes, at den stillede sig køligt overfor den hidsige Agitation mod Brandforsikringen. Dette Haab skuffedes, thi Agitationen lod sig lige saa lidt forknytte den Gang, som ellers; den spottede over Formuen som intetbetydende og prædikede, at det i alt Fald ikke kom

an paa, hvor man betalte mest eller mindst, men hvor man havde den mest demokratiske Ordning, og den Herlighed fandt man andetsteds.

Det næste Aar, 1885, fik saa Tarifen sin definitive Form, efter at Fabrikklasserne var undersøgte. Herved bemærkes kun, at da man ikke havde store Tal at operere med i Undersøgelsen, blev man i mange Stykker afhængig af, hvilken Præmie andre Selskaber tog, og det vedtoges tillige, at man skulde sikre sig mod Tab paa de meget store Fabrikforsikringer ved at søge disse genforsikrede og i fornødent Fald forhøje deres Kontingent. I hvilket Omfang dette er sket, er fremstillet i de aarlige Beretninger til Repræsentantskabet.

De to første Aar, i hvilke den nye Tarif virkede, medførte kun Brandskadetab af henholdsvis 1,665,000 Kr. i 1883—84 og 1,570,000 Kr. i 1884—85; de to næste Aar blev derimod absolut uheldige, da Tabet var 2,895,000 Kr. i 1885—86 og 3,231,000 Kr. i 1886—87. Den 31. Marts 1887 stod man da med det uheldige Resultat, at de 4 Aar havde bragt et Underskud af ialt 2,751,000 Kr., der var dækket af Reservefonden, men denne var derved gaaet ned til 980,000 Kr., eller kun 255,000 Kr. over det vedtægtsmæssige Minimum. Under denne Tingenes meget uventede Tilstand maatte man sikre sig saavidt muligt mod fortsat eventuelt Uheld, saameget mere som i de to i sin Helhed gode Aar 1883—85 et Par af de talrigste Grupper, netop de, der er Foreningens Hovedpiller, havde givet Underskud. Efter gentagne og grundige Overvejelser, der stillede Krav baade i Retning af skarp Bedømmelse af Forholdene og af Resignation, indstillede Tilsynsraadet paa Direktionens Forslag og vedtog Repræsentantskabet, at i de 2 Aar 1. Oktober 1887—89 skulde Kontingentet forhøjes

for 2. Klasse	2. Risiko	til 18 Ø. aarlig,
- 3. —	1. —	b. - 10 - —
- 3. — A.	2. —	- 28 - —
- 3. — B.	2. —	- 46 - —

men ved et Slags Kompromis vedtoges det tillige, at Ejendomme af 2. og 3. Klasse 2. Risiko, hvor der ikke findes snevre Skorstene, skulde have en Nedsættelse af 2 Øre. Nogen synderlig Betydning fik denne Tilføjelse ikke, idet kun faa Bygninger opfyldte Betingelsen, og efter Beslutning af 1891 bortfaldt Begunstigelsen atter den 31. Marts 1892. Ved Siden deraf forhøjedes definitivt Kontingentet for Avlsbrugsbygninger med Dampindlæg og særlig for de straataekkede blev det endog sat op til 1 %, en Forhøjelse, der fuldt retfærdiggjordes ved statistiske Data. Straatagene forsvandt imidlertid næsten overalt fra Dampmejerierne. 1889 er de forannævnte Forhøjelser for 2. Kl. 2. Ris., 3. Kl. 1. Ris. b., 3. Kl. A. og B. 2. Ris. forlængede for 1 Aar, da Brandskadeuheldet vedblev paa disse Tarifposter, og i 1890 vedtoges ikke blot en ny Forlængelse til 31. Marts 1892, men der blev derhos paalagt de fleste Positioner af 3. Kl. Bygninger et nyt Tillæg for Aaret 1891—92 af 50 %. Endelig besluttedes det i 1891 for 3 Aar fra 1. April 1892 at fastslaa de ommeldte

18 Ø.	for	2. Klasse	2. Risiko,
10 - -	3.	A. 1.	- b.
28 - -	3.	A. 2.	-

men for 3. Klasse B. 1. Risiko b. forhøjedes 10 Ø. til 20 Ø. og for samme Klasses 2. Risiko 46 Ø. til 52 Ø.

Foruden disse Kontingentforhøjelser var i 1888 desuden en Foranstaltning bleven nødvendig, som man ikke havde kendt siden 1857, nemlig Udskrivning af Ekstrakontingent paa alle Forsikringer; Aaret 1887—88 havde givet et Underskud af 750,000 Kr., hvorved Reservefonden, der kun begyndte med 980,000 Kr., gik ned til 230,000 Kr., medens den vedtægtsmæssig mindst skulde have 750,000 Kr.; det manglende maatte derfor ekstrapaalignes den 1. April 1888, hvilket skete paa den Maade, at Halvaarskontingentet opkrævedes med et Tillæg af 40 %. Det var udelukkende de umaadelige Tab paa almindelige Landbrugsejendomme,

Bøndersteder saavel som Herregaarde, der bragte disse Ulykker, medens de andre Tarifklasser i de samme Aar gav Overskud, baade Kirker, Fabriker og Forstadsbygninger ved København. Hvor uventet end den bratte Overgang blev fra mangeaarigt Held til et saa stort Uheld i 3 paa hinanden følgende Aar, at Reservefonden omtrent gik bort, og en Ekstrapaaligning gjordes nødvendig, saa maa dog navnlig denne sidste ses i Belysning af, at man forud to Gange havde undladt at opkræve et halvt Aars Kontingent; i Virkeligheden har Interessenterne, der faa et helt Aars Kontingent eftergivet, intet at beklage sig over, fordi det bliver nødvendigt at tilbagekræve de $\frac{2}{5}$, thi de $\frac{3}{5}$ har de endnu i deres Lomme. Endelig var det da heller ikke denne Brandforsikring alene, som Tab og Ulykke ramte, den samme Ugunst fik, tildels i endnu højere Grad, den jyske, siden 1882 saakaldte wistoftske Bygningsforsikring at føle, saaledes at den flere Aar i Træk maatte udskrive Ekstrakontingent, langt større end vort. De Løssorelselskaber, der virker paa Landet, fik selvfølgelig lignende Tab som Bygningsforsikringerne.

De sidste Aars Anfægtelser, hidkaldte ved Uheld og ved de af Agitationen bevirke Angreb, har paa mange Maader stillet Krav til Brandforsikringens ledende Kræfter, men den har i Modgangstiden haft den Lykke, at Brandforsikringens Tarv har talt højere end partikulære Interesser og ført til enig og samdrægtlig Virken paa alle Administrationens Trin. Paa dette Sted kan det endnu bemærkes, at det under de senere Aars politiske Rørelser, der skilte Landboerne i to Lejre, gjaldt i Brandforsikringens Interesse at vogte sig for at føre det ene eller det andet Partis Synspunkt i Forgrunden, hvor meget Agitationen udenfor end fristede dertil. Der er næppe ret mange Foreninger af store og smaa Landboere, hvor den politiske Dønning i de svære Stormaar har været holdt saa lykkelig i Baggrunden ved fælles Bestræbelse af Repræsentantskab, Tilsynsraad og Direktion, og Virkningen fra oven bredte sig videre, saa hverken Branddirektørmøder eller de talrige

Møder af Sognevurderingsmænd røbede, om Per eller Poul hørte til det ene Parti eller til det andet.

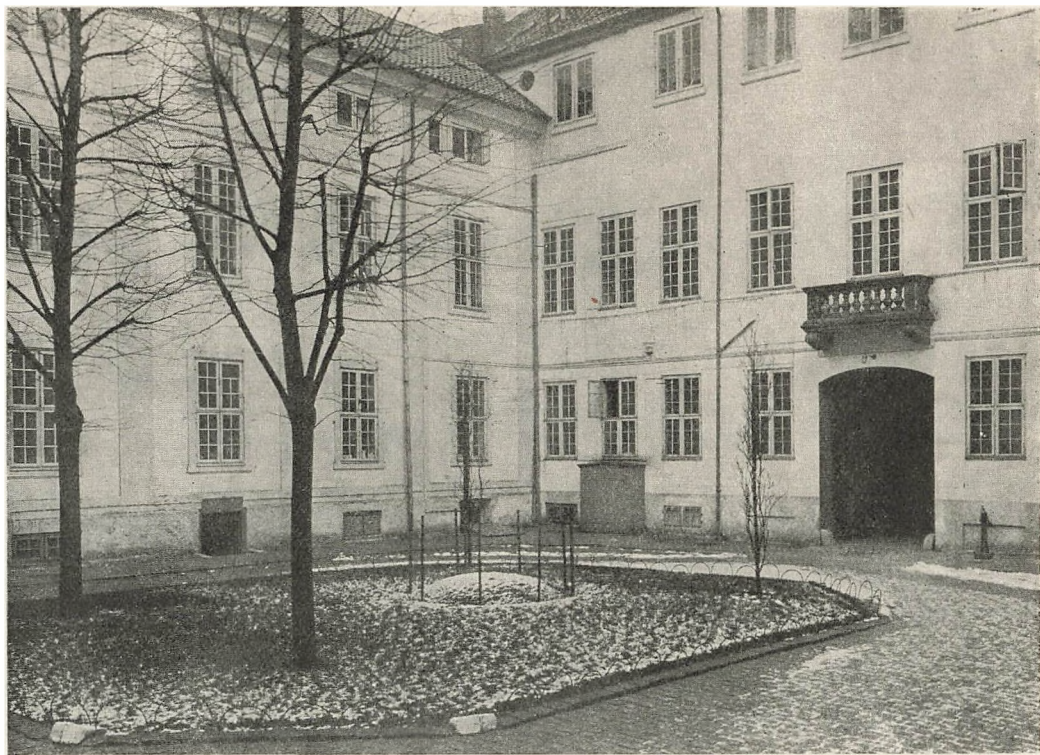
Den ommeldte Ekstraudskrivning foranledigede, at Repræsentantskabet i 1889 vedtog, at indtil en endelig Tarif blev fastslaaet, skulde Bygninger i Københavns Forstæder og Frederiksberg Sogn samt Kirker i hele Landet fritages for Deltagelse i mulig senere Paaligning af overordentligt Kontingent til Reservefondens Supplering. Disse Forsikringer havde nemlig i den nye Tarifperiode givet Overskud, og man fandt det derfor billigt at tilbyde dem denne Gunst, hvorved man tillige haabede at afværge, at de første traadte ud og at de sidste dannede en særlig Forening.

D. BRANDDIREKTORATERNE.

VED den øvrige Omordning, der foranledigedes ved Loven af 23. April 1870, tog man ogsaa det Spørgsmaal frem til fornyet Overvejelse, hvilken Plan, der burde følges ved at fastsætte Branddirektoraternes Udstrækning. En omhyggelig Overvejelse af de Hensyn, der skulde tages, for paa den ene Side at tilfredsstille de Forsikringssøgende, paa den anden Side at varetage Foreningens Tarv, førte til, at man i det hele og store fandt Branddirektoraternes Omfang passende, saaledes at en gennemgribende Omordning kunde undgaas, og Forandringerne hovedsagelig indskrænkes til en bedre Afrunding. Herved tog man fremdeles det Standpunkt, at Distrikterne skulde samles om Købstæderne. Foruden at man lettere fandt dygtige Branddirektører, naar de skulde bo i Købstæderne, fremfor naar de, som tidligere bestemt, skulde bo midt i Distriktet ude paa Landet, kom det derved i Betragtning, at det for Beboerne var bekvemmest at søge Branddirektøren i deres Købstad, hvor de i andre Ærinder søger hen, samt at Branddirektøren i Købstaden vil kunne have de fagkyndige Vurderingsmænd ved Haanden, og disse kunne benytte samme Befordring som Branddirektøren, medens

FORSIKRINGENS EJENDOM, STORMGADE 10

BYGNINGENS FÅÇADE MOD GAARDSIDEN

de i andet Fald maatte have særlig Godtgørelse for Befordring. Ved Siden af dette Hovedprincip fandt man det hensigtsmæssigt, hvor Forholdene kunde begunstige det, at danne nogle større Branddirektorater, der skulde tjene som Forfremmelsesposter. Kun paa de mindre Øer bibeholdte man de smaa Branddirektorater, og paa nogle enkelte Steder gjorde Egnens Forhold det nødvendigt at ansætte en Branddirektør udenfor en Købstad.

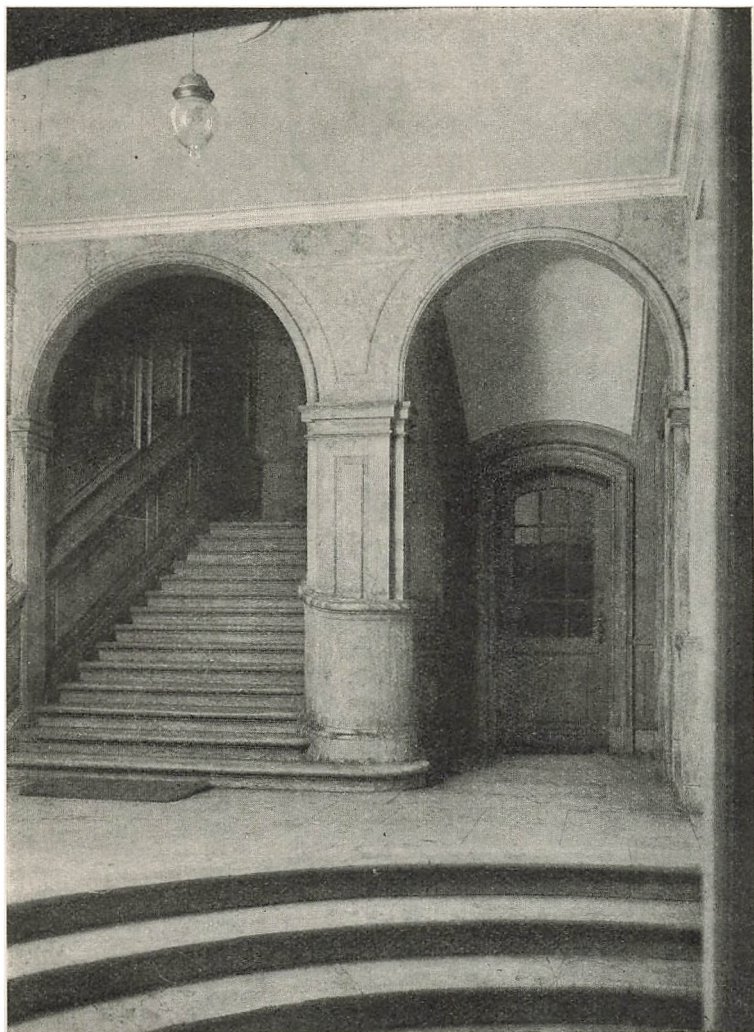
Ved Ordningen af Branddirektørernes Lønning var det i Perioden 1857—72 gentagne Gange kommet frem, at der maatte foretages en Forhøjelse i Gebyrindlægten, og med denne Udsigt fandtes det derfor ikke nødvendigt at forhøje den faste Lønning. Da Tiden kom til i 1872 at give et nyt Gebyrregulativ, havde man imidlertid modificeret sin Anskuelse, og Gebyrerne blev ikke forhøjede; men heller ikke den faste Løn blev forhøjet. Totalsummen fra forrige Regulering, 53,820 Kr., bibeholdtes med Tillæg af 2,200 Kr. som Vederlag for Diæter ved Brandskadevurderinger, der efter Gebyrregulativet skulde falde bort til Lettelse for de Brandlidte, og Lønningssummen blev altsaa 56,000 Kr.

Det i 1865 fastsatte Kontorholdsvederlag fandtes fremdeles at kunne være passende, da den under de forandrede Forhold forøgede Portoudgift antoges at opvejes ved at man fremtidig vilde lade Brandforsikringen levere det ved Branddirektoraterne fornødne skematiske Papir og en Del Protokoller uden Betaling. Da der imidlertid gennem Vedtægtens § 25 var tilkommet nye og vidtløftige Rejser til Eftersyn af Bygninger, der var indtegnede ved Selvangivelse og ved Sognevurderinger, forøgedes Befordringsvederlaget med et Beløb til disse Rejser samt til Rejser ved Vurderingsforretninger, som afholdtes til Indtegnning til Forsikring efter Vedtægtens § 21 under Branddirektørens Vejledning, idet det blev anset for rigtigst at fritage de Forsikringssøgende for at levere eller betale Befordring til disse Forretninger. Det kan derved i Forbigaaende erindres, at Udviklingen er foregaaet saaledes, at de Forsikringssøgende og de Brandlidte oprindelig

udredede baade Gebyrer og Befordring, at i 1858 fritoges de Brandlidte for Gebyrerne og de Forsikrings-søgende ved Sognevurderinger for Befordring; i 1865 fritoges de Brandlidte for Befordring, i 1872 fritoges de Forsikrings-søgende ved Branddirektørvurderinger og de Brandlidte ved Vurdringer til Bevis for Erstatningers Anvendelse for Befordring, og i 1890 fritoges endelig de Forsikrings-søgende ved alle Indlegningsvurderinger, der foretages af Sognevurderingsmænd, for Beskrivelsesgebyrer.

En Omregulering foretoges i 1884. Ved den Lejlighed blev det taget under Overvejelse, om man fremdeles skulde bibeholde Branddirektørinstitutionen, eller om det kunde være rigtigt at søge en ny Form for den stedlige Forretningsførelse navnlig i den Retning, at man kun beholdt en Branddirektør i hver Amt, til hvem det hele Kontorarbejde blev overdraget, altsaa Tarifiering, Udfærdigelsen af Policer til de Forsikrede og Genparter til Hovedkontoret, Førelsen af Forsikringsregistre, Udarbejdelse af de halvaarlige Kontingentberegninger o. s. v., medens der for mindre Distrikter, f. Eks. for hvert Herred, ansattes en Mand til det praktiske Arbejde i Marken med Vurderinger og de forskellige Eftersyn. Set fra den Side, at det kan være vanskeligt at finde den dygtige Kontormand og den praktiske Mand med Indsigt i Vurderinger, Bygningsforetagender og deslige forenede i een Person, kan Tanken synes ret bifaldsværdig, men Direktionen kom ved en nøje Prøvelse af de forskellige Systemer, om hvilke der kunde blive Spørgsmaal, til grundig Overbevisning om, at den hidtilværende Ordning afgav det bedste Grundlag for en paalidelig og nøjagtig Besørgelse af Forretningerne, og at i alt Fald enhver anden gennemførlig Ordning vilde blive kostbarere uden at byde bestemte Fordele. Direktionen kunde saa meget bedre begrunde sin Mening om, at man burde fastholde, hvad man havde, som den forsøgsvis allerede i nogle Aar havde skærpet Fordringerne til Branddirektørerne paa næsten alle Punkter af deres Virksomhed, særlig i Retning af personlig Indsigt

i Bygningsværdierne og Ledelse af Vurderingerne, af virkeligt og nøjagtigt Eftersyn af de forsikrede Steder og af Vejledning til Bedste for Interessenterne med Indretninger, der kunde tjene til at føre ind under lavere Tarifsatser og med Hensyn til lagttagelsen af Brandpolitilovens Forskrifter. I sidste Henseende kunde det ligefrem paavises, at byggende Interessenter og Haandværkerne benyttede Branddirektørerne som Konsulenter. Tilsynsraadet, hvem dette Spørgsmaal stærkt interesserede, behandlede Sagen i flere langvarige Møder, og det tiltraadte for Flertallets Vedkommende Direktionens Betragtninger og Standpunkt særlig under Hensyn til, at den Spørgsmaal, der i de sidste Aar var givet fra Direktionens Side, havde virket frugtbringende; et Mindretal, som endnu beholdt nogen Tvivl, indskrænkede sig til et Forbehold om mulig til en senere mere gunstig Tid paany at rejse Spørgsmaalet. Efter at man saaledes havde indtaget et fast Standpunkt, gik man over til rationelt at udfinde og at værdsætte Branddirektørernes Arbejde, dog med Forbigaaelse af den sportelønnede Side af dette. Arbejdet deltes i Hjemmearbejdet og Arbejdet i Marken, og det første atter i den Del deraf, som Branddirektøren personlig maa udføre, og det, der kan gøres af en Medhjælper. Man udfandt, hvor mange Dage aarlig Branddirektørernes Hjemmearbejde og deres Rejser samt Medhjælperens Arbejde krævede, og ansatte en Værdi for de forskellige Arbejder. Ved Fordelingen mellem de enkelte Branddirektører blev Medhjælperarbejdets Værdi sammenlagt med det hidtil saakaldte Kontorhold og selve Branddirektørens Vederlag delt i to Dele, nemlig fast Løn og et Tillæg. Det var hermed Meningen, at den faste Løn nærmest skulde repræsentere det Branddirektørerne hidtil paahvilende Arbejde og for dette blev den tidligere Sum af 56,000 Kr. fremdeles anset for passende. Tillægget skulde være den Forøgelse, man ydede dem for den yderligere Virksomhed, specielt Eftersyn, der i Overensstemmelse med hvad der i nogle Aar forsøgsvis var gjort, for Fremtiden skulde paalægges dem

TRAPPEPARTI I FORSIKRINGENS EJENDOM

pligtmæssig. Som Garanti for, at ogsaa det Arbejde blev præsteret, for hvilket der blev givet Tillæg, skulde det aarlig for Tilsynsraadet dokumenteres, at det var udført og i manglende Fald Lønningstillæget helt eller delvis tilbageholdes. Fordelingen af de 3 Slags Vederlag mellem de enkelte Branddirektører skete med $\frac{2}{3}$ i Henhold til Gennemsnitstallet af hvert Branddirektorats Policegenparter og $\frac{1}{3}$ i Henhold til de tegnede Forsikringsers Antal, hvorimod Forsikringssummen som Basis blev opgivet. For Københavns Forstæder og Frederiksberg Sogn maatte man tage særlige Hensyn, og imidlertid bevilgedes mindre Beløb, for at Ingen skulde faa formindsket Lønning, eller til specielle Forhold et Par enkelte Steder.

Til Befordring var der efter Branddirektørernes Journaler forbrugt ca. 20,000 Kr., og dette Beløb blev da paa Grund af de skærpede Fordringer, der stilledes til Eftersynene, forhøjet til 23,000 Kr., som hvert Aar fordeles af Tilsynsraadet efter Direktionens Indstilling paa den Maade, at Branddirektørerne en Gang aarlig i skematiske Rubriker opgiver det i det foregaaende Aar rejste Miletal og Udgiften derved, og i Henhold hertil fordeles Beløbet imellem dem for det følgende Aar. Summen har ikke kunnet slaa til i de 7 Aar 1884—91, saaledes at Branddirektørerne maatte finde sig i en Reduktion, men for Aaret 1891—92 blev der et lille Beløb tilovers, hvilket hidrørte fra, at det foregaaende Aar havde et mindre Antal Brandskader, idet hver Brandskade medfører mindst 2, oftest flere Rejser, samt fra at ogsaa Eftersynene af forskellige Grunde, deriblandt Udtrædelser, havde været færre.

Siden 1884 er enkelte Ændringer foretagne i Lønningsfordelingen, væsentlig foranledigede ved de indtraadte Forandringer ved nogle Branddirektorater.

Spørges der, om der har været Anledning til at fratage nogen Branddirektør Fordelingstillæget eller dog beskære det, da ligger det benægtende Svar allerede deri, at Eftersynene efter § 25 er den strængest mulige Kontrol undergiven og derfor egentlig ikke kan forsøm-

mes; de skematisk affattede Indberetninger affordres dem saa regelmæssig og saa detailleret, og de underkastes en saa nøjagtig Revision gennem det i Hovedkontoret tilstedeværende Materiale, at Paabudets Gennemførelse er sikret, men desuden maa man erindre den i Sammenligning med Fortiden langt større Fart i Forretningerne, som er fremkaldt dels ved Direktionens Paalæg og dens idelige Sammenkomster og Møder med Branddirektørerne dels ved den Vækkelse, som Agitationen mod Brandforsikringen har fremkaldt hos dens Venner og dens Tjenere, og som af Modstanderne jævnlig betegnes som altfor stor Tjenstivrighed.

De Forandringer i Brandforsikringens Organisation, som i 1872 blev indført, foranledigede Branddirektørerne til ogsaa at underkaste Vedtægten for Pensionsforeningen for deres Efterladte en Revision. Kassens Indtægter forøgedes ved, at Branddirektørernes eget Bidrag forhøjedes, og med Hensyn til de Forpligtelser, der paahvilede Kassen, optoges vel en stigende Skala for en Tjenestetid mellem 10 og 20 Aar, men til Udjævning af denne Byrde blev Pensionsbeløbet nedsat fra $\frac{1}{10}$, $\frac{2}{10}$ O. S. V. til $\frac{1}{12}$, $\frac{2}{12}$ O. S. V. Foreningens Bestyrelse overdroges til 3 af Interessenterne for 5 Aar valgte Branddirektører, Regnskabet skulde revideres af Brandforsikringens Revisorer og decideres af Repræsentantskabet; Kassens Aktiver skulde forsynes med Prohibitivpaategning af Bestyrelsesraadet. Sikret ved denne Kontrol blev der fremdeles tilsagt Foreningen det i 1865 bestemte Tilskud fra Brandforsikringen.

Da der i Regulativet af 29. Maj 1878 for Hovedkontorets Personale var indført en Bestemmelse om, at det skulde underkaste sig de Fordringer, der af Repræsentantskabet maatte blive stillede med Hensyn til Forpligtelse til Pensionsforsørgelse af de eventuelle Enker, vedtog Repræsentantskabet i 1879, at denne Forpligtelse skulde fyldestgøres ved, at de Vedkommende indtraadte i Branddirektørernes Enkekasse; denne Ordning faldt saa meget naturligere, som de fleste allerede iforvejen var frivillige

Medlemmer af Kassen i Henhold til den Adgang, som havde staaet dem aaben dertil, og enhver anden Ordning frembød Vanskeligheder. Da derved forskellige Ændringer i Foreningens Vedtægt blev nødvendige, havde de konstituerede Direktører, som forøvrigt allerede var tilskyndede dertil af Medlemmer af Kassens Bestyrelse, underkastet Vedtægten en almindelig Revision, efter at en anstillet teknisk Undersøgelse havde konstateret dens Solvens og dens Udsigt til at bære sig, naar den kunde paaregnes, at Brandforsikringens Tilskud vilde vedblive at indgaa med ca. 6000 Kr. aarlig. Dette Tilskud svarede til 5 pCt. af det Beløb, hvorefter Enkepensionerne skulde beregnes, og naar hertil lagdes $2\frac{1}{2}$ pCt. som Interessenternes Bidrag, fremkom $7\frac{1}{2}$ pCt., der efter Beregning var nødvendige for at bære Kassen. Hovedforandringen i den reviderede Vedtægt bestod derfor i, at der indførtes en Bestemmelse om, at naar i noget Aar Brandforsikringens og Interessenternes samlede Bidrag maatte synke under $7\frac{1}{2}$ pCt. af det Beløb, hvoraf Pension beregnedes, skulde Brandforsikringen tilskyde det Manglende. Hertil sluttede sig en Bestemmelse om, at Interessenterne skulde tilsvare $2\frac{1}{2}$ pCt. af deres fulde Indtægt, for Branddirektørernes Vedkommende altsaa ogsaa af Sportelindtægten. Saavel Bestyrelsesraad som Repræsentantskab godkendte den saaledes og gennem de iøvrigt fornødne Redaktionsændringer forandrede Vedtægt, dog med den Tilføjelse, at Brandforsikringens Bidrag begrænsedes til 6000 Kr. som Maximum. Det blev endvidere bestemt, at en teknisk Opgørelse periodisk skulde gentages, at der for indtrædende Pensioner som Regel skulde indkøbes Livrente i Statsanstalten, og at Kassen skulde bestyres af Brandforsikringes Direktion.

Af de normerede Tilskud fra Brandforsikringen er $\frac{1}{10}$ af Pensionsbeløbets Formindskelse for afgaaede Branddirektører bortfaldet fra 1. Januar 1884, og 1 pCt. Afgiften ved Udlaan af Brandforsikringens Midler bleven betydningsløs fra den Tid, de uheldige Aar opslugte det

Meste af dens Formue. I de senere Aar har ved Siden af Renterne af Forskud Kassens Indtægt fra Brandforsikringen maatte faas umiddelbart hos denne, men med den ommeldte Begrænsning af 6000 Kr. har Kassen Aar for Aar maattet savne noget i de fra Brandforsikringen paaregnede Beløb, og dens Status var dels derved dels af andre Grunde saadan, at den ikke kunde betegnes som absolut sikker, medens der dog ikke var nogen paatrængende Fare, naar man stadig kontrollerede dens Status.

E. SÆRLIGE FORHOLD

BRANDFORSIKRINGEN kan i sit 100aarige Levnetsløb paa flere Maader tjene til at belyse Samfundsforholdene og er ogsaa bleven benyttet i den Henseende. Foruden at den egentlige Statistik betjener sig af de i den til de forskellige Tider indtegnede Forsikringssummer, har disse flere Gange tjent Videnskabsmænd og Ledere af økonomiske Foretagender til Støtte og Rettesnor. En af Universitetslærerne har saaledes i sine udgivne national-økonomiske Arbejder benyttet Brandforsikringssummerne til at belyse Forholdene, og der har mange Gange og under forskellige Kombinationer maattet gives Foreninger og Enkeltmænd statistiske Oplysninger herfra. I de Aar, da der følte Trængsel til Nedsættelse af Kommissioner til Undersøgelse af Aarsagerne til de talrige Ildebrænde, har ogsaa Justitsministeriet begæret sig meddelt de fornødne statistiske Data fra Brandforsikringen, forinden der i hvert Tilfælde blev taget Beslutning. I denne Forbindelse kan det som et lille Spejlbillede af Pengemarkedets Tilstand her anføres, at Brandforsikringen i 1872 havde under Overvejelse, om ikke Renten af dens Prioritetsudlaan burde forhøjes fra 4 til $4\frac{1}{2}$ pCt., hvilket Repræsentantskabet dog efter Brandforsikringens Stilling som større offentlig Institution ikke fandt Anledning til at indføre. Derimod bestemtes det i 1880, at Prioritetslaanene

skulde, for ikke bestandig at blive staaende i de samme Ejendomme, amortiseres, hvilket iværksattes paa den Maade, at der, naar 10 Aar var forløbne fra Laanets Stiftelse, skulde erlægges aarlig 5 pCt. af Udlaanskapitalen, hvoraf 4 pCt. var Rente af, hvad der til enhver Tid skyldtes, og Resten Afdrag. De fleste Debitorer gik straks ind paa de nye Vilkaar, men det varede ikke ret længe, førend der kom Opsigelse fra adskillige af dem, thi da de slette Tider var komne for Landbruget, passede det for Mange ikke at erlægge 5 pCt., og for andre var det magtpaaliggende at faa større Laan i 1. Prioritet end Brandforsikringens. Forsaavidt faldt dette heldigt nok, som det traf sammen med, at der skulde tages til Reservefonden og altsaa bruges rede Penge. Da en stor Realisation af Reservefondens Prioritetsobligationer blev nødvendig i Januar 1888, var det almindelige Pengemarkeds Stilling saaledes forandret, siden man i 1872 tænkte paa at tage højere Rente, at Pengeinstitutterne havde ondt ved at faa deres Kapitaler anbragt i gode Prioriteter til 4 pCt.; af Brandforsikringens Prioritetsobligationer blev 1 Million Kr. tilbudt Overformynderiet, som overtog dem, endog med Glæde. Siden har Brandforsikringen ikke haft Kapital at anbringe, men naar Pensionsforeningen af og til har skullet anbringe mindre Beløb i Papirer, har det kunnet falde vanskeligt at skaffe 4 pCt. Rente.

2. Siden 1. April 1864 har de Forsikrings søgende maattet betale *Stempelafgiften* af deres Policer ved ny Forsikring og Omforsikring. Dette gav af forskellige Grunde Anledning til Utilfredshed, men hertil kom den praktiske Vanskelighed, at det i de allerfleste Tilfælde, nemlig ved alle Vurderinger, som afholdtes af Sognevurderingsmændene alene, blev disses Formand, som skulde afkræve Rekvirenten Stempelgebyret, og disse Mænd faldt det vanskeligt at anvende de ingenlunde simple Stempelregler. Det ansaas derfor for ønskeligt, at Foreningen atter selv overtog Udredelsen af Stempelafgiften, og da

Finansministeriet gav Tilladelse til, at dette skete paa den Maade, at der i Stedet for at forsyne de enkelte Policier med Stempel aarlig foretoges en Opgørelse af, hvad der vilde have været at erlægge, naar hver Police var bleven stemplet, og at Totalbeløbet blev indbetalt i Statskassen, vedtog Repræsentantskabet, at fra 1. Juli 1875 skulde Stempelafgiften ved Indtegning og ved Omforsikring udredes af Foreningen. Denne Ordning bestaar endnu og koster Foreningen 4 à 5000 Kr. aarlig; en Afsløsningssum med de nu lovbestemte 2 Kr. pr. 100,000 Kr. Forsikringssum vilde derimod løbe op til over 30,000 Kr. — Stempellovens Bestemmelser er saa kortfattede, at det vanskeligt med Sikkerhed kan afgøres, hvorledes Beregningen skal gøres i de mange forskelligartede Tilfælde, der kan møde; der havde derfor idelig været Anledning til at indhente Generalskattedirektoratets Afgørelse af mødende Tvivl. De saaledes lidt efter lidt fastslaaede Afgørelser var da spredte om i Cirkulærer til Branddirektørerne. For at faa en samlet Oversigt over Reglerne og tillige faa en bestemt Afgørelse af det noget omtvistede Spørgsmaal om Stempelberegningen ved Ejerskifter, udarbejdede Direktionen en samlet Fremstilling af Stempelreglerne, disse blev approberede af Generaldirektoratet og er i 1886 meddelte Branddirektørerne til Iagttagelse *).

3. Hvad *Sognevurderingsmændene* angaar, er de for disses Virksomhed gældende Regler ikke i nogen væsentlig Grad ændrede siden 1872. Den Instruks, som den Gang meddeltes dem, blev ved Møntforandringen omskrevet med Hensyn til de deri indeholdte Skemaer for Vurderinger, og i 1888 er atter en ny Instruks udfærdiget, foranlediget ved, at det skarpe Tilhold, der var givet

*) Da Stempelloven af 13. Maj 1911 indførte nye Regler for Stempelingen og tillige ændrede den hidtil anvendte Ordning med en samlet Indbetaling af Totalbeløbet for Aarets Stempelafgift, vedtog Repræsentantskabet i 1912, at Interessenterne selv fremtidig udreder Stempelafgiften af deres Policier.

Branddirektørerne om nøje Agtpaagivenhed med Vurderinger, krævede, at ogsaa Vurderingsmændene maatte instrueres til Opnaaelse af korrekte Vurderinger; desuden var der givet Sognevurderingsmændene nye Vurderingsprotokoller i Hænde, affattede i skematisk Form til Udfyldning af Rubrikerne, og Instruksen maatte da ogsaa slutte sig nærmere dertil. — Saaledes som Branddirektørerne nu afholder deres Eftersyn, foretages de i Reglen i Nærværelse af Sognevurderingsformanden, hvorved man opnaar en virksom Samarbejden, Harmoni i Vurderingerne, bedre Tilsyn med, at Brandpolitiloven bliver iagttaget, og at alle Impulser fraoven forplanter sig til alle Organer. Der tilstaaes Formændene 3 Kr. daglig for Deltagelse i Eftersynene. Men foruden dette har Direktionen i de senere Aar sat sig i personlig Forbindelse med Sognevurderingsformændene, specielt har Direktionens Formand afholdt en stor Mængde Møder med disse; de er afholdte for et Branddirektorat ad Gangen og har været talrigt besøgte; der er her givet Oplysninger og Vejledning om Brandforsikringen og dens Stilling i Almindelighed og om de forskellige Regler i mangfoldige Forhold, om Brandpolitiloven o. s. v., og det tør siges, at disse Møder har været frugtbringende og vakt Liv og Interesse for Foreningen blandt Vurderingsmændene, ligesom disse da ogsaa overalt har yttet Glæde over Sammenkomsterne. Paa flere Steder har saadanne Møder virket til, at Vurderingsmændene af og til holder Møde indbyrdes til Drøftelse af den fælles Sag.

4. Det Andragende, der mod Slutningen af den forrige Periode forelaa Justitsministeriet fra Kjøbenhavns Brandforsikring om at maatte tegne Forsikring paa Ejendomme i *Forstæderne* eller, som det derefter modificeredes, om at maatte forsikre Bygninger mellem Voldene og Søerne, var efter Anmodning af Landbygningernes Brandforsikrings Repræsentantskab blevet stillet i Bero, indtil dennes Omordning var foregaaet den 1. April 1872.

Inden dette Tidspunkt var naaet, fremkom baade et fornyet Andragende fra Københavns Brandforsikring og et Andragende fra nogle Bygningsejere om at maatte indtegne deres Bygninger i Københavns Brandforsikring, hvilke dog, da de fra Ministeriet var tilsendt Landbygningernes Brandforsikring til Erklæring, først besvaredes, efter at man var kommen forbi den 1. April 1872, saaledes som tidligere var indrømmet, om de end blev forhandlede forinden. Den 10. Maj 1872 afgav Bestyrelsesraadet sin Betænkning, som gik ud paa, at efter den historiske Udvikling maatte Landbygningernes Brandforsikring have billigt Krav paa, at Grænsen mellem de to Brandforsikringer fremdeles forblev ved Voldene, og at under alle Omstændigheder den Ulighed i de gældende Regler, at Københavns Brandforsikring udbetaler Erstatningen til fri Raadighed, men Landbygningernes Brandforsikring skal iagttage, at den anvendes til Bygningernes Genopførelse, og at Landbygningernes Brandforsikring er pligtig at optage enhver lovlig indrettet Bygning, medens Københavns Brandforsikring kan afvise de mere brandfarlige, maatte tilsige, at det ikke tilstededes Københavns Brandforsikring at hyde Ejendomsbesidderne i de nye Kvarterer Fordele, som Landbygningernes Brandforsikring var afskaaren fra at tilbyde. Da Københavns Brandforsikring erklærede sig ude af Stand til at indgaa paa disse Betingelser, afslog Justitsministeriet at tilslaa den ansøgte Udvidelse.

Aaret efter kom Spørgsmaalet igen frem angaaende Forstædernes Stilling, dog under en anden Form. Den nysnævnte Resolution fremkaldte nemlig et Andragende til Landbygningernes Brandforsikring fra Grundejerforeningen om, at Forpligtelsen til Erstatningens Anvendelse til de afbrændte Bygningers Genopførelse maatte blive ophævet for Forstædernes Vedkommende, hvilket Andragende Repræsentantskabet, i Henhold til en Betænkning fra Bestyrelsesraadet, erklærede ikke at kunne gaa ind paa.

Da Voldenes Sløjfning gav Københavns Brandforsikring Anledning til at forespørge Justitsministeriet, hvorledes der skulde forholdes med Hensyn til Bygninger, der opførtes dels paa Voldenes Areal dels udenfor dette, og efter at Landbygningernes Brandforsikring derover havde afgivet sin Erklæring, resolverede Ministeriet under 29. Januar 1875, at der mellem de to Brandforsikrings Omraade skulde drages en bestemt Skellinie, der fulgte Boulevarden fra Kalvebodstrand, indtil den drejer mod Øst, og derefter fortsættes Nord om botanisk Have.

Dermed var Grænsespørgsmaalet foreløbig afgjort, men Sagen var ingenlunde skrinlagt. Københavns Brandforsikring lod i de følgende Aar fremdeles høre fra sig med Anmodning om at maatte udvide sig til Forstæderne, og Justitsministeriet udtalte, at det vilde kunne tillade Københavns Brandforsikring lige med Landbygningernes Brandforsikring at tegne Forsikringer i Forstæderne, naar den vilde underkaste sig de samme Regler, som paa dette Territorium gjaldt for Landbygningernes Brandforsikring. Hertil holdt den sig længe uvillig, men gav endelig efter for denne Betingelse. Dermed indtraadte hele Sagen i en ny Skikkelse. Justitsministeriet udfærdigede under 31. December 1889 en Bekendtgørelse, hvorefter Bygninger i Københavns Forstæder udenfor Grænselinien af 1875 kan indtegnes i Københavns Brandforsikring paa det Vilkaar, at Erstatningen skal anvendes til de afbrændte Bygningers Genopførelse paa samme Maade, som det er bestemt for Landbygningernes Brandforsikring. For de indenbys Interessenter i Københavns Brandforsikring er Reglen derimod den, at Erstatningen, forsaavidt Vedkommende ikke anvender den til Genopførelse, udbetales, naar blot Pant-havernes Samtykke dertil haves.

5. De i Vedtægtens § 57 og 58 ommeldte *Afkortninger i Erstatninger*, der betinges for Tilladelse til Erstatningens Anvendelse anderledes end lovbestemt, gav større Beløb, end man havde ventet, fordi Ansøgninger om Dispensation

forefaldt ret ofte. Afkortningernes Totalbeløb udgjorde i de 10 Aar fra 1872—82 noget over 75,000 Kr., hvilket Beløb var indgaaet i Foreningens Kasse. Det aarlige Gennemsnitsbeløb havde altsaa været 7500 Kr., hvorved dog maa erindres, at der de første Aar sædvanligvis skele Afkortning, hvor § 57 kom til Anvendelse, hvorimod det siden 1876 kun var ganske undtagelsesvis at Tilladelsen efter § 57 foranledigede nogen Afkortning; Gennemsnitsbeløbet var derfor de første 5 Aar over 9000 Kr., de sidste 5 Aar ikke fuldt 6000 Kr. For ikke at afstedkomme Misforstaaelse af Hensigten med Afkortningerne, besluttedes det i 1882, at disse fremtidig ikke skulde indgaa i Foreningens Kasse, men anvendes til andet med Brandforsikringens beslægtet Formaal, navnlig Anskaffelser af Sprøjter, Forbedring af Vandforsyning til Brandvæsenet, til Hjælp til, at Straatag paa Huse i Landsbyerne afløses af brandfrit Tag o. desl.

Den omtrent samtidig begyndte Agitation mod Brandforsikringen med de deraf følgende Udtrædelser har imidlertid vanskeliggjort Udførelsen af den stillede Opgave, da man udsatte sig for, at den Hjælp, man ydede til Modvirkning af Ildebrande, kom de andre Foreninger i større eller mindre Grad, muligvis endog dem alene tilgode. Der er i de aarlige Beretninger fra Direktionen til Repræsentantskabet gjort Rede for, hvor mange Dispensationer der med Justisministeriets Approbation er meddelt efter § 57 og § 58. Sammenlagt fremkommer for Aarene 1872—91 følgende Tal: efter § 57: 1380 Dispensationer, efter § 58: 713.

6. Til Fuldstændiggørelse af, hvad foran er anført om Eftersynene og særlig om de *Eftersyn, som efter Vedtægtens § 25 foretages* over nyforsikrede Bygninger eller paa Ejendomme, hvor der er sket Omvurdering, kan endnu bemærkes, at ved disse Eftersyn, som det har været en særlig Opgave at gøre saa intensive og, som man haabede, derfor ogsaa saa nyttige som muligt, undersøges ikke blot For-

sikringsværdien af den enkelte forsikrede eller omforsikrede Bygning, men ogsaa Ejendommens øvrige ikke omforsikrede Bygninger, og desuden efterses, om Bygningernes Indretning, Anvendelse, Tagbedækning og de indbyrdes Afstande stemmer med, hvad der ved de forskellige Indtegningsforretninger er tilført Vurderingsprotokollen, og hvorefter haade Kontingentet og i Ildebrands-tilfælde Erstatningen ansættes; det undersøges, om alt er i Orden med Hensyn til Brandpolitilovens Forskrifter, og

Aar	Antal efter- sete Ejendomme	Antal Udsættelser ved Bygningernes			
		Beskrivelse	Værdi- ansættelse	Vedlige- holdelse	Indretning mod Brandfare
1. Okt. 1884 til 31. Marts 1885	2.832	(uoplyst)	54	57	400
1885—86	5.009	89	238	64	472
86—87	4.861	585	479	101	729
87—88	1.621	247	152	33	317
88—89	4.123	384	479	70	478
89—90	3.303	244	313	13	349
90—91	3.043	144	191		267
	24.792				

der optages et Rids over alle Ejendommens Bygninger. Da de om disse Eftersyn af Branddirektørerne affattede Beretninger afgives i skematisk Form, kan deres Omfang illustreres med Tal for Aarene 1884—91 (se Tabellen).

I 6½ Aar er altsaa 24,792 Ejendomme, visselig et meget betydeligt Antal, grundig eftersete i enhver Henseende, og de talrige Udsættelser viser tilstrækkelig, at der maa tillægges dem megen Vigtighed ikke alene, fordi Fejl er paaviste og afhjulpne, men fordi Interessenterne derved ser, at Administrationen vaager over, at Forretningsførelsen er omhyggelig, og at begge Parter Interesser paases, og fordi hos Branddirektørerne ikke mindre end hos Vurderingsformændene Sansen vækkes for, hvad der kan og bør udrettes, og dermed Lysten holdes oppe til at tage fat.

Over de efter § 41 foretagne Eftersyn af ældre Forsikringer afgives der ligeledes Indberetning, men da de ikke affattes i Rubrikform, er der ikke Materiale til Stede til at angive Udbyttet deraf i Tal. Af de senere Aars Beretninger til Repræsentantskabet har det sin Interesse at lægge Mærke til, hvorledes disse Eftersyn — de saakaldte 8-aarige Eftersyn — indeholder alle de Momenter, der er nødvendige (Længde, Dybde, Højde, Anvendelse, Tagbedækning m. m.) for at Overbestyrelsen kan skønne, om Forsikringssummerne særlig paa de store Landejendomme er rimelige, navnlig for de straatækkede Stald- og Ladebygningers Vedkommende, der i nogle Aar er brændt i beklageligt Omfang; det ses ogsaa deraf, at frivillige Nedsættelser ofte er skete, naar Overvurderinger er paaviste, og at i andre Tilfælde, hvor Ejerne var uvillige til Nedsættelse, saadan er sket efter nøjagtig Omvurdering.

Heller ikke Beretningerne om de 5-aarige Eftersyn af Møller og Fabrikmaskiner efter Vedtægtens § 44 afgives skematisk; Aarsberetningerne meddeler Hovedtallene, som dog er af mindre Interesse, fordi Betyggelsen ligger i, at hver enkelt Mølle og hver enkelt Fabrikmaskine bliver efterset og bedømt hvert 5. Aar. Mølleeftersynene er paa en Maade, nemlig forsaavidt man ikke tænker paa de ældre Brandvisitationer, de ældste Eftersyn, idet de blev indførte allerede ved Pl. af 27. November 1839. Branddirektørerne har ved dem ligesom ved Maskineftersynene to kyndige Synsmænd med sig, hvoraf den ene i de fleste Tilfælde er valgt af Møllerforeningen. Hermed hænger det saaledes sammen, at saa langt man kan se tilbage, har Møllerne og særlig Vindmøllerne hørt til de mest brandfarlige Bygninger, men lige saa længe har ogsaa Møllejerne klaget over deres høje Brandkontingent og forsøgt gennem deres Talsmænd i Repræsentantskabet, ved Møder og ved Planer om selvstændige Foreninger for Mølleforsikringer at opnaa gunstigere Vilkaar, og det kan heller ikke nægtes, at den Konkurrence, som først skriver sig fra Loven af 14. April 1852 om Frigivelse af Møllenæringen

og siden fra den voksende Lyst hos Gaardmændene til at have en Mølle til eget Brug i deres Gaard, ikke gør deres Stilling heldig.

Fra de senere Aar foreligger der to Betænkninger, afgivne til Repræsentantskabet af Direktionen og fremkaldte ved indgivne Andragender, den ene fra 1878, den anden fra 1884; i dem begge paavises det, at Kontingentet har været paa det nøjeste afpasset efter de statistiske Data, paa hvilke Tarifen var baseret, og som for Møllernes Vedkommende maa anses som paalidelige, da der har været et tilstrækkelig stort Tal at operere med, nemlig 17—1800 Møller. Det er endvidere paavist, at det umulig gaar an, hvad det sidste Andragende begærer, at tarifere Husbrugsmøllerne og de saakaldte Vindmotorer i Klasse med de almindelige Møller, da Tabet paa dem er ganske ubetydeligt. Ved Tarifrevisionen 1885 blev der dog tilstaaet Møllerne en Moderation i Kontingentet, efter at Statistiken havde givet et gunstigere Resultat. Lempelsen bestod i, at Møller af fuldt Murværk og med brandfrit Tag sattes ned til 30 Øre, at spaandækkede Møller nedsattes fra 60 til 50 Øre, medens rigtignok Straatagsmøller gik op fra 60 til 70 Øre; Beboelses- og Udhusbygninger toges ud af Mølleklassen, naar de ligger i en vis Afstand fra Møllen; Møller, der er forsynede med fuldstændigt Selvsvikkeapparat, blev der desuden givet en Nedsættelse af $\frac{1}{5}$. Man imødekom desuden Mølleejernes Ønske om at maatte gennem Indstilling fra Møllerforeningens Bestyrelse vælge den ene Syns- og Vurderingsmand. Det kan imidlertid betragtes som erfaringsmæssig godtgjort, at denne sidste Foranstaltning, lige saa lidt yder Møllejerne nogen Nytte som den gavner Brandforsikringen; da der ikke ved de af Møllerforeningen udpegede Tillidsmænd er tilført Vurderingerne og Eftersynene nogen Sagkundskab, der ikke i Forvejen var ved Haanden, eller er givet disse Forretninger nogen anden Intensitet end den, Brandforsikringen selv lægger deri.

F. TABELLARISK OVERSIGT.

Aar	Total indtegnel Forsikringssum	Samlet Erstatnings- beløb	Øre pr. forsikrel 100 Kr.	Aarets Brænd- kontingenl	Øre pr. forsikrel 100 Kr.	Anm.
	Kr.	Kr.		Kr		
1872—73	770.440.884	993.359	13	1.622.497	21	1/2 Aars Eftergiv.
73—74	799.172.588	1.287.368	16	1.703.697	21	
74—75	846.710.750	1.491.079	18	1.625.732	19	
75—76	917.409.068	1.360.422	15	1.752.372	19	
76—77	987.133.992	1.056.836	11	1.790.287	18	
77—78	1046.157.424	1.326.006	13	791.016	9	
78—79	1088.077.873	1.458.722	13	1.931.114	18	
79—80	1121.096.858	2.086.310	19	1.977.167	18	
80—81	1156.588.655	2.014.635	17	2.035.253	18	
81—82	1194.283.483	1.966.653	16	2.095.799	17	
82—83	1242.015.316	1.488.763	12	2.175.466	17	1/4 Aars Eftergiv. do.
83—84	1279.209.790	1.665.496	13	2.095.325	16	
84—85	1322.716.406	1.571.291	12	1.613.576	12	
85—86	1477.064.264	2.895.306	21	1.632.930	12	
86—87	1427.628.518	3.232.591	22	2.226.179	15	Ekstra- Konting.
87—88	1469.025.119	2.786.647	18	2.396.272	16	
88—89	1493.558.975	1.935.300	13	2.795.798	19	
89—90	1519.330.583	2.207.429	14	2.325.955	15	
90—91	1526.051.471	1.673.681	11	2.300.945	15	

Forsikringssummen den 31. Marts 1891: 1,530,329,340 Kr.

Følgende Tabel viser Tilgangen i Forsikringssummen i hele Millioner Kr. i Perioderne 1857—72 og 1872—89:

Tilgang		Tilgang ialt		med Udelukkelse af Forstederne og Frederiksberg
1857—58	36	1872—73	29	23
58—59	29	73—74	47	39
59—60	24	74—75	71	63
60—61	19	75—76	70	58
61—62	19	76—77	59	51
62—63	24	77—78	42	35
63—64	16	78—79	33	26
64—65	12	79—80	35	26
65—66	20	80—81	38	28
66—67	20	81—82	48	34
67—68	22	82—83	37	12
68—69	21	83—84	43	27
69—70	33	84—85	55	36
70—71	11	85—86	50	31
71—72	23	86—87	42	29
		87—88	24	20
		88—89	26	15

Den første Periode viser 3 Aar med stærk Tilgang, nemlig 57—58, 58—59 og 69—70 og 2 med svagere Tilgang, nemlig 64—65 og 70—71, men ellers kan det siges, at Tilgangen gennemgaaende er omtrent 20 Mill. Kr. aarlig.

Den næste Periode derimod viser baade større Svingninger og en absolut større Gennemsnitsstilgang. Da der i Københavns Forstæder og paa Frederiksberg er særegne Grunde for den store Forøgelse af Bygningsværdierne, ser man Sagen bedst ved at holde disse udenfor. For Landet alene viser Aarene 82—83 og 88—89 en paa-faldende lille Tilgang, ikke større end de ringere Aar i forrige Periode; paa den anden Side har Aarene 74—75, 75—76 og 76—77 en overordentlig stor Tilgang; for de øvrige Aar er Gennemsnitsstilgangen 30 Mill. Kr., altsaa 50 % større end i forrige Periode. Ogsaa i nogle af de her anførte Tal vil man finde de almindelige økonomiske Tilstande i Landet repræsenterede.

Spørges der om, hvilken Betydning Udtrædelser for at overgaa til andre Foreninger har haft, er Svaret, at indtil 1883 har disses Betydning været ganske forsvindende, og standser vi ved 1889, øver de heller ikke nogen afgørende Indflydelse fra 1883 til 1889. Der blev nemlig i disse 6 Aar udmeldt henholdsvis 10, 3, 3, 5, 12 og 3 Mill. Kr., men denne Udtræden kunde ikke forhindre, at den totale Forsikringssum steg hvert Aar. endog naar man holder de to københavnske Distrikter helt udenfor. Derimod kommer Udtrædelserne til at øve større Indflydelse fra 1889; der udgik i 89—90 ialt 23 Mill. Kr., nemlig 17 Mill. til den nydannede sjællandske og 6 Mill. til den jyske Forening, og i 1890—91: 27½ Mill. Kr., nemlig 16 Mill. til den sjællandske Forening, 10 Mill. til den jyske og 1½ Mill. til andre Foreninger. Dette faar den Betydning, at Landdistrikterne i disse 2 Aar viser en Tilbagegang af henholdsvis 5 Mill. og 7 Mill. Kr., idet der vel er en Overskudstilgang i det Hele af henholdsvis 7 og 4 Mill. Kr., men denne fremkommer ved, at Forstæderne og Frederiksberg har en Tilvækst af henholdsvis 12 og 11 Mill. Kr.

G. KONKURRERENDE FORENINGER.

Forsøget i 1871 paa at danne en selvstændig Kasse for Ringkøbing Amt var mislykket. I 1872 anstilledes et lignende Forsøg i Vendsyssel. I den administrerende Direktørs Genmæle mod den Fremstilling, som Indbydelsen indeholdt, finder man Ordet: et Spekulationsforetagende, og denne Overskrift kan vist sættes over andre af de Planer, som har været lagt, og de Indhug, der er gjort paa den almindelige Brandforsikring; man vil til Fadet, og Madstrævet pyntes da op i »fager Gestalt«. Med Vendsyssel-Foreningen blev det ikke til noget.

I 1873 rejstes der en ny Bevægelse paa Sjælland, hvor Folketingsmand Alberti vilde frigøre Bønderne for Herremændenes Overmagt i Brandforsikringens Bestyrelse. Der holdtes Møder rundt om, paa hvilke det lovedes, at de i den Forening, han vilde stifte, skulde faa en helt anden Part i Styrelsen: der skulde afholdes Generalforsamlinger paa flere Steder, hvor enhver kunde møde og stemme, altsaa ganske som det praktiseredes i den wintherske Forening i Jylland, hvor enhver »kan« komme, men dog ikke kan komme, fordi Ulejligheden og Udgiften er for stor, og det derfor bliver Formanden, der ved sine mødende Distriktskommissærer afgør Alt. Det blev sagt, at der til den paatænkte sjællandske Forening blev indmeldt Bygninger til Værdi 10 Mill. Kr., og A. antydede, at han vilde paakalde Lovgivningsmagten, hvis Godsejere og andre Pantekreditorei ikke tillod deres Debitorer at gaa ind i Foreningen. Men Lovgivningsmagten lod ikke det Forslag, som han ganske rigtig stillede i Folketinget, nyde hurtig Fremme. Forslaget var en Genoplivelse af de bekendte Forslag fra 1860 og 68. Der rejstes fra Justitsministerens Side forskellige Indvendinger imod det, og Folketinget nedsatte et Udvalg. Det nye Forslag, som Udvalget efter Konference med Ministeren forelagde, falder i Hovedtrækkene sammen med, hvad der blev Lov i 1889, men i 1875 førtes Sagen ikke igennem, og dermed strandede for den Gang den forberedte sjællandske Brandkasse.

Det er næsten til at forundres over, at der ikke før efter 14 Aars Forløb atter toges fat, hvor man slap i 1875, da det dog bestandig sporedes i forskellige Egne af Landet, at der levede Folk, som nok kunde lide at faa noget stillet paa Benene. En lille Dønning mærkedes i Ringkøbing Amt endnu i 1875, men den fortog sig sporløst, lige som det samme havde været Tilfældet med et spædt Forsøg i Ribe Amt.

Saa kom det Tidspunkt i 1882, da der blev pustet nyt Liv i den hensygnende jydsk Forening for de mindre Besiddere. Den havde anskaffet sig en Mand, der uforknytt greb til at fiske i de oprørte politiske Vande; gennem en Agitation, man ikke før havde set Mage til hverken kvalitativt eller kvantitativt, udslyngede han den ene Paastand dristigere end den anden og formanede Bønderne til ikke at have noget med den almindelige Brandforsikring at gøre. Winther selv traadte tilbage fra Bestyrelsen, og i fhv. Gaardejer Wistofts Haand lagdes Foreningens Formandskab. Det blev en lidet behagelig Opgave for den almindelige Brandforsikring at modgaa denne Agitation; den fordrede Resignation, forsaavidt der skulde tales mundtlig paa de Snese Steder i Kromøder, den fordrede Sindsro til atter og atter at modgaa de samme Paastande, den fordrede desuden betydelig legemlig Udholdenhed. Direktør Tvermoes var rede til at gaa ud til disse Møder; han fulgte Angriberen fra Kro til Kro, og med sin Indsigt og tekniske Overlegenhed havde han altid Talstørrelser og andre Data parate til at modbevise de fremsatte Paastande, og ved Siden af det mundtlige Ord betjente han sig af Henvendelser til Jyderne i skriftlige Fremstillinger, der fra første Færd tog Braaden fra Agitationen, og den skulde neppe have vundet det Udbytte, den dog har faaet, hvis ikke de politiske Forhold var tagne i dens Tjeneste. Hvad Enkelthederne i Forsvarskampen angaar, vil det være tilstrækkeligt her at henvise til Direktør Tvermoes's i stort Antal omsprede Pjecer af April 1882, Maj 1882 og Marts 1883 samt den vidtløftigere Fremstilling i hans

bekendte røde Bog fra 1888, der afgiver et grundigt Materiale, som paa mange Maader har tjent som Kilde for dem, der vilde modgaa de urigtige Fremstillinger, der havde set Dagens Lys. At Modstanderen ikke undervurderede Forsvarets Vægt, viste sig derved, at man lidt efter lidt hørte op med de offentlige Møder og alene indkaldte til lukkede Møder, der holdt Gendrivelse af, hvad der blev sagt, ude. Til at fortsætte Agitationen blev der efterhaanden uddannet Medhjælpere, der i hemmelige og offentlige Møder og gennem Artikler i Folkebladene holdt Jyderne i Aande paa en højst ugenert Maade og i et Omfang, der gjorde det umuligt at føre Kampen mod dem alle, naar man ikke vilde anskaffe sig en lignende Stab af uforknytte Agenter. — Og dog var Konkurrencen under hele dette Røre endnu ikke tilfreds med, hvad man havde til Raadighed, Landbygningernes Brandforsikring havde et Udenværk, som endnu generede, nemlig Pant-havernes Samtykke, der krævedes for at kunne gaa fra den gamle til nye Foreninger. Dette Udenværk, som var stormet i 1857, 1860, 1868 og 1875, maatte skaffes afvejen. Skete det, saa behøvede man blot at præsentere den, der lod sig overtale, en udfyldt Blanket, hvorpaa han kunde sætte sit Navn, og saa var han, næsten uden at han selv vidste hvorledes, ude af Herremændenes Favntag og inde i Selvstyrets Arme. I Rigsdagen var der Støtte nok, og da Regeringen ikke stillede sig bestemt afvisende til det Lovforslag, der fremkom, og Landstinget ogsaa gik ind paa det, udkom Loven af 12. April 1889. Man havde imidlertid, som tidligere antydet, paa en Maade gjort Regning uden Vært. Det væsentlige Punkt i Loven var under de givne Forhold den Bestemmelse, at en Bygning efter Ejerens Begæring kan udslettes af den Forening, hvori den er indtegnet, uden Panthavernes Samtykke, naar den fra samme Tid og med det samme Beløb er oplaget i en anden af de af Justitsministeriet i Henhold til Loven anerkendte Foreninger. Dermed ramte man imidlertid ikke umiddelbart den almindelige Brandfor-

sikring, thi denne skylder ikke Loven af 1889 sin Tilværelse eller sine Vilkaar, den har sin egen Lov fra 1870, paa hvilken den hviler, og i Henhold til hvilken den virker, og denne Lov er ikke bortfalden ved Loven af 1889. Hvis derfor Landbygningernes Brandforsikring havde indtaget det Standpunkt, som den var berettiget til, at Panthaverne's Samtykke nu som før skulde tilvejebringes for at komme ud af den, saa havde Konkurrenterne intet vundet i det Stykke ved den nye Lov. Men Landbygningernes Brandforsikring hævede sig i dette Øjeblik over at søge sin Beskyttelse hos Panthaverne, stolende paa sin indre Styrke, den gav frivilligt, hvad den ikke var tvungen til, idet den med Justitsministeriets Samtykke frivillig erklærede ikke at ville stille andre Fordringer end de, som Loven foreskrev for de Foreninger, der hørte under den, og saalidt Modstand mødte Direktionens og Tilsynsraadets Forslag derom i Repræsentantskabet, at det vedtoges uden Diskussion. Den wistoftske Forening erholdt Justitsministeriets Anerkendelse i Henhold til Loven, og fra det Øjeblik af lød der fra den ene Ende af Jylland til den anden, at nu var denne Kasse i alle Henseender stillet ganske ved Siden af den almindelige, med samme Rettigheder og under samme Tilsyn, og naar man saa tilmed tilbød Selvstyre, maatte dog hver Mand kunne se, at han ikke maatte tøve, hvorfor da ogsaa Hververe gik omkring forsikrende, at nu gik alle over, N. N. kunde ikke unddrage sig for at være med, der krævedes bare Underskrift paa den omtalte Blanket.

Loven af 1889 genvakte den tidligere forsøgte Konkurrence paa Sjælland. Det kunde naturligvis ikke være vor Brandforsikring behageligt at faa den nye sjællandske Konkurrent, men dennes Virksomhed blev baaret af større administrativ Indsigt fra Ledernes Side end den jyske raadede over. Forøvrigt har heller ikke den sjællandske Agitation forsmaaet at søge Tilgang ved at banke paa hos den enkelte Gaardmand og Husmand. Foreningen fik en raskere Tilslutning end den jyske, og dog ligger

det Spørgsmaal lige for Haanden, om den sjællandske Brandforsikringsbevægelse vilde have slaaet an, hvis den havde staaet ene og ikke havde hængt sammen med social og politisk Bevægelse, økonomisk Krig og Paastand om at være sig selv nok, med ivrige Forsøg i Fællesindkøb, Forbrugssammenslutning, Andels-mejeridrift, -bryggeri, -bageri, -slagteri o. s. v.

For den thistedske Amtsforening gik det i nogle og tyve Aar saa jevnt fremad; den tog Aar efter Aar en Del Forsikringer fra den almindelige Brandforsikring og kunde med sine lavere Præmier uden Vanskelighed dække de Brandskadetab, den fik, og endda samle sig en Reservefond. Der dannede sig derfor baade i Thisted Amt og i andre jyske Amter, som Ringkøbing og Hjørring, hvis Bebyggelsesforhold omtrent var de samme, den Tro, at her havde man Beviset for, at Amtsforeninger for Landbrugsbygninger var det, man skulde søge naaet, og at den almindelige Brandforsikring var forfejlet med dens forskelligartede Risikoer. Foruden det Fejlsyn, som laa i manglende teknisk Indsigt, led denne Betragtning af den Svaghed, at man ikke havde Øje for, at Thistedforeningen havde haft sin Held-Periode at begynde med, og man var derfor blind for, at Tabsperioden maatte komme. Men den kom, og var Tabene end ikke større, end at der uden Vanskelighed kunde søges Udvej, saa var dog Tilliden til og Glæden over denne Institution ikke større, end at man, da der søgtes bragt Politik ind i Foreningens Ledelse, ikke længere kunde holde sammen, uagtet Foreningen havde naaet en Forsikringssum af omtrent 25 Mill. Kr. eller de $\frac{3}{4}$ af Bygningernes Forsikringsværdi i Amtet. Bestyrelsen var af den Anskuelse, at Foreningen burde opløse sig og stillede Forslag derom til Generalforsamlingen. At denne ikke vedtog det, skyldtes utvivlsomt mest politiske Grunde, og det kan temmelig sikkert antages, at de 15 Mill. Kr., der forblev i Foreningen, repræsenterede det ene Parti, medens det andet med 10 Mill. Kr. Forsikringssum gik over til den alminde-

lige Brandforsikring, hvorved Forholdet blev, at medens forinden denne Krise Amtsforeningen havde haft 25 Mill. og den almindelige Brandforsikring 12 Mill., saa havde efter Udsondringen hin kun 15 Mill., denne 22 Mill.

Endelig bestaar der paa Læsø en Brandforsikring for Bygninger. Den er stiftet i 1853 og har optaget de fleste af Øens Bygninger, saaledes at den indtegnede Forsikringssum udgør nær ved 1 Mill. Kr., medens der i den almindelige Brandforsikring kun er indtegnet imellem 2 og 300,000 Kroner paa Øen. Den har ført og fører en fuldstændig ubemærket Tilværelse og lader aldrig offentlig høre fra sig.

Resultatet af de konkurrerende Foreningers Anstrengelser i denne Periode har da været det, at den 31. Marts 1891 havde de indtegnet følgende Forsikringssummer:

Den jyske Forening: 73 Mill. Kr., hvoraf de 64 Mill. tidligere har været i den almindelige Brandforsikring.

Den sjællandske Forening: 34 Mill. Kr.

Thisted	—	16	-	-
---------	---	----	---	---

Læsø	—	1	-	-
------	---	---	---	---

og vor Brandforsikring en Forsikringssum af 1530 Mill. Kr.

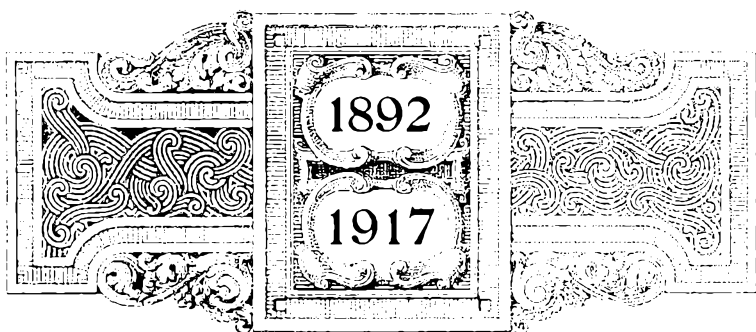
Andre danske Forsikringsselskaber saavel de større københavnske som de talrige omkring i Landet og de mange her virkende udenlandske Selskaber har hidtil indskrænket sig til paa det under Landbygningernes Brandforsikring hørende Omraade at forsikre Løsøre, og det er rent undtagelsesvis, at en enkelt Bygning hist og her er kommen ind under noget af disse Selskaber. Af de to større, med Landbygningernes Brandforsikring sidestillede, Brandforsikringsforeninger, har Konkurrence kun fundet Sted med den københavnske Forening; med den almindelige Brandforsikring for Købstæderne har der ikke fundet Konkurrence Sted. Disse 3 Foreninger, der siden det 18. Aarhundrede har staaet Side om Side under omtrent lige Vilkaar, synes efter deres Historie og hele Natur kaldede til at støtte og staa Last og Brast med hinanden, og siden Tider og Forhold har skabt Landbygningernes Brand-

forsikring en Konkurrence, der lidt før eller lidt senere ogsaa vil angribe de to andre Bygningsforeninger, vil vistnok det Spørgsmaal rejse sig, om ikke de 3 Foreninger bør under den ene eller den anden Form samvirke. Muligvis sker dette ikke, og muligt er det ogsaa, at Udviklingen kan gaa i den Retning, at Landbygningernes Brandforsikring selv kan ønske at skifte Stilling, at gaa helt over i Privatlivet, idet den renoncerer paa alle Begunstigelser, men da ogsaa fritages for sine Forpligtelser efter de store Løsøreselskabers Mønster.

Under disse Forhold gik Landbygningernes Brandforsikring ind i sit 2. Hundredeaar.

DE SIDSTE FEMOGTYVE AAR

INDLEDNING.

HEMOGTYVE Aar er forløbne, siden den almindelige Brandforsikring for Landbygninger traadte ind i sit 2. Aarhundrede. En Tidsperiode er tilbagelagt, i hvilken Udviklingen paa omtrent alle Omraader er gaaet stærkere og hurtigere for sig end maaske nogensinde tidligere. Mærkeligt vilde det da være, om ikke denne Udvikling ogsaa havde sat sine Spor paa den gamle, grundfæstede Institution, og medført Forandringer i de Former, hvorunder Virksomheden er foregaaet.

Brandforsikringen hører til de sikre Støtter for Landets økonomiske Udvikling og er paa den anden Side en saa følsom Viser for Befolkningens økonomiske Vilkaar, at dens Arbejde maa slaa Følge med og reguleres af de skiftende Tiders forskellige Forhold og Konjunkturer.

Som en selvejende og selvstyrende Institution vilde Brandforsikringen vanskeligt kunne udfylde sin Plads, hvis ikke de forskellige Tiders herskende politiske Ideer ogsaa fik en vis Indflydelse paa dens Styrelsesform.

Og da ethvert teknisk Fremskridt økonomisk set er afhængigt af, at det i Brandforsikringen finder den rette paa en Gang opmuntrende og regulerende Forstaaelse, vilde det gensidige Brandforsikrings-Selskab, i hvis Virksomhed der ikke var taget tilbørligt Hensyn til den mægtige Udvikling, som Tekniken er undergaaet i den sidste Snese Aar, paa utilstrækkelig Maade have udfyldt sin Plads.

Ser man tilbage paa den Tid, der er gaaet, siden Landbygningernes Brandforsikring den 29. Febr. 1892 fejrede sin 100-Aars Fødselsdag, vil det da ogsaa vise sig, at Selskabet paa mange Punkter er undergaaet store Forandringer. Stærke Angreb har udefra truet det gamle Hus og voldsomme Uvejr har rystet de solide Mure. Men den Grundvold, der lagdes i 1792, har vist sig at være vel funderet, og den nye Bygning, der i 1872 rejstes paa denne Grundvold, har været saa solidt opmuret, at den har kunnet modstaa alle Angreb. Mure har maattet rives ned, Skillorum har maattet flyttes for at imødekomme Tidernes skiftende Krav; nogle Medlemmer er gaaet bort til andre Forsikringsselskaber, som de for en Tid under Paavirkning af de skiftende Forhold, af politiske og af Stands-Interesser ansaa for bedre eller billigere, andre er komne til og mange af de gamle er vendt tilbage. Usvækket og i det væsentlige uforandret staar Foreningen som et staalsat Værn for sine Hundredetusinder af Medlemmer, der altid var sikre paa her at finde Tilflugt og Hjælp, naar Ulykken ramte dem.

Naar der i det følgende skal gives en kort Fremstilling af Brandforsikringens Liv i de senest forløbne 25 Aar, er det ikke Meningen at skrive dens Historie; Historien lader sig ikke skrive uhildet og retfærdigt, saalænge de bærende Ideer ikke har staaet deres Prøve, og de raadende Tanker ikke er afgærede. De følgende Blade skal kun rumme en saa objektiv Fremstilling som muligt af de Forandringer, de svundne Aar har medført i den faste, hævdevundne Skikkelse, hvori Virksomheden er foregaaet.

Det bliver saa Fremtidens Sag at dømme om, hvorvidt man har truffet det rette.

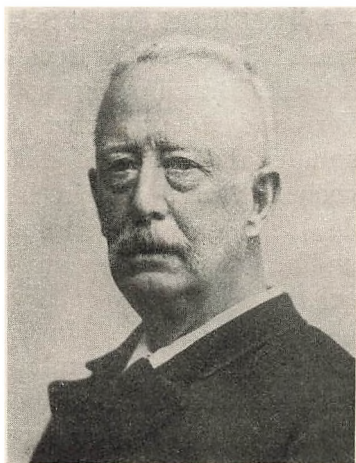

LENSSEKRETÆR, DEPARTEMENTSCHEF RENTZMANN
Juslitsministerens Tilsynsførende fra 1908

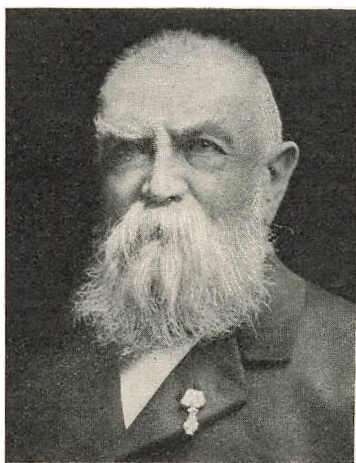
I. ADMINISTRATIONEN.

DET turde være rimeligt at indlede den følgende Fremstilling af de Forhold, der i de forløbne 25 Aar har givet Brandforsikringen dens Præg, med en Oversigt over de Forandringer, der i Periodens Løb er sket i Foreningens Styrelsesforhold. Som i Indledningen antydet, vilde Brandforsikringen ikke kunne siges at være fulgt med Tiden, hvis ikke den demokratiske Bevægelse, der har været Hovedtrækket i den sidste Menneskealders politiske Udvikling, ogsaa havde afsat sine Spor indenfor Foreningens Ledelse, og ligesom man kan betegne de første 80 Aar af Brandforsikringens Liv som den mere ene-vældige Periode og de næste 30 Aar som den aristokratiske Periode, saaledes kan man kalde de sidste 10—15 Aar for den demokratiske Periode.

Det fremgaar af Festskriftet 1792—1892, hvorledes den øverste Ledelse af Foreningens Anliggender er hos *Repræsentantskabet* og hvorledes dettes Medlemmer indtil 1883 valgtes efter et meget indviklet Princip, hvor den almindelige Valgret havde meget ringe Betydning. Ved Ændringen af 1883 skete der i saa Henseende et Skridt fremad, idet den ene Halvdel af de 42 Repræsentanter foruden de 4 for Københavns Forstæder og Frederiksberg fremgik af almindelig Stemmeret, ganske vist ved indirekte Valg af Valgmænd, men dog saaledes, at alle Valgkredsens Interessenter havde Stemmeret. At Repræsentantskabet ved en Vedtægtsændring i 1897 forøgedes med 3 af den almindelige Valgret udgaaede Medlemmer, idet der fra 1. Juni 1898 skulde være 5 Repræsentanter for Københavns Forstæder og 2 for Frederiksberg, forandrede ikke Forsamlingens Karakter som væsentlig en Repræsentation af de store Gaardejere og Godsejere; men det maa paa den anden Side siges, at der aldrig i disse Aar er hørt berettigede Klager over, at disse Repræsentanter har tilsidesat de mindre Ejendomsbesidderes Interesser. Heri ligger vel ogsaa Grunden til, at der aldrig fra disses Side

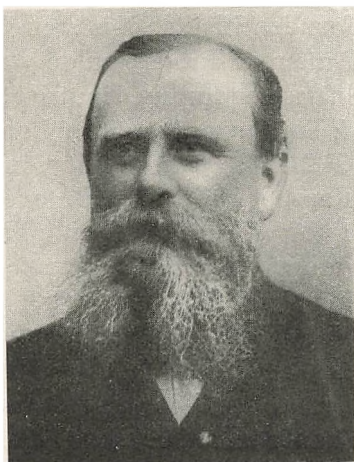
KAMMERHERRE SKÆEL
Formand for Repræsentantskabet 1892—98

HOFJÆGERMESTER LINDEGAARD
Formand for Repræsentantskabet 1898—1906

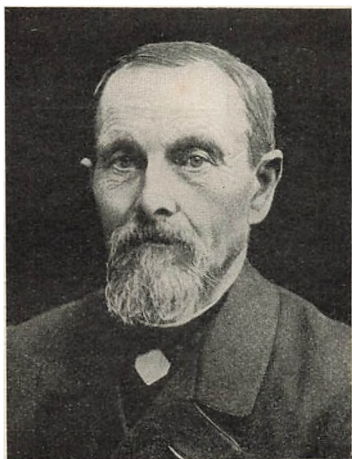
gennem deres Repræsentanter i Forsamlingen er gjort noget Forsøg paa at faa Forholdet forandret eller blot fremkommet en Antydning af det ønskelige deri.

Opfordringerne til at foretage en Forandring i Repræsentantskabets Sammensætning kom da heller ikke nærmest inde fra, fra Interessenternes Kreds. Ganske vist havde der i Tilsynsraadet af og til været Tale om, at Ordningen maaske ikke var tidssvarende og maaske heller ikke helt retfærdig; men man havde slaaet sig til Ro med, at Sagerne dog alle fik en god og retfærdig Behandling. Men saa kom 1906—07. Der begyndte pludselig at gaa Brandforsikring i Befolkningen. De Forsøg, der i de forløbne Aar var gjort paa i Henhold til Lov 12. April 1889 at oprette mindre Bygnings-

ETATSRAAD LEMVIGH
Formand for Repræsentantskabet fra 1906

brandforsikringsselskaber var — bortset fra et enkelt Selskab — hidtil løbet ud i Sandet; men i disse Aar tog Bevægelsen atter Fart. »Danske Grundejeres Brandforsikring«, »Husmandsbrandkassen« og »Vermund« blev i Løbet af mindre end et Aar de synlige Resultater af den øjeblikkeligt opstaaede Trang til at danne specielle Brandforsikringer, der skulde være i Stand til at byde sine Interessenter større Fordele end den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, og som et af de Punkter, Agitationen for de nye Selskaber mente med størst Held at kunne kaste sig over, fandt man da Repræsentantskabets utidssvarende Sammensætning. For at svække den til Tider voldsomme Agitation paa dette Punkt mente man da nu Tidspunktet kommet til at foretage den Forandring af Repræsentantskabet, som man længe havde anset for rimelig men ikke før havde betragtet som nødvendig. I den ekstraordinære Repræsentantskabssamling 27.—29. Februar 1908 forelagdes da et Forslag til en fuldstændig Forandring af Repræsentantskabets Valgmaade og Sammensætning i Forbindelse med den andetsteds omhandlede Inddeling af 2. og 3. Gruppe i 2 Underafdelinger. Forslaget gik ud paa, at Repræsentantskabet fremtidig skulde bestaa af 95 Medlemmer — foruden Justitsministerens Tilforordnede — idet der i hver Amsraadskreds skulde vælges 1 Repræsentant for Landbrugsejendomme indtil 8000 Kr. Forsikringssum (2. og 3. Tarifgruppe A), 1 for Landbrugsejendomme fra 8001 Kr. til 24,000 Kr. Forsikringssum (2. og 3. Tarifgruppe B), 1 for Landbrugsejendomme over 24,000 Kr. (4. Tarifgruppe) og 1 for alle andre Ejendomme (5. og 6. Tarifgruppe); desuden 7 Repræsentanter for Københavns Forstæder og 4 for Frederiksberg. Valget gælder for 8 Aar, saaledes at Halvdelen afgaar hver 4. Aar (første Gang i 1911 efter Lodtrækning). Medens der i Direktionen og Tilsynsraadet var Enighed herom og om, at almindelig og lige Valgret skulde være Principet, saa at enhver Ejer (eller Besidder) af en forsikret Ejendom havde 1 Stemme og ingen mere end 1 Stemme, herskede der ikke den samme Enighed

PARTIKULIER J. KR. RASMUSSEN
Næstformand i Repræsentantskabet 1909—13

om, paa hvilken Maade Valgretten skulde udøves, idet nogle holdt paa direkte Valg, andre paa det indirekte Valg gennem Valgmænd eller Sendemænd for hver Kommune, og der forelagdes derfor i saa Henseende Repræsentantskabet 2 Forslag til Overvejelse. Disse Overvejelser blev lange og trange. Om Repræsentantskabets Sammensætning og om Indførelsen af almindelig og lige Valgret var der straks Enighed, men vanskeligt syntes Valget imellem de 2 Af-

stemningsmaader, direkte eller indirekte Valg. Endelig opnaaedes dog Enighed om Tilsynsraadets principale Forslag, at Afstemningen skulde foregaa direkte ved personligt Møde paa et af Tilsynsraadet fastsat Valgsted i Amtsraadskredsen, og paa Brandforsikringens 116 Aars Fødselsdag, den 29. Februar 1908, traadte da Selskabets Repræsentantskab ind i Demokratiets Himmeltegn.

Tilsynsraadet, Repræsentantskabets staaende Udvalg, faar naturligvis som valgt af Repræsentantskabet sit Præg af dettes Sammensætning. I hele den lange Periode, fra 1883 til 1908, i hvilken ingen Forandring af Betydning foregik med Repræsentantskabets Sammensætning, forblev ogsaa Reglerne for Tilsynsraadets Valg og Sammensætning uforandrede. Raadet bestod af

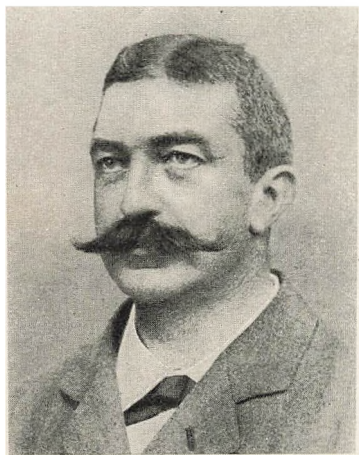
LANDSTINGSMAND J. SØRENSEN
Næstformand i Repræsentantskabet fra 1913

TILSYNSRAADET 1917

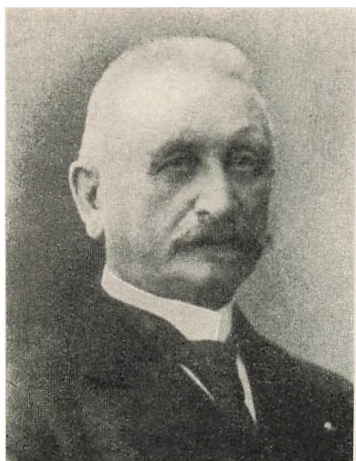
FRA VENSTRE TIL HØJRE: TRONIER, H. C. PETERSEN, CHR. JENSEN, SOPUS HANSEN, O. BRUN, C. NEEBGAARD, RENTZMANN, THILMANN, P. EJSING, MARIUS NIELSEN, A. LEFFLAND, C. LOHMANN, JANTZEN-ARENTZEN, H. LARSEN.

Justitsministerens Tilforordnede og 8 Medlemmer, valgte af Repræsentantskabet. I Valget var dette ganske frit stillet, og denne Ret fik et ganske prægnant Udtryk, da Nørrebro's Grundejerforening paa en Del Grundejerforeningers Vegne i 1897 indgav det Andragende om en Forøgelse af Forstædernes og Frederiksbergs Repræsentanter, der førte til den ovenfor nævnte Forøgelse af Repræsentanternes Antal. Andragendet indeholdt ogsaa Ønsket om, at de 2 Kredse maatte faa 2 Repræsentanter i Tilsynsraadet, men dette fraraadede bestemt denne Begæring, »da Valg af Medlemmer til Raadet efter Vedtægtens § 111 foregaar ganske frit«.

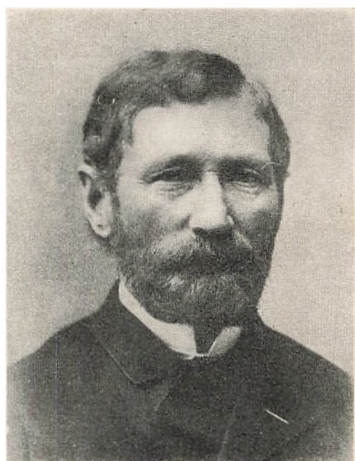
GREV AHLEFELD-LAURVIGEN
Formand for Tilsynsraadet 1908—09
Næstformand 1899—1908

En Forandring i Raadets Sammensætning skete først

GENERALKONSUL TEILMANN
Formand for Tilsynsraadet fra 1909

i Februar 1908 samtidig med Forandringen i Repræsentantskabets Sammensætning. — Herefter udgør Tilsynsraadets valgte Medlemmer 11, der vælges af Repræsentantskabet, saaledes at Københavns Forstæder med indlemmede Distrikter faar 2 Repræsentanter, Frederiksberg Kommune 1, hver af Tarifgrupperne 2 A, 2 B, 3 A og 3 B 1, og 4. Tarifgruppe og 5.—6. Tarifgruppe hver 2 Repræsentanter. Tilsynsraadet fungerer i 4 Aar, saaledes at et nyt vælges,

ETATSRAAD BERG

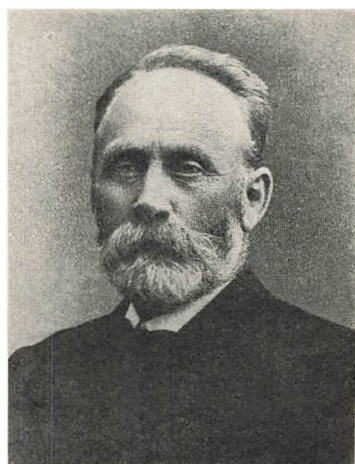
Næstformand for Tilsynsraadet 1894—97

GODSEJER HOPPE

Næstformand for Tilsynsraadet 1898

hver Gang ordentligt Repræsentantvalg har fundet Sted. Men selv om Raadet saaledes gennem en noget anden Sammensætning end tidligere er blevet et fyldigere Udtryk for de forskellige Interesser, der er samlede indenfor Landbygningernes Brandforsikring, har denne Forskel

LANDSTINGSMAND P. EISING

Næstformand for Tilsynsraadet 1909

HOFJÆGERMESTER NEERGAARD

Næstformand for Tilsynsraadet fra 1909

aldrig givet sig synligt Udtryk i Behandlingen af Sagerne, og nu som tidligere er det som en stiltiende Aftale, at Raadets Indstillinger til Repræsentantskabet saagodt som altid sker enstemmigt.

Med Hensyn til *Centraladministrationen* — Direktionen og Hovedkontoret — ligger det i Sagens Natur, at dens Sammensætning ikke kan være de samme Svingninger undergivet som de for et Tidsrum valgte repræsentative Forsamlinger, og det kan vel netop siges at have været en af de store Fordele for Landbygningernes Brandforsikring, at den i denne bevægede og paa betydningsfulde Udviklinger saa rige Periode til at udføre det daglige Arbejde har haft en fast sammenarbejdet og godt organiseret Stab af Funktionærer, hvis Rutine og indgaaende Kendskab til Forretningsgangen har kunnet sikre de løbende Sager en nøjagtig og punktlig Udførelse. Det stadig tiltagende Arbejde — særlig for Revisionsarbejdets og det statistiske Arbejdes Vedkommende — har i Tidens Løb nødvendiggjort en Forøgelse af Hovedkontorets Personale, men som Rammerne for dette stadig er de samme, er Arbejdsmaaden stadig uforandret.

Indenfor Direktionen er der i det her omhandlede Tidsrum sket den Forandring, at Direktør Mich. Petersen trak sig tilbage fra 1. Januar 1899, hvorefter den daværende Branddirektør paa Frederiksberg J. N. Tronier den 1. Oktober s. A. indtraadte i Direktionen. Da Direktør Ulrich den 1. April 1905 tog sin Afsked, bestemte Repræsentantskabet, at Direktionen fremtidig kun skulde bestaa af 2 Medlemmer. Da Konferensraad Tvermoes den 1. Oktober 1909 efter 30 Aars Virksomhed opgav sin Stilling — og som Tak for sit lange og fortjenstfulde Arbejde blev udnævnt til Æresmedlem af Repræsentantskabet — indtog Direktør Tronier hans Plads, medens Underdirektør i Nye danske Brandforsikrings-Selskab H. Larsen udnævntes til Direktør.

Den 1. Februar 1899 oprettedes en Kontorchefs-Post, der fra 1899—1909 beklædtes af cand. jur. — nu Overrets-assessor — Fr. Ricard og derefter af tidl. Fuldmægtig Carl

Jensen. Den 1. Juli 1909 fik Chefen for den statistiske Afdeling, Fuldmægtig A. Green Titel af Kontorchef († 1913).

Heller ikke *Branddirektørinstitutionen* er i Tidernes Løb undergaaet nogen principiel Forandring. Den Instruks, der i Aaret 1872 udarbejdedes for disse Brandforsikrings

DIREKTØR TRONER I SIT KONTØR

lokale Tillidsmænd, er i det store og hele endnu gældende selvfølgelig ændret og suppleret ved »Cirkulærer« paa de Punkter, hvor praktisk Erfaring og Vedtægtsændringer har nødvendiggjort Forandringer og Forøgelse af Branddirektørernes Virksomhed. —

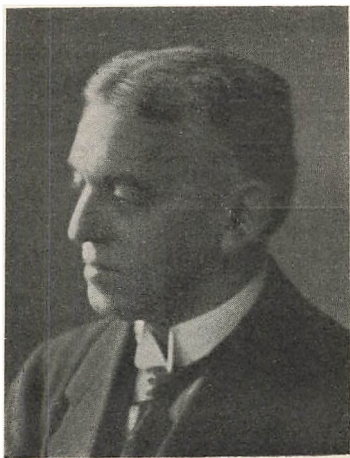
Imidlertid har dog Branddirektør-Institutionen ikke været helt uberørt af den demokratiske Strømning, der i den sidste Menneskealder har rejst sig her i Landet og med stedse stigende Styrke vundet Indpas paa alle Omraader. I tidligere Tider, hvor Landbygningernes Brandforsikring omtrent var eneraadende paa sit Omraade, hvor Agitation for Erhvervelse af Forsikringer var unødvendig og ukendt, og hvor Branddirektørernes Opgave derfor navnlig var

den at være den gamle, ærværdige Institutions værdige lokale Repræsentanter, der — med Kaarde og guldtræsset Kasket — stod som den fornemme »Brandkasses« Mellemænd mellem Interessenterne og Bestyrelsen, gjaldt det om til disse Pladser at finde Mænd, der foruden at

DIREKTØR LARSEN I SIT KONTOR

besidde Evner til det rent kontormæssige Arbejde, var i Besiddelse af de sociale og repræsentative Betingelser, der i de Tider var en uomgængelig Fordring til en Branddirektør. Men efterhaanden som den ved Lov 12. April 1889 skabte frie Konkurrence paa Bygningsbrandforsikringens Omraade mere og mere forandrede Forsikringen fra en samfundsnyttig Institution til en Forretning, til hvis Vedligeholdelse Reklame og Agitation var nødvendig, samtidig med, at Bønderne, der udgjorde Hovedmassen af Selskabets Interessenter, i stedse stigende Grad viste sig i Stand til selv at varetage deres Interesser, kom man mere og mere ind paa den Tanke, at Bønderne selv vilde være bedst i Stand til som Mellemænd mellem deres Standsfæller

FR. RICARD
Kontorchef 1890—1909, nu Overretsassessor

og Bestyrelsen at værne Foreningen mod de Stormløb fra Konkurrenternes Side, der allevegne fra truede Foreningen. Dette Synspunkt har gjort sig gældende i de seneste Aars Besættelse af ledige Branddirektorater, og medens saaledes selve Institutionen og det Arbejde, der paahviler Branddirektørerne, væsentligt er uforandret, er Personernes Karakter efterhaanden forandret. I Forbindelse hermed staar det, at man er kommet ind paa at gøre

Branddirektørernes Distrikter mindre, saaledes at man ved Vakance har udskilt Dele deraf til et særligt Branddirektorat. Saaledes blev i 1910 Løve Herred, der siden 1904 havde været sammenlagt med Slagelse Branddirektorat, igen udskilt som særligt Distrikt, og i 1911 blev Branddirektoraterne i Nykøbing F. og Nakskov — der samtidig blev vakante — delt i 3 Distrikter, Nykøbing F., Maribo og Nakskov; samtidig blev en Del af Horsens Branddirektorat udskilt som et særligt Branddirektorat i Bræstrup. Et Udslag af den samme Bevægelse kan det vel ogsaa siges at være, naar Branddirektørforretningerne paa Samsø og Læsø, der i en meget lang Aarrække har været overdragne Birkedommeren, nu er fratagne denne

A. GREEN
Kontorchef 1909, † 1913

KONTORCHEF CARL JENSEN I SIT KONTOR

og overgivne til en »civil« Branddirektør. Antallet af Branddirektorater er herved i Aarenes Løb steget til 65.

Som det sidste og talrigeste Led i Administrationen staar *Sognevurderingsmændene* i den mest umiddelbare Forbindelse med Interessenterne; det Tillidsforhold, der bestaar imellem Sognets Beboere og Kredsens Vurderingsmænd, er tidt bestemmende for Forsikringens Stilling i det paagældende Distrikt. Det er derfor ganske naturligt, at netop denne Institution indenfor Brandforsikringen blev Indledningen til Selvstyret. Efter Vedtægten af 1872 valgtes der i hvert Sogn 2 Vurderingsmænd; de valgtes ganske frit af Branddirektøren blandt Interessenterne, og medens man som Regel kunde være sikker paa, at Samarbejdet mellem Branddirektøren og Sognevurderingsmændene var godt, havde man ikke altid den samme Garanti for, at Vurderingsmændene havde den fornødne Føling med Sognets Interessenter. Forholdenes Udvikling medførte da, at der maatte træffes en anden Ordning. I 1890 fremsatte derfor Direktionen et Forslag om en forandret Valg-

maade for Vurderingsmændene, men dette blev ikke akcepteret af Repræsentantskabet, og det var først i 1899, at man ansaa Tidspunktet for kommet til en væsentlig Reform af Valgmaaden. Der fremsattes Forslag om, at der i hvert Vurderingsdistrikt skal være 3 Vurderingsmænd, der vælges ved simpel Stemme flerhed af og blandt Kredsens Interessenter; Valget gælder for 9 Aar saaledes, at der afaar 1 hvert 3. Aar. Blandt Sognevurderingsmændene beskikker Direktionen den ene til Formand efter at have indhentet Repræsentanternes, Branddirektørens og Vurderingsmændenes Erklæring.

Mod dette Forslag rejste der sig nogen Modstand. Det gjordes gældende, at man ikke burde berøve Branddirektørerne Retten til at vælge Vurderingsmændene, da det var af stor Betydning, at disse 2 Klasser af Tillidsmænd arbejdede godt sammen, og andre mente, at man ikke skulde være altfor ivrig med at efterligne Konkurrenterne. Forslaget blev imidlertid vedtaget, og Interessenterne fik Ret til selv at vælge deres Tillidsmænd i Brandforsikringen. Man havde ventet megen Deltagelse i disse Valg, men dette blev for mange en Skuffelse. Deltagelsen i Valgene blev — og er fremdeles — ringe, naar ikke ganske særlige Forhold gør sig gældende. Som oftest giver kun de fungerende Vurderingsmænd Møde ved Valget, og selv den i 1909 gennemførte Ændring af Bekendtgørelsesmaaden fra Meddelelse ved Kirkestævne til Plakatopslag paa dertil egnede Steder i Sognet har ikke skabt nogen større Deltagelse i Sognevurderingsmandsvalgene. Denne Tilbageholdenhed fra Interessenternes Side er forsaavidt glædelig, som den synes at vidne om, at der, trods al Agitation og Mistænkeliggørelse udefra, dog hersker den bedste Tillid hos Interessenterne til den Maade, hvorpaa deres Tarv varetages i Landbygningernes Brandforsikring.

II. TARIFEN.

DET Spørgsmaal, der paa samme Tid kan være et af de mest fremtrædende og vanskeligste at løse i en gensidig Brandforsikring, er Spørgsmaalet om Præmiens retfærdige Beregning. Intet Under da, at i Landbygnin- gernes Brandforsikring, hvis Forsikringsbestand omfatter over 230,000 Ejendomme af alle Arter, i alle Størrelser og fordelt over alle Landets forskellige Egne, snart tæl sammenbyggede i købstadlignende Bebyggelser, snart samlede i Landsbyer og snart spredte enkeltvis langt fra Naboer, i de fleste Tilfælde med daarlig Vandforsyning og manglende Slukningsvæsen, har Spørgsmaalet om Tarifieringen stadig været paa Dagsordenen og stadig fremkaldt nye Besvarelser.

Det er i Festskriftet 1792—1892 paavist, at ved Hundredeaarets Begyndelse gjaldt den under 30. Januar 1883 stadfæstede Tarif med enkelte Ændringer paa visse Specialsatser, at en Række uheldige Aar havde gjort det nødvendigt — for første Gang efter 1857 — at foretage en Ekstraopkrævning af 40% af Aarskontingentet paa samtlige forsikrede Ejendomme, og at Repræsentantskabet i denne Anledning i sin Samling 1889 vedtog den Fravigelse fra det i Vedtægten fastsatte solidariske Ansvar mellem alle Forsikringer, at Bygninger i Københavns Forstæder og paa Frederiksberg samt Kirker i hele Landet fremtidig skulde være fritagne for Paaligning af overordentligt Bidrag til Reservefondens Supplering.

Den 1. April 1892 var Forsikringens Formue 1,354,825 Kr., og da Forsikringssummen var 1,557,441,383 Kr., var Reservefondens Minimum 750,000 Kr., saaledes at der var c. 600,000 Kr. i Behold. Det følgende Aar var Formuen gaaet ned til 1,146,134 Kr. og den 1. April 1894 udgjorde den kun 723,908 Kr., og var herved kommet ned under det vedtægtsmæssige Minimum. Det var saaledes klart, at den Tarif, der var vedtaget i 1883, ikke længere lod sig anvende i sin daværende Skikkelse; men skønt denne Tarif i Henhold til Vedtægten skulde have været revideret i Re-

præsidentantskabssamlingen 1894, og skønt de statistiske Undersøgelser, der skulde danne Grundlaget for denne Revision, forelaa færdige fra Direktionens Haand, veg man tilbage for at foretage Revisionen og gennemføre de deraf følgende Forhøjelser af Landbrugsbygningernes Kontingent. Dels mente man, at de for Landbruget slette Tider talte imod en saadan Forhøjelse — hvis den kunde undgaas — dels frygtede man for ved en Forhøjelse at give Konkurrenternes Agitation ny Vind i Sejlene. Idet derfor Repræsidentantskabet vedtog at udsætte Tarifrevisionen endnu i 4 Aar, hjalp man sig over det tilstedeværende Underskud paa Reservefonden ved en Ændring til Vedtægtens § 84, hvorefter Opkrævning til Supplering af Reservefonden kunde undlades, saalænge Underskudet ikke oversteg 20% af Reservefonden. Men i Forudtelsen om, at den saaledes fundne Nødhjælp kun vilde være af stakket Varighed, fastsattes det tillige, at hvis det i Løbet af de 4 Aar blev nødvendigt at opkræve ekstraordinært Kontingent, skulde dette *kun* opkræves hos de to Klasser Ejendomme — 2. Klasse og 3. Klasse —, der siden 1883 havde givet Tab, i Forhold til dette Tabs Størrelse. Kun naar Ekstraopkrævningens Størrelse eller andre Klassers mulige Tab foranledigede det, kunde Repræsidentantskabet foretage en anden Fordelingsmaade, dog at den Bygninger i Københavns Forstæder og paa Frederiksberg indrømmede Fritagelse fremdeles stod ved Magt.

Som man ser indeholdt denne Bestemmelse en ny Fravigelse fra det Solidaritetsprincip, der hidtil havde været hævdet. Men man ansaa det for retfærdigt og haabede vel ogsaa paa, at Skæbnen i de 4 Aar, i hvilke Revisionen var udsat, vilde vise sig lidt mindre ublid end i de sidst forløbne Aar.

Dette Haab gik dog ikke i Opfyldelse. Ganske vist gav det følgende Aar et Overskud, hvorved Formuen steg til 1,006,383 Kr., men efter dette Lysglimt gik det atter ned ad Bakke, og det saa hurtigt, at Status den 1. April 1898 kun udviste en Formue paa 336,501 Kr.

I Samlingen 1897 havde Tilsynsraadet stillet Forslag om endnu i 4 Aar at udsætte Tarifens Revision, og skønt 2 af de 3 Direktører bestemt havde ønsket allerede nu at foretage i al Fald en lempelig Ændring af Satserne for herigennem at raade Bod paa Misèren, blev Udsættelsen vedtaget. Trods en Ekstraopkrævning i 1898 paa 2. Klasse af 40 % af Halvaarskontingentet og paa 3. Klasse af 125 % naaede man i det følgende Aar ned til en Formue af 160,972 Kr. Man var nu ved Bunden af Kassen, og Muligheden for at udsætte Tarifrevisionen var hermed afskaarct. I Repræsentantskabssamlingen 7.—9. Juni 1899 forelagdes da endelig et Forslag til en ny Tarif, et Forslag, som ikke blot i sin Specialisering af Risikoen gaar betydelig videre end det tidligere, men hvis Principer betyder et fuldstændigt Brud med de tidligere gældende Regler. Medens man tidligere — og indtil midt i Firserne med Rette — var gaaet ud fra, at Tarifens Præmie var tilstrækkelig til Dækning af Brandskadetab og Administrationsudgifter, saa at et eventuelt Underskud var at betragte som en Katastrofe, der paakaldte alle Interessenternes Solidaritet, gik det fremlagte Forslag ud fra den Forudsætning, at den tarifmæssige Præmie ikke vilde strække til for alle Klasser af Ejendomme, men at en Ekstraopkrævning for disses Tab vilde blive nødvendig. Man fandt det derfor stemmende med Retfærdighed, at disse Klasser selv forlods maatte udrede en vis Procentdel af Underskudet, og inddelte derfor i Henhold til den opstillede Statistik alle Forsikringer i 4 Grupper: Ejendomme i Københavns Forstæder og paa Frederiksberg, Landbrugs-ejendomme indtil 24,000 Kr., Landbrugsejendomme over 24,000 Kr. og alle andre Ejendomme. Men da Statistiken tillige viste, at Landbrugsejendomme under 24,000 Kr. havde givet et betydeligt større Tab i Jylland end i Østifterne, saa at den samme Præmie over hele Landet vilde stille enten den ene Landsdel for gunstigt eller den anden for ugunstigt, og da man nærede Betænkelighed ved at sætte forskellig Præmie for de 2 Landsdele, valgte

man den Udvej at dele disse Ejendomme i 2 Grupper, en for Jylland og en for Øerne. I disse 5 Grupper skulde saa Aarsresultatet gøres særskilt op; gav Gruppen Overskud, henlagdes dette til Foreningens Reservefond, gav den Underskud, skulde Gruppen først selv dække 25 % af dette, førend der blev Tale om, at de andre Grupper skulde træde til. Dog skulde 1. Gruppe ikke inddrages i Ekstraopkrævningen, saalænge den paa Gruppen faldende Andel ikke oversteg det opsparede Overskud.

Forslaget, der iøvrigt blev betegnet som rent midlertidigt, vakte Røre i Repræsentantskabet, og Bølgerne gik højt i den ellers saa rolige Forsamling. Særlig blev Sondringen imellem Jylland og Øerne et Tvistepunkt, og det tegnede en Tidlang til, at ingen Enighed vilde opnaas. Men i Følelsen af, at et positivt Resultat var en bydende Nødvendighed, viste alle Parter Resignation og Imødekommenhed, og Resultatet blev, at Direktionens Forslag vedtoges med den Ændring, at Gruppernes egen Procent sattes til 20 og saaledes, at Bestemmelsens midlertidige Karakter yderligere blev fastslaaet derved, at Tidspunktet for en Revision af Tarifen fastsattes til 1. April 1903 i Stedet for som foreslaaet til 1. April 1905.

Saaledes var der da paany gjort en Indskrænkning, og det en mere omfattende Indskrænkning, i den oprindelige fuldstændige Solidaritet imellem alle Forsikringerne, og ganske vist var denne Ordning tænkt som rent midlertidig, men den skulde snart vise sig at faa en mere permanent Karakter.

Straks det følgende Aar viste, at de vedtagne Forhøjelser af Tarifsatserne ikke var tilstrækkelige; Underskudet bragte Formuen ned til — 82,613 Kr., og foruden at alle Grupper undtagen 1. Gruppe — der efter det vedtagne var fritaget for Ekstraopkrævning — maatte udrede deres 20 %, maatte der yderligere fordeles en Ekstraopkrævning paa alle de 4 Grupper. Aaret 19⁰⁰/₀₁ gjorde med sine 806,768 Kr.s Underskud ikke Sagen bedre, og da ogsaa det følgende Aar nødvendiggjorde en Ekstra-

opkrævning — denne Gang dog kun paa 2., 3. og 4. Gruppe — blev ved den paabudte Revision af Tarifen i Repræsentantmødet 1902 ikke blot den i 1899 fastsatte Ordning forlænget til 1. April 1906, men Afvigelsen fra den absolute Solidaritet endog yderligere uddybet, dels ved at den Procent, som hver Gruppe forlods skulde dække selv, forhøjedes til 30 %, dels ved at der udsondredes en 6. Gruppe, bestaaende af haardttagne Beboelsesbygninger paa Landet, der enten ikke er forbundne med Landbrug, eller hvor Landbrugsbygningerne ligger mindst 100 Alen fjernede fra Beboelsesbygningerne. Og da Brandskadetabene stadig forøgedes, saa at disse 30 % ikke slog til, forhøjedes de i 1908 til 50 % og i 1909 til 80 %. De 6 Grupper var ogsaa imidlertid blevet til 8, idet der blev givet Landbrugsejendomme til en Forsikringsværdi af indtil 8000 Kr. en særlig Repræsentation indenfor Repræsentantskabet, og samtidig vedtaget at lade disse Ejendomme danne en særlig Underafdeling indenfor de paagældende Grupper — 2. og 3. Gruppe. Endvidere vedtoges det, at naar en Afdeling af 2. og 3. Tarifgruppe i et Amt er dækket ved Grundpræmien, opkræves Ekstrapræmien for denne Afdeling i Amtet kun med Halvdelen af den Procent, hvormed Ekstrapræmien opkræves for hele Afdelingen. Forholdet var altsaa den 1. April 1908 dette, at Forsikringerne var delte i 8 Gruppeafdelinger, nemlig

1. Gruppe: Københavns Forstæder og Frederiksberg,
2. Gruppe A.: Landbrugsbygninger fra 0—8000 Kr. paa Øerne,
2. Gruppe B.: Landbrugsbygninger fra 8001—24,000 Kr. paa Øerne,
3. Gruppe A.: Landbrugsbygninger fra 0—8000 Kr. i Jylland,
3. Gruppe B.: Landbrugsbygninger fra 8001—24,000 Kr. i Jylland,
4. Gruppe: Landbrugsbygninger over 24,000 Kr. i hele Landet,

5. Gruppe: 1., 4., 5. og 6. Klasses Ejendomme i hele Landet,
6. Gruppe: Haardtækte Beboelsesbygninger uden Landbrug eller fjernet 100 Alen fra Landbrugsbygninger.

Hver af disse 6 Grupper skulde forlods dække indtil 80% af sit eget Aars-Underskud, førend de andre Grupper solidariske Forpligtelse indtraadte; dog var 1. Gruppe undtaget fra Ekstraopkrævning, saalænge den paa Gruppen faldende Andel ikke oversteg det siden 1. April 1900 opsparede Overskud, ligesom enkelte Amter i visse Tilfælde slap billigere — se ovenfor. Og ligesom for yderligere at præcisere, at denne Ordning, der oprindelig var tænkt som ganske midlertidig, indtil videre skulde være den endelige, forandrede man (i Februar 1908) Ordet »Aarskontingent« til »Grundkontingent« og tilkendegav hermed, at de gældende Tarifsatser ikke ansaas for tilstrækkelige, men kun skulde betragtes som en første Opkrævning, der havde sit nødvendige Supplement i en Ekstraopkrævning bagud til Udligning af de stadigt stigende Tab. Endvidere gav man Tarifen 10 Aars Varighed, saa at den først skulde revideres inden 1. April 1918.

Saalænge fik dog Tarifen ikke Lov til at være i Fred. Da Brandskadetabene stadig meget betydeligt oversteg Præmieindtægten, saa at store Ekstraopkrævninger hvert Aar blev nødvendige, forelagdes der i Repræsentantskabs-samlingen 1911 et Forslag til en ny Tarif, der — med Bibeholdelsen af Sondringen i 6 Grupper — indeholdt en Forhøjelse paa forskellige Positioner, hvor Forskellen imellem Præmieindtægt og Brandskadetab havde været altfor iøjnefaldende. Forhøjelserne var ikke mange eller store — den anslaaede Merindtægt androg kun c. 275,000 Kr. — og Utilstrækkeligheden fik sit Udtryk deri, at man det følgende Aar 1912 atter forhøjede den Procent, som hver Gruppe selv forlods skal dække af sit Underskud fra 80% til 100%.

Med den saaledes trufne Ordning syntes Landbo-interessenterne at slaa sig til Ro; men den Omstændighed, at Landbo-Grupperne i en Aarrække havde givet og stadig gav store Underskud, medens Københavns Forstæder og Frederiksberg gav Overskud, fik nu denne Gruppe til at røre paa sig. Det var jo ikke første Gang, at Kravet om Begunstigelser for disse Ejendomme kom til Orde, ja det kan vel nok siges, at de 2 store Bebyggelser altid har været Landbygningernes Brandforsikrings urolige Hjørne. Det er ovenfor omtalt, at denne Gruppe fra 1889 havde været fritaget for at deltage i en mulig Ekstraopkrævning af de andre Grupper Underskud, og at denne Begunstigelse blev yderligere fastslaaet ved Tarifændringen i 1899 og senere fastholdt ved de følgende Tarifændringer i 1902 og 1908. I 1895 nedsattes Præmien for almindelige Beboelsesbygninger i 1. Gruppe med $\frac{1}{2}$ Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum, i 1905 yderligere med $\frac{1}{2}$ Øre til 7 Øre aarlig, og i Repræsentantsamlingen 1909 kom endelig som en sidste Begunstigelse et Forslag om, at Administrationsprocenten for Forstæderne og Frederiksberg, der hidtil havde været beregnet med $1\frac{1}{2}$ Øre pr. 100 Kr. Forsikringssum, fremtidig kun skulde beregnes med 1 Øre, hvorved opnaaedes, at der hvert Aar kunde godskrives denne Gruppe yderligere over 40,000 Kr. som Overskud. Men man var endnu ikke tilfreds, og i de følgende Aar begyndte der at rejse sig en Stemning for at forlange det Overskud, som Gruppen havde givet, og som i Overensstemmelse med Vedtægten var indgaaet i Reservefonden, godskrevet Gruppen som dennes særlige Reservefond, der kun skulde komme Gruppens Interessenter til Gode. Dette Krav kom positivt frem, da der i 1915 havde været Repræsentantvalg i København, hvorved nogle af de ivrigste Talsmænd for dette Standpunkt var blevet valgt i Stedet for nogle tidligere Repræsentanter. Et positivt Forslag fremkom fra 1. Gruppe og 6. Gruppe, der ogsaa — omend i mindre Omfang — havde tilvejebragt et Overskud, og Forslaget blev drøftet af et af Tilsynsraadet nedsat Ud-

valg. Forslaget vandt ikke dettes Tilslutning, men da man dog mente, at de Grupper, der havde tilvejebragt Størstedelen af Reservefonden, havde Krav paa for Fremtiden at slippe for yderligere Tilskud til denne, foreslog Tilsynsraadet i Repræsentantsamlingen 1915 et Tillæg til Tarifen, hvorefter en Gruppe (eller Gruppeafdeling), der i en Række af 10 Aar havde givet et Tilskud til Reservefonden af Størrelse som mindst 3 Aars Grundkontingent, fremtidig skulde henlægge $\frac{1}{3}$ af Aars-Overskudet til et Ekstrafond for Gruppen, der paa visse nærmere Betingelser skulde tilfalde Gruppens Interessenter som Bonus. Forslaget blev ikke egentlig modtaget med Begejstring, men efter nogen Forhandling enedes man dog om at vedtage det.

Imidlertid blev Forliget ikke af lang Varighed. Straks efter Repræsentantsamlingen tog Forstædernes Repræsentanter Sagen op igen, dels ved Forslag til Tilsynsraadet, dels ved Agitation i de forskellige Grundejerforeninger, og Tilsynsraadet mente derfor at burde tage Spørgsmaalet under fornyet Overvejelse. Resultatet af disse Overvejelser blev et meget omfattende Forslag til Ændringer af Tarifen, der forelagdes Repræsentantskabssamlingen i 1916 og efter meget indgaaende Debat blev vedtaget af Repræsentantskabet og derefter stadfæstet af Justitsministeriet den 4. September s. A. De nye Regler gaar i Korthed ud paa følgende:

Den tidligere Gruppeinddeling i 6 Grupper (8 Afdelinger) bibeholdes, og Status opgøres hvert Aar for hver Afdeling for sig.

Reservefonden skal altid udgøre 1 pro mille af den d. 1. April 1916 i Foreningen (saavel som i hver enkelt Tarifgruppe eller Gruppeafdeling) indtegnede Forsikringssum med Tillæg af $\frac{1}{2}$ pro mille af den i Løbet af hvert Aar derefter skete Forøgelse af Forsikringssummen indenfor hver Gruppe eller Gruppeafdeling. Hvad en Gruppe (afdeling) den 1. April 1916 manglede i at have tilvejebragt af dette forholdsvise Beløb, skal tilvejebringes ved Ekstraopkrævning i en Aarrække med mindst 10% af den aarlige Grundpræmie.

Hvad en Gruppe(afdeling) allerede har tilvejebragt eller fremtidig tilvejebringer udover sin forholdsvis Andel i Reservefonden, godskrives Gruppen som dens særlige Ejendom og henlægges til en Ekstrafond for Gruppen, der skal bringes op til en Størrelse af $\frac{1}{2}$ pro mille af Gruppens Forsikringssum og anvendes til Dækning af Gruppens eget eventuelle Underskud og til Dækning af den Ekstraopkrævning, som andre Grupperes Underskud i visse Tilfælde paadrager alle Grupperne. Naar det anførte Maksimum er naaet, bliver det mulige Overskud hvert tredje Aar at godtgøre Gruppens Interessenter som Bonus.

Giver en Gruppe Underskud, skal den selv forlods dække indtil 100% af Grundkontingentet, enten af sit Ekstrafond — saavidt denne rækker — eller ved Opkrævning af Suppleringskontingent hos samtlige Gruppens Interessenter. Den resterende Del af Underskudet dækkes foreløbig af Reservefonden; andrager den ikke over 25% af Gruppens Aarskontingent, skal Gruppen selv supplere Reservefonden ved Ekstraopkrævning det eller de følgende Aar; er Restunderskudet større, fordeles Tabet paa alle Grupper og dækkes enten af disses Ekstrafond, saavidt den tilstrækker, eller ved Ekstraopkrævning.

Det solidariske Ansvar imellem Grupperne er med andre Ord indskrænket til det Tilfælde, hvor en Gruppes Underskud i et Aar overstiger 125% af Grundpræmien, altsaa: hvor Aarets Tab har Karakteren af en Katastrofe. Gensidigheden er saaledes delvis opgivet, men man har hermed ment at imødekomme Retfærdighedens Krav overfor alle de mange forskelligartede Interessenter, og det er da at haabe, at den nye Ordning maa vise sig i Stand til i en Arrække at tilfredsstille alle Parter.

III. DEN TEKNISKE UDVIKLING.

I den foregaaende Fremstilling af, hvilke Forandringer der i Løbet af de sidste 25 Aar er foregaaet i de Regler, hvorefter Brandskadetabene fordeltes paa de forskellige Arter af Ejendomme, og de Kendsgerninger og Synspunkter, der har ført til den nugældende, fra den oprindelige saa stærkt afvigende Ordning, er der ganske set bort fra Spørgsmaalet om Tarifsatserne, idet Afvejelsen af, hvor stor en Præmie de forskellige Ejendomme efter deres Bygningsmaade, Anvendelse, Naboafstand og de forskellige andre Hensyn, der gør sig gældende ved Fareklassificeringen, skal svare, ikke spiller nogen Rolle ved Bedømmelsen af Brandforsikringens Virksomhed.

Af Interesse ved Belysningen af, hvorledes Udviklingen har været, er det derimod at undersøge, hvilken Stilling Forsikringen har indtaget overfor de bygningstekniske Fremskridt og de mange Nyskabninger paa Maskin- og Belysningsomraadet, som den nu afsluttede Periode har været Vidne til. Som i Indledningen berørt, kan en Brandforsikring ikke staa ligegyldig overfor alle disse Fremskridt. At lægge dem Hindringer i Vejen, eller blot at møde dem med Uvillie, vilde være ensbetydende med at være en Hemsko for ethvert Fremskridt. Foregangsmanden maa være ligesaa sikker paa i Ildebrandstilfælde at faa sin Erstatning som den, der holder fast ved det tilvante. Men paa den anden Side gaar det ikke an glat væk at tage mod det nye med aabne Arme som en Forbedring, førend det virkelig viser sig at være en saadan. Det gælder derfor om i hvert enkelt Tilfælde at vove sig saa langt, som en foreløbig Prøvelse tilsiger, og saa efterhaanden efter de vundne Erfaringer at slappe eller skærpe Fordringerne.

Hvad selve *Bygningsmaterialerne* angaar, har Forholdene været ret konstante; bortset fra enkelte Træbygninger er alle de Materialer, der anvendes til Bygninger, at henregne til de brandsikre, der ikke kræver særlige Forholdsregler, og de forskellige Tagbeklædningsmaterialer,

der er dukket op, har ogsaa med nogenlunde Lethed ladet sig klassificere som »haarde« eller »bløde«. En ganske mærkelig Udvikling har dog Spaantagene gennemgaaet. Da disse Tage for ca. 50 Aar begyndte at vise sig, hilste man dem velkommen som en Afløser af Straatagene, hvis Brandfarlighed altid har været ligesaa fastslaaet som Landbefolkningens Ulyst til at erstatte dem med brandfri Tage. Man ansaa Spaantagene for langt mere brandsikre end Straatagene, og efter at et af Repræsentantskabet nedsat Udvalg ved en Række Forsøg mente at have konstateret dette, vedtog Repræsentantskabet i sin Samling 1870 at give Nedsættelse i Præmien for Spaantage, der opfyldte visse Betingelser med Hensyn til Spaanernes Karakter og Oplægning, dog at Nedsættelsen bortfaldt, naar Spaanerne blev bestrøgne med Tjære. Denne Indskrænkning hævedes dog i 1881, og i Samlingen 1882 gik man et betydeligt Skridt videre, idet man sammenstillede Tagspaan med haardt Tagmateriale — undtagen for Møllers Vedkommende.

Men i 1896 har man faaet et ganske andet Syn paa Spaantagene. I sin Beretning til Repræsentantskabet fremhæver Direktionens Formand Spaantagenes store Brandfarlighed og bebuder, at det vil blive nødvendigt snart at forhøje Præmien. Meddelelsen vakte Røre, idet mange Interessenter af den givne Præmienedsættelse havde ladet sig forlede til at omlægge deres Tage med stor Bekostning, der nu var spildt. Men Direktionen blev ved sit, og ved Tarifyændringen i 1899 blev Præmien for Landbrugsbygninger med Spaantag forhøjet med 50 %, dog at Forhøjelsen for ældre Bygninger først traadte i Kraft den 1. April 1903. Denne Frist forlængedes senere til 1909, og efterat saaledes alle Spaantage fra 1909—1912 havde bevirket en Præmieforhøjelse af 50 %, fastslog endelig Tarifen af 1911, at Spaantag regnes lige med Straatag, dog med nogen Begunstigelse for Bygninger, der er indtegnede til Forsikring før 1. April 1912. Og hermed er formentlig Spaantagenes korte Saga endt. I de senere Aar har man

fundet paa at overdække Straatagene med Jærnplader, og i Erkendelsen af, at dette dog yder noget større Brand-sikkerhed, i al Fald mod Ild udefra, har Repræsentant-skabet i 1912 vedtaget at nedsætte Præmien for saadanne Bygninger ret betydeligt.

Hvad Bygningernes ømme Punkt, *Skorstene*, angaar, har Brandforsikringerne forsaavidt følt sig sikre, som Brandpolitilovens § 11 foreskriver, at i al Fald en Del af enhver Skorsten skal opføres af brændte Sten, saa at Bygninger, der ikke opfylder disse Fordringer, kan nægtes modtagne til Forsikring. Da Cementsten i Begyndelsen af Aarhundredet begyndte at vinde Indpas som Bygnings-materiale, blev da ogsaa disse Sten forbudt til Opførelse af Skorstene ved Indenrigsministeriets Bekendtgørelse af 23. August 1905. Man blev derfor noget forbauset, da den samme Fremgangsmaade ikke blev bragt i Anvendelse overfor de i de sidste 5—6 Aar opdukkede Kalksandsten — der ligesaa lidt som Cementstenene er brændte Sten. Endskønt Landbygningernes Brandforsikring i Forbindelse med de andre Bygningsbrandforsikringer har anmodet Justitsministeriet om at forbyde dette Materiales Anven-delse til Skorstene og bestandig fraraader at give Dispen-sation for saadanne Skorstene, har Ministeriet i Skrivelse af 7. September 1916 meddelt, at det for Tiden ikke kan fremkomme med nogen almindelig Udtalelse om dette Spørgsmaal, og meddeler bestandig Tilladelse til at bi-beholde saadanne Skorstene foreløbig for en bestemt kortere Tid. Det bliver derfor indtil videre Forsikrings-Selskabernes Sag at have et vaagent Øje med disse Frem-toninger og søge at tilvejebringe en paalidelig Statistik over deres Brandfarlighed.

Haabet om at finde en Afløsning for Straatagene gennem Spaantage var som nævnt opgivet, og det maatte derfor være Brandforsikringen magtpaaliggende stadig at søge Faren fra denne evigt rindende Farekilde formindsket. Et Punkt, paa hvilket Opmærksomheden blev henvendt, var Beskyttelsen imod Antændelse ved Lynild. Statistiken

over de Skader, der er foraarsagede ved Lynild, frem-
gaar for Landets Vedkommende af nedenstaaende Tabel.

Aar	Skadebeløbet	Antal Lynskader	Samlet Antal Skader	%
	Kr.			
18 ⁹¹ / ₉₂	426.533	171	685	25
18 ⁹² / ₉₃	323.453	84	591	14
18 ⁹³ / ₉₄	382.452	135	811	16,6
18 ⁹⁴ / ₉₅	323.754	98	575	17
18 ⁹⁵ / ₉₆	473.698	186	730	25,5
18 ⁹⁶ / ₉₇	396.110	101	671	15
18 ⁹⁷ / ₉₈	318.942	135	691	19,5
18 ⁹⁸ / ₉₉	578.039	186	787	23,6
18 ⁹⁹ / ₀₀	329.201	113	793	14
19 ⁰⁰ / ₀₁	881.484	236	881	27
19 ⁰¹ / ₀₂	437.621	136	836	16
19 ⁰² / ₀₃	168.044	55	741	7,4
19 ⁰³ / ₀₄	275.366	72	702	10
19 ⁰⁴ / ₀₅	280.911	80	871	9
19 ⁰⁵ / ₀₆	390.210	135	833	16
19 ⁰⁶ / ₀₇	458.876	186	966	19
19 ⁰⁷ / ₀₈	190.550	79	824	9,5
19 ⁰⁸ / ₀₉	463.444	176	1029	17
19 ⁰⁹ / ₁₀	378.733	101	800	12,6
19 ¹⁰ / ₁₁	182.236	86	937	9
19 ¹¹ / ₁₂	399.264	117	1023	11,4
19 ¹² / ₁₃	729.430	229	897	25
19 ¹³ / ₁₄	310.878	87	857	10
19 ¹⁴ / ₁₅	746.387	275	1032	26,7
19 ¹⁵ / ₁₆	848.383	283	927	30,5

Allerede i Begyndelsen af den her omhandlede Periode var den Tanke kommet frem, om man ved at tilbyde en Nedsættelse af Præmien for straataekte Bygninger, naar de blev forsynede med Lynafledere, kunde fremme Anbringelsen af disse, og Direktionen havde ladet foretage Undersøgelser i Slesvig og Holsten, hvor Anbringelsen af Lynafleder tildels er tvungen.

I Repræsentantsamlingen 1895 blev Sagen bragt paa Tale, idet en Repræsentant under Henvisning til de mange

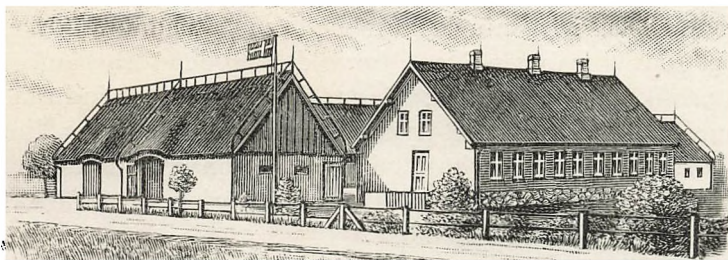
Lynskader spurgte, om man ikke, saaledes som det var Tilfældet i Sjællands Stifts Brand forsikring, vilde give Præmiededsættelse for Lynafledere. Direktionen svarede, at Sagen havde været overvejet i Tilsynsraadet, men at man var kommet til det Resultat, at hvis en Lynafleder skulde være til nogen Betyggelse, maatte man være sikker paa, at Anlægget var godt; men en sagkyndig Undersøgelse vilde blive saa kostbar, at man ikke kunde indlade sig derpaa.

OBERTLØJTNANT ERNST
Medlem af Lynafleder-Kommissionen. Leder
af Kursus for Landhaandværkere 1906-08

I Repræsentantsamlingen 1898 blev Spørgsmaalet paany bragt frem under Henvisning til, at Østifternes Brandforsikring brugte den af samme indrømmede Nedsættelse som et Agitationsnummer; men Sagen blev paany afvist af Direktionens Formand. Atter det følgende Aar (1899) blev Sagen Genstand for Diskussion, men Direktionen og Tilsynsraadet fastholdt deres Standpunkt, ja Direktionens Ordfører vovede sig endogsaa saa langt ud, at han paastod, at Lynskaderne egentlig ikke spillede nogen betydelig Rolle! (De androg dette Aar 25 % af samtlige Skader paa Landet). Imidlertid rettedes paa Repræsentantskabssamlingen 1900 en Forespørgsel til Tilsynsraadet om Muligheden af forskellige Foranstaltninger til Forringelse af Ildebrandenes Antal, og da Raadet i den Anledning anmodede Direktionen om at søge Forbindelse med andre Selskaber, var det ganske naturligt ogsaa at optage til Behandling Lynilds-Spørgsmaalet, hvis Betydning fik en flatterende Baggrund i den Omstændighed, at Aaret 1900 udviste et Tab ved Lynild af over 880,000 Kr. med et Antal Skader, der udgjorde 27 % af det samlede Skadeantal. Da Landbrugsministeriet i Oktbr.

1900 rettede en Opfordring til Brandforsikringen om at tage Lynaflednings-Spørgsmaalet under Overvejelse, kunde Direktionen derfor svare, at man allerede havde nedsat en Kommission af anerkendte Fagmænd til at tage Spørgsmaalet om Konstruktion af et forsvarligt og nogenlunde billigt Lynafledningsanlæg for straataekkede Bygninger under Behandling. Efter at denne Kommission var naaet til det Resultat, at det var muligt med forholdsvis ringe Udgift at forsyne straataekte Bygninger med et betryg-

ET LYNAFLEDNINGSANLÆG EFTER NETSYSTEMET

gende Lynafledningsanlæg (»Netsystemet«), og Indberetning var gjort til Justitsministeriet, bevilgedes der af Rigsdagen 10,000 Kr. til en Række Prøveopstillinger paa offentlige straataekte Bygninger, medens den anden Del af Direktionens Indstilling, at Anbringelsen af disse Lynaflednings-Anlæg skulde gøres obligatorisk for straataekte Bygninger, ikke blev taget til Følge. Efter at Direktionen saaledes havde faaet fast Grund at staa paa, tog Bevægelsen Fart. I Samlingen 1902 vedtog Repræsentantskabet en Præmienedsættelse af 2 Øre pr. 100 Kr. for straataekte Bygninger med Lynafledere efter Netsystemet, Prøveanlæg udførtes paa 45 Ejendomme over hele Landet, oplysende Foredrag blev holdt, en Pièce om Sagen blev udarbejdet og udsendt; i Aarene 1906, 1907 og 1908 blev der paa Brandforsikringens Foranstaltning afholdt Kursus for Landhaandværkere, hvorved 92 saadanne i Landets forskellige Egne fik Lejlighed til at sætte sig teoretisk og praktisk ind i Anlægget af Lynafledere; der blev antaget en sag-

kyndig Konsulent til at bedømme og godkende de Anlæg af Lynafledere, for hvilke Præmienedsættelse begæredes, og endelig blev der ved Brandforsikringens Foranstaltning paa Landsudstillingen i Aarhus opsat et Lynafledningsanlæg paa Bondegården i »Stationsbyen« ligesom et saadant var opsat paa en Ladebygning paa Dyrskuet i København 1912, for i saa vide Kredse som muligt at udbrede Kendskabet til disse Anlæg. Det maa imidlertid erkendes, at alle disse Foranstaltninger ikke har haft den tilsigtede Virkning, endskønt praktiske Erfaringer har godtgjort, at Lynnedslag i Bygninger, forsynede med saadanne Anlæg, saa godt som ingen Skade forvolder, og den foran anførte Statistik viser da ogsaa, at der ingenlunde er indtraadt nogen Forringelse af Lynskadernes Antal. Nogen Forbedring i dette Forhold vil neppe opnaas, førend Anbringelsen af Lynafledere bliver obligatorisk for straaetækle Bygningers Vedkommende.

Medens Arbejdet med at begrænse Elektricitetens skadelige Virkninger var i fuld Gang, mødte man de elektriske Fænomener paa en anden Maade, der mentes at stille sig paa Brandforsikringernes Side i Kampen mod de mange Brandskader. Med dette Aarhundredes Begyndelse tager Landbrugets Benyttelse af Elektriciteten som Lys- og Kraftkilde Fart. Rundt om paa Landet oprettedes der elektriske Stationer, der forsyner Omegnens Beboere med elektrisk Lys, og under Henvisning til, at der ved saadanne elektriske Lysanlæg undgaas Brandskader fra væltede Petroleumslamper og daarlige Lygter, opstaar Spørgsmaalet om Præmienedsættelse for Ejendomme, der benytter elektrisk Lys. Sagen kom første Gang paa Tale i Repræsentantskabet 1903, hvor Direktionen dog ikke saa synderlig optimistisk paa den rejste Bevægelse. »Direktionens Erfaring« — hedder det — »gaar foreløbig ud paa, at den elektriske Belysning ude paa Landet snarere skulde bevirke en Forhøjelse end en Nedsættelse af Præmien. Der kommer nemlig en ny Brandfare til, idet disse Anlæg ikke foretages af Folk med tilstrækkelig Indsigt.« Men

efterhaanden som Anlæggenes Antal stiger, bliver Stemningen overfor dem blidere. Allerede i 1905 stilles der Forslag om, at Præmien for straatækte Ejendomme, hvori der kun anvendes elektrisk Lys, kan nedsættes med 2 Øre aarlig pr. 100 Kr., naar Lysanlægget er godkendt af Direktionen, og dette Forslag vedtoges uden Omtale af Repræsentantskabet. Denne Nedsættelse ændres i Febr. 1908 til »indtil 10% aarlig af Præmien,« altsaa en forøget Begunstigelse; men kort efter begynder Reaktionen. Paa Budgettet for 1908/09 foreslaas 3000 Kr. til sagkyndig Assistance ved Undersøgelse af elektriske Anlæg, idet — som Direktionens Formand udtrykker sig — nogle af disse er under al Kritik slette. Ganske vist var der ved Lov af 19. April 1907 oprettet en Elektricitetskommission, der har Indseende med alle Stærkstrøms-Anlæg, men dels kunde denne selvfølgelig ikke straks gennemføre et effektivt Tilsyn med det hurtigt voksende Antal af Værker, dels var det ikke saameget Værkerne, det var galt med, som Husinstallationerne. Og hvad der blev præsteret med disse i Henseende til Anlæg og Vedligeholdelse trodser enhver Beskrivelse. Indberetningerne véd at fortælle om Kobbermønter til Erstatning for Sikringer, om Lednings-traade som Knagerækker for Leer, River og vaadt Arbejdstøj, om blanke Ledninger førte ind under Straatage og om Lamper, der har brændt en hel Vinter paa Loftet under Halmen. Allerede i Repræsentantsamlingen 1911 kunde da Direktionen give Meddelelse om 14 Brande, forarsagede af elektriske Anlæg med et Tab af 42,000 Kr., og stille i Udsigt, at den tilstaaede Kontingentsnedsættelse maatte stryges. Antallet af Brande fra elektriske Anlæg steg i de følgende Aar saa betydeligt, at det blev nødvendigt at gribe til særlige Foranstaltninger og paa Foranledning af »Foreningen af gensidige danske Brandforsikrings-Selskaber« — der vil blive omtalt nedenfor — foranstaltedes der da i Aarene 1914 og 15 et almindeligt Eftersyn ved Elektroingeniører af alle elektriske Anlæg i nogle af Landets Amter. De Resultater med Hensyn til

Anlæg og Vedligeholdelse, man ved disse Proveeftersyn kom til, var saa lidt opmuntrende, at der maatte tages kraftigt fat, og de 7 af de 8 eksisterende Bygningsbrandforsikringer blev derfor enige om, ikke blot at ophæve den bestaaende Kontingentnedsættelse for straatækte Bygninger med elektrisk Lysanlæg, men endog at indføre en Forhøjelse af Præmien — indtil 50 % — for *alle* Bygninger paa Landet, der ved et Eftersyn viste Mangler ved det elektriske Anlæg, samtidig med at de paabegyndte Eftersyn blev gjort til en fast Institution, der skulde omfatte hele Landet. De hertil sigtende Forandringer i Vedtægt og Tarif, der forelagdes og vedtoges enslydende i alle Selskaberne, blev vedtaget i Repræsentantskabssamlingen 1915, og da det samtidig var vedtaget, at en stor Del Forsikringsselskaber vilde stille et Beløb af 10,000 Kr. til Disposition for Elektricitetskommissionen til et effektivt Eftersyn af Værkerne, kom der i Løbet af 1915 en systematisk Kontrol i Gang. Selvfølgelig kunde denne i Begyndelsen ikke undgaa Rivninger og Sammenstød. Private Folk var misfornøjede med, ikke blot at blive generede af et indgaaende Eftersyn, men ogsaa at skulle betale derfor; Elektricitetsværksammenslutningerne var tilbøjelige til at betragte Ingeniørernes Arbejde som en uberettiget Indblanding i deres Virksomhed, og der opstod undertiden smaa Divergenser imellem de af Elektricitetskommissionen og Ingeniørerne givne Ordre. Men disse Smaastridigheder udlignes efterhaanden, og som Helhed vækker Eftersynene Tilfredshed og afføder en Interesse for og Kendskab til de elektriske Anlæg hos de private Forbrugere, som lover godt for Fremtiden. Medens der i Aaret 19¹¹/₁₅ forefaldt 39 Elektricitetsbrande med et samlet Tab af 469,200 Kr., viser Aaret 19¹⁵/₁₆ 36 Brande med et Tab af 301,300 Kr. Om denne Nedgang er tilfældig eller det allerede synlige Resultat af de trufne Foranstaltninger, vil Tiden vise.

En ligesaa betydningsfuld Rolle som det elektriske Lys har Udviklingen af Kraftmaskinerne spillet. Den første Form for disse var den almindelige *Petroleumsmotor*, der

i Begyndelsen af Halvfemserne holdt sit Indtog i Landbruget. Direktionen var straks opmærksom paa denne Nydannelse og mødte den med en Del Mistro. I Repræsentantsamlingen 1894 omtaler Direktionens Formand Motorerne og bebuder, at der maa træffes særlige Foranstaltninger imod dem, og i Juli Maaned s. A. anmodes Branddirektørerne om at indberette, hvor de forefinder disse Maskiner, og hvorledes de er installerede. Og efterhaanden som Brugen af Petroleumsmotorer bliver mere almindelig — baade i Møller og hos Smaahaandværkere — bliver særlige Regler for dem nødvendige. Da Brandpolitilovens forældede Bestemmelser ikke omfatter disse Nutidens Indretninger, saa at deres Anbringelse ikke kan reguleres herigennem, maa Brandforsikringen selv tage Affære og anvende den Udvej, der staar den aaben, at fastsætte meget høje Tarifsatser, der lempes, naar de givne Anvisninger til Indskrænkning af Brandfaren følges. Dette sker første Gang ved en Tarifændring i 1897, hvorved der fastsættes ret strenge Regler for Møllers Vedkommende, betydelig lempeligere Regler for 2. og 3. Klasses Ejendomme. Der blev i Repræsentantskabet ytret Tvivl om, hvorvidt de foreslaaede Regler var strenge nok, og allerede i Samlingen 1898 forstærker Direktionen denne Tvivl, men mener dog, at man endnu bør se Tiden an. — Det var imidlertid blevet bekendt, at Petroleumsmotorer ikke blot blev fast installeret i Bygninger, men at der ogsaa var begyndt en Trafik med at udleje Motorer til midlertidig Brug, ved Tærskning o. lign.; men for denne Trafik fik man sat en Stopper, idet Justitsministeriet paa Foranledning den 22. November 1898 udtalte, at en saadan Opstilling i Stalde og Lader var i Strid med Brandpolitiloven.

Allerede i 1899 ændres Reglerne fra 1897, idet Fordringerne til den Bygning, der rummer Motorer, skærpes, medens man paa den anden Side ophæver den Forskel, der i 1897 var gjort paa Præmien, eftersom Motorhuset hørte til en Mølle eller til andre Bygninger.

De saaledes fastsatte Regler forekom nogenlunde fyldestgørende; men jo mere Udbredelse Motorerne fik, des oftere blev Pasningen af dem overladt ganske ukyndige Personer, og det viste sig derfor ret snart nødvendigt at stramme Fordringerne til Motorbygningerne en Del.

Imidlertid var der foruden de faststaaende Petroleums-motorer dukket transportable Petroleumslokomobiler op. For Damplokomobiler var der givet Regler ved Lovene om Dampkedler paa Landjorden, Bekendtgørelse af 28. Februar 1891, men disse Regler anses dels ikke for gældende for Petroleumslokomobiler, dels i al Fald ikke udtømmende, og Direktionen fandt derfor Anledning til den 22. Novbr. 1902 at rette en Anmodning til Justitsministeriet om at fastsætte bestemte Regler for Brugen af Petroleumsmotorer i og udenfor Bygninger. Ministeriet svarede den 19. Decbr. s. A. imødekommende paa denne Anmodning og udbad sig Brandforsikringens Ytringer om, hvilke yderligere Forsigtighedsregler ud over de for Damplokomobiler fastsatte der kunde ønskes foreskrevet. Medens Undersøgelserne herom var i Gang, bragtes det i Erfaring, at det var paatænkt at foretage en Revision ogsaa af de for Damplokomobiler gældende Regler, og Direktionen satte sig derfor i Forbindelse med Arbejds- og Fabriks-tilsynet for at faa Indflydelse ogsaa paa disse nye Regler. Et Samarbejde kom i Stand, og Resultatet heraf blev Indenrigsministeriets Bekendtgørelse af 12. Februar 1904, der dels fastsatte skærpede Regler for Damplokomobiler, dels gav Regler for Brugen af Petroleumsmotorer *udenfor* Bygninger. Paa Spørgsmaalet om Benyttelsen i Bygninger kom Bekendtgørelsen ikke ind, formentlig fordi Ministeriet ansaa dette Spørgsmaal for afgjort ved Forbudet af 22. November 1898. Overfor Benyttelsen i Bygninger stod Brandforsikringen saaledes ganske frit, og man følte sig efterhaanden nødsaget til stadig at skærpe Fordringerne, først i 1905, derefter i 1908, hvor Tarifbestemmelserne samtidig udvidedes til at gælde for *Benzinmotorer*, der var begyndt at gøre sig gældende ved Siden af Petroleumsmotorerne.

Endelig blev i 1910 — efter Aftale med andre Bygningsbrandforsikringer — indført yderligere Skærpelser, og i den reviderede Tarif af 1911 optoges ikke blot disse Bestemmelser, men der fastsattes bestemte Regler for alle de tekniske Nydannelser, der havde set Lyset i de sidste Aar, saasom Gasmotorer, Dieselmotorer, Acetylengasværker og andre Gasapparater, Petroleums-Gaslamper og Biograf-teatre. Og for at have den fornødne tekniske Assistance til Raadighed ved Besigtigelsen af disse forskellige Installationer og ved de Forandringer i Fabrikdriften, som disse og andre Opfindelser efterhaanden havde medført, blev i Aaret 1909 den tidligere midlertidige tekniske Assistance afløst af en fast teknisk Inspektør.

Det vilde blive altfor vidtløftigt i Detaillerne at gennemgaa alle de Spørgsmaal, som Teknikens rivende Udvikling i dette Aarhundrede har rejst; det anførte maa være tilstrækkeligt til at vise, hvorledes hele denne saa vigtige Side af Brandforsikringens Virksomhed er blevet behandlet.

Endnu skal kun ganske kortelig omtales, hvorledes ogsaa Brandforsikringens Erstatningspligt overfor Skader bevirkede af Gasekspllosioner har beredt Selskabet forskellige Vanskeligheder. I Vedtægten af 1871 betegnede dette Erstatningsomraade som »Explosion af Lysgas«. Men efterhaanden som Gassen fandt Anvendelse som Varme- og Kogekilde, blev Udtrykket for snevert, og i 1900 blev »Lysgas« derfor forandret til »Kulgas«. Imidlertid opstod der andre Gasarter — som Acetylengas og Benzingas — der kun ved en udvidet Fortolkning kunde bringes ind under denne Betegnelse, og i Aaret 1902 forandrede derfor Ordet »Kulgas« til »Gas«. Men herved var man gaaet noget for vidt, idet baade Interessenter og Domstole syntes tilbøjelige til under Gas at indbefatte enhver Luftart — hvorved i Virkeligheden Erstatningspligten kom til at omfatte enhver Sprængningsskade — og ved Tarifrevisionen 1911 blev derfor Omraadet bestemt som Eksplosion af Gas fra et offentligt eller privat Gasværk. Heller ikke dette Udtryk synes dog betegnende

nok; hvis det virkelig — som der for ganske nylig er gjort Paastand paa — skulde medføre Erstatningspligt for nogle Ruder, der er sprængt ved en Eksplosion i en Kloakbrønd fremkaldt ved Kortslutning, fordi der muligvis ind i Brønden har forvildet sig lidt Gas fra en utæt Gasledning, vil det være nødvendigt at finde et endnu mere stringent Udtryk for Vedtægtens Tanke.

Endelig skal endnu nævnes en Farekilde af allernyeste Dato, nemlig de fritstaaende *Petroleumskartoffelkogere*, der i stadigt stigende Antal opstilles i Stalde og Lader, og som trods deres Nyhed allerede har forvoldt adskillige Brande. Efter det Standpunkt, som Justitsministeriet med det ovenfor omtalte Forbud mod Petroleumsmotorer af 22. November 1898 indtog, havde man kunnet haabe, at ogsaa disse brandfarlige Indretninger vilde blive forbudt, men ved Skrivelse af 16. April 1915 har Justitsministeriet ikke blot erklæret, at de efter Ministeriets Mening ikke strider mod Brandpolitilovens § 9, men endogsaa ytret Tvivl om, hvorvidt de strider mod dens § 22, hvori det forbydes at anvende Petroleum i Udhuse undtagen i forsvarlige Lygter.

Hvis Højesteret skulde tiltræde denne Ministeriets Opfattelse, vil denne Sags Afgørelse aabne Rum for Brandforsikringens aldrig hvilende Opgave: at skabe Regler, der uden at stille sig fjendtligt overfor Fremskridt og Udvikling, dog paa den anden Side værner om de økonomiske Interesser, som Brandforsikringen er sat som Haandhæver af, og som ikke fortjener mindre Beskyttelse, fordi det Tab, som den enkeltes Uforsigtighed medfører, fordeles paa de mange tusinde forsigtige.

IV. BRANDFORSIKRINGS-VIRKSOMHEDEN.

UNDER de indre og ydre Vilkaar, der er skitseret i det foregaaende, er da Virksomheden foregaaet i de svundne 25 Aar. Hvorledes end Udviklingen paa de forskellige Omraader har været, og hvilke Forandringer end

denne Udvikling har ført med sig for de Former, hvorunder Brandforsikringens Arbejde er foregaaet, har dennes

Aar	Antal Forsikringer			Forsikringssum		
	Landet	Forstæderne og Frederiksberg	Ialt	Landet	Forstæderne og Frederiksberg	Ialt
18 ⁹¹ / ₉₂	244.313	5.524	249.837	1.222.427.667	335.126.005	1.557.553.672
18 ⁹² / ₉₃	243.870	5.658	249.528	1.238.961.354	349.234.892	1.588.196.246
18 ⁹³ / ₉₄	243.303	5.793	249.096	1.255.445.289	360.951.309	1.616.396.598
18 ⁹⁴ / ₉₅	243.739	5.923	249.662	1.274.247.240	371.383.855	1.645.631.095
18 ⁹⁵ / ₉₆	245.016	6.060	251.076	1.302.932.087	388.298.299	1.691.230.386
18 ⁹⁶ / ₉₇	246.732	6.272	253.004	1.336.788.524	404.632.156	1.741.420.680
18 ⁹⁷ / ₉₈	248.602	6.447	255.049	1.375.432.778	423.912.930	1.799.345.708
18 ⁹⁸ / ₉₉	245.418	6.669	252.087	1.377.286.179	448.934.846	1.826.221.025
18 ⁹⁹ / ₀₀	241.439	6.828	248.267	1.378.492.836	473.137.046	1.851.629.882
19 ⁰⁰ / ₀₁	240.338	7.090	247.428	1.414.829.117	504.045.100	1.918.874.217
19 ⁰¹ / ₀₂	240.744	7.209	247.953	1.456.347.994	526.473.191	1.982.821.185
19 ⁰² / ₀₃	240.533	7.541	248.074	1.491.322.324	561.379.742	2.052.702.066
19 ⁰³ / ₀₄	239.917	7.796	247.713	1.531.828.787	597.023.996	2.128.852.783
19 ⁰⁴ / ₀₅	239.406	9.188	248.594	1.544.123.460	658.111.383	2.202.234.843
19 ⁰⁵ / ₀₆	240.152	10.023	250.175	1.568.243.787	705.299.990	2.273.543.777
19 ⁰⁶ / ₀₇	239.974	10.263	250.237	1.585.317.622	742.509.941	2.327.827.563
19 ⁰⁷ / ₀₈	240.215	11.509	251.724	1.626.316.745	794.032.678	2.420.349.423
19 ⁰⁸ / ₀₉	220.983	11.556	232.539	1.620.584.030	812.263.617	2.432.847.647
19 ⁰⁹ / ₁₀	215.389	11.586	226.975	1.645.962.744	811.806.799	2.457.769.543
19 ¹⁰ / ₁₁	214.733	11.664	226.397	1.693.106.791	815.239.815	2.508.346.606
19 ¹¹ / ₁₂	217.053	11.726	228.779	1.754.896.068	818.109.615	2.573.005.683
19 ¹² / ₁₃	217.621	11.896	229.517	1.796.440.298	827.544.269	2.623.984.567
19 ¹³ / ₁₄	218.898	12.192	231.090	1.855.446.005	853.438.045	2.708.884.050
19 ¹⁴ / ₁₅	219.855	12.438	232.293	1.915.607.392	871.796.482	2.787.403.874
19 ¹⁵ / ₁₆	220.432	12.638	233.070	1.972.474.165	892.905.419	2.865.379.584

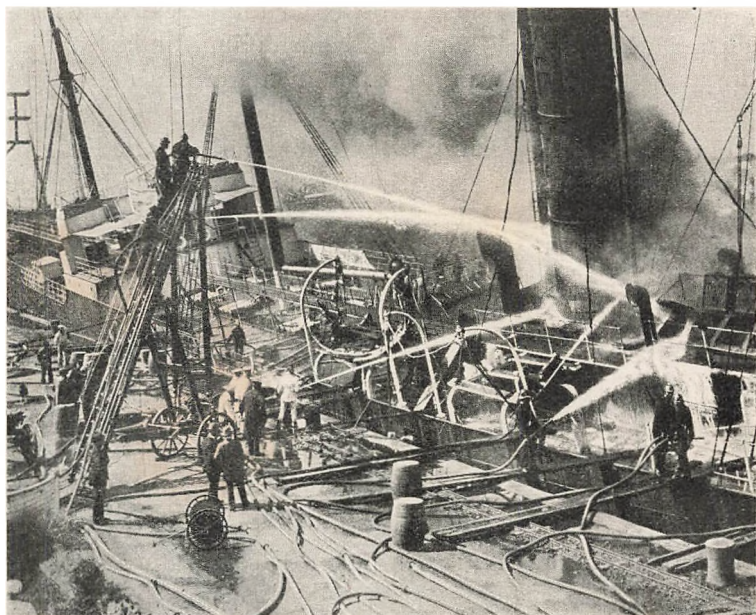
Maal dog stadig været det samme, at bibringe saa mange Ejendomsbesiddere som muligt Forstaaelsen af, hvor gavnligt det er i Fællesskab at møde den Fare, der til enhver Tid truer enhver af dem, og dens Stræben altid været rettet paa saa hurtigt og saa kulant som overhovedet muligt at træde hjælpende til, naar denne Fare var blevet til sørgelig Alvor.

I hvilket Omfang dette Maal er naaet og denne Stræben er gennemført, fremgaar — rent skematisk — af den foranstaaende Oversigt over Antallet af Forsikringer og Forsikringssummen i de 25 Aar. I denne Oversigt er Landbygningerne og Københavns Forstæder med Frederiksberg holdt hver for sig, fordi de Vilkaar, hvorunder Udviklingen er foregaaet, har været forskellige for de 2 Arter af Forsikringer, idet de tidligere lovbundne Udmeldelser (ved Landsbyers og Handelspladsers Ophøjelse til Købstæder) og de frivillige Udmeldelser til konkurrerende Selskaber alene eller saa godt som alene er faldet paa Landbygningerne.

Hvad Forsikringernes Antal angaar, vil det ses, at Antallet fra 1892 til 1898 var steget med ca. 4000 Forsikringer paa Landet. I 18⁹⁸/₉₉ foretoges — som ovenfor nævnt — den betydelige Ekstraopkrævning paa Landbrugsbygninger, og Resultatet heraf viste sig øjeblikkelig, idet et konkurrerende Selskab, der længe havde luret paa et virksomt Agitationsmiddel, tog meget kraftigt fat og fratog Landbygningernes Brandforsikring over 4500 Forsikringer. Da tillige Esbjerg fra 1. Januar 1899 overførtes til Købstædernes Brandforsikring med 833 Forsikringer, dalede Forsikringsantallet ganske pludselig med 3000 Forsikringer. Ogsaa det følgende Aar bragte Ekstraopkrævning og en forøget Agitation fra det fornævnte Selskabs Side, der medførte et Tab af ca. 5000 Forsikringer, medens samtidig Løgstørs, Nørre Sundbys og Silkeborgs Overgang til Købstædernes Brandforsikring berøvede Selskabet 917 Forsikringer. De følgende 8 Aar holdt Tallet sig derefter omtrent uforandret, idet den Tilgang, der faktisk var, ophævedes derved, at Sundbyerne, Valby og Brønshøj indlemmedes i København, hvorfor disse Distrikters Forsikringer overførtes til Forstæderne, og derved, at Statsbrandforsikringsfondens Oprettelse i 1906 berøvede Brandforsikringen 1904 Ejendomme. Den 1. April 1908 var Antallet af Landejendomme derefter 240,215. Men paa dette Tidspunkt begynder Lov af 16. April 1889 at præge Forholdenes Udvikling. Medens der indtil dette Tidspunkt

kun havde bestaaet 4 anerkendte Brandforsikringer, den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, Wistofts Brandforsikring i Jylland, Østifternes Brandforsikring paa Øerne og den rent lokale Brandforsikring for Thisted Amt, dannedes i Løbet af 1908 3 nye Brandforsikrings-Selskaber, der fik justitsministeriel Anerkendelse, nemlig Husmandsbrandkassen, Danske Grundejeres Brandforsikring og Selskabet »Vermund«s Afdeling for faste Ejendomme. Mærkeligt var det, at man netop paa dette Tidspunkt, hvor de allerede bestaaende Brandforsikringer kæmpede en haard Kamp med de stadig tiltagende Brande, fandt Tidspunktet egnet til at etablere nye Brandforsikringer, og at man mente at kunne love Interessenterne bedre Vilkaar end i de allerede bestaaende Selskaber; men nægtes kan det paa den anden Side ikke, at de nystiftede Selskaber sad med de bedste Kort paa Haanden i den Agitation, der gik forud for deres Oprettelse. Da Landbygningernes Brandforsikring er forpligtet til at modtage til Forsikring enhver Ejendom, der er forsvarlig indrettet mod Brandfare uden Hensyn til Beliggenhed, Anvendelse eller Størrelse, var det ikke vanskeligt for et konkurrerende Selskab i »Landbygningernes« heterogene Forsikringsbestand at udpege en Klasse efter Art eller Beliggenhed ensartede Forsikringer, som man mente vilde være tjent med at blive fritaget for Makkerskabet med andre uensartede Forsikringer, og da de Løfter, som Starterne af et saadant Selskab afgav om gunstigere Betingelser i den ene eller den anden Retning, først skulde indfries ad Aare, var det forholdsvis let at lokke en Del af Landbygningernes Interessenter over til et saadant nyt Selskab. Og i Retning af at mistænkeliggøre og dadle Landbygningernes almindelige Brandforsikring blev der i Agitationens første Hede intet sparet. Offentlige Diskussioner og private Møder, Underhaands-Agitation, Bladartikler og Flyveskrifter hørte til Dagens Orden. Landbygningernes Brandforsikring, der maaske lidt for længe i for ringe en Grad havde agtet paa den hele Bevægelse

og stolet paa sin Alders Overlegenhed, maatte tilsidst lade sin Værdighed fare og selv kaste sig ind i Agitationens Hvirvel for at dæmme op for Frafaldet. Det er ovenfor omtalt, hvorledes en ekstraordinær Repræsentantskabs-samling i Febr. 1908 omdannede hele den øverste Ledelse

KØBENHAVNS BRANDVÆSEN

af Selskabet og udsondrede de smaa Ejendomme (under 8000 Kr.) som en særlig Afdeling med sin særlige Repræsentation for at imødegaa en af de alvorligste Anker imod Selskabet; men ogsaa i Agitationen gennem Tale og Skrift maatte Selskabets Ledelse — skønt nødtvungen — med. Resultatet af Frafaldet blev da ikke saa overvældende. Fra 1908 til 1911 var Tilbagegangen i Forsikringer 25,500, medens samtidig Forsikringssummen var gaaet frem med 67 Mill. Den hidsige Konkurrence var nu kommet ind i et roligere Spor, den hensynsløse Agitation havde — med Undtagelse af et af de nystiftede Sel-

skaber antaget mere urbane Former; Forhandlingerne imellem Selskaberne foregik paa kollegial Maade, og efterhaanden som det gik op for Selskaberne, at der var adskillige Omraader, hvor Samarbejde og Fællesoptræden vilde være til Gavn for Brandforsikringsforholdene i

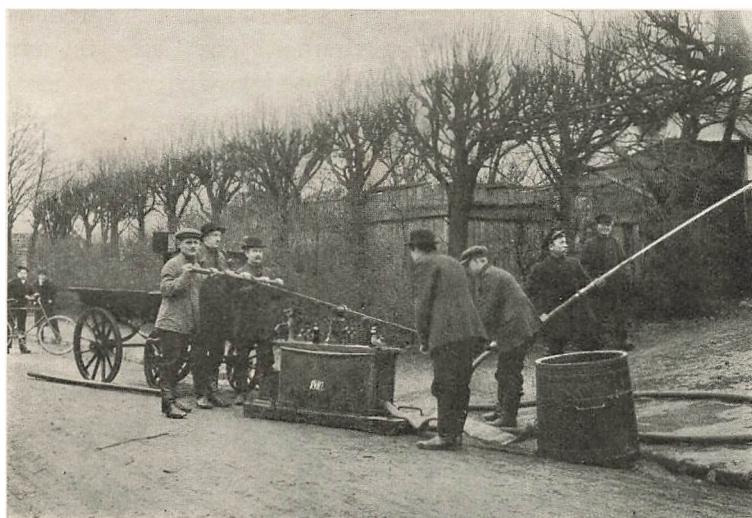

FREDERIKSBERG BRANDVÆSEN

Almindelighed og derigennem ogsaa for de enkelte Selskaber, afløstes Bitterheden og Hensynsløsheden af en rolig og besindig Konkurrence, der paa flere Punkter bidrager til at holde Konkurrenterne vaagne og livlige og ved sin Kritik bidrager til Forbedringer og Fremskridt paa mange Punkter. Nogen Mislyd frembragte det derfor ikke, da i Aaret 1913 et nyt Selskab »Bygningsbrandforsikringen Himmerland« saa Dagens Lys, og de sidste 5 Aars Agitation er som Regel foregaaet under fredelige Former. I disse 5 Aar er Forsikringstallet for Landbygninger steget jævnt fra 214,733 til 220,432; naar Hernings

Overgang til Købstad i 1913 ligesaa lidt har sat sig noget synligt Spor som Frederiksværks. Overgang i 1907, er Grunden hertil den, at Lovene for disse 2 Byers Vedkommende indeholdt den fra de andre »Købstadslove« afvigende Bestemmelse, at Købstadens Ejendomme ogsaa efter Overgangen kan forsikres i Landbygningernes Brandforsikring eller i en af de i Henhold til Lov 16. April 1889 oprettede Forsikringer, hvorved den skete — ret minimale — Afgang er foregaaet gradvis. Foruden de nævnte »konkurrerende« Selskaber blev der derhos som nævnt i 1906 oprettet en Statsbrandforsikringsfond til Forsikring af de Staten tilhørende Bygninger. Om nogen »Konkurrent« er her ikke strengt laget Tale, forsaavidt som Muligheden af at erhverve Forsikringer *fra* denne Institution er udelukket. I Modsætning til, hvad der f. Eks. er sket i Norge, hvor de forskellige Regeringer trods deres stærkt afvigende politiske Standpunkter stedse har været enige om at støtte og begunstige »Norges Brandkasse« som den statsautoriserede Institution, fandt man det her i Landet rigtigt med en saadan statsdreven Forsikring at gøre Brud paa Fundamentalprincippet for al Forsikring — at samle saamange Interessenter som mulig. Og denne Udsondring foretoges tilmed paa en saadan Maade, at man til Statsbrandforsikringsfonden kun overførte de forholdsvis mindre brandfarlige, haardttækte Risikoer, medens man lod Landbygningernes almindelige Brandforsikring — der jo er forpligtet til at modtage enhver Forsikring, der er i Overensstemmelse med Brandpolitiloven — beholde alle de daarlige Forsikringer.

Med Hensyn til Forsikringerne i Københavns Forstæder og paa Frederiksberg har der — som ovenfor berørt — gjort sig særlige Forhold gældende. Dels har disse Distrikter i en lang Aarrække været Skuepladsen for en meget livlig Bebyggelse, der har forøget Forsikringsobjekterne i et langt betydeligere Forhold end Landbrugsforsikringernes Forøgelse, dels har Opstaaen af nye Købstæder ikke medført nogen Afgang i Forsikringstallet,

GENTOFTE BRANDVÆSEN FØR 1903

GENTOFTE BRANDVÆSEN EFTER 1903

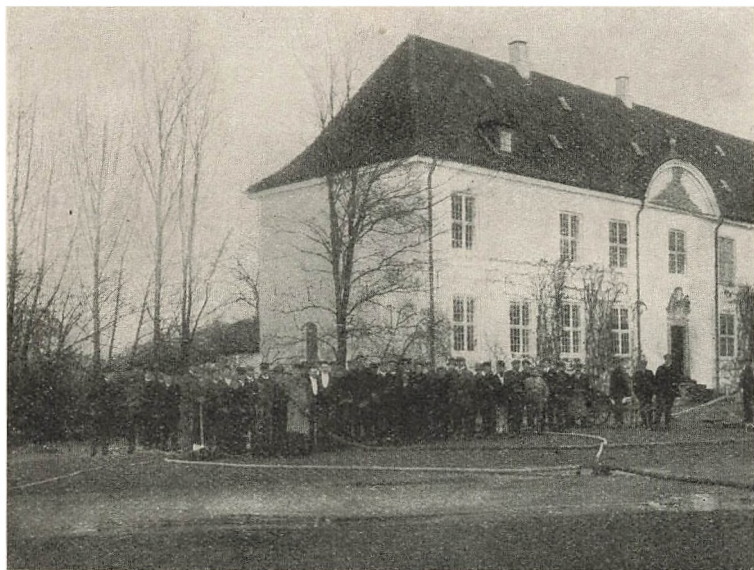
medens derimod Sundbyernes, Valbys, Brønshøjs og Vanløses Indlemmelse i København har bragt en betydelig Forøgelse af Forsikringer, dels endelig har Frederiksberg kun i ringe Grad og Forstæderne slet ikke været udsat for de nye Selskabers hidsige Konkurrence. Da for en Del Aar tilbage et konkurrerende Selskab ønskede at tegne nogle Forsikringer i Forstæderne, og Landbygningernes Brandforsikring benægtede Selskabets Berettigelse hertil, resolverede Justitsministeriet i Skrivelse af 16. Febr. 1904, at Forstæderne faldt udenfor det Omraade, hvorpaa nævnte Selskab var berettiget til at overtage Forsikringer, og at Overførelse fra Landbygningernes almindelige Brandforsikring til paagældende Selskab af Forstadsejendomme derfor kun kunde ske med Fremskaffelse af Panteattest og Panthaversamtykke, og herved blev andre Selskabers Agitation paa dette Omraade faktisk standset betydeligt. Ved den samme Skrivelse blev Frederiksberg ganske vist erklæret for at være Fælleseje for Brandforsikringerne, men efter den Række af Begunstigelser, der i Aarenes Løb er blevet dette Distrikt til Del, har Forsøg fra andre Selskabers Side paa at fortrænge Landbygningernes Brandforsikring vist sig ret mislykkede.

Det ses da ogsaa, at Forsikringsantallet i de 25 Aar er steget jævnt og hurtigt -- fra 5524 til 12,638 -- altsaa til mere end det dobbelte.

Hvad Forsikringssummerne angaar, har disse for begge Omraader været i jevn Stigning -- bortset fra Konkurrencens første Aar 1908 --; medens den samlede Forsikringssum den 1. April 1892 androg 1,557,553,672 Kr., naaedes i Aaret 19^{02/03} de 2 Milliarder; allerede i 19^{10/11} passeredes de 2½ Milliarder, og den 1. April 1916 androg Summen 2,865,379,584 Kr., og Forsikringssummen er nu paa Selskabets 125-aarige Fødselsdag betydeligt over de 3 Milliarder Kroner.

Betragter man Forsikringssummerne i Forhold til Forsikringsantallet, vil det ses, at medens Gennemsnittallet pr. Forsikring i 1892 var 5004 Kr. for Landbyg-

ninger og 60,667 Kroner for København og Frederiksberg, var det i 1916 henholdsvis 8948 Kr. og 70,653 Kr., altsaa en Forøgelse af henholdsvis 79 % og 16 % pr. Forsikring. Herfra at slutte til, at Landbefolkningens økonomiske Vilkaar i denne Tidsperiode skulde være forbedrede i

FALCKS REDNINGSKORPS

tilsvarende Grad, vilde dog være uberettiget, idet mange Momenter spiller ind her. I første Række maa fremhæves dels de højere Priser paa alt, dels at der i de senere Aar er anlagt en Del meget store og kostbare Fabriker paa Landet, Cementfabriker, Maskinfabriker, Svinestagterier o. lign., der tidligere havde deres Plads i Købstæderne, og som uforholdsmæssig forhøjer Gennemsnitstallet. Og endvidere giver den skete meget betydelige Fremgang maaske ogsaa nogen Næring for den Betragtning, der i de senere Aar i forskellige Kredse har gjort sig gældende, at Bygningerne paa Landet i Almindelighed er noget overvurderede. Denne Antagelse og den dertil sig sluttende

Betragtning, at denne Overvurdering har sin Del af Skylden for de sidste Aars mange Brandskader, er kommet stærkt til Orde i det Udvalg, som Justitsministeriet i 1912

Aar	Forsikringssum	Brandskader	Øre pr. 100 Kr.
18 ⁹¹ /92	1.557.553.672	2.139.223	13,7
92/93	1.588.196.246	2.993.176	18,8
93/94	1.616.396.598	2.659.210	16,5
94/95	1.645.631.095	1.971.261	12,0
95/96	1.691.230.386	2.278.783	13,5
96/97	1.741.420.680	2.474.711	14,2
97/98	1.799.345.708	2.508.614	13,9
98/99	1.826.221.025	3.029.466	16,6
99/00	1.851.629.882	3.420.946	18,5
19 ⁰⁰ /01	1.918.874.217	3.342.329	17,4
01/02	1.982.821.185	3.043.687	15,3
02/03	2.052.702.066	2.688.710	13,1
03/04	2.128.852.783	2.842.574	13,4
04/05	2.202.234.843	3.148.892	14,3
05/06	2.273.543.777	2.820.550	12,4
06/07	2.327.827.563	4.273.323	18,4
07/08	2.420.349.423	3.077.798	12,7
08/09	2.432.847.647	4.833.958	19,9
09/10	2.457.769.543	3.588.025	14,6
10/11	2.508.346.606	4.442.494	17,7
11/12	2.573.005.683	4.387.745	17,1
12/13	2.623.984.567	4.191.038	16,0
13/14	2.708.884.050	4.776.076	17,6
14/15	2.787.403.874	4.881.063	17,5
15/16	2.865.379.584	4.293.642	15,0

nedsatte til Overvejelse af forskellige Brandforsikrings-Spørgsmaal, og Udvalget har derfor ladet foretage ret omfattende Undersøgelser af dette Spørgsmaal. Resultatet af disse foreligger endnu ikke offentligt; men selv om Antagelsen skulde vise sig begrundet, og selv om de oven anførte Momenter tages med i Betragtning, maa det dog vistnok siges, at Landboerne i disse 25 Aar stadig bygger større og kostbarere end tidligere.

Hvad Brandskadebeløbene angaar, fremgaar deres Størrelse af den anførte Tabel, paa hvilken tillige er angivet, hvormange Øre pr. 100 Kroners Forsikringssum Tabene hvert Aar har udgjort. Det vil heraf ses, dels at Tabenes Størrelse varierer ret betydeligt, uden paa viselig Aarsag, dels at de sidste Aar som Helhed stiller sig betydelig uheldigere end de tidligere Aar i Perioden, et Faktum, der fuldtud retfærdiggør de store Bestræbelser, som Bygningsbrandforsikrings-Selskaberne i Fællesskab og hver for sig gør for at indskrænke Brandskadeaarsagernes Antal (hvorom nærmere nedenfor).

De anførte Tal angiver dog kun Skadernes Bruttobeløb og svarer ikke ganske til de virkelig udbetalte Erstatninger. For det første er en Del af Erstatningerne blevet dækkede ved Genforsikring, idet Landbygningernes Brandforsikring i Lighed med andre moderne Forsikringsinstituter gennem kontraktmæssig Reassurance hos andre Selskaber har sikret sig mod for egen Regning helt at bære de store Tab, der kan flyde af Brande dels paa store og kostbare Fabriksanlæg, dels paa større Herregaarde og Slotte og dels paa tæt sammenbyggede Byer.

Og dernæst er Erstatningssummerne i en Del Tilfælde ikke udbetalt med hele det tilkendte Beløb, idet disse har maattet lide en Afkorting. Aarsagerne hertil er 2: Afkorting paa Grund af forandret Anvendelse og Afkorting paa Grund af Brandskadeaarsagen. Hvad den første Art af Afkorting angaar, har Brandforsikringen altid benyttet sig af sin vedtægtsmæssige Ret til at afkorte en Del af Erstatningen, naar den Brandlidte ønskede at anvende denne til en anden Art Bygninger eller paa en anden Ejendom eller at faa den udbetalt uden Forpligtelse til at bygge, men den dikterede Afkorting var i tidligere Tid meget moderat — i Almindelighed 5% for forandret Anvendelse og 10% for Udbetaling til fri Raadighed. Men efterhaanden er Antallet af saadanne Dispensationsandragender steget — i 18^{92/93} var der 47 af 834 Skader, i 19^{15/16} var der 100 af 1223 Skader — og man er derfor

kommet ind paa at forhøje Afkortningsprocenten ud fra den Betragtning, at det altid er en Fordel for Brandlidte at anvende Erstatningen paa anden Maade, særlig i de hyppige Tilfælde, hvor en Ejendom efter Bygningernes Brand udstykkes. I disse Tilfælde tages nu som Regel 10 à 15% og ved Udbetaling til fri Raadighed som Regel 25% og i særlige for Ejeren fordelagtige Tilfælde 33 $\frac{1}{3}$ %.

De Beløb, der saaledes afkortedes i Erstatningen, henlagdes tidligere i Henhold til en Repræsentantskabsbeslutning af 1881 til et særligt Afkortningsfond, der skulde anvendes til Fremme af Slukningsforanstaltninger paa Landet, særlig Anskaffelse af Sprøjtemateriel o. lign., men efterat Konkurrencen fra andre Brandforsikrings Side i Begyndelsen af Halvfemserne var blevet særlig kraftig, mistede Fondet sin Betydning, fordi man ved at yde saadanne Tilskud let kom til at gavne Konkurrenterne, og i Repræsentantsamlingen 1896 ophævedes Fondet, og Beløbene indgaar efter denne Tid i den almindelige Kassebeholdning.

Den anden Art af Afkortninger anvendes som Straffebestemmelse i Tilfælde, hvor en Brandlidt selv eller ved en Person, for hvem han har Ansaret, ved Uforsigtighed eller Overtrædelse af Brandpolitiloven har foraarsaget Branden. Oprindeligt indeholdtes i Vedtægtens § 45 den Regel, at naar Overtrædelse af Brandpolitiloven medførte Brand, fortabte Brandlidte sin Ret til Erstatningen, og denne Bestemmelse fastholdtes ved en Vedtægtsændring i 1877, hvorved der blev fastsat, at der kunde afkortes indtil $\frac{1}{3}$ af Erstatningen, naar det konstateredes, at Overtrædelse af et givet Forbud i Henhold til Vedtægtens § 43 forelaa i de sidste 12 Timer før Brandens Udbrud.

Den meget drakoniske Bestemmelse om Erstatningens *Forbrydelse* blev dog som Regel ikke anvendt, men man nøjedes med at foretage *Afkortning*, naar der ikke forelaa Forsæt eller Uagtsomhed. Men de stadig forøgede Tilfælde af Overtrædelser gjorde Reglens Anvendelse hyppigere, og ved et Cirkulære til Branddirektørerne af 1. Decbr. 1904

meddelte Direktionen, at man vilde skride kraftigere ind end hidtil overfor disse Overtrædelser. Denne Bestemmelse medførte en Del Protester og en enkelt Retssag, idet det efter Paragrafens Ordlyd maatte anses for tvivlsomt, om den hjemlede nogen Ret til Afkortning udenfor det udtrykkelig anførte Tilfælde. For at udelukke enhver Tvivl, foreslog derefter Direktionen i Samlingen 1911 en Ændring af Paragrafen, hvorved denne blev tydeligere affattet, og efterat Justitsministeriet havde udtalt Ønsket om en redaktionel Forandring, der blev tiltraadt af Tilsynsraadet, fik Paragrafen ved Justitsministeriets Sanktion af 19. Novbr. 1911 sin nuværende Skikkelse, hvorefter Afkortning i Erstatningen indtil $\frac{1}{3}$ af denne kan finde Sted, hvis det under Forhørene konstateres, eller der dog skaffes overvejende Sandsynlighed for, at Branden skyldes Uagtsomhed fra den Forsikredes Side ved Overtrædelse af Brandpolitilovgivningens Bestemmelser, saaledes at der enten er idømt ham Mulkt, eller han selv har vedtaget en Bøde. I denne Skikkelse er Bestemmelsen utvivlsom, og den har i de sidste Aar — desværre — fundet god Anvendelse. I Aaret 19¹²/₁₃ har der fundet Afkortning Sted i 57 Tilfælde, i 19¹³/₁₄ i 98 Tilfælde, i 19¹⁴/₁₅ i 80 Tilfælde og i 19¹⁵/₁₆ i 89 Tilfælde, eller henholdsvis 4,83, 9,15, 6,22 og 7,74 Tilfælde af hver 100 Brandskader, Tal, som mere end mange Ord vidner om, hvilken haard Kamp Brandforsikringen har at bestaa med Befolkningens Uforsigtighed og Skødesløshed. — Endnu kan med Hensyn til Brandforsikringens Virksomhed nævnes, at der i Aaret 1897 blev oprettet en Forsikring for det ved Brandskader i Københavns Forstæder, Sundbyerne og Frederiksberg paaførte Huslejetab, men at denne aldrig vandt nogen nævneværdig Tilslutning, hvorfor den igen ophævedes i Aaret 1903.

V. BRANDFORSIKRINGENS FOREBYGGENDE ARBEJDE

DET ligger i Sagens Natur, at Brandforsikringen ikke bør indskrænke sig til den rent assurancemæssige Virksomhed at forsikre Ejendomme og at søge gennemført den retfærdigst mulige Fordeling af Brandskade-tabene; den bør ogsaa søge at indskrænke disse til det mindst mulige ved at opsøge og tilstoppe Farekilderne, hvor dette kan ske, og ved de Midler, der staar til dens Raadighed, at arbejde for at forøge Brandsikkerheden.

Det er da ogsaa i det foregaaende paa adskillige Steder omtalt, hvorledes Landbygningernes almindelige Brandforsikring i den her skildrede Periode har behandlet denne Side af sin Virksomhed, dels gennem Tarifbestemmelser, idet man ved Forhøjelser har modarbejdet brandfarlige Anlæg og ved Nedsættelser har favoriseret Indretninger, der kan antages at forringe Brandfaren, dels gennem Arbejdet paa at faa tilvejebragt Forbud mod eller strengere Lovbestemmelser for Tilstande, hvis Nytte ikke staar i et rimeligt Forhold til Brandrisikoen.

De omtalte Tilfælde er dog ingenlunde udtømmende, og en selv nok saa kortfattet Oversigt over Brandforsikringens Virksomhed kan derfor ikke undlade at komme noget nærmere ind paa denne Side af Brandforsikringens Arbejde.

Det er oftere nævnt, hvorledes *Straatagene* er Brandforsikringernes »enfant terrible«, lige frygtede for deres Brandfarlighed og for deres Voldsherredømme over Landbefolkningen, der ikke af egen Drift kan sige sig fri for dette Herredømme. Det er ovenfor nævnt, hvorledes man i sin Tid havde haabet i *Spaantagene* at faa en Afløser for *Straatagene*, men maatte opgive dette Haab, da de viste sig ligesaa brandfarlige. Imidlertid blev Kampen imod *Straatagene* ikke derfor opgivet, omend den til Tider har maattet træde noget i Baggrunden for andre Opgaver. Det var derfor med en vis Forbauselse, at Direktionen i

1907 modtog en Henvendelse fra et Arkitekt-Udvalg, hvori Brandforsikringen anmodedes om »i den Udstrækning, som Folk ønsker at bruge Rør og Straa som Tækkemateriale, at være behjælpelig med, at dette sker«, og det har næppe kunnet forbause Afsenderne, at »Direktionen beklager ikke at kunne imødekomme denne Henstilling, idet vi stadig have betragtet det og ogsaa fremdeles maa betragte det som en af Brandforsikringens vigtigste Opgaver i videste Omfang at bestræbe sig for, at Brugen af Straatag og Rørtag indskrænkes til det mindst mulige.« Medens saaledes denne vigtige Samfundssag ikke kan glæde sig ved Arkitekternes Tilslutning, har den fra anden Side faaet en kraftig Støtte, idet det kgl. danske Landhusholdningsselskab i 1913 rettede en Opfordring til Forsikrings-selskabet »Danmark« og Landbygningernes Brandforsikring om et Samarbejde paa dette Punkt. Der blev nedsat et Fællesudvalg, der lod udarbejde en Række detaillerede Overslag over Omkostningerne ved Omlægning af bløde Tage til haardtækte og en Beregning over, hvilken Forsikringspræmie der herved kan spares. Disse Undersøgelser er samlede i en Piece og tilsendt en stor Mængde, navnlig større, Ejendomsbesiddere paa Landet for at vække Interesse for Spørgsmaalet. Men Overbevisningen om Straatagenes Fortrinlighed er rodfæstet, og selv om Tendensen ved Nybygninger vel nok i de sidste Aar kan siges at gaa mere i Retning af haarde Tage end tidligere, vil det sikkert vare længe, førend Virkningerne af den udfoldede Agitation vil vise synlige Resultater for de ældre Bygningers Vedkommende.

Ligesaa rigtigt som det er at arbejde for en Forbedring af Bygningsmaterialet er det imidlertid at søge at komme selve Brandaarsagerne til Livs for ad denne Vej at formindske Antallet af Brandskader. Bestræbelserne herfor kan spores langt tilbage i Tiden, men i »de gode, gamle Dage«, da Brandforsikring næsten altid gav Overskud, var der selvfølgelig mindre Anledning til at tage kraftigt fat. Spørgsmaalet bliver først aktuelt, da de vanske-

lige Aar begynder, og det er da ogsaa først i Begyndelsen af Halvfemserne, at man ser Sagen taget op af Repræsentantskabet. I Mødet 1895 henstiller Repræsentanten, Jægermester Ræder, om det ikke vil være fornuftigt at træde i Forbindelse med Løsøreselskaberne for at komme de mange Ildebrande til Livs, og denne Tanke, at et Samarbejde med andre Selskaber vil være gavnlig, kommer ogsaa til Orde i Tilsynsraadet, hvor Sagen i de følgende Aar jevnlig er under Overvejelse. Disse Overvejelser endte i 1899 med, at Tilsynsraadet besluttede at søge Samarbejde med andre Selskaber for først at søge indsamlet statistisk Materiale til Bedømmelse af Brandskadeaarsagernes Hyppighed og derefter at rette de Henvendelser til Justitsministeriet eller Lovgivningsmagten, som de statistiske Resultater kunde motivere. I Samlingen 1900 stillede 6 Repræsentanter den Forespørgsel til Tilsynsraadet: Finder Tilsynsraadet, at der er Grund til at anmode Direktionen om at andrage Justitsministeriet om at foranledige fremlagt for Rigsdagen Lovforslag, gaaende ud paa:

1. at der paa Landet organiseres et beredent Politikorps,
2. at Brandfogedinstitutionen paa Landet reformeres, saa at den bedre svarer til sin Hensigt?

I sit Svar paa denne Forespørgsel kunde Tilsynsraadets Formand henvise til, hvad der allerede var foretaget af Raadet i denne Retning, og anbefale, at man afventede de paatænkte statistiske Undersøgelser, inden der foretoges positive Skridt.

Det lykkedes at faa Samarbejdet i Gang og d. 21. Jan. 1901 blev der afholdt et Møde imellem 19 indenlandske gensidige Brandforsikringsselskaber; paa dette Møde blev der til at fremme Sagen nedsat et Udvalg, hvori baade Løsøreselskaberne og de 3 Bygningsbrandforsikringer, Østifternes Brandforsikring, den wistoftske Brandkasse og Landbygningernes Brandforsikring var repræsenterede. Dette Udvalg tog saa ivrigt fat paa Sagen, at Direktør Tronier, der var valgt til Formand, allerede paa Repræsentantmødet i 1902 kunde aflægge en udførlig Beretning om

Udvalgets Arbejde. Ganske vist blev kun en ringe Del af de Henstillinger taget til Følge, som Udvalget havde gjort til Autoriteterne, og det Udkast til en ny Brandpolitilov, der tildels paa Udvalgets Foranledning blev forelagt Rigsdagen i Samlingen 1902, og som indeholdt flere af Udvalgets Forslag, blev aldrig til Lov; men der blev dog opnaaet nogle ret betydelige Resultater — saaledes en meget kraftig Paamindelse fra Justitsministeriets Side om Forsigtighed med Ild og Lys, og Paalæg til Politimestrene om en hyppigere Anvendelse af Lovens Bødebestemmelse, ligesom adskillige Løsøreselskaber gennemførte en Bestemmelse om Afkortning i Erstatningen, naar Branden var foranlediget ved Uforsigtighed — og det ikke mindst betydelige Resultat af Udvalgets Arbejde var det, at det havde vist sig muligt at samle de forskellige Brandforsikringsselskaber til fælles Arbejde mod den fælles Fjende, den uforsigtige Omgang med Ild og Lys. Det Samarbejde, som saaledes var paabegyndt, blev nogle Aar senere sat fuldstændig i System. Den 19. Marts 1909 nedsatte Tilsynsraadet efter Direktionens Henstilling et Udvalg til at tage forskellige Spørgsmaal vedrørende Brandforsikringens Virksomhed under Overvejelse, derunder det stadig aktuelle Spørgsmaal om Foranstaltninger imod de tiltagende Ildebrande.

Med Hensyn til dette Punkt udtalte Udvalget Ønsket om, at det den 21. Jan. 1901 nedsatte Udvalg, der aldrig var opløst, skulde genoptage sit Arbejde til Fremme af Brandsikkerheden paa Landet, og de Forhandlinger, der herefter kom i Gang, og hvori flere og flere af Brandforsikringsselskaberne inddroges, førte til Dannelsen af »Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber«, hvori 7 af de 8 Bygnings-Brandforsikringer og et meget stort Antal Løsøre-Brandforsikringer er repræsenterede.

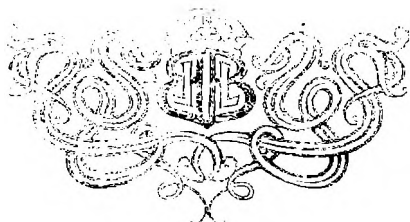
Det Fællesskab i Arbejdet, der herved er opnaaet, og den større Vægt, der af Autoriteter og Menigmand tillægges de Foranstaltninger og Udtalelser, der udgaar fra

en saa betydelig Sammenslutning i Forhold til et enkelt Selskabs Optræden, har gjort denne Forening til en betydningsfuld Faktor i Kampen mod Brandskaderne, og Foreningen har i de svundne Aar udført et stort Arbejde, dels ved at skabe Regler for ensartet — og derfor mere virkningsfuld — Optræden, dels og ikke mindst ved den opdragende Betydning, som dens igennem saa mange Led forplantede Virksomhed har haft paa Landbefolkningen.

Ogsaa en anden Sammenslutning, hvis Opgave er at arbejde for Brandsikkerheden paa Landet, har sit Udspring fra Landbygningernes Brandforsikring. Tidligere var det en Regel, at Justitsministeriet og Amtmændene, inden der blev tilstaaet Dispensation fra Brandpolitilovens Bestemmelser sendte Sagen til Direktionens Erklæring, og da de Betingelser for Dispensationen, som Direktionen i mange Tilfælde henstillede, ikke altid var Ansøgeren til Behag, rejste der sig jevnlig en Uvilje imod Landbygningernes Brandforsikring som den, der fik Skylden for de Fordringer, Autoriteterne stillede. I den Betænkning, som det ovenfor omtalte Udvalg af 19. Marts 1909 afgav, udtaler Tilsynsraadet derfor Ønsket om, at Landbygningernes Brandforsikring fritages for at afgive disse Erklæringer og henstiller, at Behandlingen af disse Sager overgives til et Nævn, der bestaar af en Repræsentant for hver af de større Bygningsbrandforsikringer. Efter at Justitsministeriet havde givet Tilsagn om at approbere denne Ordning, indlededes Forhandling med de andre gensidige Bygningsbrandforsikrings-Selskaber, der alle erklærede sig villige til at lade sig repræsentere i Nævnet, og i Skrivelse af 29. Oktober 1909 gik Justitsministeriet ind paa forsøgsvis at anerkende *»det af danske Bygningsbrandforsikringer paa Landet oprettede Nævn«*. Dette Nævn, der nu under Direktør Troniers Forsæde har virket i 7 Aar, og i denne Tid har haft den Tilfredsstillelse at se, at dets Indstillinger og Forslag saagodt som altid følges af Autoriteterne, har haft sin Betydning ikke blot ved at

sikre en ensartet Behandling over hele Landet af alle ensartede Tilfælde og derigennem at skabe en fast Praksis for de Regler, hvorefter Dispensationer meddeles, men ogsaa derved, at alle Bygningsbrandforsikringerne — undtaget det ene, der har unddraget sig al kollegialt Samkvem med de andre — er enige om Betingelserne.

I 1912 indtraadte dette Brandforsikringens prohibitive Arbejde i en ny Fase, idet Justitsministeriet nedsatte et Udvalg, sammensat af Repræsentanter for alle Bygningsbrandforsikringer og en Del Løsøreselskaber, hvis Opgave var at undersøge Brandforsikringsforholdene og overveje, hvilke Forholdsregler, der kunde træffes imod de overhaandtagende Brandskader. Dette Udvalgs Arbejde er, da dette skrives, endnu ikke endelig afsluttet og dets Indberetning til Justitsministeriet ikke afgivet. Det lader sig derfor ikke sige, om det opnaaede Resultat vil medføre Forandringer i de Linier, som Landbygningernes Brandforsikring i sin lange Levelid har fulgt i sit Arbejde for en økonomisk Betryggelse af Landbobefolkningen, eller opstille andre Principer for Ledelsen end dem, som en alsidig og upartisk Repræsentation af Interessenter har godkendt; men selv om saa skulde blive Tilfældet, vil heri neppe kunne lægges en Underkendelse af den Stræben efter at udfylde sin Opgave, der har præget den almindelige Brandforsikring for Landbygningers Arbejde i de forløbne 125 Aar.

I. REPRÆSENTANTER OG BRANDDIREKTØRER

INDTIL 1892

AALBORG AMT

Repræsentanter:

Proprietær Thorlund; Sognefoged P. Christiansen, Aarup; Folketingsmand Villads Holm; Kammerherre S. Skeel; Møllejer Claus Johansen; Gaardejer L. Buus; Proprietær J. Bertelsen, Skalborg.

Branddirektører:

Prokurator U. A. Thorsøe 1800—1811; Stiftsfuldmægtig N. C. Lund til 1837; Major C. C. Schwartz til 1876.

1872 blev der oprettet 2 Distrikter.

A. AALBORG DISTRIKT

Major Schwartz beholdt dette til 1876; Premierlieutenant, Sagfører T. F. Mynster til 1879; Justitsraad H. Salicath.

B. LØGSTØR DISTRIKT

Landinspektør C. F. Nors.

AARHUS AMT

Repræsentanter:

Godsejer Ingerslev, Marselisborg; Jægermester Neergaard, Aakjær; Gaardejer Chr. Rasmussen, Gunnestrup; Hofjægermester Chr. Neergaard.

Branddirektører:

Kancelliraad M. Krey 1800—1829 } tillige for Skanderborg Amt;
Major C. A. Bech til 1843 }

Kancelliraad L. G. J. Guldbrandsen til 1858.

Derefter deltes Amtet.

A. AARHUS DISTRIKT

Justitsraad, Direktør J. V. Esmann.

B. ODDER DISTRIKT

Premierlieutenant P. Frost til 1872; Kancelliraad, Sagfører M. C. O. Hansen.

C. HAMMEL DISTRIKT

Prokurator N. A. Friis.

BORNHOLMS AMT

Repræsentanter:

1859—62: Gaardejer Jespersen; 1863—69: Branddirektør Jespersen, Østermarie; 1870—77: Sandemand Westh; 1878 og senere: Proprietær M. E. Kirketerp; Kaptajn Davitzen; Direktør Blem.

Branddirektører:

Overkrigskommissær A. F. Rasch 1800—31. 1831—61 er Herredsfogderne ex officio tillige Branddirektører.

Derefter deltes Amtet.

A. VESTRE DISTRIKT

Gaardejer H. C. Lohmann 1861—75; N. P. Rønne.

B. ØSTRE DISTRIKT

Gaardejer C. E. Jespersen 1861—82.

I 1882 forenedes de 2 Distrikter til et Branddirektorat. N. P. Rønne.

FREDERIKSBERG KOMMUNE

Repræsentanter:

Sagfører Svendsen; Murermester Jørgen Jensen.

Branddirektører:

Se Københavns Amt.

FREDERIKSBORG AMT

Repræsentanter:

1859—61: Sognefoged Johansen; 1862—69: Sognefoged A. Nielsen, Ørby; 1870—80: Kammerraad Rasmussen, Sølyst. Senere: Landinspektør Bonnesen, Fredensborg; Gaardejer Anders Christensen; Kammerherre G. Buhl; Proprietær C. Holstein; Godsejer V. v. Barner.

Branddirektører:

By- og Birkeskriver O. Steenberg 1800—18; Overkrigskommissær T. V. Hass til 1851; fhv. Sognepræst C. M. Schou til 1857.

Derefter deltes Amtet.

A. LIUNGE-KRONBORG HERRED

Kammerherre G. H. F. Lerche 1857—61; Kaptajn J. C. Gørtz.

B. HOLBO HERRED

Kammerraad Borregaard 1857—66; Kancelliraad N. Madsen til 1868.

Derefter blev dette Distrikt forenet med Distrikt c. under Kammerherre G. H. F. Lerche o. Flg.

C. LIUNGE-FREDERIKSBORG m. H. HERREDER

(Hillerød).

Kammerassessor G. Møller 1857—61; Kammerherre G. H. F. Lerche 1861—72; Proprietær Philipsen til 1877; Prokurator F. Jespersen til 1886; Justitsraad N. J. Schow til 1892.

D. HORNS HERRED (FREDERIKSSUND).

Student P. J. Monrad 1857—80; Ritmester A. H. S. Flindt.

HJØRRING AMT

Repræsentanter:

1859—60: Etatsraad Nyholm; 1861—65: Kammerraad Qvistgaard 1866—83: Kammerherre E. V. Skeel, Dronninglund (Indenrigsminister) og Distriktsdyrlæge K. C. Keller, Vestruplund. Senere: Gaardejer Hauerslev; Propr. Winde; Propr. Hasselbalck; Gaardejer Jens Sørensen, Saxager.

Branddirektører:

Ritmester J. M. Orning 1800—11; Premierlieutnant K. Bolvig til 1835; Major C. C. Schwartz til 1837; Krigsassessor P. Friis til 1853.

Derefter deltes Amtet.

A. SÆBY DISTRIKT

C. G. Busch 1853—56; Prokurator H. J. Sand til 1872; Landvæsenskommissær Mørck til 1883; P. M. Calundan.

B. HJØRRING DISTRIKT

Kammerraad V. W. Faye 1853—71; Justitsraad H. Salicath til 1879; Proprietær B. G. Koch.

C. HVETBO OG ØSTERHAN HERREDER

Kancelliraad, Herredsfoged G. C. Saxild 1835—1857; Herredsfuldægtig H. L. Carstensen til 1875; Dyrlæge Keller til 1879; Cand. phil. M. T. Henckell til 1889; Gaardejer V. Holm.

LÆSØ

P. Lybecker 1800—02; Kancelliraad, Landfoged Hesselholt til 1827; Overkrigskommissær G. L. Krogstad til 1842.

Herefter udførtes Branddirektorforretningerne ex officio af Birke-dommerne til 1861.

Birkedommer A. J. Barfoed til 1870; Kancelliraad Hoffmann.

HOLBÆK AMT

Repræsentanter:

1859—60: Proprietær Jørgensen; 1861—82: Landvæsenskommissær Hans Jensen, Kundby; 1883: Gaardejer Jørgen Larsen; 1884 og senere: Etatsraad Lemvig.

Branddirektører:

J. L. Schou 1800—38; Major C. Sælbo til 1855.

Derefter deltes Amtet.

A. HOLBÆK 1. DISTRIKT

Depotforvalter C. C. Tronier 1855—57.

B. HOLBÆK 2. DISTRIKT

Prokurator E. Christensen 1855—57.

A. og B. DET SAMLEDE HOLBÆKDISTRIKT

Prokurator E. Christensen 1857—91; Kancelliraad, Sagfører R. Johansen.

C. ODSHERRED DISTRIKT

Godsforvalter C. H. Løschau 1855—59; Kammerraad P. Petersen 1859—84; Dyr læge C. R. Jensen.

D. KALLUNDBORG DISTRIKT

Prokurator H. H. Mohr 1855—83; Herredsfuldmægtig C. Deschler.

E. LØVE HERRED

Justitsraad H. Fog 1855—89; Fuldmægtig C. Holst til 1890; Gaardejer L. F. Frederiksen.

SAMSØ

J. Friis 1800—10; N. Juell til 1816; F. E. Stahl til 1824; Krigsassessor P. Friis til 1839.

1839—66 udførtes Branddirektørforretningerne ex officio af Birkedommerne.

Birkedommer Schubarth til 1878; Birkedommer Olrik til 1882; dommer N. Ø. Kampmann til 1887; Birkedommer C. E. Rothe.

KØBENHAVNS AMT

Repræsentanter:

1859 og adskillige Aar derefter: Jægermester C. Holstein, Dyrehavegaard; Etatsraad C. Thalbitzer, Catrinebjerg; Gaardejer Lars Jacobsen, Ledeje; Proprietær H. P. Lund, Bernstorff Hovmarksgaard; Landvæsenkommissær, Etatsraad C. Berg, St. Vejlegaard; Gaardejer J. C. Sørensen; Kammerraad Chr. Jacobsen.

Branddirektører:

Etatsraad J. C. v. Ditten 1800—39; Oberst J. A. Stricker til 1841; Kammerraad C. B. Treschow til 1857; Kammerraad V. C. J. Theill til 1878; Premierlieutenant, Sagfører T. F. Mynster.

AMAGER

hørte fra 1800—41 under Københavns Amt. Fra 1841—60 udførtes Branddirektørforretningerne ex officio af Birkedommerne.

Møllejer Andresen 1860—69; Kancelliraad Marcussen til 1886; Arkitekt H. C. Ø. Scharling.

GL. ROSKILDE AMT

Repræsentanter:

1859—60: Gaardejer Pedersen; 1861—65: Møllejer Nielsen; 1866: Gaardejer K. Pedersen, S. Svendstrup; 1868—71: Gaardejer K. Pedersen, Kværkeby; Gaardejer Knud Pedersen; Gaardejer Niels Jørgensen, Jersie;

DIREKTIONEN
OG HOVEDKONTORETS PERSONALE

J. N. TRONIER
Direktor

H. LARSEN
Direktor

CARL JENSEN
Kontorchef

Proprietær, Etatsraad Holme; Brygger R. Larsen; Landbrugskandidat L. Nielsen; Gaardejer N. Chr. Larsen.

Branddirektører:

Kopist H. J. Hein 1800—06; Kaptajn A. J. V. Meincke til 1835; Major B. C. H. Nutzhorn til 1853. Derefter deltes Amtet.

A. ØSTRE DISTRIKT

Kammerraad V. C. J. Thejl til 1857; Herredsfuldmægtig John til 1864. Derefter forenedes den ene Halvdel med Distrikt B., den anden henlagdes under Køge.

B. VESTRE DISTRIKT

Kaptajn N. C. Sveistrup til 1872; flhv. Thingskriver, Justitsraad G. E. Birch (der siden 1865 havde været adjungeret hos Formanden).

KØBENHAVNS FORSTÆDER

Repræsentanter:

1859—70: Oberstlieutenant Collstrup; Bryggeriejer Vogelius; 1874: Kancelliraad O. Thorup; 1878: Direktør C. Wolfhagen; 1883: Direktør J. Chr. Hansen; Tømmerm. H. Kayser; Fabkt. Uldall; Fabkt. J. C. Mygind.

Branddirektører:

Københavns Forstæder hørte 1800—31 under Hovedkontoret og 1831—57 under Københavns Amt.

Kammerraad C. B. Trechow 1857—59; Kammerjunker C. F. Linde til 1886; cand. jur. A. L. Brorson.

MARIBO AMT

Repræsentanter:

1859—65: Tømmermand Hansen; 1866 og 67: Kammerraad H. C. Hviid, Idasminde; 1867: Proprietær H. Olesen, Bukkehavegaard; 1870: Jægermester Stampe, Skjerringe; 1874: og mange Aar Justitsraad Alstrup. Fra 1883: Gaardejer H. J. Petersen, Landbogaarden; Jægermester S. C. Hillerup.

Branddirektører:

A. LOLLAND

Johannes Heerfordt 1800—31; Major N. H. Knop til 1848; Kaptajn P. H. P. Dorph til 1886; Kammerjunker V. Malthé Bruun.

B. FALSTER

Kancelliraad, Borgmester N. Broch 1800—35; 1835—59 bestyredes Branddirektørforretningerne ex officio af Herredsfogden.

Justitsraad Blangstrup 1859—86; Sagfører H. E. F. Justesen.

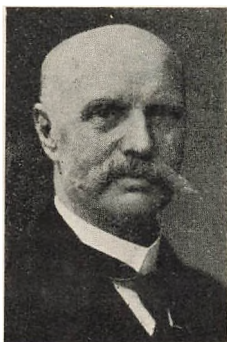
FEJØ BIRK

hørte fra 1800—35 under Falster; Fra 1835—64 udførtes Branddirektørforretningerne ex officio af Birkedommeren.

Birkedommer Holm 1864—71; Birkedommer C. Krabbe til 1877; Birkedommer H. Lund til 1882; Birkedommer Freuchen til 1887.

Det henlagdes derefter under Lolland.

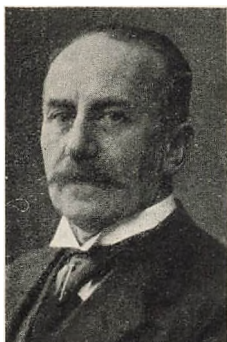
HOVEDKONTORETS PERSONALE

J. HANSEN
Fuldmægtig

MICH. JØRGENSEN
Fuldmægtig

O. LEHMANN
Fuldmægtig

J. MAGNUS
Kasserer

L. MØLLER
Fuldmægtig

J. THASTUM
Inspektør

ODENSE AMT

Repræsentanter:

1859—61: Kammerherre Schestedt Juul; 1862—65: Stamhusbesidder J. Møller, Ørritslevgaard; 1870: Kammerherre Lehnsgrev Petersdorff til Roepstorff; 1883: Folketingsmand Claus Berntsen; Hofjægmester S. Wind; 1887: Gaardejer Frederik Clausen; 1888: Gaardejer A. Laursen.

Branddirektører:

Birkefuldmægtig N. Larsen 1800—17: Overkrigskommissær J. A. Købke til 1854.

Derefter deltes Amtet.

A. ODENSE DISTRIKT

Kancelliraad S. Sørensen til 1872; Kammerassessor Jespersen til 1886; Cand. phil. F. J. Møller.

B. BOGENSE DISTRIKT

Prokurator F. Jespersen til 1877; Fuldmægtig C. M. Møller.

C. KJERTEMINDE DISTRIKT

Gaardejer J. Nielsen til 1863; Landmaaler C. V. Thejl til 1872.

Derefter henlagt under Odense Distrikt.

GL. ASSENS, AMT

Repræsentanter:

1859—62: Kancelliraad Madsen; 1863—65: Gaardmand H. Pedersen. Senere: Landvæsenskommissær N. Svartz, Kvols Mølle; Kammerherre Cederfeld de Simonsen; Gaardfæster N. Andersen, Husby; Gaardejer Amsraadsmedlem P. Andersen; Hofjægmester, Grev Ahlefeldt Laurvigen.

Branddirektører:

Premierlieutenant F. C. Schjott 1800—29; Ritmester C. F. Govl til 1843; flhv. Sognepræst C. M. Schou til 1851.

Derefter deltes Amtet.

A. MIDDELFART DISTRIKT

Kancelliraad. Gaardejer N. Madsen til 1862; Justitsraad F. Hansen

B. ASSENS DISTRIKT

Godsforvalter C. F. Schaldemose.

PRÆSTØ AMT

Repræsentanter:

Hofjægmester Grüner, Raunstrup; Sognefoged P. Jensen, Rodtofte; Lehnsharoon, Hofjægmester Redtz-Thott, Gavne; Gaardejer Jens Rasmussen, Snertinge.

Branddirektører:

Inspektør N. Knudsen 1800—12; Kammerraad J. Lund til 1843; Ritmester C. F. Govl til 1859. Derefter deltes Amtet.

HOVEDKONTORETS PERSONALE

E. BANGERT
Assistent

TH. BARFOED
Assistent

FRU M. BREGENDAAL
Assistent

CARSTEN CARLSEN
Assistent

GEO. V. CARLSEN
Bud

G. S. CHRISTIANSEN
Assistent

JOH. DOLLERUP
Assistent

J. M. DUE-JENSEN
Assistent

H. FABER
Assistent

A. KJØGE DISTRIKT

Justitsrd. N. J. Schow til 1886; Justitsrd., Landinspkt. A. J. Hansen.

B. STOREHEDINGE DISTRIKT

Kaptajn J. O. V. Matthiessen til 1878; Kaptajn N. O. Snertinge til 1885; Kaptajn J. M. Christensen.

C. PRÆSTØ DISTRIKT

Justitsrd., Prokur. P. A. Ringberg til 1875; Godsforv. P. A. Ringberg.

D. NÆSTVED DISTRIKT

(forenet med Dele af Sorø Amt)

C. C. Tronier til 1877; Kaptajn J. O. V. Matthiessen til 1889; Lieutenant S. J. A. Matthiessen.

MØEN

Justitsraad, Byfoged F. C. Jørgensen til 1817; Kaptajn M. Jørgensen til 1823; Kaptajn C. J. Benzon til 1836. 1836—58 bestyredes Branddirektørforretningerne ex officio af Herredsfogderne.

Prokurator N. J. Ulrich til 1877; F. P. T. Bjørnsen til 1885; Sagfører C. S. Lindhard til 1887; Sagfører K. Hansen.

RANDERS AMT

Repræsentanter:

Proprietær Faurschou; Jægermester Lichtenberg; Etatsraad Mourier-Petersen; Møllejer Ostenfeld; Gaardejer J. Chr. Rasmussen; Baron Chr. Rosenkrantz.

Branddirektører:

S. J. J. Møller 1800—11; Justitsraad H. H. Dinesen til 1852.
Derefter deltes Amtet.

A. RANDERS DISTRIKT

Herredsfuldmægtig C. V. Jacobsen til 1877; Prokurator N. J. Ulrich.

B. MØRKE DISTRIKT.

Godsforvalter O. Friis til 1872, hvorefter Distriktet opløstes og deltes mellem Randers, Aarhus og Ebeltoft.

C. GRENAA DISTRIKT.

Prokurator L. J. Lunøe til 1883; Gaardejer J. J. Christensen.

D. EBELTOFT DISTRIKT

Siemsen til 1880; P. M. Calundan til 1883; Møllejer J. S. Møller.

E. HOBRO DISTRIKT

(oprettet 1872 af Dele af Randers, Viborg og Aalborg Amter)
Sagfører J. T. Schibbye.

ANHOLT

Birkefoged J. Kofoed til 1802; Birkefoged P. Buch til 1810; vakant til 1815; Birkefoged N. C. Justensen til 1829; hvorefter Forretningerne bestyredes ex officio af Herredsfogden i Grenaa og senere henlagdes under Branddirektøren i Grenaa.

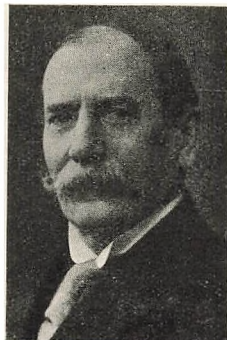
HOVEDKONTORETS PERSONALE

E. FALBE-HANSEN
Assistent

ARNE HANSEN
Assistent

J. FROM KRØGER
Assistent

G. v. LOWZOW
Assistent

VIGGO F. MØLLER
Assistent

G. MØRCK
Assistent

A. ROTHØLL
Assistent

JOHS. V STAHL
Assistent

RIBE AMT

Repræsentanter:

1859—62: Proprietær Nielsen: 1863 og flere Aar: Landvæsenskommissær H. Lautrup til Estrup; Kämmerherre C. Rosenørn Teilmann. Nørholm; Landvæsenskommissær Fabricius. Bramminge: Møllejeer N. Møller, Lethæk; Gaardejer Chr. Schelde.

Branddirektører:

Tonjes Andresen 1800—09: Kommandersergeant C. F. Hansler til 1821; Justitsraad C. J. Ørum til 1857.

Derefter deltes Amtet.

A. VARDE DISTRIKT

Hospitalsforstander P. Wilmann til 1864; Landvæsenskommissær A. C. Nielsen til 1885; flhv. Proprietær C. D. Kofoed.

B. HOLSTED DISTRIKT

Premierlieutenant, Sagfører T. F. Mynster til 1876; Landinspektør J. V. Tolstrup til 1883; Gaardejer N. J. Termansen.

C. RIBE DISTRIKT

Prokurator O. Hostrup til 1880; Sagfører J. T. Therkildsen.

D. KOLDING DISTRIKT

(oprettet 1872 af Dele af Ribe og Vejle Amter).

Premierlieutenant, Konsul P. Frost til 1891; Arkitekt P. Jørgensen.

FANØ

Toldfuldmægtig J. Sønnichsen 1800—10; Premierlieutenant G. M. Fogh til 1813; Regimentsskriver H. Wetlesen til 1813; Overjæger C. F. Bagge til 1816; Kaptajn V. M. Winckler til 1833; 1833—65 bestyredes Branddirektorforretningerne ex officio af Birkedommeren. Birkedommer L. F. Kruuse til 1871.

1872 henlagdes Branddirektorforretningerne under Branddirektoratet i Varde.

RINGKJØBING AMT

Repræsentanter:

1858—68: Etatsraad Tang; Proprietær N. H. Frandsen, Breininggaard; Landinspektør Kirk, Holmegaard; Gaardejer A. Clausager; Hofjægermester Hoppe; Gaardejer Chr. Overgaard; Gaardejer Lauritz Skov.

Branddirektører:

Stiftslandinspektør L. D. Wesenberg 1800—01.

1801 deltes Amtet i 3 Distrikter.

A. NORDRE DISTRIKT

Landvæsenskommissær A. Grøn til 1814; H. Wium til 1841; Lieutenant P. L. C. Schaumann til 1852.

Herefter deltes dette Distrikt i et Holstebro og et Lemvig Distrikt.

BRANDDIREKTØRER

J. CORDES
Aalborg

N. LETH-ESPENSEN
Aarhus

A. HVIID NIELSEN
Assens

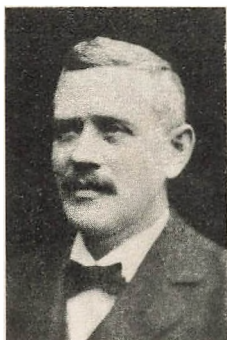
N. BØNNE
Bornholm

R. ULRIKSEN
Bogense

K. KRISTENSEN
Bredstrup

ANDR. KNAG
Ebeltoft

CHR. KJELDSSEN
Faaborg

OTTO SKEEL
Fredensborg

HOLSTEBRO DISTRIKT

Kammerrd., Prokurator C. Repsdorph til 1876; Sagf. E. Falbe-Hansen.

LEMVIG DISTRIKT

Prokurator N. C. Nielsen til 1855; Prokurator C. Ø. Christensen til 1869; Prokurator A. F. Jørgensen til 1872; Kancelliraad, Herredsfuldmægtig J. T. R. B. Esberg.

B. SØNDRE DISTRIKT (Ringkjøbing).

(1826—45 forenet med østre Distrikt)

P. H. Bech til 1831; Major M. G. Klaumann til 1834; Ritmester H. A. Gether til 1835; Justitsraad Mühlenstedt til 1845; Major J. C. T. Beisenherz til 1858; Søkrigskommissær, Prokurator Bagge til 1878; Proprietær N. H. Frandsen til 1883; Sagfører H. E. F. Justesen til 1886; Sagfører M. P. Kamp.

C. ØSTRE DISTRIKT

Kammerraad, Stiftslandinspektør L. D. Wesenberg til 1826, hvorefter Distriktet forenedes med søndre Distrikt indtil 1845, da det atter udskiltes. Krigsraad O. G. Gjerdrum til 1852.

Herefter deltes østre Distrikt.

I HAMMERUM Herred ansattes:

Kancelliraad Helmuth Krarup.

I det NYE DISTRIKT (SKJERN) ansattes:

Herredsfuldmægtig M. P. Jansen til 1861; Proprietær C. D. Koefoed til 1885; Gaardejer A. Clausager.

GL. SKANDERBORG AMT

Repræsentanter:

1859 og mange Aar: Kammerherre, Grev Frijs Frijsenborg; Proprietær Heide, Kærsgaard; Fabrikant H. C. Zeltner; Møllejejer Holst, Bredvad; Højskoleforst. L. Laursen; Proprietær C. Søltøft; Gaardejer Jens Andersen.

Branddirektører:

Ritmester C. F. Deichmann 1843—65; Kancelliraad N. Madsen til 1866.

Herefter deltes Branddirektoratet:

A. SILKEBORG DISTRIKT

Kancelliraad M. Bjørn til 1882; Sagfører M. H. Grabow.

B. SKANDERRORG DISTRIKT,

som fra 1872 forøgedes med Dele af Vejle Amt, hvorhos Bopælen flyttedes til Horsens, Kammerjunkeren, Ritmester Jessen til 1885.

Derefter deltes Distriktet:

HORSENS DISTRIKT

Godsforvalter A. Kampmann.

SKANDERBORG DISTRIKT

Kancelliraad, Herredsfuldm. R. Johansen til 1891; Grd. L. Laursen.

BRANDDIREKTØRER

P. LOMHOLT
Fredericia

P. JØRGENSEN
Frederiksberg

J. P. HANSEN
Frederikssund

A. GOVERTZ JENSEN
Grenaa

A. CHRISTENSEN
Hammel

C. KRARUP
Herning

H. HANSEN
Hillerød

H. W. MØLLER
Hjørring

SORØ AMT

Repræsentanter:

Justitsraad Staun; Gaardejer F. Jensen; Gaardejer P. Jensen; Proprietær J. Mourier.

Branddirektører:

Amtsfuldmægtig K. Tohrsen 1800—21; Kancelliraad H. K. Videbech til 1857.

Derefter deltes Amtet.

A. RINGSTED DISTRIKT

Kancelliraad, Prokurator A. P. V. Dahlstrøm.

B. SORØ (FRA 1872 SLAGELSE) DISTRIKT

Amtsfuldmægtig C. V. E. Windfeld-Hansen til 1872; Kammerjunker Ritmester C. H. V. F. Castenskjold.

C. NÆSTVED DISTRIKT

(se Præstø Amt).

SVENDBORG AMT

Repræsentanter:

1859 og i mange Aar: Hofjægermester Sehested, Broholm; Proprietær A. v. Bülow, Tøjstrup; Hofjægermester Sehestedt-Juul, Ravnholt; Godsejer Dons; Godsejer Niels Hansen; Hofjægermester Lindegaard; Gaardejer Steffen Madsen.

Branddirektører:

Landmaaler J. Schmidt 1800—12; Justitsraad C. A. Thejl til 1860. Derefter deltes Amtet.

A. SVENDBORG DISTRIKT

Fuldmægtig S. J. C. F. Thejl til 1868; Herredsfuldmægtig F. A. N. Cramer til 1887; Kaptajn W. F. Bendz til 1891; Godsforvalter A. Schmidt.

B. NYBORG DISTRIKT

Konsul J. Jensen.

C. FAABORG DISTRIKT

Landmaaler C. V. Thejl, konstitueret 1858—60; Hospitalsforstander C. N. Wiborg.

LANGELAND

Byskriver P. Coopmann 1800—12; Kancellisekretær, Byskriver J. M. Thomsen til 1827; fhv. Købmand J. A. Ørsted til 1828.

Derefter udførtes Branddirektørforretningerne ex officio af Herredsfogderne indtil 1872.

Godsforvalter, Prokurator Petersen til 1883; Sagfører K. Harder.

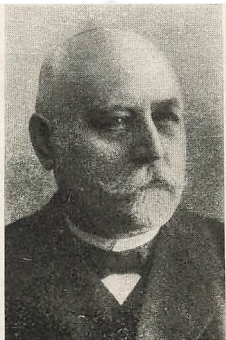
ÆRØ (fra 1864)

Justitsraad, Herredsfoged Carstens 1864—82; Etatsraad H. G. L. Egge.

BRANDDIREKTØRER

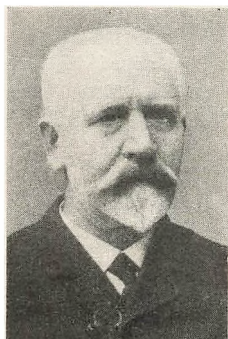
J. NIELSEN
Hobro

KR. KNOP
Holbæk

S. DE LINDE
Holstebro

C. CLAUSEN
Holsted

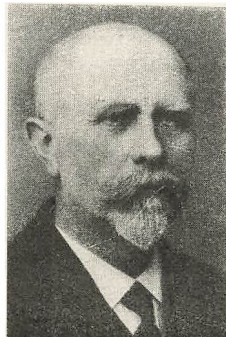
P. BUCH
Horsens

A. RØRUP
Rallundborg

A. HANSEN
Køge

R. RASMUSSEN
Kolding

THISTED AMT

Repræsentanter:

1859—53: Gaardejer Frostholt; 1865—69: Maskinfabrikant Svanholm, Vilsund; 1870: Sognefoged N. C. Larsen, Haring; Gaardejer Gregers Søndergaard; Kammerjunker Hedemann; Hofjægmester Stensen-Leth.

Branddirektører:

Kaptajn G. F. Rørby 1800—46; Premierlieutenant C. F. E. L. Kirchhejner til 1859; Justitsraad C. A. H. Hansen til 1886; Fuldmægtig A. Dolleris.

1872 blev Mors fraskilt og besat med:

Landinspektør J. Lind til 1887; Landvæsenskommissær J. Sørensen.

VEJLE AMT

Repræsentanter:

1859—62: Gaardejer Holt; 1863—70: Sognefoged J. Christensen, Donnerup; 1872: Gaardejer I. Jørgensen, Bøghalle; 1872: Godsejer Chr. Eckardt; 1880: Gaardejer Jens P. Jensen, Solskov; 1883: Gaardejer C. S. Ejsing; 1890: Gaardejer I. Lomholdt.

Branddirektører:

J. Hansen 1800—17; Major C. R. Munck til 1832; Overkrigskommissær N. J. Binderup til 1857.

Derefter deltes Amtet.

A. VEJLE DISTRIKT

Kancelliraad, Forligskommissær G. Helms.

B. FREDERICIA DISTRIKT

Prokurator H. C. Broe til 1874; Overretssagfører C. E. Rothe til 1887; T. J. C. Harksen.

C. BJERRE-HATTING DISTRIKT

Fuldmægtig G. W. E. Binderup til 1872.

Derefter henlagdes dette Distrikt til Skanderborg Amts Horsens-Distrikt.

D. NØRRE THYRSTRUP DISTRIKT (fra 1864)

(i Kolding).

Kancelliraad Marcussen til 1869, hvorefter det forenedes med Distrikt B.: men af disse forenede Distrikter udskiltes i 1872 et selvstændigt

KOLDING DISTRIKT

(se Ribe Amt).

BRANDDIREKTØRER

J. BJERRE
Lemvig

TH. THOMSEN
Læse

P. BAGGE
Love Herred

P. MOSBECH
Løgstør

CHR. P. SKOV
Maribo

J. JENSEN
Middelfart

M. TRENTEMØLLER
Nakskov

J. LARSEN
Nordre Birk

VALD. JENSEN
Nyborg

VIBORG AMT

Repræsentanter:

1859—82: Gaardejer Chr. Jensen, Ø. Bording; 1883: Hofjægmester H. Lüttichau; 1884: Gaardejer Chr. Nielsen: Hofjægmester F. Friis: Jægmester Ræder.

Branddirektører:

Hospitalsforstander J. G. Dinesen 1800—18. Fra 1816—34 var Sallingland fraskilt som særligt Distrikt med Branddirektor. Student P. Schestedt. Justitsraad B. C. Bahnson 1818—54.

Derefter deltes Amtet.

A. VIBORG DISTRIKT

Prokurator A. G. Kühnell til 1863; Proprietær J. N. Boserup til 1883; Direktor, Prokurator G. T. Esmann.

B. SKIVE DISTRIKT

Prokurator C. Øllgaard til 1860.

Herefter deltes Distriktet i 2:

1. FJENDS HERREDS DISTRIKT

M. Meulengracht til 1879; Kaptajn W. F. Bendz til 1887; Landinspektør J. Lind.

2. SALLINGLAND

Gaardejer B. Nørgaard til 1862; Landvæsenskommissær J. C. Møller til 1866.

Herefter forenedes atter Sallingland og Fjends Herred til eet Brand direktorat.

C. ØRUM DISTRIKT

Landvæsenskommissær C. F. Jacobsen til 1872.

1872 opløstes Distriktet og deltes mellem Viborg, Randers og Hobro.

BRANDDIREKTØRER

E. WOLF
Nykøbing Falster

O. HOLST
Nykøbing Mors

H. HANSEN
Næstved

P. NEERSKOV
Nørre- og Østerhra

S. SEJERSEN
Odder

W. GULDBRANDSEN
Odense

C. OUSEN
Odsherred

S. DAMBÆK
Præste

II. REPRÆSENTANTSKABET

Fra 1892 til Repræsentantskabets Omdannelse i 1908 har følgende haft Sæde i Repræsentantskabet.

Aalborg Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Møllejeer Claus Johansen.
	2.	Kammerherre I. F. E. O. Skeel til 1887. Proprietær J. Bertelsen til 1906. Gaardejer N. C. Christensen.
Aarhus Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer Chr. Rasmussen.
	2. —	Indenrigsminister Ingerslev til 1895. Hofjægermester F. Friis til 1898. Hofjægermester C. Neergaard.
Assens Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer P. Andersen.
	2. —	Kammerh. Hofjægerm. F. S. V. Ahlefeldt- Laurvig-Lehn.
Bornholms Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer, Direktør M. P. Blem.
	2. —	Jægerm. Kirketerp, 1892-94 og fra 1903. Kaptajn M. P. Jensen 1895-1902.
Frederiksberg Kommune	1.	Sagfører L. B. Svendsen til 1894. Etatsraad Berg til 1897. Fabrikant Lind til 1899. Tømremester R. J. Arentzen.
	2.	Murermester Jørgen Jensen til 1898. Tømremester A. Matthissen fra 1900.
Frederiksborg Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer Anders Christensen til 1902. Gaardejer Hans Andersen.
	2. —	Proprietær G. Holstein til 1898. Gaardejer V. v. Barner til 1902. Proprietær H. Sørensen.
Holbæk Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer Jørgen Larsen til 1894. Gaardejer Chr. Nyrup til 1899. Proprietær F. Freiesleben til 1902. Gaardejer P. Larsen.
	2. —	Etatsraad, Godsejer J. C. H. Lemvig.

BRANDDIREKTØRER

E. HAUSERLEV
Randers

S. BRORSEN
Ribe

P. RYGE HASSELBALCH
Ringkøbing

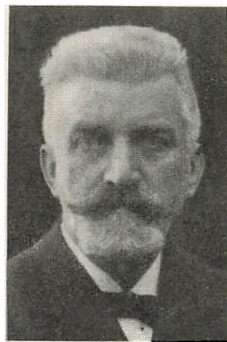
S. K. PEDERSEN
Ringsled

J. C. SØRENSEN
Roskilde

J. CHR. SØRENSEN
Rudkøbing

ROLAND RUGGAARD
Samsø

BRANDDIREKTØRER

MICH. GRABOW
Silkeborg

O. LUND
Skanderborg

C NYHOLM
Skern

ERIKSEN NOER
Skive

S. M. JENSEN
Slagelse

H. P. HANSEN
Steg

H. HOFFMEYER
Storehedinge

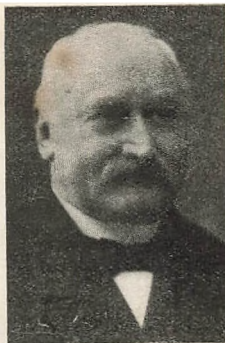

H. P. NIELSEN
Svendborg

BRANDDIREKTØRER

A. MUNCH
Sæby

A. DOLLERIS
Thisted

L. SKOV
Varde

N. HJORTH
Vedsted

J. CHRISTENSEN
Vejle

G. SCHMIDT
Vesterbro og Amager

S. HØISGAARD
Viborg

LAUR. PETERSEN
Ærø

Hjørring	1. Valggruppe:	Gaardejer Hauerslev 1892.
Amtsraadskreds	2. —	Landstingsmd. Gaardejer J. Sørensen. Proprietær J. M. Winde til 1902. Proprietær P. Hasselbaech.
Københavns	1. Valggruppe:	Etatsraad E. Berg til 1894.
Amtsraadskreds	2. —	Kammerraad Chr. Jacobsen. Gaardejer J. C. Sørensen.
Københavns	1.	Direktør C. V. Wolfhagen til 1898.
Forstæder		Grosserer M. T. Andersen 1899. Porcellænshandler J. P. Nielsen til 1906. Sagfører P. F. Chr. Larsen 1907. Tømrermester Sell.
	2.	Fabrikant Uldall til 1898. Husejer W. L. Beckmann til 1906. Arkitekt O. A. Leffland.
	3.	Fabrikant Mygind til 1894. Arkitekt Gnudtzmann til 1898. Husejer Ole Christensen.
	4.	Arkitekt P. C. Petersen fra 1898 til 1903. Arkitekt P. Neerskov til 1906. Redaktør E. Nielsen.
	5.	Generalkonsul I. C. Teilmann fra 1898.
Maribo	1. Valggruppe:	Gaardejer H. J. Petersen.
Amtsraadskreds	2. —	Jægermester S. C. Hillerup.
Odense	1. Valggruppe:	Gaardejer A. Laursen til 1897.
Amtsraadskreds	2. —	Gaardejer C. R. Lohmann. Kammerhr. Hofjægermester S. H. G. Vind.
Præsto	1. Valggruppe:	Gaardejer J. Rasmussen.
Amtsraadskreds		Lensbaron Reedtz-Thott til 1894. Kammerherre Collet til 1902.
	2. —	Godsejer Krieger.
Randers	1. Valggruppe:	Gaardejer J. Kr. Rasmussen.
Amtsraadskreds	2. —	Kammerh. Baron Chr. Rosenkrantz til 1894. Kammerjunker C. A. J. Neergaard til 1900. Justitsraad O. Høy til 1902. Proprietær A. Andersen.
Ribe	1. Valggruppe:	Møllejer N. Møller.
Amtsraadskreds	2. —	Gaardejer Schelde til 1894. Proprietær Victor Hansen til 1901 Fabrikt. Nationalbankdir. Joh. Lauridsen.

MEDLEMMER AF REPRÆSENTANTSKABET

forsaaedit deres Portræt ikke findes andetsteds i Skriflet

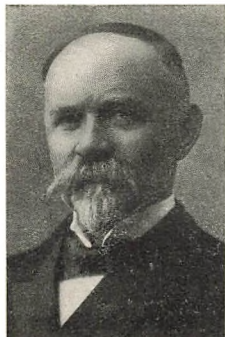
H. AHRENSBERG
Københavns Forstæder

PETER ANDERSEN
Bornholms Amt

H. ANDERSEN
Frederiksborg Amt

R. JANTZEN ARENTZEN
Frederiksborg

RASMUS BAGGE
Sorø Amt

A. BERNTSEN
Københavns Forstæder

MADS BERTELSEN
Viborg Amt

J. BLACH
Randers Amt

J. J. BORUM
Ringkøbing Amt

MEDLEMMER AF REPRÆSENTANTSKABET

O. BRUN
Maribo Amt

J. C. BUUS
Skanderborg Amt

H. O. CHRISTENSEN
Holhæk Amt

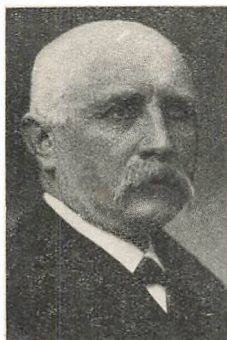
JEPPE CHRISTENSEN
Viborg Amt

C. CHRISTENSEN
Viborg Amt

LARS CHRISTENSEN
Svendborg Amt

N. C. CHRISTENSEN
Aalborg Amt

H. C. CHRISTIANSEN
Præste Amt

HANS CHRISTOFFERSEN
Assens Amt

MEDLEMMER AF REPRÆSENTANTSKABET

A. B. CLAUSAGER
Ringkøbing Amt

H. COLLET
Præste Amt

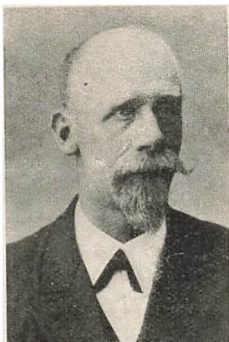
CHR. FREDERIKSEN
Holbæk Amt

D. FUNCH
Bornholms Amt

A. JENSEN HANSEN
Assens Amt

L. HANSEN
Odense Amt

LAURITS HANSEN
Odense Amt

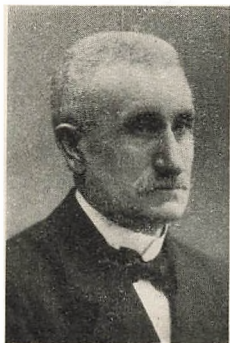
SOPHUS HANSEN
Roskilde Amt

LAUR. HOLM
Københavns Forstæder

Ringkøbing Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer L. Skov til 1896. Gaardejer A. B. Clausager.
	2. —	Proprietær C. B. Hoppe til 1893. Proprietær P. Olufsen.
Roskilde Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer N. Jørgensen til 1898. Brygger R. Larsen til 1906. Gaardejer N. Chr. Larsen.
	2. —	Proprietær Holme til 1903. Landbrugskand. Proprietær L. Nielsen.
Skanderborg Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer Jens Andersen til 1894. Gaardejer Ole Lund til 1899. Gaard- og Møllejer J. Andersen til 1902. Gaardejer A. Nielsen.
	2. —	Proprietær Chr. Søltoft til 1902. Proprietær P. Sørensen.
Sorø Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer Peder Jensen til 1898. Gaardejer R. C. Dinesen til 1907. Gaardejer R. Bagge.
	2. —	Proprietær George Mourier til 1906. Godsejer E. de Neergaard.
Svendborg Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer Steffen Madsen til 1906. Amtsraadsmedl. Lars Kristensen.
	2. —	Hofjærgermester Lindegaard til 1906. Hofjærgerm. Lensbaron Berner-Schilden- Holsten.
Thisted Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer Gregers Søndergaard til 1906. Sognefoged Jens Kirk.
	2. —	Hofjærgerm. C. de Steensen-Leth til 1898. Proprietær A. Poulsen til 1902. Proprietær H. D. Lützhöft.
Vejle Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer Lomholt til 1898. Landstingsmand P. Ejning.
	2. —	Etatsraad I. C. F. Eckardt til 1898. Proprietær S. Eskilsen til 1906. Gaardejer Jens Pedersen.
Viborg Amtsraadskreds	1. Valggruppe:	Gaardejer Chr. Nielsen.
	2. —	Hofjærgermester Ræder til 1906. Proprietær C. V. N. Borup.

MEDLEMMER AF REPRÆSENTANTSKABET

MATHIAS HOLM
Bornholms Amt

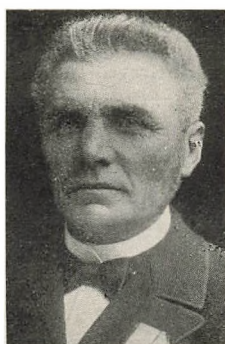
A. JACOBSEN
Odense Amt

CHR. JENSEN
Aalborg Amt

J. CHR. JENSEN
Roskilde Amt

OLE JENSEN
Københavns Amt

FREDERIK JEPPESEN
Hjørring Amt

J. O. JOKUMSEN
Århus Amt

J. KIRK
Thisted Amt

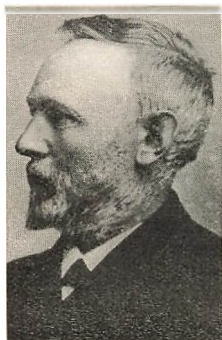
P. L. KOEFOED
Bornholm Amt

REPRÆSENTANTSKABET

EFTER 1908.

Aalborg Amtsraadskreds	3 A	Sognefoged Lars Poulsen.
	3 B	Gaard- og Møllejer Claus Johansen til 1911. Gaardejer Chr. Buus.
	4.	Amtsraadsmdl. Gaardejer N. C. Christensen.
	5—6.	Møllebygger Chr. Jensen.
Aarhus Amtsraadskreds	3 A.	Boelsmand Jokum O. Jokumsen.
	3 B.	Gaardejer Chr. Rasmussen til 1911. Amtsraadsmdl. Gaardejer Thomas Nielsen.
	4.	Hofjægermester, Godsejer C. Neergaard.
	5—6.	Snedker H. Pedersen.
Assens Amtsraadskreds	2 A.	Husmand A. Jensen Hansen.
	2 B.	Landvæsenskomm., Gdr. P. Andersen til 1914. Gaardejer Chr. Nybo.
	4.	Kmlr., Greve F. Ahlefeldt-Laurvig-Lehn til 1909. Hofjgm., Godsejer Cederfeldt de Simonsen til 1915. Amtsraadsmdl. Gdr. H. Christoffersen.
	5—6.	Murermester Thomas Thomsen.
Bornholms Amtsraadskreds	2 A.	Husmand Mathias Holm.
	2 B.	Direktør M. P. Blem til 1910. Gaardejer P. Lund Koefoed.
	4.	Jægermester Kirketerp til 1908. Sandemand D. J. Funch.
	5—6.	Bygmester P. Andersen.
Frederiksberg Kommune	1.	Tømrmester R. Jantzen Arentzen.
	2.	Tømrmester Adam Matthissen til 1915. Ingeniør J. H. Mentz.
	3.	Murermester Louis-Hansen.
	4.	Kunstsmedemester O. Schæbel.
Frederiksborg Amtsraadskreds	2 A.	Husmand N. Larsen.
	2 B.	Gaardejer Hans Andersen.
	4.	Proprietær Hans Sørensen, 1910. Gaardejer Vilh. Hansen, til 1913. Gaardejer P. Jørgensen, 1913. Gaardejer Chr. Christensen. 1914. Proprietær E. Schmidt.
	5—6.	Tømrm. Eriksen Noer til 1913. Amtsraadsmedlem Vilh. Hansen, 1914. Sognefoged Laur. Larsen.

MEDLEMMER AF REPRÆSENTANTSKABET

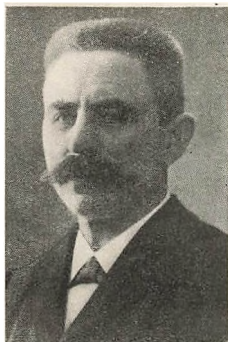
NIELS KNUDSEN
Københavns Amt

J. P. KRISTENSEN
Skanderborg Amt

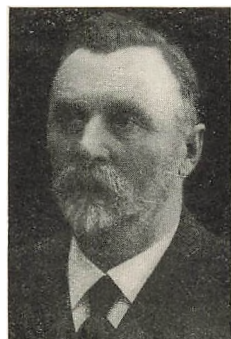
H. P. LARSEN
Københavns Forstæder

LAUR. LARSEN
Frederiksborg Amt

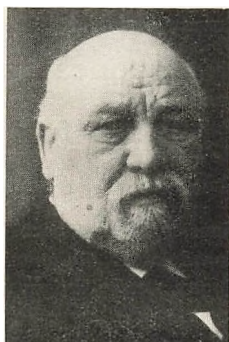
NIELS LARSEN
Frederiksborg Amt

JOHS. LAURIDSEN
Ribe Amt

A. O. LEFFLAND
Københavns Forstæder

KR. LOHMANN
Odense Amt

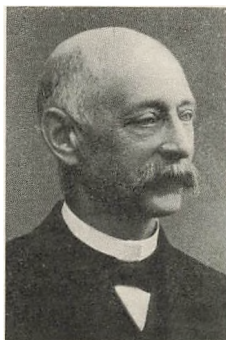
LOUIS-HANSEN
Frederiksborg

Hjørring	3 A. Husmand Fr. Jeppesen.
Amtsraadskreds	3 B. Landstingsmand, Gaardejer Jens Sørensen.
	4. Propr. Hasselbach til 1909. Propr. C. A. Nordlien.
	5—6. Møllejer Nicolaj Pedersen.
Holbæk	2 A. Husmand H. O. Christensen.
Amtsraadskreds	2 B. Gaardejer Peder Larsen til 1910. Amtsraadsmdl. Gaardejer P. Villadsen.
	4. Etatsraad, Godsejer J. C. H. Lemvig.
	5—6. Tømrermester Chr. Frederiksen.
Kjøbenhavns	2 A. Husejer Rasmus Olsen til 1911. Gaardejer P. C. Tønnesen.
Amtsraadskreds	2 B. Kammerraad Chr. Jacobsen til 1910. Gaardejer Ole Jensen.
	4. Proprietær J. C. Sørensen til 1914. Gaardejer N. Knudsen.
	5—6. Sagfører Wilh. Rasmussen.
Kjøbenhavns	1. Generalkonsul J. C. Teilmann.
Forstæder	2. Husejer Ole Christensen til 1910. Tømrermester S. Rasmussen.
	3. Tømrermester E. H. Sell til 1914. Sagfører Hammersholt, 1915. Ingeniør Berntzen fra 1916.
	4. Arkitekt A. O. Leffland.
	5. Redaktør og Husejer C. Nielsen til 1914. Overretssagfører Laur. Holm.
	6. Smedemester Ahrensberg.
	7. Direktør J. P. Nielsen til 1911. Malermester H. C. Hansen til 1914. Tømrermester H. P. Larsen.
Maribo	2 A. Partikulier H. C. Munch.
Amtsraadskreds	2 B. Partikulier H. J. Petersen.
	4. Hofjægermester O. Brun.
	5—6. Møllebygger N. Petersen til 1913. Gaardejer P. Mortensen.
Odense	2 A. Husejer Lars Hansen.
Amtsraadskreds	2 B. Gaardejer Kr. Lohmann.
	4. Kammerherre Hofjægerm. S. H. G. Vind til 1910. Sognefoged, Gaardejer Laur. Hansen.
	5—6. Teglværksejer P. V. Nielsen til 1909. Plovfabrikant A. Jacobsen.

MEDLEMMER AF REPRÆSENTANTSKABET

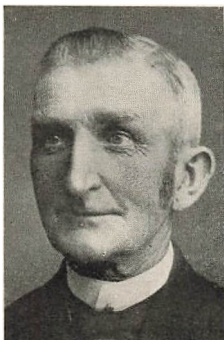
JENS LUNDSBY
Thisted Amt

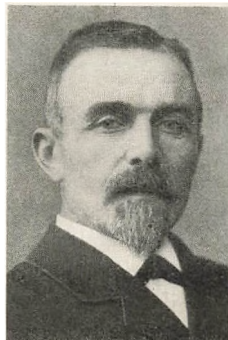
H. D. LÜTZHØFT
Thisted Amt

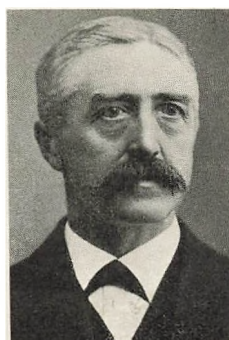
JOH. MENTZ
Københavns Forstæder

CHR. MORTENSEN
Præstø Amt

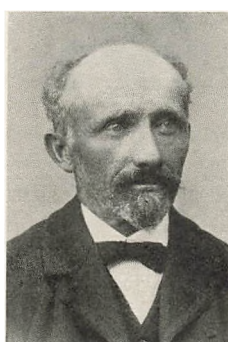
HANS MORTENSEN
Roskilde Amt

P. MORTENSEN
Maribo Amt

CHR. MUNCK
Maribo Amt

ANDERS NIELSEN
Skanderborg Amt

CARL NIELSEN
Svendborg Amt

Præstø Amtsraadskreds	2 A. Tømrer H. J. Petersen, 1908. Husmand Lars Nielsen 2 B. Sognefoged, Gaardejer Chr. Mortensen. 4. Godsejer Krieger til 1912. Hofjægermester Collet. 5—6. Møller Niels Larsen til 1910. Murermester H. C. Christiansen.
Randers Amtsraadskreds	3 A. Husejer Marius Nielsen. 3 B. Amtsraadsmedlem, Gaardejer J. Chr. Rasmussen. 4. Proprietær A. Andersen til 1912. Amtsraadsmedlem Proprietær Blach. 5—6. Smed Niels Rasmussen.
Ribe Amtsraadskreds	3 A. Husejer, Direktør J. Rechnagel. 3 B. Landstingsmand, Møller N. Møller til 1914. Sognefoged J. S. Søndergaard. 4. Landstingsmd., Nationalbankdirektør Lauridsen. 5—6. Byg- og Murermester N. Petersen.
Ringkøbing Amtsraadskreds	3 A. Husmand Carl Nyholm til 1912. Husmand Østergaard Dalgaard til 1914. Husejer J. Borum. 3 B. Gaardejer A. B. Clausager. 4. Landstingsmd. Proprietær P. Olufsen. 5—6. Købmand. Bankdirektør Yde til 1914. Teglværksejer N. Willemoes.
Roskilde Amtsraadskreds	2 A. Husmand, Amtskommissionsformd. Niels Mortensen, død 1916. 2 B. Gaardejer N. Chr. Larsen til 1913. Gaardejer Hans Mortensen. 4. Proprietær L. Nielsen. 5—6. Tømtermester Sophus Hansen.
Skanderborg Amtsraadskreds	3 A. Boelsmand Peter Overgaard til 1910. Husmand J. P. Pedersen til 1915. Husmand J. P. Kristensen. 3 B. Fhv. Gaardejer Anders Nielsen. 4. Proprietær P. Sørensen. 5—6. Murer Elias Nielsen.
Sorø Amtsraadskreds	2 A. Tømrer Lars Sørensen til 1914. Amtsraadsmdl., Husejer H. Chr. Petersen. 2 B. Gaardejer R. Bagge.

MEDLEMMER AF REPRÆSENTANTSKABET

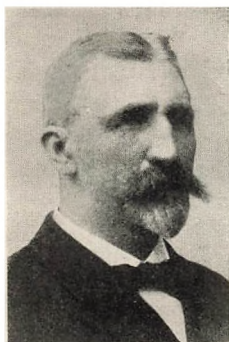
ELIAS NIELSEN
Skanderborg Amt

J. NIELSEN
Vejle Amt

LARS NIELSEN
Præstø Amt

L. NIELSEN
Roskilde Amt

MADS NIELSEN
Svendborg Amt

MARIUS NIELSEN
Randers Amt

N. CHR. NIELSEN
Viborg Amt

TH. NIELSEN
Århus Amt

NORDLIÉN
Hjørring Amt

4. Godsejer E. de Neergaard til 1914.
Godsejer Viggo Neergaard.
- 5—6. Direktør Th. P. Opstrup.
- Svendborg 2 A. Husmand Mads Nielsen.
Amtsraads-kreds 2 B. Amtsraadsmedlem Lars Kristensen.
4. Kammerhrr. Lensbaron Berner-Schilden-Holsten
til 1914.
Proprietær P. Pedersen
- 5—6. Fabrikant Carl Nielsen.
- Thisted 3 A. Boelsmand Jens Lundsby.
Amtsraads-kreds 3 B. Amtsraadsmedlem, Gaardejer Jens Kirk.
4. Amtsraadsmedlem. Propr. H. D. Lützhoft.
- 5—6. Muremester Chr. V. Christensen.
- Vejle 3 A. Gaardejer Mathias Sommer.
Amtsraads-kreds 3 B. Landstingsmand, Gaardejer P. Ejsing.
4. Gaardejer Jens Pedersen.
- 5—6. Tømmerhandler Jens Nielsen.
- Viborg 3 A. Gaardejer Niels Chr. Nielsen.
Amtsraads-kreds 3 B. Partikulier Chr. Nielsen til 1910.
Gaardejer, Amtsraadsmedlem Jeppe Christensen.
4. Proprietær C. V. N. Borup til 1910.
Proprietær Hartz til 1915.
Proprietær Chr. Christensen.
- 5—6. Husejer Mads Bertelsen.

III. TILSYNSRAADET.

1892 — 1908.

Gaardejer, Direktør M. P. Blem.
Etatsraad C. Berg til 1898.
Gaardejer J. C. Sørensen.
Direktør C. V. Wolfhagen til 1899.
Gaardejer J. Rasmussen.
Lensbaron Reedtzt Thott til 1895.
Proprietær C. B. Hoppe til 1899.
Gaardejer J. Chr. Rasmussen.

Hofjærgermester, Greve Ahlefeldt-
Laurvig-Lehn fra 1895.
Gdr. P. Jensen fra 1898—1899.
Gros. M. F. Andersen fra 1899—1900.
Landstingsmd. P. Ejsing fra 1899.
Hofjærgerm. C. Neergaard fra 1899.
Generalkons. J. C. Teilmann fra 1900.

MEDLEMMER AF REPRÆSENTANTSKABET

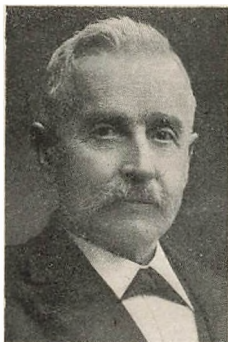
CHR. NYBO
Assens Amt

P. OLUFSEN
Ringkøbing Amt

TH. P. OPSTRUP
Sorø Amt

H. PEDERSEN
Århus Amt

JENS PEDERSEN
Vejle Amt

N. PEDERSEN
Ribe Amt

NIC. PEDERSEN
Hjørring Amt

P. PEDERSEN
Svendborg Amt

H. CHR. PETERSEN
Sorø Amt

FRA 1908.

For Københavns Forstæder: Arkitekt Leffland.

Generalkonsul Teilmann.

For Frederiksberg Kommune: Tømmermester R. J. Arentzen.

For Gruppe 2 A. Husejer, Amtskommissionsfmd. N. Mortensen til 1916.

Amtsraadsmedlem, Husejer H. C. Petersen fra 1916.

2 B. Gaardejer C. Lohmann.

3 A. Husejer Marius Nielsen.

3 B. Landstingsmand P. Ejsing.

4. Hofjægerm., Greve Ahlefeldt-Laurvig-Lehn til 1909.

Hofjægerm., C. Neergaard.

Hofjægerm., O. Brun.

5—6. Møllebygger Chr. Jensen.

Tømmermester Eriksen Noer til 1913.

Tømmermester Sophus Hansen fra 1913.

IV. HOVEDKONTORET.

DIREKTIONEN

Konfer.G.Tvermoes fra 1879—1909.

Justitsr. G. Ulrich fra 1879—1905.

Justitsraad Mich. Petersen

fra 1879—1899.

J. N. Tronier fra 1899.

H. Larsen fra 1909.

KONTORCHEFER

Fr. Ricard fra 1899—1909.

A. Green fra 1909—1913.

Carl Jensen fra 1909.

INSPEKTØR

J. Tastum fra 1909.

FULDMÆGTIGE

J. Magnus, Kasserer, fra 1897.

L. Møller fra 1909.

J. M. Jørgensen fra 1912.

Oberstløjtnant J. Hansen fra 1913.

O. Lehmann fra 1915.

ASSISTENTER

Th. Barfoed fra 1889.

C. Carlsen fra 1900.

E. Bangert fra 1903.

A. Rottbøll fra 1904.

G. v. Lowzow fra 1907.

J. F. Krüger fra 1912.

Johs. V. Stahl fra 1912.

J. Dollerup fra 1912.

E. Falbe-Hansen fra 1912.

Arne Hansen fra 1912.

Fru M. Bregendahl fra 1912.

G. Mørch fra 1914.

Due-Jensen fra 1914.

R. Christiansen fra 1916.

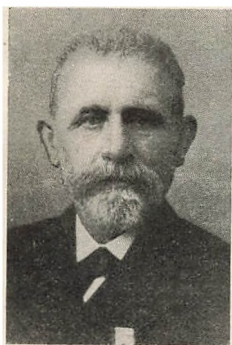
Viggo F. Møller fra 1916.

E. Faber fra 1917.

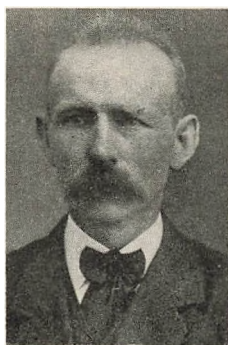
BUD

Geo. V. Carlsen fra 1909.

MEDLEMMER AF REPRÆSENTANTSKABET

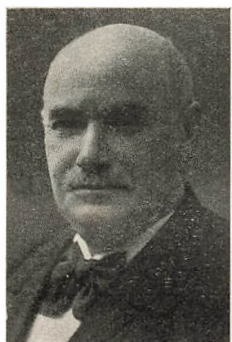
H. J. PETERSEN
Maribo Amt

L. POULSEN
Aalborg Amt

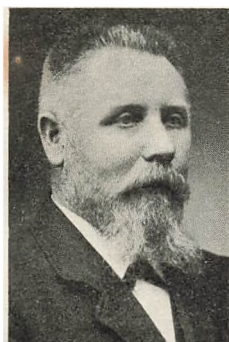
N. RASMUSSEN
Randers Amt

L. RASMUSSEN
Københavns Forstæder

VILH. RASMUSSEN
Københavns Amt

J. RECHNAGEL
Ribe Amt

MATHIAS SOMMER
Vejle Amt

E. SCHMIDT
Frederiksborg Amt

OLUF SCHÆBEL
Frederiksborg

V. BRANDDIREKTØRERNE

EFTER 1892.

Aalborg	H. Salicath til 1908; I. C. C. Cordes.
Aarhus	J. V. Esmann til 1904; Leth-Espensen.
Assens	C. F. Schaldemose til 1900; A. Hviid-Nielsen.
Bogense	C. M. Møller til 1908; R. Ulriksen.
Bornholm	N. P. Rønne.
Brædstrup	(oprettet 1. Oktober 1912): K. Kristensen.
Ebeltoft	J. Møller til 1908; A. N. Munk til 1915; Andr. Kragh.
Faaborg	C. N. Wiborg til Aug. 1892; J. C. C. Cordes til 1908. Chr. Kjeldsen.
Frødensborg	J. C. Gørtz til 1893; Benthin til 1898; Otto Skeel.
Frederiksberg	T. F. Mynster til 1898; J. Tronier til 1899; P. Jørgensen.
Frederikssund	A. H. S. Flindt til 1899; J. P. Hansen.
Fredericia	Th. Harksen til 1899; J. Lomholt til 1907; P. Lomholt.
Grenaa	J. J. Christensen til 1907; A. Govertz Jensen.
Hammel	N. A. Friis til 1894; A. Friis til 1899; C. Kiilsgaard til 1912; A. Christensen.
Herning	H. Krarup til 1899; C. Krarup.
Hillerød	H. Hansen.
Hjørring	B. G. Koch til 1909; H. W. Møller.
Hobro	J. Th. Schibbye til 1900; J. Christensen til 1911; J. Nielsen.
Holbæk	R. Johansen til 1909; Kr. Knop.
Holstebro	E. Falbe-Hansen til 1910; S. de Linde.
Holsted	N. J. Tjernansen til Maj 1892; C. H. Clausen.
Horsens	A. Kampmann til 1912; (Brædstrup Branddirektorat udskilles fra 1. Oktober 1912) J. P. Buch.
Kallundborg	Chr. Deschler til 1909; A. M. Rørup.
Køge	A. J. Hansen.
Kolding	P. Jørgensen til 1899; R. Rasmussen.
Lemvig	J. Th. R. Edsberg til 1896; E. Wolf til 1912; J. Hjerre.
Læse	Hoffmann til 1896; A. L. E. Fischer til 1907; J. Nielsen til 1913; Th. Thomsen.
Løgstør	C. F. Nors til 1909; P. Mosbech.
Løve Herred	Fra 1. April 1892 til 1. Oktober 1910 sammenlagt med Slagelse, derefter atter selvstændigt Branddirektorat) P. Bagge fra 1910.
Mariibo	(Fra 1. Okt. 1912 udsk. fra Nakskov Branddir.) Chr. P. Skov.
Middelfart	F. Hansen til 1907; J. J. Jensen.
Nakskov	V. Malthé-Bruun til 1912 (Den 1. Oktober 1912 udskiltes Mariibo Branddirektorat); M. Trentemøller.
Nordre Birk	(udsk. 1903 fra Frederiksbj.) G. Schmidt til 1912; J. Larsen.

MEDLEMMER AF REPRÆSENTANTSKABET

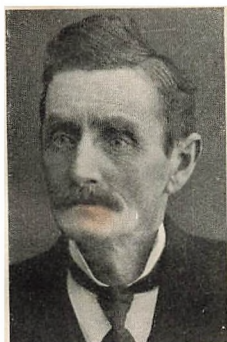
J. S. SØNDERGAARD
Ribe Amt

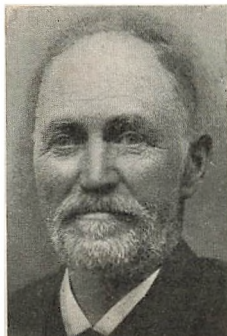
P. SØRENSEN
Skanderborg Amt

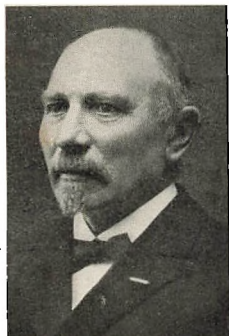
T. H. THOMSEN
Assens Amt

P. C. TØNNESEN
Københavns Amt

N. WILLEMOES
Ringkøbing Amt

P. VILLADSEN
Holbæk Amt

KONTORCHEF RANTZAU
Revisor (udenfor Repræsentantskabet)

Næstved	J. O. V. Matthiessen til 1898; S. J. A. Matthiessen til 1913; H. N. Hansen.
Nyborg	J. Jensen til 1907; J. C. Jørgensen til 1915; Vald. Jensen.
Nykøbing F.	H. E. F. Justesen til 1912; E. Wolf.
Nykøbing M.	J. Sørensen til 1913; O. N. Holst.
Nørre- og Østerbro	A. S. Brorson til 1903; (udskilt 1903 fra Københavns Forstæder): F. J. Møller til 1908; P. Neerskov.
Odder	M. C. O. Hansen til 1898; N. J. Løgstrup til 1905; S. Sejersen.
Odense	F. J. Møller til 1904; W. N. Guldbrandsen.
Odsherred	(tidl. Nykøbing paa Sj.): C. R. Jensen til 1909; C. P. Ousen.
Præstø	P. A. Ringberg til 1904; S. S. Dambæk.
Randers	N. J. Ulrich til 1908; E. Hauerslev.
Ribe	J. T. Therkildsen til 1907; S. Brorsen.
Ringkøbing	M. P. Kamp til 1913; P. Ryge-Hasselbach.
Ringsted	A. P. V. Dahlstrøm til 1899; E. Dahlstrøm til 1908; S. Knudsen-Pedersen.
Roskilde	G. E. Birck til 1902; J. C. Sørensen.
Rudkøbing	Kn. Harder til 1902; S. Chr. Sørensen.
Samsø	C. E. Rothe til 1895; P. Svejstrup til 1902; H. C. A. Glud til 1903; C. Brendstrup til 1913; Roland Ruggaard.
Silkeborg	M. H. Grabow.
Skanderborg	L. Laursen til 1893; N. Leth-Espensen til 1900; O. Lund.
Skjern	A. Clausager til 1912; C. Nyholm.
Skive	J. Lind til 1913; Eriksen-Noer.
Slagelse	Castenskjold til 1904; F. Stahl (tillige Løve Herred) til 1909; S. M. Jensen.
Stege	C. Hansen til 1899; Chr. Fog til 1914; Th. Harcksen til 1915; H. P. Hansen.
Storehedinge	J. M. Christensen til 1893; E. H. Permiin til 1912; H. Hoffmeyer.
Svendborg	Aug. Schmidt til 1900; H. P. Nielsen.
Sæby	P. Caludan til 1901; H. Erichsen til 1915; A. Munch.
Thisted	A. Dolleris.
Varde	C. D. Koefoed til 1897; L. Skov.
Vedsted	(tidl. Blokhush), Vilh. Holm til 1901; J. Knudsen til 1906; Niels Hjorth.
Vejle	G. Helms til 1893; L. Laursen til 1911; J. Christensen.
Vesterbro og Amager	(tidligere Amager); H. C. G. Scharling til 1903; J. Schibbye til 1912; G. Schmidt.
Viborg	G. T. Esmann til 1893; J. M. Christensen til 1900; N. Leth- Espensen til 1904; S. Højsgaard.
Årø	H. G. L. Egge til 1902; Laur. Petersen.

